

S051430

Gemeenteraden van de Twentse gemeenten

door tussenkomst van de colleges van burgemeester
en wethouders

i.a.a. griffiers

BEZOEKADRES

Nijverheidstraat 30
7511 JM Enschede

POSTADRES

Postbus 1400
7500 BK Enschede

CONTACT

053 487 65 43

KvK NUMMER

08195873

VERZONDEN 13 APR. 2018

UW KENMERK -

ONS KENMERK 18000929

DATUM 13-04-2018

BEHANDELD DOOR M.Q. Bajwa

E-MAIL q.bajwa@regiotwente.nl

DOORKIESNR. 053 4876698

ONDERWERP Indienen vragen over de jaarstukken 2017 en zienswijze met betrekking tot de programmabegroting 2019

Geachte raad,

Op 11 juli 2018 behandelt het algemeen bestuur tijdens zijn vergadering de jaarstukken 2017 en de programmabegroting 2019. In artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) staat dat wij vóór 15 april aan de raden de algemene financiële en beleidsmatige kaders van de begroting voor het volgende jaar en de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar toezenden. De voorlopige jaarstukken 2017 en de concept programmabegroting 2019 kunt u thans raadplegen via het extranet (Algemene Documenten → Planning en Control Producten) van Regio Twente.

Jaarstukken 2017

In de jaarstukken 2017 wordt een beleidsinhoudelijke verantwoording afgelegd per programma, in relatie tot de voor dat jaar vastgestelde programmabegroting. Tevens wordt verantwoording afgelegd over het door ons in dat jaar gevoerde financiële beleid en beheer. De jaarrekening 2017 wordt met een positief resultaat van € 195.292 afgesloten. De accountantscontrole over de jaarstukken 2017 dient nog plaats te vinden. Naar aanleiding van de accountantscontrole is het mogelijk dat de jaarstukken 2017 alsmede het jaarrekeningresultaat aangepast dienen te worden.

Programmabegroting 2019

De algemene financiële en beleidsmatige kaders zijn opgenomen in de programmabegroting 2019. Met deze begroting wordt inzicht gegeven in de beleidsambities per programma en de daarvoor benodigde financiën in 2019. De programmabegroting is opgesteld conform de financiële uitgangs- en aandachtspunten voor verbonden partijen van de Twentse gemeenten en een aantal uitgangspunten die niet rechtstreeks tot een wijziging van de gemeentelijke bijdrage leiden.

De gemeentelijke bijdrage 2019 stijgt met € 1.313.212 ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2018 (na wijziging). Deze stijging, die aansluit op de door de 14 Twentse gemeenten opgestelde begrotingskaders, is het gevolg van de volgende wijzigingen:

- de geraamde salarissen 2019 (+ € 321.837) t.o.v. de raming in de begroting 2018 (=met name de verwachte salarisverhoging);
- de geraamde looncompensatie 2019 (+ € 684.469) en prijscompensatie (+ € 266.823) volgens de voorspelling van het Centraal Plan Bureau;
- overheveling budget van VRT-GHOR naar GGD-GROP (+ € 8.000);

- toerekening omslagrente (+ € 32.083);
- aanpassing Kennispunt uit gemeentelijke bijdrage (- € 575.195);
- aanpassing Netwerkstad uit gemeentelijke bijdrage (- € 216.144).

Per saldo stijgt de totale gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2019 met € 521.872 zijnde 1,73%, ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2018 (na wijziging).

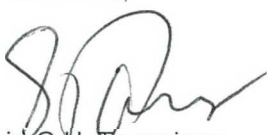
Reactietermijn

Wij stellen u bij deze in de gelegenheid om uiterlijk 21 mei 2018 uw eventuele vragen over de voorlopige jaarstukken 2017, alsmede uw eventuele zienswijzen ten aanzien van de programmabegroting 2019 bij ons schriftelijk in te dienen. Ingediende vragen en zienswijzen worden met een reactie van het dagelijks bestuur behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur op 11 juli 2018.

Wij nemen aan u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

dagelijks bestuur,
secretaris,

ir. G.H. Yamminga

voorzitter,

dr. G.O. van Veldhuizen

Gemeenteraden van de Twentse gemeenten

door tussenkomst van de colleges van burgemeester
en wethouders

i.a.a. griffiers

BEZOEKADRES

Nijverheidstraat 30
7511 JM Enschede

POSTADRES

Postbus 1400
7500 BK Enschede

CONTACT

053 487 65 43

KVK NUMMER

0819587

VERZONDEN 13 APR. 2018

UW KENMERK -

ONS KENMERK 18000929

DATUM 13-04-2018

BEHANDELD DOOR M.Q. Bajwa

E-MAIL q.bajwa@regiotwente.nl

DOORKIESNR. 053 4876698

ONDERWERP Indienen vragen over de jaarstukken 2017 en zienswijze met betrekking tot de programmabegroting 2019

AFSCHRIFT

Geachte raad,

Op 11 juli 2018 behandelt het algemeen bestuur tijdens zijn vergadering de jaarstukken 2017 en de programmabegroting 2019. In artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) staat dat wij vóór 15 april aan de raden de algemene financiële en beleidsmatige kaders van de begroting voor het volgende jaar en de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar toezenden. De voorlopige jaarstukken 2017 en de concept programmabegroting 2019 kunt u thans raadplegen via het extranet (Algemene Documenten → Planning en Control Producten) van Regio Twente.

Jaarstukken 2017

In de jaarstukken 2017 wordt een beleidsinhoudelijke verantwoording afgelegd per programma, in relatie tot de voor dat jaar vastgestelde programmabegroting. Tevens wordt verantwoording afgelegd over het door ons in dat jaar gevoerde financiële beleid en beheer. De jaarrekening 2017 wordt met een positief resultaat van € 195.292 afgesloten. De accountantscontrole over de jaarstukken 2017 dient nog plaats te vinden. Naar aanleiding van de accountantscontrole is het mogelijk dat de jaarstukken 2017 alsmede het jaarrekeningresultaat aangepast dienen te worden.

Programmabegroting 2019

De algemene financiële en beleidsmatige kaders zijn opgenomen in de programmabegroting 2019. Met deze begroting wordt inzicht gegeven in de beleidsambities per programma en de daarvoor benodigde financiën in 2019. De programmabegroting is opgesteld conform de financiële uitgangspunten en aandachtspunten voor verbonden partijen van de Twentse gemeenten en een aantal uitgangspunten die niet rechtstreeks tot een wijziging van de gemeentelijke bijdrage leiden.

De gemeentelijke bijdrage 2019 stijgt met € 1.313.212 ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2018 (na wijziging). Deze stijging, die aansluit op de door de 14 Twentse gemeenten opgestelde begrotingskaders, is het gevolg van de volgende wijzigingen:

- de geraamde salarissen 2019 (+ € 321.837) t.o.v. de raming in de begroting 2018 (=met name de verwachte salarisverhoging);
- de geraamde looncompensatie 2019 (+ € 684.469) en prijscompensatie (+ € 266.823) volgens de voorspelling van het Centraal Plan Bureau;
- overheveling budget van VRT-GHOR naar GGD-GROP (+ € 8.000);

- toerekening omslagrente (+ € 32.083);
- aanpassing Kennispunt uit gemeentelijke bijdrage (- € 575.195);
- aanpassing Netwerkstad uit gemeentelijke bijdrage (- € 216.144).

Per saldo stijgt de totale gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2019 met € 521.872 zijnde 1,73%, ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2018 (na wijziging).

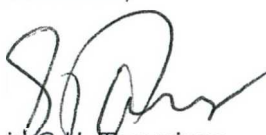
Reactietermijn

Wij stellen u bij deze in de gelegenheid om uiterlijk 21 mei 2018 uw eventuele vragen over de voorlopige jaarstukken 2017, alsmede uw eventuele zienswijzen ten aanzien van de programmabegroting 2019 bij ons schriftelijk in te dienen. Ingediende vragen en zienswijzen worden met een reactie van het dagelijks bestuur behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur op 11 juli 2018.

Wij nemen aan u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

dagelijks bestuur,
secretaris,

ir. G.H. Yamminga

voorzitter,

dr. G.O. van Veldhuizen

Jaarstukken 2017

regio
Twente

Voorwoord

In onze regionale samenwerkingsagenda 'Samen voor Twente' staan de ambities van Regio Twente voor de komende jaren 2017-2020 beschreven. We hebben in beeld gebracht op welke thema's we wat doen en waarvoor we dat doen. Onze basisthema's zijn publieke gezondheid (GGD Twente), jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (OZJT), sociaaleconomische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en Twentse belangenbehartiging (lobby). Verder geeft de toekomstgerichte evaluatie, die afgelopen jaar is uitgevoerd door Kennispunt Twente onder raadsleden, collegeleden, griffiers, gemeentesecretarissen en leden Twente Board, inzicht in de regionale samenwerking.

Op basis van de evaluatie kunnen de Twentse gemeenten leren en bijsturen. Dat is zo afgesproken bij het vaststellen van de nieuwe regeling Regio Twente, waarbij ook is geadviseerd ('Samenwerken doen we zelf') om de samenwerking zo praktisch mogelijk en dicht bij de gemeenten te organiseren. Dit betekent, dat we sinds 2016 een nieuwe setting kennen met een Twenteraad (regionale radenbijeenkomsten), een bestuurlijk model met portefeuillehouders in de lead en een bijpassend algemeen en dagelijks bestuur. Daarnaast is er de mogelijkheid om op taken of thema's, die buiten het basistakenpakket vallen, met elkaar samen te werken vanuit een 'Coalition of the Willing'. Uit de evaluatie blijkt dat de raadsbetrokkenheid bij de werkzaamheden van Regio Twente in de afgelopen twee jaar is gegroeid en ook in het benoemen en realiseren van gemeenschappelijke belangen wordt de meerwaarde van de regionale samenwerking ervaren.

We zien verder dat Twente vanuit haar kennis- en innovatiekracht van belangrijke waarde is voor een aantal maatschappelijke thema's waarop het huidige kabinet inzet. Het regeerakkoord biedt veel aanknopingspunten voor onze regio. Met de Agenda voor Twente (2018-2022) ligt er een krachtig investeringsprogramma voor de komende jaren en neemt de regio zelf haar verantwoordelijkheid. Twente biedt het kabinet een effectief partnerschap. De Agenda voor Twente vormt de basis voor de gezamenlijke Twentse lobby en geeft de koers aan voor de inzet richting Den Haag, Brussel en Duitsland. Het maakt een doelgerichte lobby mogelijk om resultaten te behalen en partners mee te krijgen.

Internationaal oogstte Twente in 2017 tijdens de Open Days in Brussel lof voor haar ambities op het gebied van circulaire economie (Mineral Valley) en drones. Ook is de toekenning van de Europese subsidie van 11 miljoen aan het project 'verruiming Twentekanal en Twentse binnenhavens' de bekroning van een jarenlange lobby voor een verbeterde bereikbaarheid van Twente over water.

Een economisch en innovatief sterk Twente vraagt ook gezonde, vitale inwoners. De GGD zet in op meer gezonde levensjaren, waarbij de prioriteit afgelopen jaar lag bij een gezonde start en het terugdringen van verschillen in gezondheid door sociaaleconomische factoren.

Als organisatie zijn we in 2017 gestart met meer bewegen naar synergie, verbinden en van elkaar leren. Daarnaast hebben we het LEAN beschrijven van processen verder doorgezet. Daarmee werken we slimmer en efficiënter met elkaar.

We hebben dit in 2017 met veel enthousiasme en betrokkenheid gedaan. Samen voor Twente, gericht op een krachtige, vitale regio. En vol trots voor alle Twentenaren, zodat zij gezond en kansrijk zijn.

Dagelijks bestuur,

voorzitter,

secretaris,

dr. G.O. van Veldhuizen

ir. G.H. Tamminga

Voorwoord	3
1. Samenvatting.....	6
2. Inleiding	11
3. Aanwendingsvoorstel.....	13
4. Regio Twente	14
Jaarverslag.....	15
5. Programmaverantwoording	15
5.1 Domein Gezondheid	15
5.2 Domein Leefomgeving	21
5.2.1 Sociaal Economisch sterk Twente	21
5.2.2 Recreatieve Voorzieningen.....	27
5.3 Domein Bedrijfsvoering.....	29
5.4 Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente (OZJT)	31
5.5 Coalitions of the Willing	35
5.5.1 Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	35
5.5.2 Kennispunt Twente	39
5.5.3 Werken voor de Twentse overheid	40
5.5.4 Salarisadministratie	41
5.5.5 Acquisitie Twente	43
5.5.6 Milieu, Duurzaamheid en Afval.	45
5.5.7 Mobiliteitslab OZJT.....	46
5.5.8 Huishoudelijke ondersteuning OZJT	46
5.5.9 Pilot vergunninghouders aan het werk.....	46
5.5.10 Regietafel vluchtelingen.....	47
5.5.11 Shared Service Netwerk Twente	47
5.6 Algemene dekkingsmiddelen	48
6. Paragrafen	49
6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	49
6.2 Onderhoud kapitaal goederen	53
6.3 Bedrijfsvoering	55
6.4 Verbonden partijen.....	56
6.5 Financiering.....	59
6.6 Rechtmatigheid.....	61
7. Jaarrekening	62
7.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	63
7.2 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening	64
7.3 Samenvatting resultaat 2017.....	68
7.3.1 Domein Bedrijfsvoering	68
7.3.2 Domein Gezondheid.....	70
7.3.3 Domein Leefomgeving.....	72
7.3.4 OZJT.....	74
7.3.5 Coalitions of the Willing	75
7.3.6 Investeringsprogramma Agenda van Twente.....	77
7.4 Analyses rekeningresultaat 2017.....	78
7.5 Overzicht van incidentele baten en lasten	83
7.6 Analyse begrotingsrechtmatigheid.....	86
7.7 Balans per 31-12-2017	89
7.8 Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling	90
7.9 Toelichting op de balans per 31-12-2017	92
7.10 Belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen	102
7.11 Wet Normering Topinkomens.....	103
Bijlagen	104
Bijlage 1 Benodigde gemeentelijke bijdrage.....	104
Bijlage 2 Begrote gemeentelijke bijdrage en resultaat per gemeente	105
Bijlage 3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant (volgt)	106
Bijlage 4 Recapitulatiestaat per programma	107

Lijst van figuren en tabellen

Figuur 1 indeling jaarstukken	11
Figuur 2 opbouw weerstandsvermogen	49
Figuur 3 Solvabiliteit	51
Figuur 4 Netto Schuldquote	52
Figuur 5 Netto Schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld	52
Tabel 1 Samenvatting van het financiële resultaat 2017	7
Tabel 2 Samenvatting beschikbare weerstandscapaciteit	50
Tabel 3 Samenvattend overzicht benodigde weerstandscapaciteit	50
Tabel 4 Weerstandsratio	51
Tabel 5 Normering weerstandsratio	51
Tabel 6 Overzicht investeringen recreatieparken	53
Tabel 7 Saldi reserves recreatieparken	54
Tabel 8 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	63
Tabel 9 Samenvatting kosten AvT/IPT/IST	66
Tabel 10 Analyse begrotingsrechtmatigheid	87
Tabel 11 Overzicht mutaties reserves	96
Tabel 12 WNT Overzicht van topfunctionarissen	103
Tabel 13 Leden algemeen bestuur en dagelijks bestuur in 2017	103

1. Samenvatting

De focus in de bestuursagenda Publieke Gezondheid 2016-2019 ligt op: "gezonde levensjaren voor burgers in Twente in alle fasen van een mensenleven". De prioriteit leggen we bij een gezonde start en het terugdringen van verschillen in gezondheid die te herleiden zijn tot sociaaleconomische factoren. In onze werkzaamheden gaan we uit van het concept positieve gezondheid; het vermogen van mensen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. In 2017 is consequent doorgewerkt aan het herijken van diverse activiteiten en interventies voor preventie en gezondheidsbevordering op basis van dit concept. Maar ook hanteren we het concept in onze interactieve vragenlijsten bij het contactmoment adolescenten en de verschillende monitorrapportages. Integraal werken is in toenemende mate de standaardwerkwijze van GGD Twente. We willen vorderingen realiseren op het gebied van gezondheid door met andere beleidsterreinen en met maatschappelijke organisaties samen te werken in zogenaamde vitale coalities. In 2017 heeft de GGD bij verschillende initiatieven aangehaakt en de insteek van publieke gezondheid in deze initiatieven gestalte gegeven. En last but not least is er de veelheid aan activiteiten en taken van de GGD als uitvoeringsorganisatie. Deze vragen jaar in jaar uit onze professionele aandacht en daarmee realiseren wij menig gezond levensjaar voor de Twentse burger.

In 2017 is het laatste jaar van het investeringsprogramma Agenda van Twente 2007-2017 gefaciliteerd. Verdere investeringen via het innovatiefonds Twente zijn voorbereid. Vanuit Techniekpact en Twents arbeidsmarktperspectief zijn diverse projecten uitgevoerd. De promotie en marketing van de Twentse vrijetijdseconomie is gesubsidieerd. Het beheer van het MKB-fonds vouchers en kredieten is, na extern te zijn beheerd, nu ondergebracht en ingericht bij Regio Twente. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor besluitvorming over de inzet van de resterende gelden voor het Fonds. Twente is in 2017 blijvend gepositioneerd als ondernemende High Tech regio. Aan de afronding van het huidige investeringsprogramma is regulier aandacht besteed in de Bestuurscommissie Agenda van Twente en in twee aparte (digitale) nieuwsflitsen. In dit laatste jaar van het investeringsprogramma is ook met succes de verkenning afgerond naar een vervolg hierop. Het nieuwe investeringsprogramma 'Agenda voor Twente' start in 2018 en zal worden aangestuurd door bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek en overheid in en zogenaamde Sturingscommissie Agenda voor Twente. De verkenning naar deze nieuwe Agenda heeft op de agenda gestaan van drie Twenteraadsbijeenkomsten.

Om het financiële rendement van de recreatieparken verder te vergroten, is in 2017 opnieuw sterk ingezet op het binnenhalen van nieuwe evenementen. Dit is behoorlijk gelukt voor de drie parken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld, waarbij Tuckerville op Het Rutbeek het meest in het oog springt. Voor de aanleg van het bungalowpark op Het Rutbeek is veel overleg gevoerd en zijn forse stappen gemaakt. Dit leidt er toe, dat begin 2018 de planologische procedure wordt opgestart. Op Het Hulsbeek is overeenstemming bereikt met twee nieuwe bedrijven om zich op dit park te vestigen (Skydive en de camperparkeerplaats). Routenetwerken Twente heeft hard gewerkt aan de kwaliteitsimpuls voor het wandel- en fietsnetwerk. Deze netwerken zijn sterk verbeterd en uitgebreid. Dit geldt ook voor de digitale bereikbaarheid. Bij de fietspaden is een nieuw innovatief systeem ingevoerd voor het bestrijden van onkruid op de paden door toepassing van een schoffelmachine. Diverse wegbeheerders zijn in Twente geweest om deze werkwijze te bekijken. De Twentse mountainbikeroutes vergen veel onderhoud, maar staan landelijk ook hoog aangeschreven. Door het net van fietspaden en de vele routes blijft Twente een zeer aantrekkelijke regio voor een korte vakantie. Twente Marketing neemt in haar promotie de parken, de routes en de fietspaden dan ook volop mee.

Het jaar 2017 heeft voor OZJT in het teken gestaan van transformeren. We hebben met elkaar een Twents model ontwikkeld. Als Twentse gemeenten gaan we resultaatgericht werken, het denken in producten achter ons laten en integraal werken rond de inwoner en het gezin. We geven daarmee de inwoner, toegangsmedewerker en zorgaanbieder meer de vrijheid om in gezamenlijkheid een ondersteuningstraject op te zetten dat aansluit op de behoefte van de inwoner en gebaseerd is op de eigen kracht van de inwoner. Het model geeft de gemeenten de knoppen om aan te draaien in handen. Ook gezien de financiële tekorten in de Twentse gemeenten een noodzaak. De niet toereikende macro budgetten voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp heeft mede geleid tot een nullijn van de indexatie ten behoeve van de verlengingen van de overeenkomsten. Wij willen reële tarieven hanteren bij de inkoop 2019. Naast de voorbereiding voor de inkoop vanaf 2019 is er een besluit genomen over de positionering van Veilig Thuis Twente als resultaatonafhankelijke

eenheid onder Regio Twente. De voorbereiding voor dit proces loopt en er wordt gekoerst op een positionering uiterlijk voor 1 juli 2018. Tot slot heeft OZJT in 2017 diverse taken doorontwikkeld of nieuwe taken erbij gekregen. Hierbij gaat het om het mobiliteitslab, duurzame gezinsvormen en huishoudelijke ondersteuning.

Binnen domein Bedrijfsvoering wordt, naast uitvoering van de advies- en beheertaken, geïnvesteerd in ontwikkeling van kwaliteit voor een toekomstbestendige dienstverlening. Dit vraagt betrokkenheid in niet begrootte projecten, leidt tot meer non-productieve uren en tot aanvullende inhuur (zowel expertise als capaciteit). Zo is geïnvesteerd in digitalisering (o.a. DIV en P&O), ontwikkeling van een Cloudvisie en in verbetering van werkprocessen en producten, met behulp van de Lean methodiek. Ook is veel tijd gestoken in verkenning van mogelijk opname in de organisatie van het Grafisch Service Centrum, Omgevingsdienst Twente en Veilig Thuis Twente. Daarnaast geldt dat de praktijk uitwijst dat de vraag naar dienstverlening frequent afwijkt (in zowel volume als aard) van wat in de begrotingsfase is gepland. Onder-realiseren kan vaak niet gecompenseerd worden met overvraag elders, en vereist dan tijdelijke externe inhuur. Formatie, expertise en kwaliteit van Bedrijfsvoering blijft aandacht vragen omdat we de op ons af komende vraag en ontwikkelingen met adequate dienstverlening willen bedienen.

Programma's bedragen X € 1.000	Totaal baten	Totaal lasten	Mutaties reserve	Gem. bijdrage	Resultaat incl. mutaties reserves
Domein Bedrijfsvoering (incl. financieringsfunctie)*	800	2.461	19	1.539	104-
Domein Gezondheid	6.558	24.820	48-	18.443	133
Domein Leefomgeving (excl. AVT/IPT)	2.034	6.559	829	3.700	3
OZJT	782	5.302	-	4.683	163
Coalition of the Willing	4.296	4.182	249	363-	0-
Agenda van Twente	9.096	5.707	-	-	3.389
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	23.566	49.032	1.049	28.002	3.584
Resultaat voorfinanciering Agenda van Twente¹					3.389-
Resultaat na voorfinanciering Agenda van Twente					196

Tabel 1 Samenvatting van het financiële resultaat 2017

Het financiële resultaat van 2017 laat zich als volgt samenvatten:

Domein Bedrijfsvoering (inclusief Bestuur en Directie en Concern en financieringsresultaat) negatief resultaat van € 104.000,-

Het domein Bedrijfsvoering heeft in 2017 een tekort gerealiseerd van € 104.000. In de Berap was een tekort geprognoseerd van € 50.000. Hieronder een samenvatting van het resultaat.

- Bij Financiën en Control is in 2017 door ontstane vacatureruimte een voordeel ontstaan van € 65.000.
- De gerealiseerde dienstverlening bij Juridische Zaken is ruimer dan begroot als gevolg van extra inzet voor o.m. Agenda van/voor Twente, Recreatieve Voorzieningen, Veilig Thuis Twente en concern communicatie (voordeel van € 113.000).
- De gerealiseerde dienstverlening Communicatie is hoger dan begroot o.m. als gevolg van extra inzet t.b.v. Missie/Visie-traject Regio Twente en concern communicatie (voordeel van € 54.000).
- Bij Bestuursondersteuning is een voordeel ontstaan van € 321.000. Dit budget is geraamd voor ondersteuning van Bedrijfsvoering zelf, die in dit overzicht resulteren als overschrijding. (w.o. P&O, DIV en ICT). Daarnaast betreft dit (tijdelijke) vacatureruimte binnen Bedrijfsvoering.
- Voordeel van € 36.000 op het financieringsresultaat ontstaat door de toegerekende rente aan de activa en reserves enerzijds en de relatief lage rentelasten anderzijds.

¹Conform het besluit van de voormalige Regioraad van 17-02-2010 wordt het resultaat van de Agenda van Twente verantwoord onder het eigen vermogen van Regio Twente.

- De kosten voor Bestuur & Directie vallen in 2017 iets lager uit dan begroot, mede door vacatureruimte (concern controller) waardoor een voordeel ontstaat van € 21.000.
- Voor Management & Project Support heeft extra inhuur van personeel plaatsgevonden o.m. door (langdurig) ziekteverzuim en zwangerschap (nadeel van € 52.000).
- In 2017 is een trainee ingehuurd voor inventarisatie/verkenning van inrichting van een Klant Contact Centrum/Servicepunt (nadeel van € 18.000).
- Door inhuur voor vervanging van zwangerschap en ziekte en extra inzet voor digitalisering en uniformering van de processen is een overschrijding ontstaan van € 219.000 bij Personeel & Organisatie.
- Bij DIV is een overschrijding ontstaan door extra inhuur i.v.m. digitalisering DIV en zwangerschap van € 48.000.
- Door een aantal interne verhuizingen en voorbereidingen voor de verbouwing van het Twentehuis zijn meer kosten gemaakt dan begroot (nadeel € 17.000).
- Bij ICT is een overschrijding ontstaan van € 200.000, voornamelijk door investering in projecten binnen de organisatie en in ontwikkeling van dienstverlening binnen ICT.
- Bij het product Kwaliteit is een nadeel ontstaan van € 23.000. Het tekort voor Kwaliteit is voornamelijk ontstaan doordat er minder uren zijn doorbelast dan begroot.
- In 2017 is een initiatief gestart t.b.v. missie en visie van Regio Twente, kreeg concern communicatie meer invulling en vond evaluatie van de gemeenschappelijke regeling plaats. Ook was sprake van meer juridische inzet t.b.v. Algemene Verordening Gegevensbescherming, WOB-verzoeken en bezwaarschriften. Hierdoor is een tekort ontstaan van € 156.000.

Domein Gezondheid positief resultaat van € 133.000

Het domein Gezondheid heeft in 2017 een voordelig resultaat gerealiseerd van € 133.000. In de Berap was een voordeel geprognoseerd van € 145.000. Hieronder een samenvatting van het resultaat.

- Er is 2017 een voordeel gerealiseerd van € 109.000 op projecten. In de begroting van de diverse projecten zit een risico-opslag verwerkt. Dit wordt gebruikt om de huidige en toekomstige risico's op het gebied van projecten af te dekken. Aangezien de reserve projecten volledig is gevuld, valt het resultaat vrij om uit te keren aan gemeenten. De tweede helft van het jaar leverde minder projectopbrengsten op, waardoor het verwachte positieve resultaat ten opzichte van de Berap met € 55.000,- is afgenomen.
- Op de gemeentelijke bijdrage voor de JGZ is een tekort ontstaan van € 196.000. Op de in de begroting gestelde formatie wordt een overschrijding gerealiseerd. Deze overschrijding wordt onder meer veroorzaakt door het inwerken van medewerkers 0-18 en ziekte vervang (langdurig). Langdurige ziekte moet worden vervangen om de dienstverlening richting de Twentse burgers te kunnen continueren. Het tekort wordt enigszins gecompenseerd door een voordeel op het materiële budget binnen de JGZ.
- Op de GGD taakvelden exclusief JGZ is een positief resultaat gerealiseerd van € 150.000. Het betreft met name TBC (€ 65.000) door extra inkomsten vanuit verrichtingen, detacheringen en projecten. En een rijksvergoeding in de 2^e helft van het jaar voor GGD opleidingsinrichting van € 57.000,-. Daarnaast door onderschrijding op materiele budgetten.
- Op de gemeentelijke bijdrage voor de JGZ is een tekort ontstaan van € 272.000 door ontwikkeling van het nieuw Digitaal Dossier. Samen met GGD regio Utrecht en GGD Hollands Noorden is de aanbesteding gestart. De aanbestedingskosten vallen hoger uit dan geraamd in de Berap omdat de aanbestedingsprocedure heeft geleid tot een rechtszaak, waardoor extra juridische en inkoop expertise is ingehuurd.
- Op het taakveld SOA is een positief resultaat gerealiseerd van € 289.000. Ondanks de ingevoerde plafondfinanciering is een positief resultaat gerealiseerd op de rijkssubsidie, in combinatie met een onderschrijding op het budget inhuur. Het saldo komt nagenoeg overeen met de verwachting in de Berap.
- Op de tarieftaken is een positief resultaat ontstaan van € 53.000. De opbrengsten Forensische Geneeskunde vallen hoger uit dan geraamd. Daarentegen waren de kosten inzake inspecties kinderopvang hoger dan de opbrengsten.
- Het product PGA wordt gefinancierd door het Rijk. Op de inzet voor PGA is een positief resultaat gerealiseerd van € 48.000. Als gevolg van de fors lagere instroom van asielzoekers in 2017 zijn de inkomsten meer achter gebleven dan dat de kosten verminderd zijn. Daar tegenover staat een bijdrage vanuit de afwikkeling van een regionaal MOA Fonds, hetgeen uiteindelijk tot een positief resultaat heeft geleid. Het resultaat op PGA wordt toegevoegd aan de reserve PGA.

Domein Leefomgeving positief resultaat van € 3.000

Het domein Leefomgeving heeft in 2017 een positief resultaat gerealiseerd van € 3.000. In de Berap was een voordeel geprognosticeerd van € 35.000. Hieronder een samenvatting van het resultaat.

- Er is een voordeel ontstaan van € 10.000 door het later invullen van de vacature voor adviseur mobiliteit. Doordat de kosten van de UWV uitkering van een voormalig medewerkster uit de reserve mogen worden gehaald is het eindresultaat 27 positief.
- De vacature voor lobbyist Brussel is eerst in de loop van 2017 ingevuld, dit leidt tot een voordeel van € 34.000.
- De producten strategie sociaal economisch sterk Twente en Bestuursondersteuning hebben betrekking op alle onderdelen van sociaal economische structuurversterking binnen team Economie. Het totale resultaat voor team Economie is € 3.000. In de Berap meldden we een positief resultaat van € 35.000. De lagere realisatie is te verklaren door de extra inspanningen voor het proces van het nieuwe investeringsprogramma Agenda voor Twente. Dit leidt tot een tekort van € 42.000. Bestuursondersteuning heeft een overschrijding van € 49.000.
- Er zijn uitgaven geweest voor circa € 183.000 welke zijn onttrokken aan de reserves groot onderhoud. Hier tegenover staat een geraamde dotatie aan dezelfde reserves van bijna € 125.000.
- Er zijn in eerdere jaren kosten (waaronder subsidies) betaald uit het product Toerisme in Twente (AvT) waarbij dit Vrijtijdseconomie had moeten zijn met een onttrekking aan de reserve monitoring R&T, waarbij deze reserve dan wordt opgeheven. Het gaat hierbij om een bedrag van circa € 193.000 welke nu als last wordt genomen ten laste van het product Vrijtijdseconomie en als baat bij Toerisme in Twente. Tegenover deze last staat een onttrekking aan de reserve.
- Voor het product Mobiliteit zijn kosten gemaakt (€ 17.000) in verband met de WW-uitkering van een voormalige medewerkster, welke aan de reserve herplaatsing personeel (die hiervoor is ingesteld) is onttrokken.
- Het resultaat van de 3 recreatieparken is positief (€ 97.000). Deze wordt verrekend met de taakstelling, waarna het saldo wordt onttrokken aan de hiervoor bestemde reserve.
- Voor de dekking van de kapitaallasten van enkele investeringen zijn bijbehorende reserves ingesteld (€ 15.000). De kapitaallasten worden dan ook onttrokken aan de reserve waarbij de onttrekking niet is geraamd.
- Conform investeringsplan zijn investeringen (€ 118.000) met maatschappelijk nut verricht bij de recreatieparken welke worden onttrokken aan de reserve Recreatie.
- Een toename in diverse soorten routes van 4.000 naar 10.000 km betekent hogere investerings- en onderhoudslasten die niet kunnen worden opgevangen binnen de reguliere exploitatie en derhalve worden onttrokken aan de reserve. Er is in 2017 fors ingezet op o.a. vervanging en verduurzaming van bebording en panelen om de kwaliteit voor de inwoners en toeristen op peil te houden en verder te verbeteren (€ 283.000). Door nu extra te investeren in duurzame materialen en door aanpassing van het systeem (bebording combineren met straatmeubilair) zullen de onderhoudskosten, als gevolg van areaaluitbreiding worden beperkt.

OZJT positief resultaat van € 163.000

OZJT heeft in 2017 een voordelig resultaat gerealiseerd van € 163.000. In de Berap was een voordeel geprognosticeerd van € 72.000. Hieronder een samenvatting van het resultaat.

- In 2017 is er geen gebruik gemaakt van ambtelijke coördinatie vanuit de gemeenten. Ook is de functie van secretaris deels ingevuld. Dit leidt tot een positief resultaat van € 256.000.
- Binnen de reguliere begroting OZJT is een post opgenomen voor monitoring en reflectie. In 2017 is hier beperkt gebruik van gemaakt doordat de kosten gedekt zijn door inzet van de restant transitie subsidies (voordeel € 252.000).
- Door de Provincie is een subsidie uitbetaald voor het project Transformatie van het sociaal domein. De activiteiten zijn in de periode 2015 - 2016 uitgevoerd (voordeel € 40.000).
- In 2017 is er meer ingezet op juridische advisering, communicatie en (secretariële) ondersteuning. Voor een deel was hier vanuit de restant transitie subsidies dekking voor (nadeel € 144.000).
- Als gevolg van de positionering Veilig Thuis Twente (VTT) is er in 2017 meer ingezet op relatiebeheer VTT. Hiervoor was deels dekking vanuit het reguliere budget en de restant transitie subsidies. Daarnaast is er binnen Regio Twente een projectgroep VTT gestart om de positionering VTT te begeleiden waarbij naast ambtelijke inzet ook juridisch advies is ingewonnen (nadeel € 105.000).
- Doormiddel van de restant transitiebudgetten is OZJT in staat geweest om diverse projecten op te starten. Te denken valt aan ontwerp Twents model, duurzame gezinsvormen, kwaliteit en

toezicht Wmo, CRM en evaluatie OZJT. De restant transitie middelen dekten niet volledig de opgave waar OZJT voor stond (nadeel € 136.000).

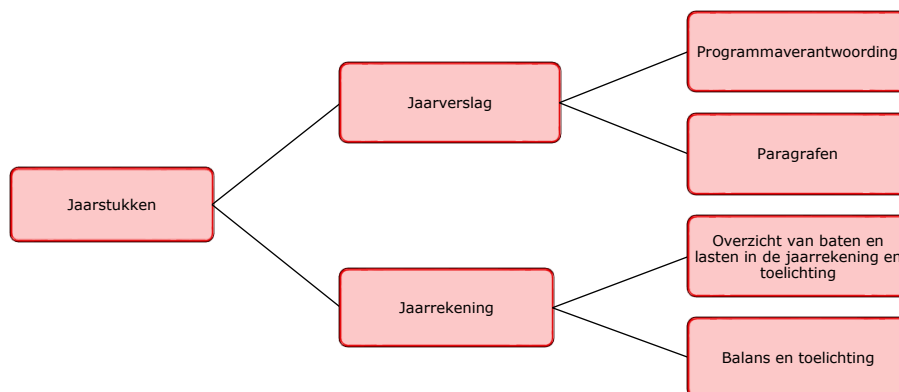
Agenda van Twente positief resultaat van € 3.389.000

Bij de Agenda van Twente (AvT) is een positief financieringsresultaat ontstaan van € 3.389.000. Dit positief financieringsresultaat is ontstaan doordat de programmalijnen AvT aflopend zijn. Met dit resultaat worden in het verleden uit andere bij Regio Twente beschikbare liquide middelen voorgeschooten subsidieverstrekingen weer ingelopen.

2. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2017 van Regio Twente. Hierin beschrijven we hoe het afgelopen jaar verlopen is, zowel wat betreft de beleidsuitvoering als de bijbehorende financiële effecten. Met de aanbidding van de jaarstukken leggen het dagelijks bestuur en de bestuurscommissies verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer.

De jaarstukken zijn conform de meest recente ontwikkelingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als volgt onderverdeeld:

Figuur 1 indeling jaarstukken

Conform het hierboven gepresenteerde overzicht bestaan de jaarstukken 2017 uit twee delen:

- het jaarverslag met daarin de programmaverantwoording met de paragrafen; en
- de jaarrekening met daarin het overzicht van baten en lasten en de balans met bijbehorende toelichtingen.

Jaarverslag

Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk beschrijven we per programma de uitgevoerde activiteiten die in 2017 hebben bijgedragen aan de (mate van) realisatie van onze ambities en de ontwikkeling van de bijbehorende indicatoren. In de programmaverantwoording geven we antwoord op de drie W-vragen:

Wat hebben we bereikt?

Hier wordt vermeld in welke mate we geslaagd zijn het gewenste resultaat te bereiken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Hier zijn de projecten, activiteiten en kernindicatoren vermeld om de ambities te bereiken.

Wat heeft het gekost?

Hier worden de budgettaire effecten vermeld waarin we een onderscheid maken tussen de begrote baten en lasten voor wijziging, -na wijziging en de gerealiseerde baten en lasten.

Om de programmaverantwoording sneller te kunnen scannen werken we met een verkeerslichtrapportage die rechts naast de ambities weergegeven is. Voor het aangeven van de status van kleuren is de volgende richtlijn gehanteerd:

- **Groen:** we hebben gepresteerd (of zelfs beter dan dat) wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.
- **Oranje:** we hebben gedeeltelijk gepresteerd wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.
- **Rood:** we hebben **niet** gepresteerd wat we in de programmabegroting hebben aangegeven.

Voor gedetailleerde informatie over de te bereiken ambities en de voorgenomen activiteiten om deze ambities te bereiken verwijzen wij u naar de [programmabegroting 2017](#).

Paragrafen

In de paragrafen komen de onderwerpen aan de orde die van belang zijn om inzicht te krijgen in de benoemde beleidslijnen zoals opgenomen in de programmabegroting. De focus daarbij is gericht op belangrijke beheersprocessen en het beleid dat daaraan ten grondslag ligt.

U vindt hier de verantwoording over de volgende beheersmatige onderwerpen:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- onderhoud kapitaal goederen;
- verbonden partijen;
- bedrijfsvoering;
- financiering; en
- rechtmatigheid.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting

In dit hoofdstuk zijn diverse financiële overzichten opgenomen met vergelijkende cijfers. Hier presenteren wij in feite op een andere wijze de cijfers die zijn opgenomen in de programmaverantwoording onder het kopje "Wat heeft het gekost?" en enkele aanvullende (verplichte) financiële overzichten.

Balans en toelichting

Het laatste onderdeel gaat in op de financiële positie van Regio Twente aan de hand van de balans.

Wijzigingen t.o.v. de jaarstukken 2016

In de jaarstukken 2016 werden de onderdelen Bestuur en Directie en Concern uitgesplitst gepresenteerd t.o.v. het domein Bedrijfsvoering. In de begroting 2017 zijn de onderdelen Bestuur en Directie en Concern samengevoegd. Om de vergelijkbaarheid met de begroting te vergroten zijn deze onderdelen ook in de jaarstukken 2017 samengevoegd. Het financieringsresultaat (onderdeel van Concern) is in de jaarstukken 2017 gepresenteerd in het resultaat van Bedrijfsvoering en niet meer apart weergegeven onder algemene dekkingsmiddelen. Hiermee wordt gepoogd het resultaat beter navolgbaar te maken.

Wij wensen u veel leesplezier!

3. Aanwendingsvoorstel

Voorstel

De jaarrekening 2017 van Regio Twente vast te stellen en in te stemmen met het positief rekening resultaat. Het rekeningresultaat is als volgt opgebouwd:

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	€	2.535.289
---	---	-----------

Toevoegingen aan reserves	€	1.374.326
Onttrekkingen aan reserves	€	<u>325.532</u>
Per saldo	€	1.048.794

Gerealiseerd resultaat	€	3.584.083
------------------------	---	-----------

Dit resultaat is te verdelen in een resultaat van de reguliere bedrijfsvoering en een resultaat op de uitgaven/inkomsten ten behoeve van het investeringsprogramma Agenda van Twente (AvT).

Gerealiseerd resultaat	€	3.584.349
------------------------	---	-----------

-

Voorfinanciering van AvT ²	€	3.388.791
---------------------------------------	---	-----------

Gerealiseerd resultaat na voorfinanciering AvT	€	195.292 (a)
---	----------	--------------------

Het positieve rekeningresultaat ad € 195.292 over het jaar 2017 als volgt aan te wenden:

€ 195.292 uit te keren aan gemeenten.

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Regio Twente d.d. 11 juli 2018.

voorzitter,

secretaris,

dr. G.O. van Veldhuizen

ir. G.H. Tamminga

²Conform het besluit van de voormalige Regioraad van 17-02-2010 worden de uitgaven van het investeringsprogramma Agenda van Twente gedekt uit dividend Twence en worden na aftrek van de dividend inkomsten op de balans verantwoord onder het eigen vermogen van Regio Twente.

4. Regio Twente

Twente is een stedelijke regio waarbinnen het bruist van de creativiteit in een prachtige omgeving. Een regio met een sterke identiteit en een voor Nederland en Europa prachtig technisch profiel. Er is ruimte in Twente voor innovatief ondernemerschap en er liggen volop kansen. Kansen op het gebied van de hightech systemen en materialen en ook voor logistiek en toerisme. Maar, Twente is ook een kwetsbare regio gezien het gemiddeld inkomen en de werkgelegenheid. Beide blijven achter bij het Nederlands gemiddelde. Twente verdient een overheid die zich samen met ondernemers, onderzoekers en onderwijs sterk maakt voor de regio. Een overheid die slim samenwerkt, zodat de dienstverlening aan onze samenleving zo goed mogelijk verloopt. Daar zetten wij vanuit Regio Twente vol op in. Ook in deze dynamische tijd. Er is veel in beweging in onze samenleving, ook binnen Twente en Regio Twente.

Dienstverlenende netwerkorganisatie

Als samenwerkingsverband van en vóór de 14 Twentse gemeenten (verlengd lokaal bestuur) is Regio Twente actief op diverse terreinen: gezondheid (GGD Twente), economie, arbeidsmarktbeleid en innovatie, recreatie en toerisme, duurzaamheid en de belangenbehartiging voor Twente bij het Rijk en de EU. Ze onderhoudt nauwe relaties met de rijksoverheid in Den Haag, de Provincie Overijssel en met de EU in Brussel. Ook speelt Regio Twente namens en samen met de gemeenten en samen met de Provincie Overijssel, ondernemend Twente en onderwijzend/onderzoekend Twente, een belangrijke rol bij het actief promoten van het merk Twente als vooraanstaande kennisregio, zowel landelijk als in Europa.

Daarnaast neemt Regio Twente deel aan de verdere inrichting van het 'Shared Services Netwerk Twente' van de Twentse gemeenten. Zo verzorgt ze de salarisadministratie van enkele gemeenten en de Veiligheidsregio Twente. Voor Kennispunt Twente is Regio Twente gastheerorganisatie en tevens biedt ze ondersteuning bij de decentralisatie van de jeugdzorg en WMO. Op al deze terreinen werkt Regio Twente als innovatieve, dienstverlenende netwerkorganisatie steeds samen met de gemeenten, de Provincie Overijssel en maatschappelijke partners. We zijn transparant en klant- en resultaatgericht.

Innovatieve regio

Regio Twente levert met haar inzet een bijdrage aan het versterken van Twente als een innovatieve en ondernemende kennisregio. Een duurzame en vitale regio waar ruimte is voor kennisontwikkeling en innovatief ondernemerschap, maar ook een regio waar rust en ruimte is om gezond te leven, te werken en te recreëren. Deze bijdrage komt grotendeels tot stand op basis van de programma's 'Agenda van Twente' / 'Innovatiesprong Twente', beide in samenwerking met de Provincie Overijssel, de Ontwikkelagenda Netwerkstad en de 'Bestuursagenda Publieke Gezondheid'.

Twentse samenwerking

Door belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen - de economische crisis, bezuinigingen bij overheden, de decentralisatie van taken naar gemeenten en demografische veranderingen - groeit de behoefte aan samenwerking in Twente, zowel bij de gemeenten als andere maatschappelijke organisaties. Regio Twente is een belangrijke aanjager van het verder versterken van de samenwerking in de regio, niet alleen tussen de 14 gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren.

Jaarverslag

5. Programmaverantwoording

5.1 Domein Gezondheid

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in

Bestuurscommissie Publieke

Gezondheid

Domein directeur

S. Dinsbach

Inleiding

Primair is GGD Twente een uitvoeringsorganisatie met vastomlijnde taken en (geprotocolleerde-) werkwijzen, gebaseerd op de Wet publieke gezondheid. Het grootste deel van onze inzet vindt dan ook plaats in going concern taken, met op jaarbasis zo'n 200.000 contacten met Twentse inwoners.

Binnen deze context heeft de Bestuurscommissie Publieke Gezondheid op 1 oktober 2015 de bestuursagenda voor de periode 2016-2019 vastgesteld. De focus in deze bestuursagenda ligt op: "gezonde levensjaren voor burgers in Twente in alle fasen van een mensenleven". De prioriteit ligt bij een gezonde start en het terugdringen van verschillen in gezondheid die te herleiden zijn tot sociaaleconomische factoren.

In de bestuursagenda is verder vastgesteld dat de manier van kijken is gebaseerd op het concept positieve gezondheid. De manier van doen is die van het verbinden en integraal werken (vitale coalities). Positieve gezondheid is in dit verband het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Binnen de reguliere, going concern, werkzaamheden zijn door middel van werkbijeenkomsten en casuïstiekbesprekingen in verschillende sessies medewerkers alert gemaakt op het reeds voorhanden zijn van het concept positieve gezondheid. Verder is consequent doorgewerkt aan het herijken van diverse activiteiten en interventies voor preventie en gezondheidsbevordering, op de basis van het concept positieve gezondheid. Belangrijke elementen daarin zijn veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen. Voorbeelden hiervan zijn de interactieve vragenlijst bij het contactmoment adolescenten en de verrijking van de rapportage over de volwassenen- en ouderenmonitor met indicatoren van positieve gezondheid. Met diverse teams zijn gesprekken gevoerd over de wijze waarop hun werkzaamheden anders ingericht kunnen worden als er vanuit positieve gezondheid naar de uitvoering wordt gekeken.

Integraal werken is in toenemende mate de standaard werkwijze binnen GGD Twente. Vorderingen maken op het gebied van gezondheid door met andere beleidsterreinen en met maatschappelijke organisaties samen te werken. Voorbeeld hiervan is de verbinding met Baanbrekend Landschap (een project waarbij mensen met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt dichterbij werk worden gebracht), waarin binnen de bestaande interventie aandacht wordt gegeven aan gezondheid en leefstijl. Maar ook de Wijk GGD-er (veiligheid, politie en GGZ) waarbij, door gerichte bemoeizorg bij verwarde personen de toeleiding naar passende zorg en hulpverlening, de gezondheid voorop wordt gezet en de persoon zo goed als mogelijk uit het veiligheidsdomein wordt gehouden. Onze expertise op gebied van onderzoek en epidemiologie zetten we in bij het NutsOhra project 'supporter van elkaar' van FC Twente/scoren in de wijk. Hierbij is de inzet om gezinnen met kinderen met grote gezondheidsachterstanden, in een betere gezondheidspositie te brengen.

Programma Gezondheid

Bevorderen van de gezondheid in Twente

1. *Minimaal net zo lang gezond leven als het landelijk gemiddelde.*
2. *Bevorderen van gelijke kansen op gezondheid in Twente.*
3. *Bevorderen van de gezondheid van ouderen.*

Bewaken van de gezondheid in Twente

4. *Jeugd in staat stellen een gezond leven te leiden.*
5. *Op basis van inzicht in de gezondheidstoestand tijdig signaleren van nieuwe ontwikkelingen en bedreigingen.*

Beschermen

6. *Beschermen van inwoners die buiten de reguliere hulpverlening vallen.*
7. *Voorkomen en reduceren van infectieziekten en andere bedreigingen uit de omgeving.*

Status

GGD Twente realiseert de hierboven genoemde ambities door zijn corebusiness adequaat en op een kwalitatief hoog niveau uit te voeren. De ambities (maatschappelijke doelen) zullen pas over een langere periode zichtbaar zijn en veroorzaakt worden door inspanningen op meerdere terreinen en door meerdere partijen. Om toch inzet/prestatie van GGD Twente op jaarschijfniveau zoveel mogelijk inzichtelijk te maken, verantwoorden wij op maatschappelijke effecten. Uit langjarige monitoring zal blijken in welke mate het lukt om onze maatschappelijke doelen te bereiken. Hieronder treft u de verantwoording aan op de door de bestuurscommissie gedefinieerde maatschappelijke effecten.

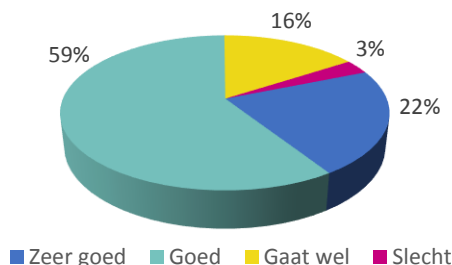
Wat hebben we bereikt?

Tal van in- en outputindicatoren zijn opgenomen in andere verantwoordingsdocumenten. Op het gebied van outcome is ervaren gezondheid een belangrijke indicator. Van belang om te kunnen participeren, beschikbaar te zijn voor werk of andere vormen van (sociale) participatie, beschikbaarheid vrijwilligerswerk, mantelzorg-(ondersteuning), schooluitval en het beroep op Wmo-voorzieningen. In 2016 is het volwassenen- en ouderenonderzoek uitgevoerd. Hierbij is expliciet bevraagd op de indicator ervaren gezondheid.

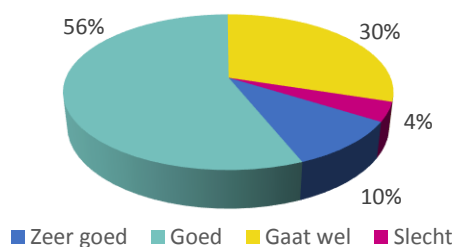
De meeste mensen voelen zich gezond, ondanks ziekten of handicaps. Met het toenemen van de leeftijd neemt de goed ervaren gezondheid wel af en neemt de kans op ziekten en beperkingen toe. De meest voorkomende aandoening, zowel bij volwassenen als bij ouderen, is gewrichtsslijtage. Op de tweede en derde plaats komen botontkalking en hoge bloeddruk. Driekwart van de Twentenaren vindt de eigen leefstijl (zeer) gezond. Bij komende onderzoeken blijft de ervaren gezondheid een belangrijke indicator.

Ervaren gezondheid goed

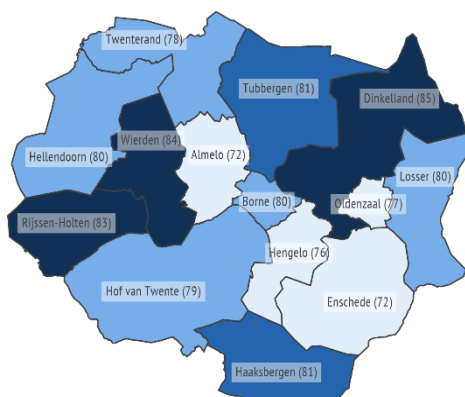
Ervaren gezondheid, ook wel subjectieve gezondheid of gezondheidsbeleving genoemd, weerspiegelt het eigen oordeel over de gezondheid. Wie positief oordeelt over de eigen gezondheid, zit vaak ook lekkerder in zijn/haar vel. In 2016 beoordeelde 77% van de Twentenaren de eigen gezondheid als (zeer) goed. De goed ervaren gezondheid neemt af met de leeftijd. 81% van de volwassenen en 65% van de ouderen beoordeelt de eigen gezondheid als (zeer) goed.

Figuur 1.2 Ervaren gezondheid ouderen

Figuur 1.1 Ervaren gezondheid volwassenen

Figuur 1.3 (Zeer) goed ervaren gezondheid (%)

Lage SES minder (zeer) goed ervaren gezondheid

Driekwart van de Twentenaren zegt (zeer) gezond te leven

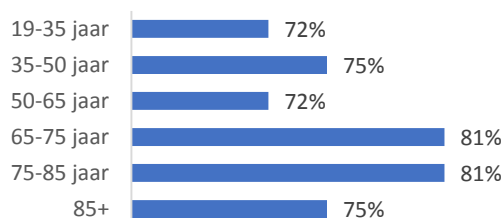
Driekwart van de Twentenaren zegt (zeer) gezond te leven. In de monitor is gevraagd, hoe gezond men de eigen manier van leven vindt. De meeste Twentenaren, 75%, vinden hun manier van leven (zeer) gezond. 3% vindt de eigen manier van leven (zeer) ongezond. De opvattingen over gezond leven verschillen naar SES. Van mensen met een lage SES zegt 68% (zeer) gezond te leven; bij hoge SES is dit 82%.

	Nederland %	Twente %	Man %	Vrouw %	Volwassenen %	Ouderen %
(Zeer) goed ervaren gezondheid	76	77	78	76	81	65
(Zeer) gezond leven	-	75	72	77	73	80
Langdurige ziekte*	34	34	33	35	29	49
Langdurig ziek en beperkt	24	25	23	26	21	38
Gewrichtsslijtage	-	25	22	28	16	52
Botontkalking (ouderen)	-	23	12	33	-	23
Hoge bloeddruk	-	21	21	22	14	45
Multimorbiditeit**	-	29	27	30	18	60

* Langdurig is (naar verwachting) 6 maanden of langer

** 2 of meer chronische ziekten

Ouderen vinden dat ze het gezondst leven

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Gezonde start

Een gezonde start kent veel facetten. Niet alleen de eerste stappen die een kind doormaakt in het leven maar ook elke vervolgfase verdient zijn eigen gezonde start. Gezondheid levert bijvoorbeeld een bijdrage aan het goed doorlopen van de schoolloopbaan en het daarmee verkrijgen van een startkwalificatie. Maar het kan evenzeer betrekking hebben op de eerste stappen die een vluchteling in een nieuwe maatschappij zet.

De inspanning van de Jeugdgezondheidszorg is gericht op het faciliteren van een gezonde start van de jeugdigen vanaf het prille begin tot jong volwassene. Dat geldt ook voor nieuwkomers in Twente of als de jongere via een vluchtelingenstatus in de Twentse samenleving wordt opgenomen. Behoudens de laatste variant zijn de procedures gestandaardiseerd en veelal geprotocolleerd, en zonder noemenswaardige problemen uitgevoerd. In het geval van kinderen met een vluchtelingenstatus vergde het bieden van een gezonde start extra activiteiten en inzet, waaronder verlengde onderzoeken en de inzet van externe tolken.

Diverse teams van de Jeugdgezondheidszorg zijn in het kader van modernisering en flexibilisering van de dienstverlening verder gegaan met pilots waarin nieuwe vormen van dienstverlening centraal staan. Daarnaast is uitvoering gegeven aan de lokale uitvoeringsplannen die met gemeenten waren afgesproken. Dit betrof lokale accenten in de uitvoering van het basispakket Jeugdgezondheidszorg en maatwerkafspraken. Tevens zijn met alle gemeenten gesprekken gevoerd over de inhoud van de uitvoeringsplannen voor de Jeugdgezondheidszorg met betrekking tot het jaar 2018.

In het najaar 2017 is de Kindermonitor in de vorm van een steekproef uitgezet bij 19.400 gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar. In Twente is de respons met 48,8% beduidend hoger dan in de omliggende regio's. Ter vergelijking: het CBS hanteert een respons van 30% om betrouwbare gegevens te kunnen generen. De resultaten van deze Kindermonitor zijn medio 2018 bekend.

Medio 2017 is de landelijke JGZ Preventieagenda verschenen, een coproductie van ActiZ, GGD GHOR Nederland en het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ). De preventieagenda stoelt op vier pijlers: Ouderschap, Hechting, Gezondheid en Weerbaarheid. Door stevig in te zetten op deze pijlers en de krachten te bundelen met andere JGZ-organisaties en bondgenoten zoals onderwijs, jeugdhulp en huisartsen kan de GGD hardnekkige maatschappelijke problemen (schoolverzuim, kindermishandeling en armoede) te lijf gaan. Alle organisaties voor Jeugdgezondheidszorg in Nederland hebben zich aan deze preventieagenda verbonden. De agenda is tijdens de gesprekken met gemeenten over de lokale uitvoeringsplannen onder de aandacht gebracht.

De eerste 1001 dagen van een kind, van conceptie tot 2 jaar, zijn cruciaal voor de verdere ontwikkeling. Door samenwerking van organisaties als het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Bernhard van Laar Foundation, TNO en de Hogeschool Leiden is een position paper opgesteld over hoe de zorg rondom deze eerste 1001 dagen georganiseerd moet worden. Dit is in Twente vertaald in een lokale aanpak, waarin de pijlers uit de Preventieagenda terug komen.

Met het inspecteren van kinderopvanglocaties wordt een omgeving gegarandeerd waarin kinderen veilig en hygiënische kunnen verblijven. Het aantal gastoudergezinnen loopt terug. Doordat diverse gemeenten het percentage gastouders dat geïnspecteerd moet worden heeft verhoogd, blijft het aantal inspecties ongeveer gelijk. Verder zijn de voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang.

Binnen "Seksuele Gezondheid" zien we een toename van het aantal consulten en verrichtingen van 10% t.o.v. de prognose. Door het aanstellen van een preventiefunctionaris zijn er meer preventieactiviteiten verricht dan voorheen. De extra inzet is bekostigd uit de Rijksregeling seksuele gezondheid.

Met gemeenten zijn voor het jaar 2017 maatwerkafspraken gemaakt over de dienstverlening aan statushouders op het terrein van JGZ, infectieziekten (in het bijzonder tbc) en gezondheidsbevordering.

Binnen de Academische Werkplaats Jeugd in Twente is de afgelopen jaren binnen een klein- en fijn project onderzoek gedaan naar hoe de zorg voor grenskinderen geregeld is. Grenskinderen zijn kinderen die in een land wonen, maar in het buurland naar school gaan. In het onderzoek is gekeken hoe de verschillende zorgsystemen voor de jeugd in Nederland en Duitsland georganiseerd zijn, en de gevolgen daarvan voor de kinderen.

Eind 2017 heeft het INTERREG V A-programma Deutschland-Nederland subsidie verstrekt om in 2018-2019 te werken aan een handleiding op basis van 4 gevallen van Nederlandse grenskinderen. Met als doel om ouders die op het punt staan om naar Duitsland te emigreren beter voor te lichten over de gevolgen op het terrein van de gezondheidszorg.

Sociaal Economische Gezondheidsverschillen (SEGV)

De inzet op terugdringing van de sociaal economische gezondheidsverschillen beperkt zich tot het organiseren en faciliteren van afstemmingsmogelijkheden voor gemeenten, in het kader van de verschillende gemeentelijke initiatieven. Daarnaast informeren wij de gemeenten zo adequaat mogelijk over relevante ontwikkelingen op rijksniveau en elders in het land. Zo heeft de Bestuurdersdag in september onder andere in het teken gestaan van de aanpak armoedebestrijding in Zuidoost Groningen.

De Academische Werkplaats Jeugd Twente focust op onderzoeksactiviteiten rondom 'Versterking van zorg voor kinderen in armoede'. Zij werkt momenteel samen met diverse ervaringsdeskundigen, gezinnen die daadwerkelijk leven in armoede. Dit is een zeer waardevolle samenwerking. Met behulp van hun inbreng, informatie en adviezen ontwikkelt de werkplaats een interventie voor gezinnen in armoede waarin de elementen positieve gezondheid, eigen kracht en samenwerking tussen de professional en de ervaringsdeskundige, centraal staan.

Vitale coalities

Gezondheid van individuele burgers wordt mede bepaald door factoren die vallen onder de werkingssfeer van andere gemeentelijke beleidsterreinen dan Publieke Gezondheid. Daarnaast zijn er ook maatschappelijke organisaties die met hun activiteiten deze factoren kunnen beïnvloeden. Willen interventies aan effectiviteit winnen, is samen optrekken zeer gewenst. Vandaar dat dit gedachtegoed van Vitale Coalities een prominente plaats inneemt als middel om te komen tot meer gezonde levensjaren.

Voor de hand liggen samenwerkingsvormen rond de Omgevingswet en Sociaal Economische Gezondheidsverschillen. Zonder uitzondering te zijn, een aantal andere voorbeelden. Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) is een schoolvoorbeeld van een vitale coalitie. Nadat in 2016 het werkgebied van het CSG is uitgebreid met een groot deel van de Achterhoek, zijn in 2017 convenantpartners gezocht en gevonden. Deze zijn de Dimence-groep, GGN Net Veilig Thuis Noord en Oost Gelderland en GGD Noord en Oost Gelderland.

Antibioticaresistentie is een belangwekkend vraagstuk aan het worden. Wereldwijd en daarmee ook in ons land en onze regio. De GGD is partner in het in 2017 gestarte regionale zorgnetwerk antibioticaresistentie Euregio-Zwolle.

We werken samen met het project Baanbrekend Landschap, een project waarbij mensen met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt dicht bij werk worden gebracht. De begeleiding van de deelnemers is uitgebreid met het onderwerp gezondheid. Het gespreksinstrument "mijn positieve gezondheid" wordt gebruikt in de begeleiding, en met dat instrument verzamelen we gegevens over de ontwikkeling van gezondheidsindicatoren.

GGD Twente is in 2017 aangesloten bij het Verloskundigen Samenwerkingsverband Twente. 'Kwetsbare Zwangeren' is een van de thema's waarin gezamenlijk wordt opgetrokken. Een en ander past in het versterken van de geboorteketen, waar ook de activiteiten van Zwanger in Twente toe bijdragen. Ook is in 2017 een jeugdarts ingezet binnen het ROC van Twente voor begeleiding van schoolziekteverzuim bij studenten van 18 jaar en ouder. In het voorjaar is GGD Twente in de gemeenten Dinkelland en Tubbergen aangesloten bij de netwerkorganisatie 'Wij in de buurt' dat op verzoek van beide gemeenten invulling dient te geven aan de uitvoering van de transformatie Vrij Toegankelijke Voorzieningen. Als laatste zijn we aangesloten bij het netwerk Vitaal Twente. Samen met 9 andere partners uit de gezondheidszorg, het onderwijs en de lokale overheid worden technische innovaties ontwikkeld en ingezet ter verbetering van de gezondheid en vitaliteit van de inwoners.

Positieve gezondheid

Het concept 'positieve gezondheid' en het bevorderen hiervan is een belangrijke pijler om de uiteindelijke doelstelling 'zoveel mogelijk gezonde levensjaren voor de burgers in Twente' te bewerkstelligen. De uitvoering van het 'Positieve gezondheid Actieplan 2016-2019' ligt op schema. Het netwerk Twente Gezond groeit geleidelijk. Inmiddels zijn er 39 partners. Er zijn vier netwerkbijeenkomsten georganiseerd. 2017 is gebruikt om samen met de aangesloten partners te werken aan een routekaart voor het netwerk. Deze routekaart is in de netwerkbijeenkomst van december 2017 vastgesteld. Vanaf 2018 zullen diverse concrete activiteiten gerealiseerd gaan worden. Het netwerk heeft in februari een landelijk podium gekregen op de bijeenkomst van het Nationaal

Programma Preventie "Alles is gezondheid...". Samen met vier andere GGD'en nemen we deel aan de koploperafel Publieke Gezondheid van het Institute for Positive Health. Door onze bijdragen op regionaal en landelijk niveau dragen we bij aan een brede invoering van het concept. Een punt van aandacht blijft het aanhaken bij bestaande werkzaamheden en/of projecten binnen de GGD en gemeenten om op maat ondersteuning te bieden. In dat kader wordt voor de JGZ gekeken naar de toepasbaarheid binnen de JGZ-contactmomenten van de 'kindertool' die landelijk in het kader van positieve gezondheid is ontwikkeld.

Op basis van een bescheiden ZonMw subsidie wordt een vragenset ten behoeve van het contactmoment adolescenten positieve-gezondheid-proof gemaakt. In de rapportages over de ouderen en volwassenenmonitor is aandacht besteed aan aspecten van positieve gezondheid.

Wat heeft het gekost?

Gezondheid	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Bedragen in €			
Baten	6.558.130	5.757.194	6.219.138
Lasten	24.820.441	24.200.466	24.662.410
Saldo excl. mutaties reserves	18.262.311-	18.443.272-	18.443.272-
Gemeentelijke bijdrage	18.443.272	18.443.272	18.443.272
Mutaties reserves	47.700	-	-
Gerealiseerd resultaat	133.261	-	-

5.2 Domein Leefomgeving

Domein	Leefomgeving
Domein directeur	ir. G.H. Tamminga

Inleiding

In het jaar 2017 is er deels uitvoering gegeven aan de afgesproken deelprogramma's. Daarnaast is er ook gewerkt aan het tot stand komen van een nieuwe Agenda voor Twente.

Binnen het deelprogramma Sociaal Economisch sterk Twente is er economisch gezien sprake van een krachtige groei. Deze groei zien we in de bedrijvigheid, werkgelegenheid, en de uitwerking van de indicatoren.

5.2.1 Sociaal Economisch sterk Twente

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Bestuurscommissie Agenda van Twente
Programmamanager	drs. S.L. van der Steen

In 2017 is het laatste jaar van het investeringsprogramma Agenda van Twente 2007-2017 gefaciliteerd. Verdere investeringen via het innovatiefonds Twente zijn voorbereid. Vanuit Techniekpact en Twents arbeidsmarktperspectief zijn diverse projecten uitgevoerd. De promotie en marketing van de Twentse vrijetijdseconomie is gesubsidieerd. Het beheer van het MKB-fonds vouchers en kredieten is, na extern te zijn beheerd, nu ondergebracht en ingericht bij de Regio. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor besluitvorming over de inzet van de resterende gelden voor het Fonds. Twente is in 2017 blijvend gepositioneerd als ondernemende High Tech regio. Aan de afronding van het huidige investeringsprogramma is regulier aandacht besteed in de Bestuurscommissie Agenda van Twente en in twee aparte (digitale) nieuwsflitsen.

In dit laatste jaar van het investeringsprogramma is ook met succes de verkenning afgerond naar een vervolg hierop. Het nieuwe investeringsprogramma 'Agenda voor Twente' start in 2018 en zal worden aangestuurd door bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek en overheid in en zogenaamde Sturingscommissie Agenda voor Twente. De verkenning naar deze nieuwe Agenda heeft op de agenda gestaan van drie Twenteraadbijeenkomsten.

De bovenregionale samenwerking voor bereikbaarheid is vergroot, en het bestuurlijk overleg met de Provincie over bereikbaarheid en logistiek is verstevigd.

Naast het basistakenpakket is gefaciliteerd inzake de acquisitie van nieuwe bedrijvigheid naar Twente op het terrein van HTSM en Logistiek (Coalition of the Willing). Zie hoofdstuk Acquisitie Twente voor de toelichting. Daarnaast is ook gefaciliteerd inzake de samenwerking op Milieu, Duurzaamheid en Afval (Coalition of the Willing). Zie hoofdstuk [Coalition of the Willing](#) voor een toelichting.

De Regietafel Vluchtelingen en de pilot Vergunninghouders aan het werk zijn begin 2017 afgerond. Het vluchtelingenvraagstuk genereerde in 2017 geen vraag meer naar Twentse afstemming.

Innovatie

1. Stimuleren ontwikkeling en positionering van Twente als innovatieve Kennisregio met als speerpunt High Tech Systemen en Materialen.

Status

Wat hebben we bereikt?

We hebben de ontwikkeling en positionering van Twente als innovatie kennisregio gestimuleerd op verschillende terreinen.

1. In 2017 is nog geen besluit gevallen over de laatste inleg van 3 miljoen voor het Innovatiefonds Twente. In maart 2018 wordt hier een besluit over genomen. Hiermee is nu 10 miljoen ingelegd van de oorspronkelijke 15 miljoen. Vanuit de eerdere inleg in het fonds is inmiddels geïnvesteerd in vijf bedrijven direct, en via marktfondsen ook nog in vier bedrijven. Hiermee bouwen de bedrijven innovatieve kennisposities op, creëren zij werkgelegenheid en bieden zij technische oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen op bijvoorbeeld het gebied van duurzaamheid en digitale veiligheid. Een bedrijf is inmiddels gefailleerd. Onze fondsbeheerder PPM Oost is in 2017 gefuseerd met de ontwikkelingsmaatschappij Oost NV tot Oost NL. Dit is in de aandeelhoudervergadering in mei 2017 bekrachtigd.
2. In 2017 heeft het reguliere beheer van de vouchers en kredieten plaatsgevonden. Alle vouchers die zijn afgegeven zijn afgerond, waarbij de informatie over de besteding en effecten zijn gerapporteerd. De afgesloten MKB kredieten zijn goed in beeld, ook is er sprake van betaling van aflossing en rentes conform verwachting. Voor de resterende middelen in dit fonds, te weten

- € 500.000, is door de bestuurscommissie Agenda van Twente besloten om geen nieuwe kredieten uit te geven. Wel is gekozen voor een verduurzaming van de bestaande kredieten.
3. Twentebranding: De kwetsbare liquiditeitspositie van Stichting Twente Branding, mede veroorzaakt door de onduidelijkheid over de financiering van de stichting na 2017, heeft medio 2017 geleid tot het bevoorschotten van 100% van de subsidie en het naar beneden bijstellen van enkele prestaties, onder andere m.b.t. de omvang van acquisitie en het aantal campagnes. Hierover is gerapporteerd in de bestuursrapportage. In de tweede helft van 2017 zijn noodzakelijke maatregelen bij de Stichting getroffen, waardoor de liquiditeitspositie beter is en 2017 afgesloten wordt met een positief bedrijfsresultaat.
 4. Kennispark Twente heeft in 2017 enige wijzigingen ondergaan. Ten eerste is de naam gewijzigd in Novel-T. Ten tweede is er mede door de komst van de nieuwe directeur gewerkt aan de ambities. Doel is om de activiteiten van Novel-T fors te versterken, inclusief het ophalen van werkzaamheden/opdrachten vanuit het bedrijfsleven. Al in 2017 is daarvoor een eerste aanzet gegeven. Ook heeft Novel-T haar vestiging bij Saxion in het oude ziekenhuis Stadsmaten geopend, waarmee de relatie tussen innovatie en Saxion verder versterkt is.
 5. De verkenning naar de nieuwe Agenda voor Twente heeft in 2017 geleid tot een nieuw regionaal investeringsprogramma 2018-2022. Daarnaast is een uitvoeringsagenda vastgesteld zodat de uitvoering per 1 januari 2018 van start gaat. Er is gewerkt aan het zorgdragen voor een goede overdracht van een aantal bestaande initiatieven uit de Agenda van Twente (basisinfrastructuur) naar de nieuwe Agenda voor Twente. Hierbij is eveneens de expertise vanuit de gemeenten betrokken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Vanuit Regio Twente (Team Economie) zijn voor de programmalijnen diverse werkzaamheden uitgevoerd, o.a.:

- Aansturing van en afstemming met de programmaleiders / uitvoerders in de programmalijnen;
- Monitoring op de resultaten in de programmalijnen en bijsturen waar nodig;
- Initiëren, organiseren, faciliteren van inhoudelijke besprekingen over de programmalijnen in de diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen van Regio Twente (BC AvT, AO en PHO EZ en ARB, DB en AB);
- Aandeelhoudersvergaderingen, bestuursvergaderingen, foundersoverleggen en stuurgroepen voorbereiden dan wel organiseren;
- Agenda voor Twente: Organisatie van drie Twenteraden, voorbereiding van de besluitvorming in de bestuurscommissie en in de Twenteboard. Bijeenkomsten georganiseerd waarbij ook de ander O's en de provincie Overijssel betrokken zijn geweest bijvoorbeeld VIT bijeenkomst en D'ran festival. Correspondentie over proces Agenda voor Twente uitgevoerd richting gemeenten en anderen. Ondersteuning richting de ambtelijk opdrachtnemer en de bestuurlijke opdrachtgever en voorzitter van de Regio Twente.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Omvang R&D als percentage van het Bruto Regionaal Product (BRP).	1,5	Recente cijfers over de R&D- uitgaven zijn op regionaal niveau niet meer beschikbaar. Indicator is in 2018 niet opgenomen.
2.	Aantal Twentse bedrijven aangesloten bij Twentse innovatieroute-Innovatiesprong.	800	839
3.	Aandeel hoger opgeleiden.	33% (35% landelijk)	31% (landelijk 36%). Deze cijfers zijn gebaseerd op 2016
4.	Aantal afgesloten vouchers en kredieten en aflossing lening.	6 vouchers, 20 kredieten en € 500.000 afgelost.	Geen nieuwe vouchers uitgegeven, er is in 2017 een krediet afgelost van € 150.000

Logistiek

4. Oplossen van de logistieke en infrastructurele knelpunten ten behoeve van regionale economische structuurversterking, optimale bereikbaarheid en een concurrerend investerings- en vestigingsklimaat in Twente. Sturing op logistieke structuurversterking via actieve samenwerking met stakeholders binnen Twente. Profileren van Twente als logistieke regio.

Status

Wat hebben we bereikt?

- De bovenregionale (waaronder Euregio) samenwerking voor bereikbaarheid is vergroot en het bestuurlijk overleg met de Provincie over bereikbaarheid en logistiek is verstevigd. Ook is een steviger verbinding gelegd tussen de portefeuilles economie en bereikbaarheid. De regio is daadwerkelijk beter bereikbaar geworden door de uitbreiding en verbetering van een aantal treinverbindingen.
- De logistieke structuurversterking is verbeterd door de start met de aanpak van de Twentekanal en havens en de knelpunten op XL-park zijn opgelost. Dit laatste heeft onder meer geresulteerd in de komst van Groep Heylen en de opening van een extra containerterminal door CTT. De logistieke partijen in de regio hebben de intentie uitgesproken dat zij gezamenlijk onder de naam Port of Twente verder gaan met de activiteiten rondom Havenbedrijf Twentekanal, belangenbehartiging logistieke sector, arbeidsmarkt en communicatie.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Port of Twente heeft activiteiten ondernomen op het gebied van:

- Het voeren van overleg met Port of Twente over de mogelijke samenwerking met andere regionale logistieke projecten en instanties.
- Het faciliteren en ondersteunen van de doorontwikkeling van het regionaal Havenbedrijf Twente.
- Er is een nieuwe Binnenhavenvisie Twentekanal opgeleverd en de uitvoering wordt meegefinancierd door Regio Twente (middelen V&V).
- Het faciliteren en stimuleren van de samenwerking met provincie Overijssel en andere relevante partijen op gemeenschappelijke dossiers Logistiek en Goederenvervoer door actieve deelname aan het kernteam en diverse werktafels Strategische Logistieke Alliantie (SLA).
- Het samen met Provincie en partners komen tot een krachtige acquisitie-aanpak op onder meer het gebied van logistiek. Acquisitie vertraagd voor logistiek, maar start per 1-1-2018
- Het bevorderen van behoud en groei van bestaande bedrijven en aantrekken van nieuwe bedrijvigheid in de logistieke sector
- Onderwijs, stimuleren opleidingen goed af te stemmen op de vraag op de arbeidsmarkt in voor Twente kansrijke sectoren, waaronder logistiek
- Er zijn regionale bestuurlijke duo's aangewezen als trekkers op de gebieden logistiek en bereikbaarheid
- In het voorjaar 2017 is de Bereikbaarheids- en Lobbyagenda Twente opgeleverd en verder uitgewerkt.
- In september is een adviseur Bereikbaarheid regio Twente toegevoegd aan het team Leefomgeving.
- Hiermee is het bevorderen van de (boven)regionale samenwerking en bundeling van krachten om knelpunten in de hoofdinfrastructuur op te lossen via onder meer lobby verder georganiseerd.
- Tijdens de Open Days in Brussel is bereikbaarheid van de regio door een team van bestuurders goed onder de aandacht gebracht.
- Bereikbaarheid en de prioriteiten voor Twente zijn opgenomen in de Agenda voor Twente onder de noemer verbeteren Vestigingsklimaat.
- Vanuit de regio is actief geparticipeerd in de uitvoering van diverse INTERREG V projecten. Hiermee zijn stappen gezet in de strategieontwikkeling van de Euregionale Goederencorridor en SpoorRegio.
- Water: De werkzaamheden voor het verruimen van de Twentekanal en binnenhavens tot klasse Va zijn gestart. De regionale CEF (TEN-T) aanvraag voor de verruiming van de Twentekanal is toegekend. Voor de regio heeft dit een extra voordeel omdat de garantiestelling van € 2 mln. nu kan komen te vervallen en worden ingezet voor andere projecten.
- Spoor: De lobby voor verbetering van de (inter)regionale en internationale grensoverschrijdende spoorverbindingen heeft geresulteerd in een LoI met Euregio en Provincie, een nieuwe treinverbinding Hengelo-Bielefeld, afspraken over de opwaardering van de Berlijnlijn op korte termijn, uitbreiding van de ritten Enschede-Münster en een nieuwe snelle verbinding met Zwolle.
- Weg: Met het Rijk is overeenstemming bereikt over de aanpak van de Rijksweg A1 traject Apeldoorn-Azelo. De uitvoering van de aanleg N18 is gestart, de N35 is opgeleverd, aanpak van de N36 is toegezegd

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
Overleg Port of Twente over voortgang uitvoering businessplan	2 keer per jaar	3 keer per jaar

Het voeren van overleg met projectmanager Regionaal Havenbedrijf	2 keer per jaar	3 keer per jaar
--	-----------------	-----------------

Arbeidsmarkt/Human Capital Agenda

5. Een betere en meer flexibel werkende arbeidsmarkt waarbij we de regionale arbeidsmarktpartijen (gemeenten, UWV, werkgevers en beroepsonderwijs) stimuleren om samen te werken aan regionale oplossingen voor vraag- en/of aanbod- tekorten en overschotten.

Status

Wat hebben we bereikt?

In algemene zin kan worden gesteld dat de ambities zijn behaald. De samenwerking op gebied van arbeidsmarkt is tijdens een conferentie in oktober 2017 opnieuw bekrachtigd, waarbij de uitgangspunten en afspraken met de arbeidsmarktpartners zijn vastgelegd. De gemeenten, UWV en sociale werkvoorziening zitten duidelijk op dezelfde lijn. Door deze afspraken en het beleid van de afgelopen jaren is de werkloosheid fors gedaald. Zowel de aantallen WW'ers alsmede de aantallen WWB zijn verminderd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Samen met gemeenten en arbeidsmarktpartijen toegewerkt naar nieuwe afspraken. Bijvoorbeeld op gebied van werkbedrijf, sociale werkvoorziening, provincie Overijssel en onderwijspartners.
- De regionale samenwerking tussen gemeenten en UWV is opnieuw uitgebouwd in een bestuurlijke conferentie in oktober 2017 waarbij nieuwe afspraken over werkgeversbenadering en koppeling met vraag- en aanbodbehandeling zijn gemaakt.
- Diverse projectvoorstellen zijn bedacht, gecoördineerd en opgesteld. Enkele voorbeelden zijn project Twents Scholingsfonds, grensoverschrijdende informatiepunten, ouderen etc.
- Afspraken over de verbetering van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn ook gemaakt door prestatieovereenkomsten af te sluiten, bijvoorbeeld bij het uitvoeringsprogramma Human Capital (TWAMP) jaarschijf 2017, CIV Techwise en Procestechologie.
- Vanuit de bestaande kennis, netwerken en projecten is een bijdrage geleverd aan het opstellen van de nieuwe Agenda voor Twente. Vanuit inhoud en proces toegewerkt naar nieuwe afspraken met de arbeidsmarktpartners.
- Voor Techniekpact Twente is inhoudelijk en strategisch geadviseerd, en is ook in 2017 de rol van betaalkantoor voor Regio Twente uitgevoerd. Daarmee heeft Techniekpact Twente in november 2017 tijdens haar symposium goede resultaten kunnen laten zien.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Uitgave van arbeidsmarktmonitor	4	4
2. Het afsluiten van prestatieovereenkomsten	3	4
3. Regionale werkloosheid, ook bijzonder aandacht voor jeugdwerkloosheid.	-10%	-19% (algemeen) -16,7% (tot 25 jaar).
4. Begeleide bijeenkomsten van PHA e.a. arbeidsmarkt overleggen		10

Vrijtijdseconomie

6. Het marktaandeel binnenlandse vakanties Overijssel/Twente t.o.v. Nederland moet stijgen van 10 naar 11% in 2017.

Status

Wat hebben we bereikt?

In 2017 is verder gebouwd aan een solide fundament ten behoeve van de groei van de vrijetijdseconomie Twente. De vrijetijdseconomie in Twente is weer volop in beeld en het economisch belang en de bekendheid met de vrijetijdssector in Twente groeit. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in structureel 1 euro per inwoner op de begroting voor de toeristische marketing en promotie van Twente. Voor de uitvoering daarvan wordt een beroep gedaan op MarketingOost. Versterking van de Twentse economie staat centraal bij de toeristische promotie van Twente. De cijfers voor 2017 zijn nog niet bekend, maar recente cijfers van 2016 laten zien dat de werkgelegenheid is gestegen, de totale bestedingen zijn toegenomen en het aantal overnachtingen is gegroeid.

In de bestuursrapportage van 27 september 2017 is reeds gemeld dat het genoemde percentage van de indicator niet meer correct is. Reden hiervoor is dat begin dit jaar de methode van de Regiomonitor omgegooid is. Er wordt niet meer gewerkt met de sterk schommelende CVO cijfers (consumentenonderzoek) voor de totale aantallen, maar met de CBS cijfers, die een meer stabiele lijn laten zien en die net als het aanvullend onderzoek voor de Regiomonitor gebaseerd zijn op

bedrijvenonderzoek. Voorgesteld wordt om de doelstelling aan te passen naar: "Het marktaandeel van Overijssel/Twente t.o.v. Nederland moet stijgen met 10% van 8,1% in 2015 naar 8,9% in 2019. Op dit moment kunnen we concluderen dat het marktaandeel nog niet gestegen is voor de binnenlandse gasten, maar voor buitenlandse gasten des te meer

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Organiseren, faciliteren, adviseren en deelnemen AO VTE en PHO VTE.
- Adviseren en deelnemen Gastvrij Twente en Gastvrij Overijssel.
- Onderhouden van de relatie met Twente Marketing als onderdeel van MarketingOost inclusief afstemming directie, merkleider en gebiedsadviseurs.
- Subsidie beoordelen en verstrekken aan MarketingOost ten behoeve van Twente Marketing, inclusief het opstellen van de jaarlijkse subsidiebeschikking en subsidievoorwaarden en het bespreken van de voortgangsrapportage.
- Twentse inzet organiseren op het beleidsterrein vrijetijdseconomie richting stakeholders.
- Voortgang volgen en afhandelen lopende projecten Agenda van Twente/Fonds VTE.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Marktaandeel toerisme.	11%	8,1%

Belangenbehartiging

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in

Portefeuilleberaad
Belangenbehartiging
Ir. G.H. Tamminga

Domeindirecteur Leefomgeving

- 7. Verstevenigen van de gezamenlijke lobby in Oost-Nederlands verband, zowel in Den Haag als Brussel. Zorgdragen voor een goede positionering van de Twentse belangen in Den Haag en Brussel. Versterken van de grensoverschrijdende samenwerking met buurregio's Niedersachsen en Nordrhein Westfalen. Benutten van mogelijkheden binnen Europese programma's met deelname van Twente partijen in projecten**

Status

Wat hebben we bereikt?

1. Verdere prioritering in de Twentse lobby, waarmee op een beperkt aantal dossiers een veel pro-actievere lobby kon worden gevoerd.
2. Meer inzicht en afstemming in de lobby door verbeterd strategisch relatiemanagement.
3. Verbeterde branding ter ondersteuning van de Twentse lobby.
4. We zien in het regeerakkoord veel terug van de voor Twente belangrijke thema's, mede het resultaat van een gefocuste en vasthoudende lobby.
5. Op verschillende lobbydossiers (o.a. Technologie/Innovatie, Bereikbaarheid (weg/water/spoor), Gevangeniswezen, Asbest en Drones) zijn positieve resultaten behaald.
6. Kennisdeling met andere Europese regio's is geïntensiveerd.
7. Verdere benutting van de mogelijkheden voor financiering vanuit EU programma's voor de Twentse opgaven (o.a. Europese subsidie voor verruiming Twentekanal en Twentse binnenhavens vanuit het Connecting Europe Facility infrastructuurfonds).
8. Intensivering samenwerking met buurregio's, waaronder het Münsterland en binnen MONT.
9. Intensivering samenwerking met Regio Achterhoek op de grensoverschrijdend relatie met Duitsland

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Shortlist lobby Twente opgesteld. Bij selectie van lobbydossiers is aangehaakt bij de prioriteiten uit de Agenda voor Twente.
- Ontwikkeling van een lobby- en relatiebeheerkalender, die eens per twee maanden wordt besproken in het portefeuilleberaad belangenbehartiging
- Landingspagina op Twente.com over de Twentse lobby
- Jaarrapportage lobby Twente met vorderingen in de gezamenlijke Twentse lobby naar Den Haag, Europa en Duitsland
- Organisatie van kennismakingsgesprekken van Twentse bestuurders met (nieuwe) Kamerleden en bewindspersonen
- Organisatie van diverse werkbezoeken van Kamerleden en bewindspersonen aan Twente
- Lobby richting nieuw kabinet en Kamer: opstellen van lobbyboodschappen die via partijpolitieke lijnen bij verkiezingsprogramma commissies konden worden ingebracht, brief Twente Board aan informateur van het nieuwe kabinet
- Analyse van het regeerakkoord voor Twente
- Organisatie van een tweedaags werkbezoek van Twentse bestuurders aan Brussel (Open Days).
- Europese subsidieaanvraag voor de verruiming Twentekanal en Twentse binnenhavens ingediend.
- Uitvoering Actieplan Innovatieprofiel Oost-Nederland.
- Actieve deelname in Europese netwerken, waaronder EUROCITIES.
- Bestuurlijke deelname door Regiovoorzitter aan LandräteKonferenz Münsterland.
- Nederlands-Duits bereikbaarheidscongres en lobbyreis Berlijn.
- Organisatie gezamenlijk overleg Commissies Grens Twente en Achterhoek

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Jaarrapportage met lobbyactiviteiten en resultaten	1	1
1. Strategische dynamische agenda met lobbyprioriteiten	1	1
2. Tweemaandelijks ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten belangenbehartiging	5	5
3. Maandelijks lobbybericht Haagsche Post	10	10
4. Twee keer per jaar nieuwsbrief Twente internationaal	2	2

5.2.2 Recreatieve Voorzieningen

**Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager**

**Dagelijks bestuur
ing. J. Kloots**

Inleiding

Regio Twente exploiteert de recreatieparken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld. Daarnaast onderhoudt Regio Twente de recreatieve Twentse fietspaden, alsmede de diverse routesystemen voor fietsen, wandelen, mountainbiken en paardrijden. Deze voorzieningen zijn gericht op zowel de inwoner van Twente als op de toerist. Met name het netwerk van de fietspaden en de kwalitatief hoog aangeschreven routesystemen in Twente vormen voor de toerist een belangrijk criterium om Twente te kiezen voor een (korte) vakantiebestemming.

Recreatieve Voorzieningen

- 1. Stimuleren van het gebruik van onze eigen recreatieparken en toeristische routenetwerken, te weten het wandel-, fiets- en paardrijnetwerk en de MTB-routes.**
- 2. Het verbeteren van het financiële rendement van de recreatieparken van 18% in 2009 naar 40% in 2018 (38% voor 2017).**

Status

Wat hebben we bereikt?

De in 2017 door Regio Twente geëxploiteerde recreatieparken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld zijn in 2017 druk bezocht, zowel voor dagrecreatie, bij sportieve activiteiten, bij de vele evenementen en het bezoek aan de op de terreinen gelegen bedrijven. Dit is belangrijk voor het maatschappelijke en financiële rendement van de parken. Ook het gebruik van het fietspadennetwerk en de routes voor fietsen, wandelen, mountainbiken en paardrijden was intensief, zoals in het algemeen in gebleken uit onderzoeken door o.m. Twente Marketing. Het mountainbikenetwerk in Twente staat landelijk hoog aangeschreven en enkele routes zijn terug te vinden in de landelijke top 10 van mountainbikeroutes.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

1. Het project Kwaliteitsimpuls Routenetwerken is in samenwerking met de andere routebureaus in Overijssel grotendeels afgerond. Voor de definitieve afrekening van het project is uitstel verkregen van de provincie Overijssel tot september 2018. Door de uitvoering van dit project zijn in Twente veel routes aangepast, aantrekkelijker gemaakt en zijn er nieuwe panelen en verwijzingen geplaatst. De uitstraling en promotie van de routes is sterk verbeterd en de bereikbaarheid via internet is gerealiseerd (deze zal in januari 2018 worden gepresenteerd bij de Fiets- en Wandelbeurs). Het mountainbikenetwerk, en ook het paardrijdnetwerk, wordt binnen het reguliere werk, steeds verder verfijnd en verbeterd, met name door hulp van vrijwilligers. Tevens is overeenstemming verkregen om de samenwerking met de andere routebureaus te formaliseren. Dit is met name van belang bij de aanvraag van subsidies en het ontwikkelen van gezamenlijk beleid.
2. Door het verbod op onkruidbestrijdingsmiddelen is gezocht naar nieuwe methoden om de vele halfverharde fietspaden in Twente toch goed en tegen acceptabele kosten te onderhouden. Vanaf 2017 worden 2 innovatieve multifunctionele schoffelmachines toegepast, die het onkruid op de halfverharding verwijderen. Deze machines worden nu ook door meerdere gebiedsbeheerders (zoals gemeenten) toegepast. Bij sommige werkzaamheden, zoals het snoeien, wordt in samenwerking met andere instanties, gebruik gemaakt van de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
3. Voor de recreatieparken is het systeem van geautomatiseerd parkeren verder verbeterd, zodat deze minder kwetsbaar is. Omtrent het bungalowterrein Het Rutbeek heeft de gemeente Enschede, na een uitgebreide overlegronde, besloten om de ontsluiting van het park vast te stellen, waardoor de definitieve bestemmingsplanaanvraag kan worden ingediend. Er is veel werk verricht voor het binnenhalen van nieuwe bedrijven, zoals Skydive en de camperparkeerplaats (beiden op Het Hulsbeek). In 2017 zijn hiervoor de nodige planologische procedures gevoerd. Voor Het Lageveld heeft de gemeente Wierden een bestemmingsplanwijziging vastgesteld, waardoor de mogelijkheid bestaat tot het houden van een aantal evenementen. In samenwerking met andere parkbeheerders in Nederland neemt Regio Twente deel aan het onderzoek naar diverse waterziekten, zoals blauwalg en zwemmersjeuk. Op Het Lageveld is een energie neutrale toiletunit geplaatst met zonnepanelen en een palletkachel. Ook zijn er diverse nieuwe evenementen binnengehaald, waarbij met name het drukbezochte Tuckerville op Het Rutbeek in het oog valt. Daarnaast zijn er een aantal kleinere evenementen toegevoegd.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
1.	Financiële rendements-ontwikkeling parken c.a.	38%	36%
2.	Mate van uitvoering MTB netwerk	14 routes gerealiseerd	20 routes gerealiseerd

Totaal domein Leefomgeving

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten totaal domein Leefomgeving (excl. AvT/IPT)	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	2.033.786	1.592.428	2.203.372
Lasten	6.559.252	5.271.601	5.768.783
Saldo excl. mutaties reserves	4.525.467-	3.679.172-	3.565.411-
Gemeentelijke bijdrage	3.699.627	3.632.408	3.699.630
Mutaties reserves	828.716	16.719-	134.219-
Gerealiseerd resultaat	2.876	63.483-	-

Overzicht van baten en lasten Recreatieve voorzieningen Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	1.174.578	832.716	836.086
Totaal Lasten	3.477.165	2.778.302	2.492.786
Saldo excl. mutaties reserves	2.302.588-	1.945.586-	1.656.700-
Gemeentelijke bijdrage	1.734.554	1.945.586	1.656.700
Mutaties reserves	568.034	133.951	
Saldo incl. mutaties reserves	0	133.951	-

Overzicht van baten en lasten AVT/IPT Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	9.095.772	8.021.491	7.958.008
Totaal Lasten	5.706.982	7.958.008	7.958.008
Saldo excl. mutaties reserves	3.388.791	63.483	-
Mutaties reserves			
Saldo incl. mutaties reserves	3.388.791	63.483	-

5.3 Domein Bedrijfsvoering

Domein	Bedrijfsvoering
Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in Domein directeur	Dagelijks bestuur ir. J. Regtuijt

Inleiding

In 2017 is gestart met de nieuwe (management)structuur binnen Bedrijfsvoering. Daarbij is de aansturing en samenwerking binnen vakgroepen versterkt, zonder de integrale benadering van Bedrijfsvoering uit het oog te verliezen. De bijbehorende cultuurvraagstukken krijgen hierbij aandacht. Verder is vervolg gegeven aan Lean, onder meer bij P&O, Financiën en ICT. Ook is invulling gegeven aan het in 2016 genomen besluit deel te nemen aan de benchmark Vensters voor Bedrijfsvoering. Daaruit blijkt dat de overhead, waaronder Bedrijfsvoering, en ICT van Regio Twente beduidend lager uitvallen dan het gemiddelde van de 9 aan deze benchmark deelnemende Twentse gemeenten.

Op het gebied van digitalisering zijn stappen gezet (aanbesteding document management systeem (DMS) ter digitalisering post/archief) of voorbereid (voorbereiding vervolg Cloudvisie 2020). De modernisering van Twentehuis speelde in 2017 een belangrijke rol. Tot slot ging vanaf de 2^e helft van 2017 de nodige aandacht uit naar de voorbereiding van de komst van Veilig Thuis Twente (circa 45 medewerkers) per 1 april 2018.

- 1. Helderheid over samenwerking op gebied van bedrijfsvoering.**
- 2. Goede ondersteuning van onze klanten.**
- 3. Verdere verbetering van onze processen en dienstverlening.**
- 4. Meer succes in Twentse arbeidsmarkt.**

Status

Wat hebben we bereikt?

1. Implementatie nieuwe (management)structuur Bedrijfsvoering.
2. Helderheid over positie Twentebedrijf (december 2017 als zelfstandig vehikel opgeheven).
3. Regio Twente als gastheer voor nieuwe samenwerkingsvormen (zoals IT Platform, november 2017).
4. Voorbereiding uitrol Cloud2020 (ICT) & selectie document management systeem (DIV/post/archief).
5. Processen/basis op orde/dienstverlening verder verbeterd.
6. Meer zicht op benchmark overhead/Bedrijfsvoering.
7. Goede 'landing' van a.s. collega's van Veilig Thuis Twente (VTT) voorbereid.
8. Eerste fase uitvoering modernisering Twentehuis.
9. Twentse arbeidsmarkt: zie paragraaf Twentse Kracht.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Invulling vacatures managers Bedrijfsvoering en vormgeven van team(ontwikkel)plannen
- Werken aan vertrouwen en beschikbaarheid Regio Twente als gastheerorganisatie
- Onderzoek naar (on)mogelijkheden Cloud2020 en voorbereiden bestuurlijke besluitvorming/OR advies.
- Processen Lean doorgelicht (P&O, Financiën, ICT), verbeteringen doorgevoerd.
- Deelname aan Vensters voor Bedrijfsvoering benchmark, analyse resultaten i.r.t. Twentse gemeenten.
- Veilig Thuis Twente (focus personeel & huisvesting): pakketvergelijking, voorstel huisvesting Twentehuis, onderhandelingen vakbonden, welkom nieuwe collega's.
- Modernisering Twentehuis: bestuurlijke besluitvorming (maart 2017), aanbestedingen werken en meubilair, eerste fase verbouwing (afronding in januari 2018).

Indicatoren	Begroet	Werkelijk
1. Kostprijsmodel/DVO's	Evalueren en verder ontwikkelen	Loopt, in kader van BBV spelen wijzigingen vooral per 2018.
2. Verbeteren processen (Lean/digitalisering)	5 (deel processen)	Ten opzichte van berap 2017 een inhaalslag gemaakt. Lean ligt voor Bedrijfsvoering weer op koers.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Bedrijfsvoering (incl. Bestuur & Directie en Concern) Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	799.612	54.344	54.343
Lasten	2.460.797	1.638.065	1.638.063
Saldo excl. mutaties reserves	-1.661.185	-1.583.721	-1.583.720
Gemeentelijke bijdrage	1.538.720	1.538.721	1.538.720
Mutaties reserves	18.833	45.000	45.000
Gerealiseerd resultaat	-103.631	0	0

5.4 Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente (OZJT)

Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14

Domein	Leefomgeving
Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Bestuurscommissie OZJT
Programmamanager	E. Fokkink MSc

Inleiding

OZJT werkt sinds 2015 met en voor de 14 Twentse gemeenten aan het Twentse zorglandschap: Samen14! OZJT verzorgt vanuit deze samenwerking de overeenkomsten met aanbieders en vervoerders, OZJT verbindt, faciliteert, coördineert en adviseert vanuit een onafhankelijke bovenlokale blik.

Het jaar 2017 heeft in het teken gestaan van transformeren. We hebben met elkaar een Twents model ontwikkeld. Als Twentse gemeenten gaan we resultaatgericht werken, het denken in producten achter ons laten en integraal werken rond de inwoner en het gezin. We geven daarmee de inwoner, toegangsmedewerker en zorgaanbieder meer de vrijheid om in gezamenlijkheid een ondersteuningstraject op te zetten dat aansluit op de behoefte van de inwoner en gebaseerd is op de eigen kracht van de inwoner. Het model geeft de gemeenten de knoppen om aan te draaien in handen. Ook gezien de financiële tekorten in de Twentse gemeenten een noodzaak. De niet toereikende macro budgetten voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp heeft mede geleid tot een nullijn van de indexatie ten behoeve van de verlengingen van de overeenkomsten. Wij willen reële tarieven hanteren bij de inkoop 2019.

Naast de voorbereiding voor de inkoop vanaf 2019 is er een besluit genomen over de positionering van Veilig Thuis Twente als resultaatonafhankelijke eenheid onder Regio Twente. De voorbereiding voor dit proces loopt en er wordt gekoerst op een positionering uiterlijk voor 1 juli 2018. Tot slot heeft OZJT in 2017 diverse taken doorontwikkeld of nieuwe taken erbij gekregen. Hierbij gaat het om het mobiliteitslab, duurzame gezinsvormen en huishoudelijke ondersteuning.

In 2017 heeft ook de evaluatie OZJT plaatsgevonden. Er is besloten dat de huidige taken voortgezet worden door OZJT. We kijken daarbij steeds naar de meest passende samenwerking tussen OZJT en Samen14

Programma OZJT/Samen 14

Wat hebben we bereikt?

Uitvoering gegeven aan de regionale taken en daarbij op de verschillende taken het volgende bereikt:

Veilig Thuis Twente:

- De samenwerking tussen gemeenten en VTT is verder doorontwikkeld.
- Er is een besluit genomen over definitieve positionering van VTT onder Regio Twente in afstemming met de positionering van het Veiligheidshuis Twente onder Veiligheidsregio Twente.

Monitoring en reflectie:

- Door het gebruik van Monitoring en reflectie zijn we in staat om de gemeenten te faciliteren in het data-geïnformeerd werken. Dit ondersteunt in het nemen van beslissingen.
- Er hebben 2 reflectiekamers plaatsgevonden. Thema's hierbij waren:
 - Spoedzorg: wat is het pad van de jongere?
 - Toegang: verkenning van de functionaliteiten
 - Waterbedeffect in de OMD / OZL
 - Hoe doet de toegang ertoe?
 - Bovenregionale bedjes gespreid?
 - Stapel van de zorgstapeling?

Inkoop:

- De maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp is ook voor 2018 geborgd door verlenging van diverse overeenkomsten.
- De gemeenten gefaciliteerd in hun streven naar maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp die aansluit bij de behoeften van hun inwoners en resultaten centraal stelt.

Duurzame gezinsvormen:

- Gewerkt aan de doorontwikkeling van duurzame gezinsvormen in Twente met als doel kinderen in Twente zoveel mogelijk te laten opgroeien in een duurzame gezinssituatie.

Status

Kwaliteit en toezicht Wmo:

- Een start gemaakt met een gezamenlijke visie van de Twentse gemeenten op toezicht en kwaliteit. Die visie moet leiden tot kwalitatieve en passende ondersteuning voor iedereen die dat nodig heeft.

Vervoer (Mobiliteitslab):

- Het Mobiliteitslab ten behoeve van maatwerk vervoer is vorm gegeven voor 12 gemeenten. Door het bieden van verschillende vormen van vervoer aan specifieke doelgroepen dragen we eraan bij dat iedereen kan 'meedoen' in de samenleving. Zie hoofdstuk [Samenvatting resultaat](#) voor de financiële toelichting.

Bestuurlijke en gemeentelijke samenwerking:

- De evaluatie heeft plaatsgevonden en is afgerond.
- Er is een bestuurlijke werkconferentie geweest, verdeeld over anderhalf dag.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

veilig Thuis Twente:

- We zijn in gesprek geweest met alle gemeenten, individueel en gezamenlijk. De doorontwikkeling van de samenwerking heeft geleid tot nieuwe werkafspraken tussen gemeenten en VTT over de taken van Veilig Thuis, onderscheiden in wettelijke taken, regionale maatwerk taken en lokale maatwerk taken
- Voor de positionering van VTT als zelfstandige resultaatverantwoordelijke eenheid binnen Regio Twente is in opdracht van de BC OZJT a. onderzoek gedaan, b. een advies opgesteld, c. een besluit genomen en d. de implementatie opgepakt
- Om de wachtlijsten weg te werken heeft VTT in 2016 onder voorwaarden zogenoemde impuls gelden toegekend gekregen, dat bedrag is in 2017 voor een groot deel structureel gemaakt en dat heeft VTT in staat gesteld (buiten incidentele fluctuaties om) in de loop van 2017 wachtlijstvrij te kunnen werken

Monitoring en reflectie:

- De monitor Jeugdzorg is beschikbaar en verder uitgebreid met de monitor met Wmo-informatie. Ook is de monitor jeugd verbreedt met onderwijs.
- Reflectiekamers georganiseerd om zo te reflecteren op de decentralisaties.

Inkoop:

- Overeenkomsten Jeugdzorg en maatwerkvoorzieningen Wmo beheerd
- Traject gelopen rond verlenging van bestaande overeenkomsten voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
 - Jeugd GGZ (66 aanbieders)
 - Jeugdzorg plus (2 aanbieders)
 - Specialistische jeugdhulp incl. pleegzorg (5 aanbieders)
 - Voormalig Jeugd AWBZ (Intramurale opvang, behandeling en persoonlijke verzorging) (44 aanbieders)
 - Academische functie JGGZ (2 aanbieders)
- Gestart met de ontwikkeling van "Eén Twents Inkoop Model voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp". Uit de testfase en de nadere uitwerking blijkt dat het model:
 - in de praktijk werkt
 - inkoopbaar is
 - juridisch houdbaar is
 - financieel houdbaar is
- Parallel aan het Twentse Model zijn er concepten ontwikkeld voor het kwaliteitskader en het implementatieplan
- De bestuurscommissie heeft opdracht gegeven tot verder uitwerking, voorbereiding van de inkoop van het Twentse model en doorgeleiding voor besluitvorming door het lokale bestuur.

Duurzame gezinsvormen:

- Besluitvorming in de bestuurscommissie over, en conform planning gestart met de uitvoering van, het plan van aanpak "Doorontwikkeling duurzame gezinsvormen Twente".
- Er is een projectleider aangesteld en er zijn diverse werkgroepen gestart. Beide houden zich bezig met de gemeentelijke actiepunten.
- Zorgaanbieders zijn betrokken in de uitvoering van het plan van aanpak en er is een uitvoeringsovereenkomst opgesteld. Begin 2018 wordt hier overeenstemming op verwacht. Vanuit de zorgaanbieders is ook een projectleider gestart die in december het plan van aanpak realisatie van het expertisecentrum heeft afgerond. Begin 2018 kan hiermee gestart worden.

- Voorbereidingen getroffen voor de monitoring van de beoogde effecten die de doorontwikkeling nastreeft.
- Om kennis uit te wisselen en zo optimaal gebruik te maken van elkaar kennis en mogelijkheden is er een communicatieplan opgesteld. Ook is er een totaalijst van alle gezinshuizen opgesteld en is er een handreiking opgesteld voor het organiseren van lokale pleeg-gezinshuisouderavonden.

Toezicht en kwaliteit:

- De bestuurscommissie is geïnformeerd met een projectplan voor toezicht en kwaliteit Wmo. Besluitvorming hierover wordt verwacht in het eerste kwartaal 2018.
- Er is een toezichthouder aangesteld die samen met een adviseur een voorstel met betrekking tot toezicht voorbereid.
- In mei gestart met een regionaal toezichthouder kwaliteit Wmo, wat heeft geleid tot beëindiging van een overeenkomst.

Huishoudelijke ondersteuning:

- Aanbesteding voor een gezamenlijke inkoop van huishoudelijke ondersteuning afgerond.

Vervoer (Mobiliteitsplan):

- Succesvolle implementatie van het maatwerkvervoer Twentse gemeenten en het reisbureau. Hierdoor is:
- vanaf 1 juli 2017 gestart met het incidentele vervoer;
- vanaf 1 augustus 2017 gestart met leerlingen vervoer en vervoer Jeugd GGZ;
- vanaf 1 oktober gestart met het callcentre;
- Kan vanaf 1 januari 2018 gestart worden met Ondersteuning Maatschappelijke Deelname vervoer.
- Start met de implementatie van het dataknooppunt.
- Samengewerkt met gemeenten en vervoerders van vervoer mobiliteit.

Faciliteren van samenwerking:

- Samenwerking op diverse veiligheids-thema's (verward gedrag)
- We hebben geïnvesteerd in administratieve lastenverlichting. Volgens de standaarden van I-sociaal domein hebben we als regio op dit moment de B-status. We werken toe naar de A-status (de hoogste status).
- De evaluatie OZJT heeft plaatsgevonden. Er is besloten tot voortzetting van OZJT. In het najaar worden de ambities voor de aankomende jaren opgesteld;
- We hebben een gezamenlijke lobby gevoerd naar de Tweede Kamer met betrekking tot de beschikbare budgetten.

Indicatoren		Begroot	Werkelijk
3.	Evaluatie OZJT 2015-2017 afgerond	Afgeronde evaluatie	Afgerond
4.	Project aanbesteding vervoer in het kader van zorg	Afgerond op 1 juli 2017	Afgerond, 1 juli afgerond
5.	Vormgeven monitoring en reflectie in samenwerking met de 14 gemeenten en Kennispunt Twente	Regionale monitor voor jeugd en WMO, ieder kwartaal	Afgerond
6.	Inkoop: evaluatie huidige contracten, inzicht transformatieopgave en effect inkoop, besluitvorming aanbesteding en voorbereiding nieuwe contracten	Continue proces reflectie, input voor inkoop. Aanbesteding uiterlijk april, implementatie oktober.	Contracten voor 2018 verlengd, voorbereiding voor aanbesteding 2019 getroffen.
7.	Contractmanagement: evaluatiegesprekken	Per aanbieder tenminste één gesprek per jaar.	Afgerond
8.	Verantwoording Veilig Thuis Twente	Kwartaalrapportages, subsidieaanvraag	Verantwoording 2015 afgerond. Verantwoording 2016 ontvangen, beschikking volgt nog

*Bij het opstellen van de programmabegroting 2016 zijn de indicatoren van OZJT opgenomen als P.M. post. De indicatoren voor het begrotingsjaar 2016 zijn vastgesteld in het [Actieplan OZJT/Samen 14](#).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Overige onderdelen (OZJT) Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	782.036	-	-
Lasten	5.301.965	4.682.715	4.501.164
Saldo excl. mutaties reserves	4.519.929-	4.682.715-	4.501.164-
Gemeentelijke bijdrage	4.682.715	4.682.715	4.501.164
Mutaties reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	162.786	-	-

5.5 Coalitions of the Willing

5.5.1 Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente

Verantwoordelijkheid van Besluitvorming in Programmamanager	Bestuurlijke Conferentie Netwerkstad Twente Colleges van B & W ir. GJ. Meijer
--	--

Programmaondersteuning

- 1. Optimaal faciliteren uitvoering van het programma ontwikkelagenda en bijbehorende deelprogramma's door het organiseren van daarvoor benodigde bestuurlijke en ambtelijke overleggen.**
- 2. De ontwikkelagenda is de agenda voor de netwerksteden. Daarnaast faciliteren en ondersteunen we samenwerkingsinitiatieven als deze voordelen kunnen opleveren voor het stedelijk gebied van Twente en daarmee voor Twente als geheel.**

Status

Wat hebben we bereikt?

In 2017 zijn er diverse bestuurlijke en ambtelijke overleggen geweest, zoals BO OA en DO OA.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Agenderen, organiseren en deelnemen aan de overleggen.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Aantal bestuurlijke overleggen Ontwikkelagenda	6	4
2. Aantal Directeuren overleggen Ontwikkelagenda	11	8

Basiskwaliteit als fundament

- 3. Strategisch programmeren: mogelijk maken van woon- en werklocaties op die plekken waar dat voor het stedelijk gebied als geheel het meest rendement heeft.**

Status

Wat hebben we bereikt?

- Strategisch programmeren wonen: beleid stedelijk wonen met Stec-groep opgepakt. Afronding: februari 2018.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Gezamenlijk werken aan concept document Stedelijk wonen in de Netwerkstad

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Afstemming woningbouwplannen	Regelmatige afstemming	
2. Gezamenlijke vermogenspositie	1	1
3. Werklocaties in aantal ha.	Regelmatige afstemming	Niet bekend

Versterken economisch klimaat

- 4. Werkgelegenheid na streven, inzetten op transformatie van industriële regio naar innovatieve kennisregio met daarbij passende moderne maakindustrie met als speerpunten HTSM, AAM, Logistiek en Recreatie en Toerisme**

Status

Wat hebben we bereikt?

De projecten uit het werkprogramma OA zijn volop in uitvoering:

- Logistieke projecten zijn: Ondertunneling spoorse doorsnijding Borne en Ontsluiting laad- en loskade XL Businesspark Twente.
- Innovatieve projecten zijn: High Tech System Park Hengelo, Stationsgebied Almelo, Stationsgebied Oldenzaal.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Bij de gemeenten wordt in eigen huis op projectmatige wijze uitvoering gegeven aan de projecten

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Projecten in uitvoering en afronding	Uitvoering en afronding	5

Verbeteren stedelijk kwaliteit

5. Complementaire binnensteden: ontwikkelingen en investeringen in de 5 binnensteden, op basis van een complementair profiel van de 5 binnensteden, die bij voorkeur het profiel benadrukken of versterken, met als resultaat aanvullende binnensteden.

6. Duurzame woon- en leefmilieus: het bieden van een aantrekkelijk woonklimaat met duurzame woningen en woonmilieus.

Status

Wat hebben we bereikt?

- Voorbereiding onderzoek naar Twentse cultuurregio.
- Pilot Spontane Binnensteden laat een stagnerend beeld zien.
- Duurzame woon- en leefmilieus valt onder strategisch programmeren.
- We investeren via de gezamenlijke investeringsagenda in de investeringsprojecten Pilot Spontane Binnenstad, Verbinding Waagplein-Stadsplein Almelo, Verbindingszone Stadscampus-binnenstad Enschede en oostelijke stadsentree Enschedese straat, Hengelo.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Bespreken aanpak onderzoek Twentse cultuurregio.
- Op basis van de pilot Spontane binnensteden zijn 2 projecten gehonoreerd.
- Projecten Verbinding Waagplein-Stadsplein Almelo, Verbindingszone Stadscampus-binnenstad Enschede en oostelijke stadsentree Enschedese straat, Hengelo zijn volop in uitvoering.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Uitvoering en afronding projecten	Uitvoering en afronding	4
2. Aanvragen Pilot Spontane Binnensteden	Resterende bedrag toegekend (indien totale budget in 2016 nog niet uitgeput is)	6
3. Projecten gestart	4	1

Binden van talent

7. Verwacht wordt dat in de toekomst het thema Human Capital in de vorm van het aantrekken en vasthouden van talen, ook uit het buitenland, een steeds belangrijker rol gaat spelen bij de verdere ontwikkeling van de economie. We willen bereiken dat Twente voor deze mensen een aantrekkelijke plek wordt om te werken en te wonen. Dit door onderwijs en arbeidsmarkt op alle niveaus beter af te stemmen.

Status

8. Culturele voorzieningen: culturele voorzieningen dragen bij aan het binden van talen, talentontwikkeling en leefbaarheid van de stad. Het doel is om uitstekende culturele voorzieningen en evenementen binnen de Netwerksteden te creëren en bovenlokaal meer ervaren te worden als aanbod voor heel Twente

Wat hebben we bereikt?

- Project Expat Center Twente verloopt conform planning en de beoogde doelen zijn nagenoeg gerealiseerd.
- Realisatie van het project Internationale School loopt volgens planning.
- Het project Nederlandse Reisopera in de Performance Factory verloopt voortvarend. Oplevering april 2018.
- Er wordt onderzoek verricht naar de Twentse cultuurregio.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Genoemde projecten zijn binnen de eigen gemeentelijke organisatie opgepakt.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Projecten in uitvoering en afronding	Uitvoering en afronding	2
2. Projecten in uitvoering en afronding gestart	Uitvoering en afronding	1

Excellente overheid

9. Bestuurlijke samenwerking: werkwijze waarbij een wethouder een dossier coördineert namens verschillende colleges.

Status

10. Het vergroten van de economische ontwikkelkracht door intensieve samenwerking tussen gemeenten en Provincie Overijssel op economisch gebied, te beginnen met intensivering samenwerking van de betrokken ambtenaren voor Economische Zaken.

Wat hebben we bereikt?

- Vanuit de NT zijn hier geen acties op ondernomen.
- EZ samenwerking met de 14 gemeenten wordt gecontinueerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Geen acties vanuit NT.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Portefeuillehouders met mandaat	1	0

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Netwerkstad Bedragen in €	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	303.902	303.902	-
Totaal Lasten	192.468	303.902	303.902
Saldo excl. mutaties reserves	111.434	-	303.902-
Gemeentelijke bijdrage	-	-	303.902
Mutaties reserves	111.434-	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	111.434-		

5.5.2 Kennispunt Twente

Domein
Verantwoordelijkheid van
Besluitvorming in
Programmamanager

Coalition of the Willing
Bestuurdersoverleg Kennispunt Twente
Colleges van B & W
drs. I. Bakker

Programma Kennispunt Twente

Kennispunt Twente wil Twente breed kwalitatief hoogwaardig onderzoek en statistiek bieden voorzien van duiding. En de gemeenten ondersteunen bij data gedreven werken om de kennispositie van de gemeenten en de regio te versterken.

Wat hebben we bereikt?

Kennispunt Twente is in 2017 in volle vaart doorgegaan met het uitvoeren van onderzoek en statistiek voor de deelnemende gemeenten en voor nieuwe gemeenten en opdrachtgevers. Kennispunt Twente heeft zijn opdrachtenportefeuille uitgebreid. De medewerkers werken intensief samen met gemeenten en andere maatschappelijke instellingen en onderzoeksorganisaties. Kennispunt Twente is steeds meer op regionale schaal gaan werken en wordt steeds meer gezien als de vanzelfsprekende kennispartner voor de gemeenten. De samenwerking met strategische partners is geïntensiveerd. Het ontwikkelen van nieuwe producten in antwoord op (nieuwe) beleidsopgaven geschiedt in samenspraak met kennisinstituten en gespecialiseerde bureaus.

Status

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Uitvoering Werkprogramma voor deelnemende gemeenten en Regio Twente. Hierbinnen zijn basisstatistiek, burgerpeilingen en monitors en kwalitatief en kwantitatief onderzoek voor de verschillende domeinen.
- Uitvoering opdrachten voor derden waarbij de resultaten bijdragen aan het versterken van de kennispositie van de gemeenten en de regio, bijvoorbeeld de regionale monitor sociaal voor OZJT/ Samen14, Twente Index, evaluatie Agenda van Twente maar ook lokale projecten.
- Er is sterk ingezet op professionalisering van personeel en innovatie in onderzoeksmethoden en bronnengebruik.
- Daarnaast is de toekomstbestendige data-infrastructuur doorontwikkeld.
- Om aan de groeiende vraag te kunnen voldoen, is het personeel van Kennispunt Twente in 2017 uitgebreid.
- Kennispunt Twente heeft sterk geïnvesteerd in het uitvoeren van en kunnen ondersteunen van meer datagedreven werken binnen de lokale overheid.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Kennispunt Twente werkt Twente breed, wat zich vertaalt in een groeiende, bredere opdrachten portefeuille	Groei in regio brede projecten en meer Twentse gemeenten als opdrachtgever; tenminste 3	bereikt
2. Opdrachtgevers beoordelen de kwaliteit en relevantie voor besluitvorming van de producten van Kennispunt Twente positief.	Rapportcijfer 7,5 90% beoordeelt producten als relevant.	bereikt

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Kennispunt	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Totaal Baten	1.493.088	1.640.469	360.368
Totaal Lasten	1.490.397	1.640.469	1.385.095
Saldo excl. mutaties reserves	2.691	-	1.024.727-
Gemeentelijke bijdrage	-	-	1.024.727
Mutaties reserves	2.691-	-	-
Saldo incl. mutaties reserves	0-	-	-
Gerealiseerd resultaat	2.691		

5.5.3 Werken voor de Twentse overheid

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt

Inleiding

Sinds het najaar van 2016 is Twentse Kracht een vast onderdeel en wordt het niet meer gezien als project. In 2017 is er een start gemaakt met doorontwikkeling en verdere professionalisering van het platform; er is een samenwerkingsovereenkomst opgezet en ondertekend door de deelnemende organisaties; er is een aanbestedingstraject gestart om de dienstverlening te optimaliseren en er zijn stappen gezet in de werkgroepen en dromen voor de toekomst geformuleerd. Het accent is komen te liggen op mogelijkheden en positiviteit. Daarnaast zijn stappen gezet in meer eigenaarschap bij alle betrokken partijen en wordt op zoek gegaan naar een inhoudelijk opdrachtgever voor Twentse Kracht voor nog meer lijn en duidelijkheid in de koers die we varen.

Werkzaamheden

Werken voor de Twentse overheid

We richten ons op een interne Twentse arbeidsmarkt zonder belemmeringen voor de betrokken overheden en medewerkers voor de opgaven van de Twentse overheden. De inzetbaarheid, mobiliteit en ontwikkelmogelijkheden zijn daarbij maximaal en dragen bij aan aantrekkelijk werkgeverschap van Twentse overheden.

Status

Wat hebben we bereikt?

Betere naamsbekendheid bij de deelnemende partijen, er zijn meer partijen aangesloten en 2 aanvragen van nog 2 partijen die graag zouden willen aansluiten. Stevige status verworven door een samenwerkingsovereenkomst te maken voor alle deelnemende organisaties. We hebben wederom het beoogde aantal deelnemers aan trainingen van ongeveer 1000 per jaar bereikt. We hebben meer inschrijvingen gegenereerd aan onze nieuwsbrief. We hebben verschillende laagdrempelige sessies en events georganiseerd die goed bezocht zijn (zelfs 1 event met 100 inschrijvingen!)

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Flexwerken en presentaties bij deelnemende organisaties.
- Samenwerkingsovereenkomst opgesteld.
- Meer leden aan de nieuwsbrief en hierdoor meer mensen die op de hoogte zijn van onze activiteiten.
- Er is een bijeenkomst van de Regiegroep geweest om de structuur van de overleggen te bekijken en eventueel aan te passen aan de behoeften / wensen van alle deelnemende organisaties.
- Er zijn zo'n 100 activiteiten (trainingen, events en sessies) georganiseerd vanuit de Twentse School.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Aantal deelnemers Twentse School	1000	1214
2. Aantal bezoekers website Twente Kracht	Stijging	813.399

Wat heeft het gekost?

Werken voor de Twentse Overheid	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	609.860	280.750	280.750
Lasten	609.860	280.750	280.750
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Trainees Netwerkstad			
Baten	584.633	0	0
Lasten	584.633		0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	
Mutaties reserves	0	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.5.4 Salarisadministratie

Domein
Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Bedrijfsvoering
Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt

Inleiding

De gezamenlijke salarisadministratie bij Regio Twente behelst momenteel Borne, Oldenzaal, Veiligheidsregio Twente en Regio Twente, in totaal circa 2.000 verloningen. De DVO's voor 2018 zijn getekend voor VRT, Oldenzaal en Borne.

Regio Twente wil een kwaliteitsslag maken op het terrein van salaris en e-HRM. Meer digitaliseren, betekent minder kwetsbaar, meer kwaliteit en efficiency van werkzaamheden. Om dit te kunnen realiseren is een doorontwikkeling van de samenwerking noodzakelijk.

In 2017 hebben we daarom gewerkt aan een plan van aanpak voor de gemeenten (ook voor de gemeente Haaksbergen) met een planning voor 2018-2020. In dat plan van aanpak is de route beschreven naar een toekomstbestendige salarisadministratie, die aansluit bij de wensen van de tijd, uitgaat van één manier van werken en een optimale benutting van het systeem. Dit plan van aanpak vraagt de komende twee jaren een extra investering van gemeenten en zal daarom in 2018 een akkoord moeten krijgen vanuit de verschillende gemeenten.

Werkzaamheden

Salarisadministratie Netwerkstad

Het juist, tijdig en volledig betalen van salarissen en eventuele andere vergoedingen ten behoeve van de verschillende opdrachtgevers en het verzorgen van de noodzakelijke afdrachten. Het informeren en desgewenst adviseren over kwesties die verband houden met salaris technische of daaraan gerelateerde aspecten (bijv. fiscaal en sociaal wettelijk).

Status

Wat hebben we bereikt?

- Het primaire proces (salarissen, vergoedingen en afdrachten juist, tijdig en volledig betalen) verliep doorgaans goed;
- De samenwerking met de gemeenten en de VRT is verbeterd ten opzichte van vorig jaar door meer structureel overleg op managementniveau en door tijdig opschalen;
- Men ervaart een toenemende kwaliteit van dienstverlening;
- Voor 2017 gaat er een aparte controleverklaring komen voor de gemeenten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Naast de reguliere dienstverlening hebben we de volgende stappen gezet binnen dienstverlening aan de Veiligheidsregio Twente:

- Implementatie van Bo4 online;
- Individueel Keuze Budget is en wordt geïmplementeerd;
- Medewerker gegevens zijn raadpleegbaar via HR selfservice;
- Via HR selfservice kunnen medewerkers wijzigingen doorgeven met betrekking tot Arbo, reiskosten en overwerk zijn digitaal in te dienen;
- Er is een koppeling tussen Youforce en Rostacas;
- We zijn over naar de digitale salarisstroom vanaf januari 2018.

Naast de reguliere dienstverlening hebben we de volgende stappen gezet binnen de gemeenten:

- Processen (Lean) beschreven;
- Controleverklaring 2017 voor Borne en Oldenzaal;
- Functioneel beheer blijvend vormgegeven voor gemeente Haaksbergen;
- Plan van aanpak voor gemeenten Oldenzaal en Haaksbergen opgesteld (nog te tekenen in 2018);
- Afgestemde codes in Bo4 en Gemal;
- Via HR selfservice kunnen medewerkers werkgeversverklaring opvragen;
- In dienst treden proces via HR selfservice;
- Aantal gezamenlijke formulieren in HR selfservice.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Producten/dienstencatalogus met standaardpakket en plus opties	Beschreven	Gerealiseerd

Wat heeft het gekost?

De baten en lasten van de salarisadministratie zijn opgenomen onder domein Bedrijfsvoering

5.5.5 Acquisitie Twente

Domein
Verantwoordelijkheid van
Besluitvorming in
Programmamanager

Coalition of the Willing
Stuurgroep Business in Twente
Colleges van B & W
drs. S. van der Steen

Inleiding

In 2017 hebben de acquisiteurs High Tech Systemen en Materialen goede resultaten geboekt voor Twente. Voor wat betreft het aantal gerealiseerde projecten en te verwachten arbeidsplaatsen liggen de resultaten boven de prognose. Ook in de samenwerking tussen de accountmanagers onderling en met de acquisiteurs zit een duidelijke stijgende lijn. Acquisitie Twente past bij de doelstellingen van de Agenda voor Twente. In de Bestuurscommissie Agenda van Twente is besloten dat in 2018 wordt bekeken of het, financieel en inhoudelijk, vanaf 2019 in de Agenda voor Twente opgenomen wordt. Helaas is de acquisiteur logistiek binnen een maand na aantreden in mei 2017 weer vertrokken. Dit heeft ervoor gezorgd dat de resultaten op dat vlak onder de gestelde doelstellingen zijn gebleven. Na een nieuwe wervingsprocedure start de acquisiteur logistiek per 1 januari 2018

Acquisitie Twente

Status

Wat hebben we bereikt?

Op het gebied van High Tech Systemen en Materialen zijn de resultaten van de gezamenlijke acquisitie goed en op een aantal punten zelfs boven de vooraf gestelde doelstellingen. Zo zijn de acquisiteurs erin geslaagd om 11 bedrijven naar Twente te halen in plaats van de geraamde 10 en verwachten deze bedrijven 250 in plaats van 155 arbeidsplaatsen in Twente te realiseren. In de samenwerking tussen de gemeentelijke accountmanagers onderling en ook met de acquisiteurs van Oost NL is een positieve ontwikkeling duidelijk zichtbaar. Veel informatie wordt met elkaar gedeeld en het vertrouwen is groeiend. We hebben in korte tijd veel bereikt, maar er is ook nog een lange weg te gaan. Vanwege het vroegtijdig vertrek van de acquisiteur logistiek zijn de doelstellingen op dat vlak helaas niet behaald. Op 1 januari 2018 treedt de nieuwe acquisiteur logistiek aan die onmiddellijk kan starten met het op hoofdlijnen door de stuurgroep al vastgestelde acquisitieplan logistiek.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Organiseren, voorbereiden en verslagleggen van (stuurgroep) vergaderingen.
- Regulier overleg met de voorzitter van de stuurgroep.
- Deelname Regio Twente aan het regionaal accountmanagersoverleg.
- Communicatie/terugkoppeling met gemeenten via ambtelijke overleggen, bestuurlijke overleggen en het regionaal accountmanagersoverleg.
- Regulier werkoverleg met Oost NL.
- Regelmatig afstemming zoeken met partners Business in Twente (Port of Twente, provincie Overijssel, etc.).
- Deelname aan werktafel profilering en acquisitie van de Strategische Logistieke Alliantie.
- Organisatie en administratie financiering inzet Oost NL.
- Afstemming met traject richting nieuwe Agenda voor Twente verzorgd.
- Opstellen van het acquisitieplan HTSM 2018 begeleid.
- Opstellen van het acquisitieplan logistiek 2017-2018 begeleid.
- Na vertrek in de proeftijd van de acquisiteur logistiek het begeleiden van wederom een wervingsprocedure voor de acquisiteur logistiek. De acquisiteur logistiek start met ingang van 1 januari 2018.

Indicatoren	Begroot	Werkelijk
1. Binnengehaalde projecten	10	11
2. Investerings in miljoen €	19	16,2
3. Directe arbeidsplaatsen	155	250

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Acquisitie	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	114.133	313.378	0
Lasten	114.133	344.851	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	-31.473	0
Gemeentelijke bijdrage	-313.069	31.473	
Mutaties reserves	313.069	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.5.6 Milieu, Duurzaamheid en Afval.

Verantwoordelijkheid van
Besluitvorming in
Programmamanager

PHO Milieu, duurzaamheid en Afval
Colleges van B&W
drs. S.L. van der Steen

We streven naar een circulaire economie, waarbij de focus ligt op een energieneutraal Twente in 2050 en een afvalloze regio in 2030. Tevens streven we naar een flexibele en continue vorm van milieusamenwerking in Twente.

Status

Wat hebben we bereikt?

- De burgers in Twente scheiden steeds beter hun afval aan de bron.
- De hoeveelheid restafval is per inwoner omlaag gegaan³.
- De stichting Duurzaam Thuis Twente (DTT) is volop in bedrijf. De wooncoaches hebben in totaal 1500 huisbezoeken afgelegd.
- Er is een vorm van financiering gevonden m.b.t. het voortbestaan van de stichting DTT.
- Er is gestart met de uitwerking van de 4 pijlers Energie uit de Bestuursopdracht MDA.
- Er is een Twentse Energie Strategie (TES) in ontwikkeling.
- De contacten met de VNG zijn geïntensiveerd (deelname aan landelijke werkgroep energie).
- De Coalition of the Willing / bestuursopdracht MDA is geëvalueerd.
- Er is een actieve inbreng geweest rondom de nieuwe Agenda voor Twente, actielijn 4 Circulaire Economie.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Organiseren, deelname en verslaglegging AO MD, Afval en het PHO MDA.
- Deelname landelijke bijeenkomsten VNG m.b.t. regionaal coördinatorschap Duurzaamheid.
- Er is een digitale nieuwsbrief Afvalloos Twente ontwikkeld.
- Mede organiseren proces rond de afstemming Twentse Energie Strategie.
- Actieve deelname aan ontwikkeling nieuwe Uitvoeringsagenda voor Twente

Indicatoren	Begroet	Werkelijk
1. Aantal regionale informatiebijeenkomsten VNG	6	6
2. Aantal bestuurlijke overleggen MDA	5	5
3. Aantal ambtelijke overleggen MDA	12	11
4. Aantal werkgroep bijeenkomsten	10	15
5. Aantal themabijeenkomsten	2	1
6. Aantal stuurgroepen		1

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten Milieu	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	93.061	85.000	0
Lasten	93.061	85.000	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	
Mutaties reserves	0	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

³ Er is in 2017 geen Twentse Afvalsymposium georganiseerd, dit staat gepland voor 2018.

5.5.7 Mobiliteitslab OZJT

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Colleges van B&W
Programmamanager	E. Fokkink MSc

Zie voor de toelichting de programmaverantwoording van [OZJT](#).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Mobiliteitslab OZJT			
Baten	645.089	230.000	0
Lasten	645.089	230.000	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	
Mutaties reserves	0	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.5.8 Huishoudelijke ondersteuning OZJT

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Colleges van B&W
Programmamanager	E. Fokkink MSc

Zie voor de toelichting de programmaverantwoording van [OZJT](#).

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Huishoudelijke ondersteuning OZJT			
Baten	93.322	0	0
Lasten	93.322	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	
Mutaties reserves	0	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.5.9 Pilot vergunninghouders aan het werk

Verantwoordelijkheid van Besluitvorming in Programmamanager	Portefeuillehouders overleg arbeidsmarkt Colleges van B&W ir. G.H. Tamminga
---	---

De pilot vergunninghouders aan het werk is in 2016 afgerond. Het positieve resultaat op deze pilot van € 19.000 is verwerkt in het jaarrekeningresultaat 2016 en conform besluitvorming bestemd. In 2017 zijn nog enkele kosten gemaakt en is de subsidie van de provincie Overijssel lager vastgesteld. Deze kosten worden voorgelegd aan de werkgroep Pilot vergunninghouders aan het werk.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Pilot vergunninghouders aan het werk			
Baten	9.910	0	0
Lasten	9.910	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	-50.000	0	
Mutaties reserves	50.000	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.5.10 Regietafel vluchtelingen

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager

Colleges van B&W
ir. G.H. Tamminga

De Regietafel Vluchtelingen en de pilot Vergunninghouders aan het werk zijn begin 2017 afgerond. Het vluchtelingenvraagstuk genereerde in 2017 geen vraag meer naar Twentse afstemming.

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Regietafel vluchtelingen			
Baten	18.006	0	0
Lasten	18.006	35.750	0
Saldo excl. mutaties reserves	0	-35.750	0
Gemeentelijke bijdrage	0	35.750	
Mutaties reserves		0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.5.11 Shared Service Netwerk Twente

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Shared Service Netwerk Twente			
Baten	331.389		0
Lasten	331.389		0
Saldo excl. mutaties reserves	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	0	
Mutaties reserves	0	0	
Gerealiseerd resultaat	0	0	0

5.6 Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijke bijdrage	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Baten	28.002	28.364	29.511
Lasten	0	0	0
Saldo excl. mutaties reserves	28.002	28.364	29.511

6. Paragrafen

Inleiding

In het hoofdstuk paragrafen komen een aantal belangrijke beheersmatige onderwerpen aan de orde die van belang zijn om inzicht te krijgen in de financiële positie van Regio Twente. Op grond van artikel 9 van het BBV komen de volgende paragrafen aan de orde:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen;
- financiering; en
- rechtmatigheid

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vernieuwing nota risicomanagement

Op 11 februari 2015 is een nader voorstel over nut en noodzaak van reserves en voorzieningen aan de voormalige regioraad voorgelegd. Besloten is de in dat voorstel opgenomen conclusies vooralsnog ter kennisgeving aan te nemen en een nadere brede verdieping te laten plaatsvinden met betrokkenheid van de 14 Twentse gemeenten, rekening houdend met de ontwikkelingen in de Wgr- setting van Regio Twente. In 2017 zijn wij aan de slag gegaan met het vernieuwen hoe wij binnen Regio Twente omgaan met risico management en reserve vorming. Deze vernieuwing heeft geleid tot een nieuwe "Nota van risicomanagement tot reserves en voorzieningen". De effecten van deze nota zullen voor het eerst uitgewerkt worden in de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting 2019. In de jaarstukken 2017 wordt nog de nota zoals vastgesteld in de regioraad van 12 februari 2014 gehanteerd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om tegenvallers op te vangen zonder dat dit leidt tot een verhoging van de algemene bijdrage van de gemeenten dan wel tot noodzakelijke ombuigingen in het bestaand beleid. Verderop wordt er toegelicht welke risico's betrekking hebben op Regio Twente, deze risico's worden in deze paragraaf weergegeven in een samenvattend overzicht.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie tussen beide wordt in onderstaand figuur weergegeven:

Figuur 2 opbouw weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit (reserves) is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Bestemmingsreserves zijn ingesteld om kosten af te dekken die uit specifieke werkzaamheden, gevolgen of risico's voortkomen. Wijziging van de bestemming leidt echter in de meeste situaties tot vertraging of zelfs afstel van plannen. Wij hanteren het standpunt dat deze door het algemeen bestuur kunnen worden ingezet bij financiële problemen of calamiteiten. Zij maken daarom onderdeel uit van het weerstandsvermogen (eigen vermogen). Hier geldt dat bij aanwending van deze bestemmingsreserves voor andere doeleinden dan waarvoor deze reserves voorshands zijn ingesteld, andere dekkingsmiddelen aangewezen moeten worden of de ambities moeten worden bijgesteld en dat dit ook in de begroting / meerjarenraming verwerkt dient te worden.

Bij veel overheidsorganisaties is sprake van "beklemde" bestemmingsreserves. Deze worden gecorrigeerd op de weerstandscapaciteit. Doordat "beklemde" reserves dus niet als beschikbare weerstandscapaciteit worden gezien heeft dit invloed op de weerstandsratio. Bij Regio Twente zijn enkele bestemmingsreserves aanwezig die als "Beklemd" geoordeeld worden. Deze

bestemmingsreserves worden niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit en de bijbehorende geïnventariseerde risico's zijn in tabel 2 samengevat (peildatum 31 december 2017).

Domein (bedragen in €)	bedrag / band- breedte	Omvang risico's	Weerstandscapaciteit	Over- / onder- dekking	Bron / onderbouwing bedrag
Algemeen	4.655.443	446.130	116.807	329.323-	Risicoanalyse
Bedrijfsvoering	2.498.892	554.901	807.241	252.340	Risicoanalyse
Leefomgeving	5.517.973	421.176	834.996	413.820	Risicoanalyse
Gezondheid	6.179.617	1.179.281	1.362.603	183.322	Risicoanalyse
Totaal	18.851.925	2.601.488	3.121.647	520.159	

Tabel 2 Samenvatting beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

In tabel 3 is een overzicht weergegeven voor de jaarstukken 2017. Ook hier geldt de opmerking dat de inventarisatie een momentopname is (31-12-2017) en dus afhankelijk van de (jaarlijkse) omstandigheden kan fluctueren.

Risico-inventarisatie

Nr.	Naam risico	Bedrag / bandbreedte	Effect	Kans
Domein Algemeen				
1	Productieverlies door onvoldoende benutten ICT	€ 1.000.000	€ 300.000	30%
2	Voorfinanciering AvT / IPT	€ -	€ -	0%
5	Terugkeergarantie voormalig personeelsleden	€ 150.000	€ 45.000	30%
18	Hypothecaire leningen personeel	€ 204.605	€ 2.046	1%
19	Debiteuren (excl. openbare lichamen)	€ 365.838	€ 36.584	10%
22	Juridische procedures en aansprakelijkheid	€ 2.500.000	€ -	0%
26	Fraude	€ 250.000	€ -	0%
30	Efficiënt gebruik Twentehuis	€ 150.000	€ 45.000	30%
31	Wet Werk en Inkomen naar arbeidsvermogen	€ 35.000	€ 17.500	50%
Subtotaal		€ 4.655.443	€ 446.130	
Domein Bedrijfsvoering				
2	Leveren diensten aan externe partijen	€ 1.041.500	€ 104.150	10%
6	Aanbestedingsprocedures bedrijfsvoering	€ 733.819	€ 73.382	10%
7	Afhankelijkheid geautomatiseerde systemen	€ 384.615	€ 192.308	50%
11	Gevolgen afschaffing WGR+ Status voor Bedrijfsvoering	€ 300.000	€ 150.000	50%
20	Uitgezette financiële middelen rc, spaarrekeningen en deposito's	€ -	€ -	0%
23	Ziekteverzuim (langdurig)	€ 38.957	€ 35.062	90%
32	Verlenen diensten aan 'coalition of the willing'	P.M.	€ -	0%
33	Exploitatielasten / baten / investeringen	P.M.	€ -	
Subtotaal		€ 2.498.892	€ 554.901	
Domein Leefomgeving				
8	Aanbestedingsprocedures Leefomgeving	€ 1.100.000	€ 110.000	10%
9	Derving erfpacht- /exploitatierechten	€ 40.000	€ 12.000	30%
10	Parkeergelden	€ 30.000	€ 15.000	50%
12	Gevolgen afschaffing WGR+ Status voor Leefomgeving	€ 1.000.000	€ 100.000	10%
21	Woonruimten en bedrijfsgebouwen	€ 1.350.000	€ -	0%
24	Ziekteverzuim (langdurig)	€ 37.973	€ 34.176	90%
28	Projecten en subsidies DLO	€ 1.500.000	€ 150.000	10%
29	Indexaties BDU	€ 460.000	€ -	0%
Subtotaal		€ 5.517.973	€ 421.176	
Domein Gezondheid				
13	Aanbestedingsprocedures gezondheid	€ 3.006.368	€ 300.637	10%
14	Doorontwikkeling ICT applicaties GGD Twente	€ 168.800	€ 50.640	30%
15	Opbrengsten tarieftaken GGD	€ 1.090.000	€ 327.000	30%
16	Opbrengsten SOA	€ 800.000	€ 80.000	10%
17	PGA	€ 120.000	€ 36.000	30%
25	Ziekteverzuim (langdurig)	€ 144.449	€ 130.004	90%
27	Daling projectinkomsten	€ 850.000	€ 255.000	30%
Subtotaal		€ 6.179.617	€ 1.179.281	
Peildatum 31 december 2017		Totaal	€ 18.851.925	€ 2.601.488

Tabel 3 Samenvattend overzicht benodigde weerstandscapaciteit

Weerstandsratio

De weerstandsratio bedraagt:

Waarderingsratio

Beschikbare weerstandscapaciteit (A) € 3.121.647

Benodigde weerstandscapaciteit (B) € 2.601.488

Ratio (A/B) **1,2**

Tabel 4 Weerstandsratio

Toelichting weerstandsratio

De ratio weerstandsvermogen is, op basis van de omvang van de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit berekend. Zoals hierboven is weergegeven komt de weerstandsratio uit op 1,2, dat volgens de door het algemeen bestuur vastgestelde normering C, als voldoende wordt aangemerkt. Let wel: het betreft hier een momentopname.

Klasse	Ratio ≥	<	Betekenis
A	2,0		Uitstekend
B	1,4	2,0	Ruim voldoende
C	1,0	1,4	Voldoende
D	0,8	1,0	Matig
E	0,6	0,8	Onvoldoende
F	-	0,6	Ruim onvoldoende

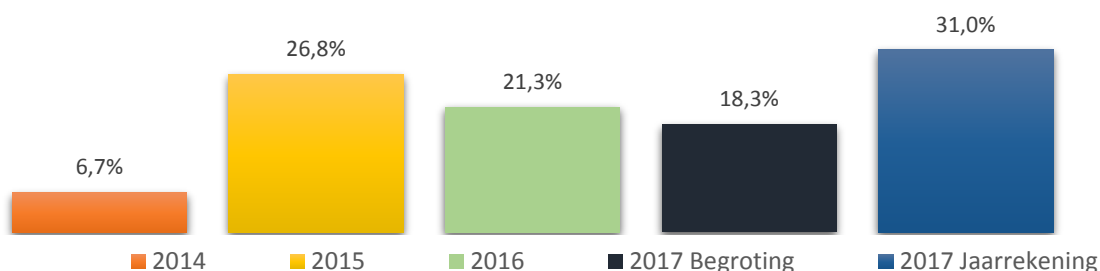
Tabel 5 Normering weerstandsratio

Risicobeheersing

In de inleiding genoemde nota's zijn de spelregels vastgesteld die we de afgelopen jaren hebben ontwikkeld rond risicobeheersing. Het belangrijkste is dat we risico's steeds gestructureerd inventariseren en monitoren. Jaarlijks vindt er een actualisatie plaats van de geïnventariseerde risico's. Hiervan wordt verslag gedaan via de jaarrekening en/of de bestuursrapportage. Het belangrijkste doel van risicomanagement is risico's beter beheersen. Doordat we de risico's jaarlijks inventariseren en monitoren, zijn we beter in staat tijdig maatregelen te nemen om te voorkomen dat risico's werkelijkheid worden of om de financiële gevolgen te beperken als gevolg van de risico's.

Financiële Kengetallen**Solvabiliteit**

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Regio Twente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht baten en lasten. Met het kengetal solvabiliteit beoordeel je in hoeverre het bezit op de linkerzijde van de balans schuldenvrij is.

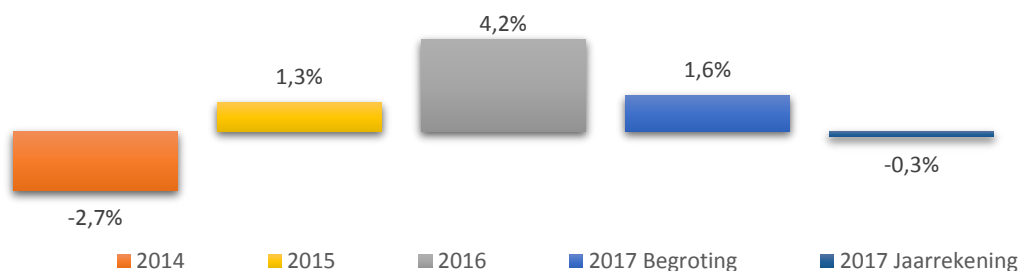

Figuur 3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio is ten opzichte vorig boekjaar en de begroting gestegen. De solvabiliteitsratio wordt erg beïnvloed door de voorfinanciering in het kader van de Agenda van Twente. Regio Twente voorfinanciert indien nodig uit eigen middelen de te verstrekken bijdragen voor de Agenda van Twente. Dit heeft te maken met het jaarlijks achteraf ontvangen van de dividenduitkering van Twence en is conform de vastgestelde afspraken met de voormalige regioraad. Tegenover het bedrag aan voorfinanciering staat een reële vordering (dividend) op Twence. Door het positieve resultaat in 2017 van de Agenda van Twente is de voorfinanciering volledig ingelopen waardoor het eigen vermogen is toegenomen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Regio Twente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

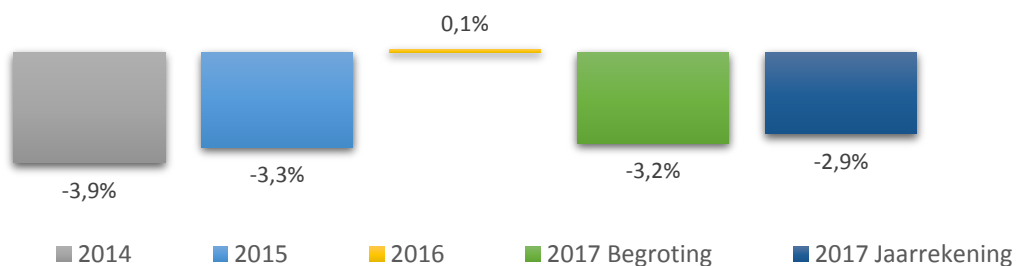

Figuur 4 Netto Schuldquote

De netto schuldquote van Regio Twente laat zien dat de druk van rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag is. Een netto schuldquote tussen de 0% en 100% wordt door de VNG als "normaal" bestempeld. De netto schuldquote van Regio Twente laat ten opzichte van vorig jaar een lichte daling zien. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door stijging in de spaartegoeden (schatkistbankieren).

Netto schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De verwachting is immers dat deze middelen op termijn terugvloeien. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa (cf. art. 36 BBV lid b, c, d, e en f) ook alle verstrekte leningen aan verbonden partijen en andere verstrekte leningen worden opgenomen.

Figuur 5 Netto Schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld

De netto schuldquote is nu gecorrigeerd voor de verstrekte geldleningen in het kader van het innovatiefonds (Agenda van Twente) en de verstrekte hypothecaire leningen aan personeel. De netto schuldquote inclusief uitgeleend geld laat zien dat de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie nog steeds erg laag is. De gecorrigeerde netto schuldquote wijkt weinig af van de begroting en laat zien dat door de correctie voor uitgeleend geld er een negatieve schuldquote ontstaat. Dit betekent dat er een overschot van middelen is.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte Regio Twente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten en structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte is de bij de jaarrekening 2017 5,8%. De structurele baten zijn bij de jaarrekening 2017 voldoende om de structurele lasten te dekken.

6.2 Onderhoud kapitaal goederen

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we het beleidskader en de uitvoering daarvan in 2017 voor het onderhoud van kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen worden onderscheiden in vaste en vlottende activa, die als bezittingen op de balans staan en waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In het kader van deze paragraaf gaat het om de vaste activa, zoals bedrijfsgebouwen, recreatieparken en fietspaden. Ze onderscheiden zich doordat ze voor hun instandhouding en verbetering in de exploitatiebegroting structureel een substantieel beslag op middelen leggen. Dit geldt niet voor de financiële activa en de bedrijfsmiddelen (vlottende activa) omdat die regelmatig worden vervangen.

De kapitaalgoederen waarover we hier spreken betreft in 2017 het programma Recreatieve Voorzieningen. De beoogde kwaliteit en het onderhoud daarvan bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Recreatieparken, Routenetwerken en Fietspaden

Het team Recreatieve Voorzieningen beheert namens de Twentse gemeenten de recreatieparken: Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden). De afdeling Recreatieve Voorzieningen beheert namens de Twentse gemeenten ook 350 km recreatieve Fietspaden in Twente.

Per 31 december 2017 is het volgende geïnvesteerd en afgeschreven:

Kapitaalgoed (bedragen in €)	Boekwaarde 31-12-2017	Afschrijvingen	Des- investeringen	Investeringsen	Boekwaarde 31-12-2016
Hulsbeek	1.147.293	106.040	33.450	71.605	1.215.178
Rutbeek	655.703	69.291	22.300	95.751	651.542
Lageveld	502.659	39.325	-	127.708	414.276
Arboretum	-	-	-	-	-
Routenetwerken	223.555	6.025	-	222.965	6.615
Fietspaden	118.702	25.581	-	59.500	84.783
Totaal	2.647.912	246.262	55.750	577.529	2.372.395

Tabel 6 Overzicht investeringen recreatieparken

In dit overzicht staan alleen de investeringen waar nog een boekwaarde op zit. De boekwaarden vertegenwoordigen de balanswaarde van deze kapitaalgoederen. In hoeverre hier sprake is van stille reserves valt moeilijk aan te geven.

Investeringsen in routenetwerken en routekaarten

In 2017 is geïnvesteerd in voorbereidend werk voor de panelen en het vervangen van oude bewegwijzering naar uniforme bebordingen (met kaartmateriaal) voor de diverse routenetwerken in Twente om zo de aantrekkelijkheid van deze Regio voor de toeristische sector in stand te houden en verder te verbeteren.

BDU bijdrage project automatisering parkeergeldheffing recreatieparken

Van de provincie Overijssel is in 2017 een bijdrage ontvangen voor het project automatisering parkeergeldheffing op de recreatieparken vanuit de BDU middelen van € 55.750. Deze bijdrage is in mindering gebracht op het investering.

Het beleidskader

Voor de instandhouding van de recreatieparken, routenetwerken en fietspaden zijn in de begroting 2016 budgetten voor jaaronderhoud en kapitaallasten opgenomen. Daarnaast zijn ten behoeve van groot onderhoud stelposten (dotaties aan reserves) opgenomen. Groot onderhoud wordt uitgevoerd middels een meerjarenplanning. Per jaarschijf wordt door de parkbeheerders beoordeeld welk grootonderhoud dient plaats te vinden. De kosten voor grootonderhoud worden vervolgens bij de jaarrekening onttrokken uit de reserves.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het jaar 2017 zijn de volgende bedragen aan de reserves toegevoegd of ten laste daarvan bekostigd. Tevens zijn de saldi van deze reserves per 31 december 2017 weergegeven.

Reserve (bedragen in €)	Saldo 31-12-2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2016
Hulsbeek	116.613	48.790	42.876	110.700
Rutbeek	185.572	44.202	29.055	170.425
Lageveld	8.928	15.129	44.014	37.813
Arboretum	-			
Routenetwerken	0	242-	65.391	65.633
Fietspaden	39.617	17.218	32.515	54.914
Totaal	350.731	125.097	213.851	439.485

Tabel 7 Saldi reserves recreatieparken

Tot slot is er voor het regulier onderhoud van deze kapitaalgoederen nog een reserve voor vervangings- en vernieuwingsinvesteringen ingesteld. Deze reserve wordt jaarlijks gevoed met of aangewend voor de afdekking van het exploitatieresultaat van het team Recreatieve Voorzieningen. Dit betekent dat de omvang van het jaarlijks uit te voeren groot onderhoud mede afhangt van het exploitatieresultaat van het voorafgaande jaar. De directeur Leefomgeving stelt jaarlijks de noodzakelijk geachte vervangings- en vernieuwingsinvesteringen vast. Investerings worden gedekt met een bijdrage uit deze reserve. Het grootste gedeelte van de onderhoudswerken zijn medegefinancierd uit de reservevervanging en vernieuwing. In het jaar 2017 zijn de volgende bedragen aan de reserve toegevoegd of ten laste daarvan bekostigd:

Reserve (bedragen in €)	Saldo 31-12-2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2016
Reserve vervanging en vernieuwing	396.216	53.121	392.210	735.305
Totaal	396.216	53.121	392.210	735.305

Tabel 8 Saldi reserve vervanging vernieuwing

6.3 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering gaat over de ondersteunende bedrijfsprocessen waarmee de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd en de sturing en beheersing daarvan. Bedrijfsvoering processen zorgen ervoor dat de beleidsprogramma's efficiënt, effectief en conform de geldende wetgeving worden uitgevoerd.

Voor de realisatie van de plannen en activiteiten in 2017 verwijzen naar domein Bedrijfsvoering [hoofdstuk 5.3](#).

Personeel

Hieronder een overzicht van het totaal aantal medewerkers per domein en verdeling man-vrouw per 31-12-2017.

Domein	Totaal aantal medewerkers	Totaal aantal medewerkers in % van totaal
Gezondheid	373	65%
Leefomgeving	52	9%
Bedrijfsvoering	105	18%
Overige Onderdelen (OZJT)	11	2%
Coalition of the Willing	33	6%
Eindtotaal	574	100%

Domein	Totaal aantal Man	Totaal aantal Vrouw
Gezondheid	23	350
Leefomgeving	30	22
Bedrijfsvoering	47	58
Overige onderdelen (OZJT)	4	7
Coalition of the Willing	16	17
Eindtotaal	120	454

6.4 Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf betreft derde rechtspersonen waarmee Regio Twente een bestuurlijke en financiële band heeft, door een participatie in een vennootschap of in stichtingen. We beperken ons hier tot die partijen waarin Regio Twente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Met een bestuurlijk belang bedoelen we een zetel in het bestuur van een deelneming of stemrecht. Een financieel belang houdt in dat Regio Twente middelen ter beschikking heeft gesteld en die zal verliezen bij faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op haar verhaald kunnen worden. Van een financieel belang is ook sprake als Regio Twente bij liquidatie van een derde rechtspersoon middelen uitgekeerd kan krijgen.

Het bovenstaande impliceert dat er relaties met derde partijen bestaan die slechts een financieel of een bestuurlijk belang inhouden. Deze staan niet in deze paragraaf benoemd. Ook doet zich voor dat Regio Twente een instelling of stichting jaarlijks subsidie verstrekt en op één of andere wijze deelneemt aan het bestuur daarvan, maar bij een faillissement juridisch niet aansprakelijk is. Een dergelijke rechtspersoon is geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een financieel belang. Een voorbeeld hiervan is de Personeelsvereniging Regio Twente.

Beleidskader verbonden partijen

Het beleid van Regio Twente met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in het "[Beleidskader deelneming in of relatie met rechtspersonen](#)" die op 14 april 2014 is vastgesteld door het dagelijks bestuur. Hierin staan afspraken over het aangaan van verbindingen met derden en de wijze van sturing en beheersing daarvan. Er is geen eensluidend antwoord te geven op de vraag of kan worden deelgenomen in een rechtspersoon of dat daarmee anderszins een relatie wordt aangegaan. Elk geval vraagt om een specifieke afweging. Wel kan als algemeen uitgangspunt worden aangegeven dat er vanuit de optiek van Regio Twente sprake moet zijn van een publiek belang.

Belangrijke ontwikkelingen rond verbonden partijen

Op 6 december 2017 heeft het bestuur van het Twentebedrijf ingestemd met het opheffen van de gemeenschappelijke regeling Twentebedrijf. Hierdoor het is het Twentebedrijf voor Regio Twente geen verbonden partij meer. Per 1 juli 2017 zijn PPM Oost en Oost NL gefuseerd en gaan verder onder de naam Oost NL.

Risicoanalyse

In 2017 heeft Regio Twente een risicoanalyse opgesteld van de verbonden partijen. Voor deze analyse is er een onderscheid gemaakt in bestuurlijke en financiële risico's. De bestuurlijke risico's, denk hierbij aan directie/bestuur en eigenaarsbelang, zijn gekoppeld aan de financiële risico's, denk hierbij aan financiële bijdrage/afhankelijkheid en aansprakelijkheid.

In de overzichten hieronder wordt een opsomming gegeven van relevante verbonden partijen met de bijbehorende concept jaarcijfers:

Vennootschappen en coöperaties:

Twence Holding B.V. statutair gevestigd te Enschede. Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	Uitoefenen van tijdelijk preferent aandeelhouderschap, gedurende de periode dat jaarlijks een extra winstuitkering van 8 miljoen euro wordt verkregen. Deze winstuitkering wordt vervolgens jaarlijks geïnvesteerd in de Agenda van Twente, de investeringsagenda van de 14 Twentse gemeenten. De gemeenten geven via deze agenda vorm aan het versterken van de sociaal economische structuur van de regio.
2.	Bestuurlijk belang	In verband met de uitkering van dividend voor de Agenda van Twente beschikt Regio Twente, totdat in totaal 80 miljoen euro is uitgekeerd, over 819 tijdelijk winstdelende preferente aandelen.

3.	Financieel belang	In 2011 zijn alle aandelen van Twence Holding B.V. overgedragen aan de Twentse gemeenten, die daarmee allen individueel aandeelhouder in Twence Holding B.V. zijn geworden. Een aantal (819) tijdelijk preferente aandelen zijn aan Regio Twente overgedragen, als titel voor de tijdelijke extra winstuitkering, zolang die door Twence Holding B.V. aan Regio Twente wordt uitgekeerd. Daarnaast heeft Regio Twente zich contractueel aan Twence Holding B.V. verbonden om jaarlijks 230.000 ton afvalstoffen te leveren. De feitelijke nakoming van deze verplichtingen berust bij de Twentse gemeenten.
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is laag aangezien Regio Twente één preferente aandeel heeft. Het financiële risico is groot, de dividenduitkering van Twence wordt jaarlijks gebruikt voor de verplichtingen vanuit de Agenda van Twente. In 2018 wordt naar verwachting voor het laatst de dividenduitkering ontvangen over het boekjaar 2017. Ten aanzien van de bedrijfsvoeringsrisico's in verband met de dividenduitkering voor de Agenda van Twente zijn er maatregelen getroffen door Twence Holding B.V. De risicoscore is daardoor midden.
5.	Belangrijkste ontwikkelingen	Inmiddels wordt in toenemende mate (brandbaar) afval uit Engeland verwerkt door Twence. Door deze maatregel wordt het risico van onvoldoende dividenduitkering, en daarmee het risico om niet te kunnen voldoen aan de afgesproken uitkering aan de Agenda van Twente, zo veel mogelijk beperkt.
6.	Eigen vermogen begin 2017 Eigen vermogen eind 2017	€ 126.072 € 130.292
7.	Vreemd vermogen begin 2017 Vreemd vermogen eind 2017	€ 149.737 € 147.501
8.	Jaarresultaat 2017	€ 14.404

Risico

Innovatiefonds Twente B.V. statutair gevestigd te Enschede. Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	Een van de programmaonderdelen van het investeringsprogramma Innovatiesprong Twente is het beheren en door middel van subsidies uitgeven van een fonds ter stimulering van innovatieve investeringen in Twente. Het Innovatiefonds Twente richt zich op de financiering van innovatieve Twentse MKB-bedrijven. Via deze fonds geeft Regio Twente verder vorm aan het versterken van de sociaal economische structuur van de regio.
2.	Bestuurlijk belang	Innovatiefonds Twente is 100% eigendom van Regio Twente en daarmee is Regio Twente enige aandeelhouder van het fonds. Hierbij moet wel vermeld worden dat PPM Oost N.V. fondsbeheerder is.
3.	Financieel belang	Regio Twente stelt het Innovatiefonds Twente op termijn € 12.425 beschikbaar die gericht is op de top sector Hightech systemen en materialen (HTSM), een sector waar Twente sterk in is. Het bovenstaande bedrag is als volgt onderverdeeld: 2014: € 4.000 2015: € 3.000 2016: € 3.000 2017: € 2.425
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is hoog aangezien Regio Twente 100% eigenaar is van het fonds en ook het bestuur vormt. De informatievoorziening is goed georganiseerd tussen het fonds en Regio Twente. De jaarlijkse bijdrage bedraagt gemiddeld € 3 mln. bovendien is Regio Twente als 100% eigenaar

		financieel aansprakelijk. Doordat Regio Twente 100% eigenaar is van het fonds is het tegelijkertijd ook in staat om tijdig financieel bij te sturen indien nodig. De risicoscore is daardoor laag.
5.	Ontwikkelingen	Het innovatiefonds is een revolverend fonds en blijft doorlopen naar de afloop van de Agenda van Twente in 2018.
6.	Eigen vermogen begin 2017 Eigen vermogen eind 2017	€ 9.159 € 8.811
7.	Vreemd vermogen begin 2017 Vreemd vermogen eind 2017	€ 58 € 94
8.	Jaarresultaat 2017	€ -548

Risico

Oost NL N.V. statutair gevestigd te Apeldoorn. Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	Oost NL is fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente B.V. Om af te stemmen op en raakvlakken af te tasten met een beleidskader dat de Provincie Overijssel ook op dit gebied uitvoert, is er voor gekozen om het beheer van ons Twents investeringsfonds in handen te leggen van Oost NL. Reden hiervoor is dat zij jarenlange expertise hebben opgebouwd in het beoordelen van projectaanvragen en bovendien op de hoogte zijn van innovatieve ontwikkelingen in Oost Nederland. Bovendien kan hiermee voor de doelgroep een optimale match worden gemaakt voor de inzet van provinciale gelden (in geheel Overijssel) als de Twentse gelden (alleen in Twente). Om deze constructie mogelijk te maken is het noodzakelijk dat Regio Twente aandeelhouder is van Oost NL, daartoe is een aandeel in de N.V. verworven. Zodra het investeringsprogramma is voltooid, wordt ook dit tijdelijke aandeelhouderschap weer opgeheven.
2.	Bestuurlijk belang	Om Oost NL in de gelegenheid te stellen om dit fonds te kunnen besturen, heeft Regio Twente één aandeel in Oost NL aangekocht.
3.	Financieel belang	Regio Twente heeft één aandeel in Oost NL aangekocht. Dit is contractueel vastgelegd.
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is laag aangezien Regio Twente een minimaal belang heeft in Oost NL, zij investeren ook namens de provincies Overijssel en Gelderland. De informatievoorziening is goed georganiseerd tussen Regio Twente en Oost NL. Het financiële risico is ook laag aangezien het financieel belang in Oost NL erg laag is en Regio Twente is ook niet financieel aansprakelijk. De risicoscore is daardoor laag.
5.	Belangrijkste ontwikkelingen	Ook na afloop van de Agenda van Twente in 2018 blijft Oost NL een actieve partner voor Regio Twente en de fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente.
6.	Eigen vermogen begin 2017 Eigen vermogen eind 2017	€ 83.044 € 83.664
7.	Vreemd vermogen begin 2017 Vreemd vermogen eind 2017	€ 3.017 € 5.301
8.	Jaarresultaat 2017	€ 620

Risico

6.5 Financiering

Inleiding

De uitvoering van programma's wordt mede ondersteund door de financieringsfunctie. Deze functie voorziet in de financieringsbehoefte bij de uitvoering van beleidstaken, door het zo nodig aantrekken van externe financieringsmiddelen, dan wel het beheren en uitzetten van gelden die daarvoor niet direct nodig zijn.

Ontwikkeling treasury functie

De overgang van de Wgr-plus en de verplichting tot schatkistbankieren zijn van ingrijpende invloed op de financiële positie van Regio Twente in de toekomst, wat ook in het nieuwe [treasurystatuut](#) is vastgelegd. Hoewel Regio Twente momenteel net als in het vorige boekjaar nog over een beperkte hoeveelheid financieringsmiddelen kan beschikken, is de verwachting gerechtvaardigd dat in 2018 en volgende jaren incidenteel een beroep moet worden gedaan op financieringsmiddelen uit de geld- en kapitaalmarkt. Daarvoor is een goede periodiek geactualiseerde liquiditeitsprognose onontbeerlijk.

De treasury functie heeft een intensieve rol bij de uitbetaling en voorfinanciering van subsidieaanvragen in het kader van de Agenda van Twente (AvT) en het Innovatieplatform Twente (IPT) en de Innovatiesprong Twente (IST). Deze worden hoofdzakelijk gefinancierd uit een jaarlijks van Twence Holding BV te ontvangen extra winstuitkering van € 8 mln. Om ook hiervoor met het oog op voorfinancieringseffecten tijdig in de benodigde liquiditeitsbehoefte te kunnen voorzien, wordt er permanent een meerjarige liquiditeitsprognose bijgehouden en geactualiseerd. Hierin worden de inkomende en uitgaande geldstromen en de daaruit voortvloeiende liquiditeitsbehoefte dan wel overschotten zichtbaar gemaakt. Ook wordt inzicht verschaft in de nog uitbetaalde restbedragen op eerder verstrekte voorschotten. Dit overzicht "niet uit de balans blijvende verplichtingen investeringsprogramma Agenda van Twente" wordt daartoe jaarlijks opgesteld en geactualiseerd.

Wettelijk kader

De uitvoering van het financieringsbeleid vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Om vooral de financieringsrisico's te beperken is in de Wet FIDO een tweetal instrumenten opgenomen, te weten de **rente risiconorm** en de **kasgeldlimiet**. Door de bepalingen van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) worden gemeenschappelijke regelingen verplicht alle geldelijke overschotten bij het Ministerie van Financiën te beleggen, het zogenoemde **schatkistbankieren**.

Renterisiconorm

De rente risiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende lening portefeuille. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering is het aangaan van een nieuwe lening om de oude af te lossen. De rente risiconorm beperkt dus de aflossingen op de bestaande leningenportefeuille. In 2017 is er bij Regio Twente geen sprake geweest van renteherziening en/of herfinanciering. In 2017 is € 124.826 afgelost op de langlopende lening en € 105.045 aan rente betaald op de langlopende lening. In onderstaande tabel is de renterisiconorm uiteengezet.

Nr.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
1.	Begrotingstotaal	47.419	49.032
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	9.484	9.806
3.	Renteherziening	0	0
4.	Aflossing	125	125
5.	Rente risico (3+4)	125	125
6.	Ruimte onder renterisiconorm (2-5)	9.359	9.682

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is in de wet FIDO opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. De kasgeldlimiet bepaalt dat gemeenschappelijke regelingen hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kortlopend vreemd vermogen financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten (excl. de stortingen in de reserves). In 2017 komt dit voor Regio Twente neer op een bedrag van € 3.827.069 (8,2% van de lasten begroting na wijziging). Het percentage wordt berekend als een kwartaalgemiddelde. In het jaar 2017 zijn door Regio Twente zowel

voor de korte als de lange termijn geen externe financieringsmiddelen aangetrokken. Voor de korte termijn financiering zijn uitsluitend beschikbare interne financieringsmiddelen gebruikt.

Schatkistbankieren

Uit oogpunt van doelmatigheid is in de Wet FIDO een drempelbedrag opgenomen. Hiermee kan een bepaald bedrag buiten de schatkist worden gehouden, dit drempelbedrag is bepaald op 0,75% van het begrotingstotaal. Voor Regio Twente komt dit in 2017 neer op een bedrag van € 355.639. Het onderstaand overzicht geeft het verloop van schatkistbankieren weer per kwartaal.

Schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)	Drempelbedrag	1e kwartaal 2017	2e kwartaal 2017	3e kwartaal 2017	4e kwartaal 2017
Middelen buiten de schatkist	356	445	206	280	504
Percentage buiten de schatkist	0,75%	0,94%	0,43%	0,59%	1,06%

Hieruit blijkt dat in 2017 niet volledig is voldaan aan schatkistbankieren. Dit heeft te maken met één bankrekening die binnenkort wordt opgeheven en waarvoor automatisch afkomen niet is ingesteld.

6.6 Rechtmatigheid

Inleiding

Artikel 35, lid 6 van de Wet gemeenschappelijke regelingen verklaart de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet van toepassing op een gemeenschappelijke regeling. Het dagelijks bestuur is wettelijk verplicht conform artikel 212/213 van de Gemeentewet zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van informatieverstrekking en rechtmatigheid van beheershandelingen. Rechtmatig wil zeggen handelen conform de geldende externe en interne wet- en regelgeving. De in- en externe wet- en regelgeving, die relevant is voor Regio Twente staat in het [normenkader](#) die vastgesteld is door het algemeen bestuur. Om deze rechtmatigheidsaspect te toetsen verrichten wij (verbijzonderde) interne controles. De accountant geeft in het kader van de jaarrekeningcontrole een oordeel over de rechtmatigheid.

Rechtmatigheid en interne managementletter

Om te toetsen of we rechtmatig handelen zijn er periodiek verbijzonderde interne controles op een selectie van processen. Dit is gebaseerd op het [interne controleplan](#), deze wordt geactualiseerd wanneer benodigd. De bevindingen/aanbevelingen vanuit de uitgevoerde verbijzonderde interne controles worden vastgelegd in de interne managementletter en besproken met het management en het bestuur. De interne managementletter is een verdere professionalisering van de verbijzonderde interne controlefunctie. Hiermee geven wij vorm aan de cyclus van het continue beoordelen en verbeteren van de belangrijkste financiële processen. De belangrijkste conclusie uit de interne managementletter 2016 is dat wij bij alle significante financiële processen een voldoende scoren en dat de belangrijke risico's worden beheerst.

Boardletter

Het algemeen bestuur heeft accountant Deloitte de opdracht verstrekt om de jaarrekening 2017 te controleren op getrouwheid en rechtmatigheid. Voorafgaan aan de jaarrekeningcontrole wordt de interim-controle uitgevoerd. De bevindingen en conclusies van de accountant worden op hoofdlijnen samengevat in de boardletter.

Algemene conclusie accountant boardletter 2017

Belangrijkste conclusie van de accountant is dat de kwaliteit van de procesbeheersing en interne controle voldoet aan de daaraan te stellen eisen in het kader van de controle van de jaarrekening. De belangrijke financiële risico's worden beheerst door Regio Twente. Uiteraard worden in de boardletter ook dit jaar bevindingen en aanbevelingen uiteengezet met betrekking tot onze processen. Deze bevindingen en aanbevelingen zien wij als constructieve aanwijzingen als onderdeel van het continue PDCA (Plan-Do-Check-Act) cyclus.

7. Jaarrekening

Onze jaarrekening bestaat uit een programmarekening met toelichting en balans met toelichting.

Daarnaast is overeenkomstig de controle verordening (artikel 213 van de Gemeentewet) voor het jaar 2012 en volgende jaren een controleprotocol vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor de uitvoering van de accountantscontrole nader uitgewerkt.

7.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2017												
Bedragen C x1000	Begroting 2017 voor wijziging			Begroting 2017 na wijziging			Rekening 2017			Rekening 2016		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's												
Domein Bedrijfsvoering (Incl.Bestuur en directie, Concern en	54	1.638	1.584-	54	1.638	1.584-	800	2.461	1.661-	671	3.091	2.420-
Domein Gezondheid	6.219	24.662	18.443-	5.757	24.200	18.443-	6.558	24.820	18.262-	6.113	24.177	18.064-
Domein Leefomgeving (excl. Agenda van Twente)	2.203	5.769	3.565-	1.592	5.272	3.679-	2.034	6.559	4.525-	2.195	6.168	3.974-
OZJT	-	4.501	4.501-	-	4.683	4.683-	782	5.302	4.520-	30	4.585	4.555-
Agenda van Twente	7.958	7.958	-	8.021	7.958	63	9.096	5.707	3.389	8.014	8.137	123-
Coalition of the Willing	1.427	2.756	1.329-	2.853	2.921	67-	4.296	4.182	114	2.059	3.841	1.782-
Subtotaal programma's	17.862	47.284	29.422-	18.279	46.672	28.393-	23.566	49.032	25.466-	19.082	50.000	30.918-
Algemene dekkingsmiddelen												
Domein Bedrijfsvoering (Incl.Bestuur en directie, Concern en	1.539		1.539	1.539		1.539	1.539		1.539	1.547		1.547
Domein Gezondheid	18.443		18.443	18.443		18.443	18.443		18.443	17.918		17.918
Domein Leefomgeving (excl. Agenda van	3.700		3.700	3.696		3.696	3.700		3.700	3.777		3.777
OZJT	4.501		4.501	4.683		4.683	4.683		4.683	4.456		4.456
Agenda van Twente	-		-	63-		63-	-		-	-		-
Coalition of the Willing	1.329		1.329	67		67	363-		363-	1.675		1.675
	-		-	-		-	-		-	-		-
Gemeentelijke bijdrage totaal	29.511		29.511	28.364		28.364	28.002		28.002	29.373		29.373
Financieringsresultaat	-		-	-		-	-		-	154	120	33
Totaal algemene dekkingsmiddelen	29.511	-	29.511	28.364	-	28.364	28.002	-	28.002	29.527	120	29.406
Onvoorzien												
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	47.374	47.284	89	46.643	46.672	28-	51.567	49.032	2.536	48.609	50.120	1.511-
Toevoeging/onttrekking aan reserves												
Domein Bedrijfsvoering (Incl.Bestuur en directie, Concern en	45	-	45	45	-	45	-	19-	19	660	12-	672
Domein Gezondheid	-		-	-		-	-	48	48-	477		477
Domein Leefomgeving (excl. Agenda van	-	134	134-	-	17	17-	1.011	183	829	805	167	638
OZJT	-		-	-		-	-		-	-		-
Coalition of the Willing	-		-	-		-	363	114	249	412	276	135
	-		-	-		-	-		-	-		-
Totaal toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	45	134	89-	45	17	28	1.374	326	1.049	2.354	432	1.922
Gerealiseerd resultaat	47.419	47.419	-	46.688	46.688	-	52.942	49.357	3.584	50.963	50.552	411
Resultaat voorfinanciering Agenda van Twente 2016												123
Resultaat voorfinanciering Agenda van Twente 2017									3.389-			
Gerealiseerd resultaat na voorfinanciering Agenda van Twente									196			534

Tabel 8 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

7.2 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Financieringsresultaat

Vanaf de begroting 2015 en verder is de taakstellende rentebaar niet meer opgenomen. De eventueel behaalde rentevoordelen worden als voordeel gepresenteerd. Het financieringsresultaat in 2017 is € 35.549,-.

Ontwikkelingen investeringsprogramma Agenda van Twente

Algemeen

Het programma Agenda van Twente omvat onder deze verzamelnaam een drietal sub-programma's, te weten: Agenda van Twente (AvT) omvang € 30 mln., Innovatieplatform Twente (IPT), omvang € 20 mln. en Innovatiesprong Twente (IST), omvang € 30 mln., in totaal € 80 mln. Via deze programmalijnen zijn ingaande 2008 een groot aantal projecten al dan niet in cofinanciering met andere overheden en zowel incidenteel als via meerjarige bijdragen bekostigd.

Deze bijdragen worden gefinancierd uit een specifiek voor dit doel van Twence BV ontvangen extra winstuitkering van jaarlijks € 8 mln. Deze uitkering bestaat uit € 6,8 mln. gegarandeerde winstuitkering en € 1,2 mln. terug te ontvangen dividendbelasting. Omdat de eerste winstuitkering van Twence over het jaar 2008 eerst in 2009 is ontvangen, terwijl het subsidieprogramma reeds in 2008 van start is gegaan, zijn in de praktijk verstrekte subsidiebijdragen met uit andere middelen gefinancierd. Hierdoor is, afhankelijk van de omvang van de uitgaven in een jaar, een negatief financieringsresultaat opgebouwd met een saldo per 1-1-2017 van in totaal € 2,8 mln.

Omdat de sub-programma's AvT en IPT formeel in 2017 aflopen is in dit jaar voor het eerst ook sprake van een voordelig financieringsresultaat waarbij dit jaar € 3.388.000,- meer is ontvangen dan betaald. Met dit overschot wordt de inmiddels opgebouwde schuld afgelost. Daar staat echter tegenover dat nog voor € 1 mln. aan niet uit de balans blijvende verplichtingen moet worden afgerekend en een aantal resterende financiële bijdragen moeten worden verstrekt, hiermee is in de analyse van benodigde financieringsmiddelen rekening gehouden.

Toelichting op de bestedingen in 2017

Agenda van Twente (AvT)

Met inachtneming van de bestedingen in 2017 ad € 1.799.000,- en een aantal nog definitief af te rekenen eerder verstrekte voorschotten, is het oorspronkelijk beschikbare budget ad € 30 mln. inmiddels volledig bestemd. Hierin zijn begrepen de nog definitief af te wikkelen posten uit eerdere jaren per 31-12-2017 van in totaal € 724.000,-. Vooraf was voor dit sub-programma gerekend op € 2.579.000,- aan kosten, wat op dit onderdeel leidt tot een voordelig financieringsresultaat van € 780.000,-.

Innovatieplatform Twente (IPT)

Met inachtneming van de bestedingen in 2017 ad € 543.000,- en een aantal nog definitief af te rekenen eerder verstrekte voorschotten, is het oorspronkelijk beschikbare budget ad € 20 mln. inmiddels volledig bestemd. Hierin zijn begrepen de nog definitief af te wikkelen posten uit eerdere jaren per 31-12-2017 van in totaal € 139.000,-. Vooraf was voor dit sub-programma gerekend op € 933.000,- aan kosten, wat op dit onderdeel leidt tot een voordelig financieringsresultaat van € 390.000,-.

Innovatiesprong Twente (IST)

Het sub-programma IST programma is in 2012 gevormd uit een herbestemming van het resterende IPT budget en heeft een omvang gekregen van € 30.248.000,-. Dit budget is bij besluit van de regioaad van 23 juni 2016 met € 320.000,- bijgesteld naar € 30.568.000,-. Het programma bestaat uit een zestal programmalijnen (en een aantal sub-programmalijnen), waarbinnen de financieringsbijdragen volgens vooraf gemaakte afspraken planmatig beschikbaar worden gesteld.

In 2017 is binnen het programma IST in totaal voor afgerond € 3.366.000,- aan bijdragen verstrekt en kosten geboekt, die hierna kort worden toegelicht. Vooraf was voor dit sub-programma gerekend op € 5.584.000,- aan kosten, wat op dit onderdeel leidt tot een voordelig financieringsresultaat van € 2.218.000,-.

Twents innovatiefonds

Uit dit fonds zijn in 2017 geen vervolfinanciering aan fondsbeheerder Oost NV beschikbaar gesteld. De Bestuurscommissie Agenda van Twente heeft medio 2017 besloten de laatste jaarschijf 2017 van het Innovatiefonds Twente ad € 2.925.000 niet aan de fondsbeheerder ter beschikking te stellen, maar

om begin 2018 een besluit te nemen over de invulling van de jaarschijf met eenzelfde inhoudelijk doelstelling.

MKB fonds vouchers en kredieten (omvang € 4,9 mln.)

Dit fonds voorziet in het beschikbaar stellen van bijdragen (vouchers) en geldleningen aan innovatieve ondernemers. In totaal zijn in 2017 ten laste van dit fonds voor € 798.000,- aan kosten geboekt. Deze kosten bestaan in hoofdzaak uit afwaardering van de uitstaande lening portefeuille met € 659.000,-. De waarde hiervan wordt jaarlijks in de jaarrekening opnieuw vastgesteld, hierbij blijven de vorderingen van rente en aflossing op de betreffende debiteuren overigens volledig in stand, maar wordt de boekwaarde daarvan op de balans bijgesteld op een realistisch niveau. De actuele balanswaarde van de verstrekte geldleningen is hiermee teruggebracht naar € 1.293.000,-.

Uit dit MKB fonds V&K worden inmiddels geen bijdragen meer verstrekt. De komende jaren is alleen ambtelijke inspanning louter gericht op fondsbeheer verricht voor debiteurenbeheer van te ontvangen rente en aflossingen, waarvoor binnen deze programmalijn voor de resterende jaren nog budget van € 525.000,- beschikbaar is.

Voor het daarna nog resterende budget uit dit programmaonderdeel van ca. € 500.000,- is een bestemmingsvoorstel voor verduurzaming van de bestaande kredieten via de Bestuurscommissie AvT in voorbereiding.

Human Capital Agenda Twente HCAT

Deze programmalijn voorziet hoofdzakelijk in de financiering van de projecten Techniekpact Twente (TP), het Twents Arbeidsmarkt Perspectief (TWAMP) en Tech Wise. Aan de genoemde sub-programma's is in 2017 respectievelijk € 349.000,- (TP), €134.000,- (TWAMP) en € 470.000,- (CIV/TechWise)), in totaal € 953.000,- besteed.

Regio Branding / PR Twente

Voor deze programmalijn is in 2017 voor € 395.000,- aan bijdragen verstrekt.

Toerisme in Twente (omvang € 1.95 mln.)

Medio 2015 heeft Marketing Oost de uitvoering van dit programma overgenomen van het Twents Bureau voor toerisme. In totaal hebben de kosten hiervan in 2017 € 447.000,- bedragen.

Beheer en procesbegeleiding en onvoorzien

Deze post voorziet in de financiering van verschillende vormen van beheer en procesbegeleiding van het Programma IST en daaruit voortvloeiende kosten. Deze omvatten bijdragen aan Kennispark, personeelskosten, procesbegeleiding vanuit het domein Leefomgeving, de Twente Board en een post onvoorzien. In totaal hebben de kosten in 2017 voor dit onderdeel € 639.000,- bedragen.

Een specifiek onderdeel hiervan was de post onvoorzien ad € 194.000,-. Dit bedrag is in 2017 volledig besteed aan een subsidiebijdrage aan Mineral Valley ad € 173.000,- en Solar Team ad € 21.000,-. Hiermee is de post onvoorzien volledig besteed.

Nieuw Regionaal Investeringsprogramma (NRI)

Met het oog op het inmiddels opgestarte programma Agenda voor Twente is in voorbereiding hierop in het programma Agenda van Twente een voorbereidingsbudget vrijgemaakt van € 165.000,-. Hieraan is in 2017 voor € 133.000,- aan kosten geboekt. Samen met de kosten in 2016 ad € 32.000,- is dit budget hiermee volledig besteed.

Samenvatting en conclusie

Samengevat kan ten aanzien van de bestedingen uit het overall investeringsprogramma Agenda van Twente in 2017 worden geconcludeerd dat daarvoor in totaal voor 5.708.000,- aan bijdragen is verstrekt en kosten zijn gemaakt. In dit bedrag zijn de kosten van afwikkeling van een aantal in het verleden aangegane verplichtingen (niet uit de balans blijvende verplichtingen) begrepen.

Voor de financiering hiervan was in 2017 voor € 9.096.000,- aan middelen voorhanden, wat leidt tot een voordelig financieringsresultaat van **€ 3.388.000,-**. Met dit positieve resultaat wordt het saldo aan in het verleden verstrekte en voorgefinancierde bijdragen weer grotendeels ingelopen.

Sub-programma	Betaalde kosten	Financierings-middelen	Financierings-resultaat
A v T financieringsbijdragen	1.799	2.579	780
IPT financieringsbijdragen	543	933	390
I S T:			
Twents investeringsfonds	0		
MKB fonds V&K	798		
Human Capital programma (HCAT)	953		
Regio Branding / PR	395		
Toerisme / VTE	447		
Programmabeheer en procesbegeleiding	639		
Nieuw Regionaal Investeringsprogramma	133		
Totaal IST	3.366	5.584	2.218
Totaal programma AvT	5.708	9.096	3.388

Tabel 9 Samenvatting kosten AvT/IPT/IST

Horizontaal Toezicht

Sinds enkele jaren beschikken wij over een convenant Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst. Hierbij worden in voorkomende gevallen bij fiscale vraagstukken vroegtijdig contact gelegd met de Belastingdienst, zowel op het gebied van BTW, VPB en Loonheffingen. Daarnaast wordt een keer per jaar met de belastingdienst een breed overleg gevoerd (bedrijfsbezoek) over voorliggende fiscale vraagstukken en fiscale ontwikkelingen. Dit bedrijfsbezoek heeft laatstelijk op 7 december 2017 plaats gevonden. In spoedeisende gevallen wordt in het kader van dit Horizontaal Toezicht overigens ook tussentijds contact met de Belastingdienst opgenomen. Deze methodiek werkt bij alle betrokken partijen naar volle tevredenheid.

Vennootschapsbelasting

De wet VPB is in 2016 van kracht geworden en ook voor Regio Twente van toepassing. Deze wet ziet op het belasten van "winst" die is verkregen uit deelname van Regio Twente aan het economisch verkeer. Daaronder wordt verstaan het tegen betaling verrichten van prestaties buiten de eigen kring (de 14 Twentse gemeenten), op de vrije markt, waarmee in concurrentie met andere aanbieders wordt getreden. Criteria daarbij zijn onder andere dat er sprake moet zijn van een (structureel) winststreven, waaraan een particulier een bescheiden bestaan kan ontlelen. Om te beoordelen of wij in onze rol van (overheids)ondernemer ook daadwerkelijk voor afdracht van VPB in aanmerking komen, hebben wij onze activiteiten aan de daarvoor geldende wettelijke criteria getoetst. Hierbij is gemotiveerd komen vast te staan dat dit niet het geval is. De conclusie hieruit is dat Regio Twente geen activiteiten uitvoert waaruit een VPB plicht voortvloeit. Deze conclusie is ook als zodanig met de belastingdienst gecommuniceerd en deze heeft dat vooralsnog voor kennisgeving aangenomen.

BTW compensatie

Ook in het jaar 2017 is weer de zogenaamde transparantieregeling voor BTW van toepassing geweest. Op basis van hierover met de Twentse gemeenten gemaakte afspraken hebben wij onze daarvoor in aanmerking komende BTW naar de gemeenten doorgeschoven.

Recreatieve voorzieningen

In 2013 heeft de Provincie Overijssel de jaarlijkse onderhoudsbijdrage afgekocht. Deze afkoopsom is gereserveerd. In verband met het vervallen van de jaarlijkse bijdrage moet Recreatieve Voorzieningen in totaal € 603.885 bezuinigen. In 2014 en 2015 is een bezuiniging van € 254.179 gerealiseerd en in 2016 een bedrag van € 112.902. In 2017 is de taakstelling niet structureel ingevuld. In de programmabegroting 2019 vind nadere structurele invulling plaats. In het boekjaar 2017 is het positieve resultaat van de drie recreatieparken ad € 166.030,- verrekend met de taakstelling. Dit heeft geleid tot een onttrekking van € 97.314,- aan de hiervoor ingestelde reserve.

7.3 Samenvatting resultaat 2017

7.3.1 Domein Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering (incl. Concern en Bestuur & Directie)		x € 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Financiën en Control	65	Management en Project Support	52
Juridisch	113	Klant Contact Centrum	18
Communicatie	54	Personeel en Organisatie	219
Bestuursondersteuning	321	DIV	48
Financieringsresultaat	36	Gebouw gebonden services	17
Bestuur en directie	21	ICT Dienstverlening	200
		Kwaliteit	23
		Concernkosten	156
	610		733
Resultaat voor bestemming			-123
Mutaties reserves			19
Gerealiseerd resultaat			-104

Toelichting op de positieve ontwikkelingen

Financiën en Control

65

Dit betreft het saldo van in 2017 ontstane vacatureruimte, gecorrigeerd met tijdelijke inhuur.

Juridisch

113

De gerealiseerde dienstverlening is ruimer dan begroot als gevolg van extra inzet voor o.m. Agenda van/voor Twente, Recreatieve Voorzieningen, Veilig Thuis Twente en Concern.

Communicatie

54

De gerealiseerde dienstverlening Communicatie is hoger dan begroot o.m. als gevolg van extra inzet tbv Missie/Visie-traject Regio Twente en concern communicatie.

Bestuursondersteuning

321

Dit budget is geraamd voor ondersteuning van Bedrijfsvoering zelf, die in dit overzicht resulteren als overschrijding (w.o. P&O, post & archief en ICT). Daarnaast betreft dit (tijdelijke) vacatureruimte binnen Bedrijfsvoering.

Financieringsresultaat

36

Voordeel op het financieringsresultaat ontstaat door de toegerekende rente aan de activa en reserves enerzijds en de relatief lage rentelasten anderzijds.

Bestuur en directie

21

De kosten voor bestuur & directie vallen in 2017 iets lager uit dan begroot, mede door vacatureruimte (concern controller).

Toelichting op de negatieve ontwikkelingen

Management en Project Support

52

Er heeft extra inhuur van personeel plaatsgevonden o.m. door (langdurig) ziekteverzuim en zwangerschap.

Klant Contact Centrum

18

In 2017 is een trainee ingehuurd voor inventarisatie/verkenning van inrichting van een Klant Contact Centrum/Servicepunt.

Personeel en Organisatie

219

Door inhuur voor vervanging van zwangerschap en ziekte en extra inzet voor digitalisering en uniformering van de processen is een overschrijding ontstaan.

DIV

48

Ontstaan door extra inhuur i.v.m. digitalisering DIV en zwangerschap.

Gebouwgebonden services

17

Door een aantal interne verhuizingen en voorbereidingen voor de verbouwing van het Twentehuis zijn meer kosten gemaakt dan begroot.

ICT Dienstverlening

200

Overschrijding is voornamelijk ontstaan door investering in projecten binnen de organisatie en in ontwikkeling van dienstverlening binnen ICT.

<i>Mutaties reserves</i>	19	<i>Kwaliteit</i>	23
Door het toerekenen van rente aan eigenvermogen ontstaat een voordeel op concern.		Het tekort voor Kwaliteit is voornamelijk ontstaan doordat er minder uren zijn doorbelast dan begroot.	
		<i>Concernkosten</i>	156
		In 2017 is een initiatief gestart t.b.v. missie en visie van Regio Twente, kreeg concern communicatie meer invulling en vond evaluatie van de gemeenschappelijke regeling plaats. Ook was sprake van meer juridische inzet t.b.v. Algemene Verordening Gegevensbescherming, WOB-verzoeken en bezwaarschriften.	

7.3.2 Domein Gezondheid

Gezondheid		x 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Projectopbrengsten 2017	109	JGZ: Resultaat op salaris- en materiële kosten	196
Gemeentelijke bijdrage activiteiten excl. JGZ	150	JGZ: Ontwikkeling nieuw Digitaal Dossier	272
SOA- taken	289		
Tarieftaken GGD	53		
Inzet publieke gezondheid asielzoekers (PGA)	48		
	649		468
Resultaat voor bestemming			181
Mutaties reserves			-48
Gerealiseerd resultaat			133

Toelichting op de positieve ontwikkelingen

Projectopbrengsten 2017 109

Er is 2017 een voordeel gerealiseerd van € 109.000 op projecten. In de begroting van de diverse projecten zit een risico-opslag verwerkt. Dit wordt gebruikt om de huidige en toekomstige risico's op het gebied van projecten af te dekken. Aangezien de reserve projecten volledig is gevuld valt het resultaat vrij om uit te keren aan gemeenten. De tweede helft van het jaar leverde minder projectopbrengsten op, waardoor het verwachte positieve resultaat ten opzichte van de Berap met € 55.000,- is afgenomen.

Toelichting op de negatieve ontwikkelingen

JGZ: Resultaat op salaris- en materiële kosten 196

Op de gemeentelijke bijdrage voor de JGZ is een tekort ontstaan van € 196.000. Op de in de begroting gestelde formatie wordt een overschrijding gerealiseerd. Deze overschrijding wordt onder meer veroorzaakt door het inwerken van medewerkers 0-18 en ziekte vervang (langdurig). Langdurige ziekte moet worden vervangen om de dienstverlening richting de Twentse burgers te kunnen continueren. Het tekort wordt enigszins gecompenseerd door een voordeel op het materiële budget binnen de JGZ.

Gemeentelijke bijdrage activiteiten excl. JGZ 150

Op de GGD taakvelden exclusief JGZ is een positief resultaat gerealiseerd van € 150.000. Het betreft met name TBC (€ 65.000) door extra inkomsten vanuit verrichtingen, detacheringen en projecten. En een rijksvergoeding in de 2e helft van het jaar voor GGD als opleidingsinrichting van € 57.000,-. Daarnaast door overschrijding op materiële budgetten.

JGZ: Ontwikkeling nieuw Digitaal Dossier 272

Op de gemeentelijke bijdrage voor de JGZ is een tekort ontstaan van € 272.000 door ontwikkeling van het nieuw Digitaal Dossier. Samen met GGD regio Utrecht en GGD Hollands Noorden is de aanbesteding gestart. De aanbestedingskosten vallen hoger uit dan geraamd in de Berap omdat de aanbestedingsprocedure heeft geleid tot een rechtszaak waardoor extra juridische en inkoop expertise is ingehuurd.

SOA- taken 289

Op het taakveld SOA is een positief resultaat gerealiseerd van € 289.000. Ondanks de ingevoerde plafondfinanciering is een positief resultaat gerealiseerd op de rijkssubsidie in combinatie met een overschrijding op het budget inhuur. Het saldo komt nagenoeg overeen met de verwachting in de Berap.

Tarieftaken GGD 53

Op de tarieftaken is een positief resultaat ontstaan van € 53.000. De opbrengsten forensische geneeskunde vallen hoger uit dan geraamd. Daarentegen waren de kosten inzake inspecties kinderopvang hoger dan de opbrengsten.

Inzet publieke gezondheid asielzoekers (PGA) 48

Het product PGA wordt gefinancierd door het Rijk. Op de inzet voor PGA is een positief resultaat gerealiseerd van € 48.000. Als gevolg van de fors lagere instroom van asielzoekers in 2017 zijn de inkomsten meer achter gebleven dan dat de kosten verminderd zijn. Daar tegenover staat een bijdrage vanuit de afwikkeling van een regionaal MOA Fonds, hetgeen uiteindelijk tot een positief resultaat heeft geleid. Het resultaat op PGA wordt toegevoegd aan de reserve PGA.

7.3.3 Domein Leefomgeving

Leefomgeving (excl. Agenda van Twente)		x€1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Mobiliteit	10	Strategie sociaal economisch sterk Twente (incl. Board)	42
Vrije tijdseconomie	0	Bestuursondersteuning	49
Belangenbehartiging	34	Groot onderhoud recreatieve voorzieningen	56
		Vrije tijdseconomie	193
		Mobiliteit	17
		Resultaat parken na verrekening met taakstelling	97
		Investerings recreatieparken	118
		Kapitaallasten economische investeringen	15
		Routenetwerken (inclusief KIR)	283
	44		870
Resultaat voor bestemming			-826
Saldo Mutaties egaliseringsreserves			829
Mutaties reserve routenetwerken			66
Mutaties reserve provinciale reserve			39
Mutaties reserve recreatieparken/fietspaden			178
Mutaties reserve provinciale reserve			97
Mutaties reserve recreatieparken/fietspaden			118
Mutaties reserve monitoring R&T			243
Mutaties reserves kapitaallasten			15
Mutatie reserve herplaatsing personeel			17
Mutaties reserve groot onderhoud recreatieve voorzieningen			56
Gerealiseerd resultaat			3
Toelichting op de positieve ontwikkelingen		Toelichting op de negatieve ontwikkelingen	
<i>Mobiliteit</i>	10	<i>Strategie sociaal economisch sterk Twente (incl. Board)</i>	42
Er is een voordeel ontstaan door het later invullen van de vacature voor adviseur mobiliteit. Doordat de kosten van de UWV uitkering van een voormalig medewerkster uit de reserve mogen worden gehaald is het eindresultaat 27 positief.		De producten strategie sociaal economisch sterk Twente en bestuursondersteuning hebben betrekking op alle onderdelen van sociaal economische structuurversterking binnen team Economie. Het totale resultaat voor team Economie is 3. In de Berap meldden we een positief resultaat van 35. De lagere realisatie is te verklaren door de extra inspanningen voor het proces van het nieuwe investeringsprogramma Agenda voor Twente.	
<i>Vrije tijdseconomie</i>	0	<i>Bestuursondersteuning</i>	49
Vrijval reserve monitoring reserve monitoring R&T zorgt na mutatie voor een positief resultaat van 50.		zie strategie sociaal economisch sterk Twente.	

<i>Belangenbehartiging</i>	34	<i>Groot onderhoud recreatieve voorzieningen</i>	56
De vacature voor lobbyist Brussel is eerst in de loop van 2017 ingevuld.		Er zijn uitgaven geweest voor circa € 183.000 welke zijn onttrokken aan de reserves groot onderhoud. Hier tegenover staat een geraamde dotatie aan dezelfde reserves van bijna € 125.000.	
		<i>Vrije tijdseconomie</i>	193
		Er zijn in eerdere jaren kosten (waaronder subsidies) betaald uit het product Toerisme in Twente (AvT) waarbij dit Vrijetijdseconomie had moeten zijn met een onttrekking aan de reserve monitoring R&T waarbij deze reserve dan wordt opgeheven. Het gaat hierbij om een bedrag van circa € 193.000 welke nu als last wordt genomen ten laste van het product vrijetijdseconomie en als baat bij Toerisme in Twente. Tegenover deze last staat een onttrekking aan de reserve.	
		<i>Mobiliteit</i>	17
		Dit betreft de kosten van de WW-uitkering van een voormalig medewerkster van mobiliteit welke aan de reserve herplaatsing personeel (die hiervoor is ingesteld) worden onttrokken	
		<i>Resultaat parken na verrekening met taakstelling</i>	97
		Het resultaat van de 3 recreatieparken is positief. Deze wordt verrekend met de taakstelling waarna het saldo wordt onttrokken aan de hiervoor bestemde reserve.	
		<i>Kapitaallasten economische investeringen</i>	15
		Voor de dekking van de kapitaallasten van enkele investeringen zijn bijbehorende reserves ingesteld. De kapitaallasten worden dan ook onttrokken aan de reserve waarbij de onttrekking niet is geraamd.	
		<i>Investeringen recreatieparken</i>	118
		Conform investeringsplan zijn investeringen met maatschappelijk nut verricht welke worden onttrokken aan de reserve recreatie.	
		<i>Routenetwerken (inclusief KIR)</i>	283
		Een toename in diverse soorten routes van 4.000 naar 10.000 km betekent hogere investerings- en onderhoudskosten die niet kunnen worden opgevangen binnen de reguliere exploitatie en derhalve worden onttrokken aan de reserve. Er is in 2017 fors ingezet op o.a. vervanging en verduurzaming van bebording en panelen om de kwaliteit voor de inwoners en toeristen op peil te houden en verder te verbeteren. Door nu extra te investeren in duurzame materialen en door aanpassing van het systeem (bebording combineren met straatmeubilair) zullen de onderhoudskosten, als gevolg van areaaluitbreiding worden beperkt.	

7.3.4 OZJT

OZJT		x € 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Personele lasten Samen 14	256	Personele lasten OZJT	144
Monitoring en reflectie	252	Relatiebeheer en positionering VTT	105
Projectsubsidie Provincie Overijssel	40	Diverse projecten (Restant transitie subsidies)	136
	548		385
Resultaat voor bestemming			163
Mutaties reserves			0
Gerealiseerd resultaat			163
Toelichting op de positieve ontwikkelingen		Toelichting op de negatieve ontwikkelingen	
<i>Personele lasten Samen 14</i>	<i>256</i>	<i>Personele lasten OZJT</i>	<i>144</i>
In 2017 is er geen gebruik gemaakt van ambtelijke coördinatie vanuit de gemeenten. Ook is de functie van secretaris deels ingevuld.		In 2017 is er meer ingezet op juridische advisering, communicatie en (secretariële) ondersteuning. Voor een deel was hier vanuit de restant transitie subsidies dekking voor.	
<i>Monitoring en reflectie</i>	<i>252</i>	<i>Relatiebeheer en positionering VTT</i>	<i>105</i>
Binnen de reguliere begroting OZJT is een post opgenomen voor monitoring en reflectie. In 2017 is hier beperkt gebruik van gemaakt doordat de kosten gedekt zijn door inzet van de restant transitie subsidies.		Als gevolg van de positionering Veilig Thuis Twente (VTT) is er in 2017 meer ingezet op relatiebeheer VTT. Hiervoor was deels dekking vanuit het reguliere budget en de restant transitie subsidies. Daarnaast is er binnen Regio Twente een projectgroep VTT gestart om de positionering VTT te begeleiden waarbij naast ambtelijke inzet ook juridisch advies is ingewonnen.	
<i>Projectsubsidie Provincie Overijssel</i>	<i>40</i>	<i>Diverse projecten (Restant transitie subsidies)</i>	<i>136</i>
Door de provincie is een subsidie uitbetaald voor het project Transformatie van het sociaal domein. De activiteiten zijn in de periode 2015 - 2016 uitgevoerd.		Doormiddel van de restant transitie budgetten is OZJT in staat geweest om diverse projecten op te starten. Te denken valt aan ontwerp Twents model, duurzame gezinsvormen, kwaliteit en toezicht Wmo, CRM en evaluatie OZJT. De restant transitie middelen dekten niet volledig opgave waar OZJT voor stond.	

7.3.5 Coalitions of the Willing

Coalition of the Willing		x € 1.000	
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Kennispunt Twente	3	Vergunninghouders aan het werk	10
Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	111	Twentse Kracht	22
Acquisitie en regietafel vluchtelingen	67	Huishoudelijke ondersteuning OZJT	33
Shared Service Netwerk Twente (SSNT)	18	Verrekening te ontvangen gem. bijdrage 2016 voor Acquisitie en vergunninghouders aan het werk	363
		Mobiliteitslab OZJT	415
	199		843
Resultaat voor bestemming			-644
Te verreken bijdragen			395
Mutaties reserves			-249
Gerealiseerd resultaat			0

Toelichting op de positieve ontwikkelingen

Kennispunt Twente

De jaarrekening 2017 van Kennispunt Twente komt zoals begroot net boven 0 uit. De post personeel valt lager uit dan begroot doordat vacatures niet direct ingevuld konden worden. Door vervanging bij ziekte en uitval van personeel en inhuur van expertise voor specialistische opdrachten was de inhuur van derden hoger dan begroot. De extra kosten hiervoor zijn uit extra inkomsten uit plusopdrachten bekostigd. Bij de inkomsten uit plusopdrachten is te zien dat de inkomsten uit opdrachten uit Enschede hoger zijn uitgevallen dan begroot. Het first supplierschap wordt inmiddels goed in de praktijk gebracht. Mede door extra inzet voor Enschede zijn er in verhouding wat minder opdrachten uit de regio uitgevoerd. Voor een deel geldt hier ook dat opdrachten een langere looptijd hebben en pas in 2018 worden afgerond en geboekt.

Door vervanging bij ziekte en uitval van personeel en inhuur van expertise voor specialistische opdrachten was de inhuur van derden hoger dan begroot. De extra kosten hiervoor zijn uit extra inkomsten uit plusopdrachten bekostigd.

Bij de inkomsten uit plusopdrachten is te zien dat de inkomsten uit opdrachten uit Enschede hoger zijn uitgevallen dan begroot. Het first supplierschap wordt inmiddels goed in de praktijk gebracht. Mede door extra inzet voor Enschede zijn er in verhouding wat minder opdrachten uit de regio uitgevoerd. Voor een deel geldt hier ook dat opdrachten een langere looptijd hebben en pas in 2018 worden afgerond en geboekt.

Toelichting op de negatieve ontwikkelingen

Vergunninghouders aan het werk

Terugbetalen subsidie provincie vanwege onderbesteding en kosten inzet externe inhuur voor definitieve afronding van het project.

<i>Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente</i>	<i>111</i>	<i>Twentse Kracht</i>	<i>22</i>
NT heeft zich in 2017 gefocust op een beperkt(er) aantal onderwerpen in de OA. Dit heeft geleid tot een onderbesteding van ca. 111.400,- omdat minder gebruik is gemaakt van inhuur derden/advies bureaus en minder managementsupport. Het positieve resultaat is in de reserve Netwerkstad gestort.		In 2017 is er meer ingezet op coördinatie en ondersteuning. Er zijn meer events georganiseerd waarvoor een beperkte of geen vergoeding is gevraagd. De budgetten zijn ten opzichte van voorgaande jaren niet geïndexeerd waardoor ook kleine tekorten ontstaan. De onderdelen Twentse School en Traineeship zijn gedurende het jaar verrekend met de gemeenten.	
<i>Acquisitie en regietafel vluchtelingen</i>	<i>67</i>	<i>Huishoudelijke ondersteuning OZJT</i>	<i>33</i>
In de productbegroting is vanuit economie/bestuursondersteuning ambtelijke inzet geraamd welke, mede door het opheffen van de regietafel in de loop van het jaar, niet volledig is benut. De inzet is vervolgens gerealiseerd bij economie/bestuursondersteuning.		Voor de gezamenlijke aanbesteding Huishoudelijke ondersteuning is er vanuit de restant transitiebudgetten een budget beschikbaar gesteld. Dit budget bleek onvoldoende door onvoorziene advocaatkosten.	
<i>Shared Service Netwerk Twente (SSNT)</i>	<i>18</i>	<i>Verrekening te ontvangen gem. bijdrage 2016 voor Acquisitie en vergunninghouders aan het werk</i>	<i>363</i>
Door de verminderde activiteiten vanuit het programmabureau is er minder gebruik gemaakt van overhead en extern advies.			
		<i>Mobiliteitslab OZJT</i>	<i>415</i>
		Mobiliteitslab heeft in het afgelopen jaar diverse lokale kosten gemaakt. Deze waren geen onderdeel van de reguliere begroting Mobiliteitslab en zijn daarom bij de gemeenten in rekening gebracht.	

7.3.6 Investeringsprogramma Agenda van Twente

Agenda van Twente (X €1.000)			
Positieve ontwikkelingen	€	Negatieve ontwikkelingen	€
Extra winstuitkering Twence 2016	6.800	investeringsbijdragen programma AvT	1.799
Restitutie dividendbelasting 2016 / 2015	2.266	investeringsbijdragen programma IPT	543
Afdracht winstuitkering Berkelland 2016	-140	investeringsbijdragen programma IST	3.365
Rente opbrengsten	170		
	9.096		5.707
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten			3.389
Mutaties reserves			0
Gerealiseerd resultaat			3.389
Toelichting op de positieve ontwikkelingen	€	Toelichting op de negatieve ontwikkelingen	€
	2.266		3.389
In 2017 is een extra restitutie dividendbelasting uit eerder jaren ontvangen ad € 1.066. Normaliter ontvangen wij ieder jaar een restitutie van € 1.200.		Dit positief financieringsresultaat is ontstaan doordat de programmalijnen AvT aflopend zijn. Met dit resultaat worden in het verleden uit andere bij Regio Twente beschikbare liquide middelen voorgesloten subsidieverstrekingen weer ingelopen.	

Voor uitgebreide toelichting op het resultaat van investeringsprogramma Agenda van Twente verwijzen wij u naar [pagina 64](#).

7.4 Analyses rekeningresultaat 2017

Hierna volgen overzichten en toelichtingen van de voornaamste afwijkingen van kosten en baten ten opzichte van de begroting na wijziging per programma aan de hand van een aantal gedefinieerde categorieën. Conform voorgaande jaren worden afwijkingen op saldi hoger dan € 100.000 toegelicht.

Domein Gezondheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 Na wijziging		Rekening 2017		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
Gezondheid							
0. Niet in te delen lasten	-	-	-	-	-	-	-
1. Salarissen en sociale lasten	570	-	1.452	-	882-	-	882-
2. Rente en afschrijvingen	23	-	26	-	2-	-	2-
3. Goederen en diensten	2.804	2.699	2.219	2.997	585	298-	882
4. Overdrachten	224	3.040	135	3.532	90	491-	581
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	20.579	18	20.989	29	410-	12-	398-
Subtotaal	24.200	5.757	24.820	6.558	620-	801-	181
Toevoegingen/Onttrekkingen reserves			48	-	48-	-	48-
Gerealiseerd resultaat							133

Toelichting

1. Salarissen en sociale lasten

De hogere lasten worden veroorzaakt door projectmedewerkers die (tijdelijk) in dienst zijn. In de begroting van de projecten worden deze geboekt onder uitzendbureaus, categorie 3. In werkelijkheid zijn een aantal medewerkers in dienst, waardoor er een overschrijding ontstaat in categorie 1 en een onderschrijding in categorie 3.

3. Goederen en diensten/6. Verrekeningen

De lagere lasten wordt veroorzaakt door projectmedewerkers die (tijdelijk) in dienst zijn. In de begroting van de projecten worden deze geboekt onder uitzendbureaus, categorie 3. In werkelijkheid zijn een aantal medewerkers in dienst, waardoor er overschrijding ontstaat in categorie 6 en een onderschrijding in categorie 3. Daarnaast is de inkomst op het taakveld SOA veel hoger dan begroot.

4. Overdrachten

De hogere baten zijn te verklaren door meer inkomsten forensische geneeskunde dan begroot, door vrijval op rijksbijdrage voor zorgopleidingen, éénmalige maatwerk afspraken inzake vergunninghouders voor de JGZ en de maatwerkgelden voor de Loes projecten.

Domein Bedrijfsvoering (inclusief financieringsresultaat, Bestuur & Directie en Concern)

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 Na wijziging		Rekening 2017		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	45	-	-	-	45	-	45
1. Salarissen en sociale lasten	325	-	428	-	104-	-	104-
2. Rente en afschrijvingen	-	-	128	8.323	128-	8.323	8.196
3. Goederen en diensten	82	45	97	291	14-	246-	232
4. Overdrachten	55	9	140	1.281	85-	1.272	1.187
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	1.132	-	1.669	9.096-	537-	9.096	9.633-
Subtotaal	1.638	54	2.461	800	823-	745-	77-
Toevoegingen/Onttrekkingen reserves	-	45	19-		19	45	26-
Gerealiseerd resultaat							104-

Toelichting**1. Salarissen en sociale lasten**

Er is een overschrijding van de lasten omdat de uitgaven van Euregio niet begroot zijn, welke gecompenseerd worden door lagere uitgaven van Concernkosten en Zittend vervoer. Zowel Euregio als Zittend vervoer verlopen nagenoeg budgetneutraal.

2. Rente en afschrijvingen

Er zit een grote overschrijding op de baten omdat de dividenduitkering vanuit Twence wordt geboekt op Concern vanuit IV3 technische redenen maar deze wordt niet geraamd bij concern. Deze inkomst wordt gebruikt voor de uitgaven van de Agenda van Twente en verloopt via een interne verrekening als inkomst naar de agenda van Twente.

3. Goederen en diensten

Er is een overschrijding op de baten omdat de inkomsten en uitgaven vanuit Zittend vervoer niet conform begroting is geboekt, deze is nagenoeg budget neutraal. Er is hier ook sprake van een overschrijding op de baten omdat de inkomsten en uitgaven vanuit de dienstverlening aan Euregio niet worden geraamd. Deze dienstverlening verloopt budget neutraal.

4. Overdrachten

Er is sprake van een overschrijding op de lasten omdat de uitbetaling aan gemeente Berkelland geboekt wordt vanuit het dividend van Twence. Deze uitbetaling is niet geraamd maar verloopt budgetneutraal. Er is ook sprake van een overschrijding op de baten omdat de belastingteruggaaf voor dividend van Twence hier wordt geboekt maar niet geraamd. Deze belastingteruggaaf vloeit via een interne verrekening als inkomst naar de Agenda van Twente.

6. Verrekeningen

Er is een overschrijding op de lasten omdat er met name bij een aantal producten als personeels-, salarisadministratie en verzorgen ICT voorzieningen nadelen zijn ontstaan. Er is ook sprake van een overschrijding op de baten, dit wordt veroorzaakt door de interne verrekening van de dividend inkomsten van Twence naar de Agenda van Twente.

Domein Leefomgeving

Bedragen x € 1.000	Begroting 2017 Na wijziging		Rekening 2017		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	-	263	-	-	-	263	263-
1. Salarissen en sociale lasten	131	-	137	-	7-	-	7-
2. Rente en afschrijvingen	272	-	346	-	74-	-	74-
3. Goederen en diensten	7.578	518	3.035	837	4.543	320-	4.862
4. Overdrachten	2.352	8.715	5.715	1.196	3.363	7.519	10.882
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	2.779	-	2.966	9.095	187-	9.095	8.908
Subtotaal	13.112	9.496	12.199	11.129	913	1.632-	2.545
Toevoegingen/Onttrekkingen reserves	134	118	183	1.012	48-	895-	846
Voorfin. tekort AVT-IPT					-	-	3.389-
Gerealiseerd resultaat							3

Toelichting**0. Niet in te delen lasten**

Dit betreft een taakstelling vanwege het verdwijnen van de provinciale bijdrage voor Recreatieve Voorzieningen. Deze taakstelling is voor het jaar 2017 ingevuld door een voordelige exploitatie saldo van de recreatieparken en een onttrekking uit de hiervoor bestemde provinciale reserve.

3. Goederen en diensten

De lasten zijn voornamelijk geboekt onder 4. overdrachten en veroorzaakt hier een onderschrijving. De baten zijn hoger dan verwachte inkomsten bij de parken door o.a. festivals.

4. Overdrachten

Er zijn meer bijdragen/subsidies verstrekt o.a. in het kader van de Agenda van Twente wat leidt tot een hogere last. De lagere baten worden voornamelijk veroorzaakt doordat de bijdrage vanuit de Agenda van Twente worden verantwoord bij categorie 6 verrekeningen.

6. Verrekeningen

De hogere last is een hogere inzet van bedrijfsvoering. De hogere bate betreft de bijdrage vanuit de Agenda van Twente welke is geraamd bij categorie 4. Overdrachten.

OZJT

OZJT (x € 1000)	Begroting 2017 Na wijziging		Rekening 2017		Verschil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	-	-	-	-	-	-	-
1. Salarissen en sociale lasten	335	-	148	-	187	-	187
2. Rente en afschrijvingen	-	-	-	-	-	-	-
3. Goederen en diensten	926	-	1.157	-	231-	-	231-
4. Overdrachten	3.281	-	3.336	782	55-	782-	727
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	141	-	661	-	520-	-	520-
Subtotaal	4.683	-	5.302	782	619-	782-	163
Toevoegingen/Onttrekkingen reserves					-	-	-
Gerealiseerd resultaat							163

1. Salarissen en socialen lasten

Formatieplaatsen binnen OZJT zijn ingevuld door middel van detacheringen en inzet Bedrijfsvoering, deze worden verantwoord in de respectievelijke categorieën 3 en 6.

3. Goederen en diensten

Overschrijding komt voort uit advieskosten gedurende het jaar. Deze kosten zijn gemaakt voor uitvoering van diverse projecten waar opbrengsten transitie subsidies tegenover staan. De opbrengsten transitie subsidies zijn verantwoord in categorie 4.

4. Overdrachten

In de overdrachten is de bijdrage voor Veilig Thuis Twente voorzien. Het betreft hier het één op één doorzetten van de subsidie aan Veilig Thuis Twente. Daarnaast zijn hier de opbrengsten transitie budgetten verantwoord.

6. Verrekeningen

De overschrijding bedraagt de personele inzet van Bedrijfsvoering Regio Twente voor secretariaat en Communicatie. Daarnaast zijn er door domein Bedrijfsvoering kosten gemaakt voor de positionering Veilig Thuis Twente onder Regio Twente. Tot slot worden in deze categorie de kosten voor monitoring en reflectie, uitgevoerd door Kennispunt Twente, verantwoord.

Coalitions of the Willing

Coalition of the Willing	Begroting 2017 Na wijziging		Rekening 2017		Vershil		Saldo
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
0. Niet in te delen lasten	-	-	-	-	-	-	-
1. Salarissen en sociale lasten	1.641	-	1.684	-	44-	-	44-
2. Rente en afschrijvingen	-	-	-	-	-	-	-
3. Goederen en diensten	645	-	1.848	2	1.203-	2-	1.202-
4. Overdrachten	313	2.853	105	3.544	208	691-	899
5. Financiële transacties	-	-	-	-	-	-	-
6. Verrekeningen	322	-	545	320	223-	320-	98
Subtotaal	2.921	2.853	4.182	3.866	1.262-	1.013-	249-
Toevoegingen/Onttrekkingen reserves	-	-	114	363	114-	363-	249
Gerealiseerd resultaat							0

3. Goederen en diensten

De hogere last betreft meer uitgaven voor adviesbureaus bij Kennispunt waar een hogere baat tegenover staat. De manager Netwerkstad is gedetacheerd vanuit de Gemeente Hengelo en niet als zodanig geraamd. Verder zijn er uitgaven bij o.a. Twentse Kracht, SSNT, Mobiliteitslab OZJT, Traineeship welke niet zijn geraamd maar waar een hogere baat tegenover staat welke bij categorie 4. overdrachten binnen komt.

4. Overdrachten

Lasten: de bijdrage aan Oost NL i.v.m. acquisitie is voor een deel (€ 200.000) toe te rekenen aan inzet in 2018 en wordt dan via de balans doorgeschoven naar dat jaar. Baten: niet geraamde doorberekening uitgaven trainees, deelprojecten SSNT, Twentse Kracht en Twentse School.

7.5 Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten

Incidentele baten Bedragen x € 1.000,-	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Domein Gezondheid			
Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)	241	233	445
Loes Projecten	420	65	65
Centrum Seksueel Geweld	131	130	65
Zorgopleiding 2016	57	-	-
Bijdrage vergunninghouders 2017	106		
Totaal domein Gezondheid	955	428	575
Domein Leefomgeving			
Balansboekingen Hulsbeek	28	-	-
Balansboekingen Rutbeek	26	-	-
Bijdrage provincie parkeren parken	56	-	-
Totaal Leefomgeving	110	-	-
OZJT			
Vrijval restant transitiebudget	742	-	-
Totaal OZJT	742	-	-
Totaal incidentele baten	1.829	428	575

Toelichting

Domein Gezondheid

Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA): GGD Twente voert de jeugdgezondheidszorg uit voor de asielzoekerskinderen op de COA opvang locaties. De kosten hiervoor worden vergoed door het COA. De baten zijn meerjarig incidenteel.

LOES projecten: Voor verschillende gemeenten worden Loes Projecten gedraaid. Tegenover de baten staat een gelijk bedrag aan lasten.

Centrum voor Seksueel Geweld: GGD Twente ontvangt subsidie van centrum gemeente Enschede voor het uitvoeren van het project Centrum voor Seksueel Geweld.

Zorgopleiding 2016: De subsidie voor de zorgopleiding 2016 is in 2017 vastgesteld en hoger uitgevallen dan verwacht waardoor een incidenteel voordeel ontstaat.

Domein Leefomgeving

Balansboekingen Hulsbeek: Diverse boekingen van voorgaande jaren die niet meer kunnen worden verantwoord naar 2018; per saldo een positieve vrijval.

Balansboekingen Rutbeek: Diverse boekingen van voorgaande jaren die niet meer kunnen worden verantwoord naar 2018; per saldo een positieve vrijval.

Bijdrage Provincie parkeren recreatieparken: De Provincie heeft vanuit de BDU bijgedragen in de kosten voor invoeren van betaald parkeren.

OZJT

Vrijval restant
transitiebudget:

Met de vrijgevalen transitie subsidies zijn diverse projecten opgestart waarvan een aantal een incidenteel karakter kennen.

Incidentele lasten

Incidentele lasten Bedragen x € 1.000,-	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Domein Gezondheid			
Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)	193	233	445
Loes Projecten	448	65	65
Kosten voorwerk aanschaf nieuw Digitaal Dossier JGZ	272	-	-
Centrum Seksueel Geweld	162	130	65
Totaal Domein Gezondheid	1.075	428	575
Domein Leefomgeving			
eigen bijdrage subsidie KIR	237	-	-
bijdrage provincie investering parkeren	56	-	-
Totaal Domein Leefomgeving	293	-	-
Bedrijfsvoering			
Inhuur personeel t.b.v. projecten en ontwikkeling	408	-	-
Verkenning inrichting KCC	18	-	-
Investering i.h.k.v. Lean/optimalisering processen	33	-	-
Totaal Bedrijfsvoering	459	-	-
OZJT			
Vrijval restant transitiebudget	553	-	-
Totaal OZJT	553	-	-
Totaal incidentele lasten	2.508	428	575

Toelichting**Domein Gezondheid**

Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA): GGD Twente voert de jeugdgezondheidszorg uit voor de asielzoekerskinderen op de COA opvang locaties. De kosten hiervoor worden vergoed door het COA.

LOES projecten: Voor verschillende gemeenten worden Loes projecten gedraaid. Tegenover de lasten staat een gelijk bedrag aan baten.

Kosten voorwerk aanschaf nieuw Digitaal Dossier JGZ: Samen met GGD Hollands Noorden en GGD regio Utrecht wordt een nieuw digitaal dossier JGZ aanbesteed. In 2017 zijn hiervoor voorbereidende kosten gemaakt.

Centrum voor Seksueel Geweld: GGD Twente ontvangt subsidie van centrum gemeente Enschede voor het uitvoeren van het project Centrum voor Seksueel Geweld.

Domein Leefomgeving

Eigen bijdrage subsidie KIR: Er is mede vanwege de verduurzaming van het routenetwerk veel geïnvesteerd met behulp van een subsidie van de Provincie (via Marketing Oost). De eigen bijdrage is onttrokken aan de reserves.

Bijdrage Provincie parkeren parken: De BDU bijdrage van de Provincie is in mindering gebracht op de investering.

Bedrijfsvoering

Inhuur Ter vervanging van en door extra werkzaamheden personeel ingehuurd.
Salarisadministratie:
Inhuur ICT: In het kader van ITIL, websites en langdurig ziekteverzuim Servicedesk extra personeel ingehuurd.

Verkenning inrichting inventarisatie/verkenning voor eventuele inrichting van Klant Contact Centrum:
Klant Contact Centrum:
Investering ikv Externe kosten voor het Lean traject en begeleiding voor het optimaliseren
Lean/optimalisering van processen.
processen:
Inhuur Inhuur voor vervanging zwangerschap, ziekte en tijdelijke project DIV.
Personeelsadministratie:

OZJT:

Vrijval restant transitiebudget: Met de vrijgevalen transitiesubsidies zijn diverse projecten opgestart waarvan een aantal een incidenteel karakter kennen.

7.6 Analyse begrotingsrechtmatigheid

U treft in tabel 10 de normering van de begrotingsrechtmatigheid conform het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2017.

Legenda:

Rechtmatig is een kostenoverschrijding op programmaniveau die:

- a) geheel of grotendeels wordt gecompenseerd door direct daaraan gerelateerde inkomsten;
- b) past binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig kon wordenesignaleerd;
- c) bij het opmaken van de jaarrekening bekend is geworden nadat de overhead is toegerekend, mits op de kostenplaatsen geen overschrijdingen voorkomen en past binnen het geformuleerde beleid;
- d) het gevolg is van een hoger investeringsbedrag in een voorgaand jaar.

Onrechtmatig is een kostenoverschrijding op programmaniveau die:

- a) past binnen het bestaande beleid maar die ten onrechte niet tijdig isesignaleerd;
- b) niet past binnen het bestaande beleid en waarvoor geen begrotingswijziging is ingediend;
- c) gevolg is van een activiteit die achteraf als onrechtmatig moet worden beschouwd;
- d) leidt tot kosten binnen de begroting, waarvoor minder prestaties zijn geleverd.

Kostenoverschrijdingen die op grond van het voorgaande als onrechtmatig moeten worden gekwalificeerd, worden hierna op programmaniveau geanalyseerd. Deze worden, voorzien van een toelichting aan het algemeen bestuur verantwoord.

Analyse begrotingsrechtmatigheid Omschrijving bedragen x €1000	Begroting na wijziging			Realisatie			Begrotingsafwijking			Waarvan rechtmatige lasten	Waarvan onrechtmatige lasten	Categorie
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo			
Domein Bedrijfsvoering (Incl.Bestuur en directie, Concern en financieringsresultaat)	54	1.638	1.584-	800	2.461	1.661-	745	823	77-	823		B
Domein Gezondheid	5.757	24.200	18.443-	6.558	24.820	18.262-	801	620	181	620		A
Domein Leefomgeving (excl. Agenda van Twente)	1.592	5.272	3.679-	2.034	6.559	4.525-	441	1.288	846-	1.288		B
OZJT	-	4.683	4.683-	782	5.302	4.520-	782	619	163	619		A
AVT/IPT	8.021	7.958	63	9.096	5.707	3.389	1.074	2.251-	3.325	2.251-		A
Coalition of the Willing	2.853	2.921	67-	4.296	4.182	114	1.443	1.262	181	1.262		A
Subtotaal Domeinen	18.279	46.672	28.393-	23.566	49.032	25.466-	5.287	2.360	2.927	2.360	-	-
Algemene dekkingsmiddelen												
Gemeentelijke bijdrage	28.364	-	28.364	28.002	-	28.002						
Subtotaal alg. dekkingsmiddelen	28.364	-	28.364	28.002	-	28.002						
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-						
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	46.643	46.672	28-	51.567	49.032	2.536						
Toevoeging / onttrekking aan reserves:												
Domein Bedrijfsvoering (Incl.Bestuur en directie, Concern en financieringsresultaat)	45	-	45	-	19-	19						
Domein Gezondheid	-	-	-	-	48	48-						
Domein Leefomgeving (excl. Agenda van Twente)	-	17	17-	1.011	183	829						
Coalition of the Willing	-	-	-	363	114	249						
Subtotaal mutaties reserves	45	17	28	1.374	326	1.049						
Gerealiseerd resultaat	46.688	46.688	0-	52.942	49.357	3.584						

Resultaat voor financiering Agenda van Twente 3.389

Gerealiseerd resultaat na voorfinanciering Agenda van Twente 196

Tabel 10 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Toelichting analyse begrotingsrechtmatigheid

Algemeen

Overeenkomstig de bepalingen in het BBV worden alleen de voornaamste begrotingsoverschrijdingen op de lasten nader toegelicht. Conform voorgaand boekjaar worden de lastenoverschrijdingen groter dan € 100.000 toegelicht. Uit de analyse blijkt dat in het algemeen hogere lasten in grote mate worden gecompenseerd door hogere inkomsten en het gaat om overschrijdingen waarbij bij het doen van uitgaven binnen het door het algemeen bestuur uitgezette beleid is gebleven.

Lastenoverschrijdingen

Domein Bedrijfsvoering (Bestuur & Directie en Concern) € 823.000

Er wordt een lasten overschrijding gerealiseerd mede door projecten die niet begroot zijn maar wel gerealiseerd. Voor deze projecten ontvangen wij ook evenredig hoge baten, hierdoor is een batenoverschrijding zichtbaar. De batenoverschrijding compenseert niet volledig de lastenoverschrijding. Bedrijfsvoering heeft een tekort gerealiseerd die nagenoeg geprognosticeerd is in de Berap 2017. Restant van dit tekort zijn projecten welke mede op verzoek van het bestuur zijn uitgevoerd (o.a. Omgevingsdienst Twente en Grafisch Service Centrum).

Domein Gezondheid € 620.000

De lasten worden overschreden door o.a. niet geraamde projecten die wel gerealiseerd zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het project nieuw Digitaal Dossier en de Loes projecten. Tegenover de lastenoverschrijdingen staat een hogere baten overschrijding waardoor het domein Gezondheid het jaar 2017 afsluit met een positief resultaat.

Domein Leefomgeving (excl. AvT) € 1.044.000

Het resultaat van de parken is verrekend met de taakstelling en vervolgens onttrokken aan de hiervoor ingestelde reserve. Het resultaat is eerst na afloop van het boekjaar bekend. De onttrekking aan de reserves groot onderhoud zijn niet geraamd, maar het plegen van groot onderhoud + onttrekking is een bestendige gedragslijn waarbij de kosten eerst na afloop van het boekjaar bekend zijn. Er zijn investeringen gedaan conform het in 2016 geaccordeerde investeringsplan, totaal waarde van deze investeringen was eerst na afloop van het boekjaar te voorzien waarbij de kosten worden onttrokken aan de reserve. De kosten met betrekking tot de (kwaliteitsimpuls) routenetwerken worden verrekend met de reserve routenetwerken, reserve recreatie en reserve provinciale bijdrage aangezien kosten routenetwerken onderdeel vormen van de afkoopsom. De hogere last wordt voor een bedrag van circa € 735.000 verrekend met hiervoor bestemde reserves.

OZJT € 619.0000

OZJT heeft in 2017 diverse projecten gefinancierd wat heeft geleid tot hogere lasten. De lasten zijn gedekt door restant transitie subsidies.

Coalitions of the Willing € 1.262.000

Diverse coalitions (Twentse School, Trainees, SSNT, Mobiliteitslab) hebben kosten gemaakt die niet begroot zijn, maar die worden doorberekend aan de gemeenten (hogere baat). Bij Kennispunt zijn meer uitgaven geweest op advies en inhuur derden. Hier staan hogere baten tegenover. Bij Netwerkstad zijn minder kosten gemaakt dan begroot. De baten en lasten van Huishoudelijke ondersteuning waren niet begroot, maar zijn gedekt met restant transitie subsidies.

7.7 Balans per 31-12-2017

Voor resultaatbestemming en na verwerking van mutaties in de reserves (bedragen in €).

Activa	Ultimo 2017	Ultimo 2016	Passiva	Ultimo 2017	Ultimo 2016
Vaste activa			Vaste passiva		
Materiële vaste activa	4.694.561	3.696.984	Eigen vermogen	6.268.976	3.733.686
Financiële vaste activa	1.439.382	2.057.755	Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	1.887.530	2.012.356
Totaal vaste activa	6.133.943	5.754.740	Totaal vaste passiva	8.156.506	5.746.042
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	11.374.290	8.699.726	Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	3.269.569	1.575.605
Liquide middelen	552.159	380.153			
Overlopende activa	2.180.997	2.728.995	Overlopende passiva	8.815.314	10.241.968
Totaal vlottende activa	14.107.446	11.808.875	Totaal vlottende passiva	12.084.883	11.817.573
Totaal Activa	20.241.389	17.563.615	Totaal Passiva	20.241.389	17.563.615

Zie voor toelichting op verstrekte garantstellingen [paragraaf 7.10.](#)

7.8 Grondslagen voor resultaat en waardebeoordeling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening 2017 is wederom volgens de richtlijnen van het BBV opgesteld. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld door Twence B.V., het jaar waarin het besluit door de aandeelhoudersvergadering is genomen. In boekjaar 2018 wordt de laatste dividend uitkering verwacht over het jaar 2017.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs wordt gedefinieerd als zijnde inkoopprijs en de bijkomende kosten en de vervaardigingsprijs wordt gedefinieerd als zijnde de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economische nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen conform de [nota rente en afschrijving](#) bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	30-40
Bedrijfsgebouwen	35-40
Vervoermiddelen	5-10
Machines, apparaten en installaties	3-15
Overige materiële vaste activa	div.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn zover mogelijk opgenomen tegen nominale waarde. In 2017 is de balanswaardering van de verstrekte geldleningen in het kader van het innovatiefonds aangepast en is de verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van N.V. 's en B.V. 's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Vlottende activaVorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een voorziening in mindering worden gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passivaBestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden gevormd door het instellen van een format, deze wordt vastgesteld door het algemeen bestuur. In dit vast te stellen format wordt aangegeven wat de bestemming is, hoe deze wordt gevormd/gevoed, het wel of niet toevoegen van rente, de looptijd van de reserve en de maximale hoogte van de reserve. Indien het format is vastgesteld kunnen toevoegingen en onttrekkingen plaatsvinden binnen de gestelde normen zonder aanvullend besluit van het algemeen bestuur.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typisch looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door ons gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

7.9 Toelichting op de balans per 31-12-2017

Bedragen in €.

Activa**A. Vaste activa:**

De materiele vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Investerings met een economisch nut	4.694.561	3.696.984
Totaal materiële vaste activa	4.694.561	3.696.984

Het onderstaande overzicht weergeeft de onderverdeling van de overige investeringen met een economisch nut en het verloop van de boekwaarde:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2017	Afschrijving	Bijdrage derden t.b.v. investering	Investering	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden- en terreinen	-	-	-	-	-
Woonruimten	43.560	2.723	-	-	46.283
Bedrijfsgebouwen	1.237.703	82.249	-	262.322	1.057.631
Grond-, weg- en waterbouwk. Werken	79.888	11.084	-	-	90.972
Vervoermiddelen	109.829	35.377	-	12.180	133.026
Machines, apparaten en installaties	1.222.288	469.178	55.750	457.299	1.289.918
Overige materiële vaste activa	2.001.292	147.688	-	1.069.824	1.079.156
Totaal Invest. econ. nut	4.694.561	748.299	55.750	1.801.625	3.696.984

In 2017 is van de Provincie Overijssel een BDU bijdrage ontvangen van € 55.750 voor het project automatisering parkeergeldheffing recreatieparken. Deze bijdrage is in mindering gebracht op de investering.

De belangrijkste gedane investeringen in het boekjaar staan in het onderstaande overzicht vermeld:

Materiële vaste activa	Investering 2017
Invest. met een econ. nut in het afgelopen boekjaar	
Verbouwing Twentehuis	682.000
ICT reguliere vervanging hardware 2017	452.000
Investerings in routenetwerken en routekaarten	223.000
Sanitair unit op het Lageveld	96.000
Bouw machineberging Rutbeek	76.000
Vervang vervoermiddelen Recreatieve Voorzieningen	60.000
Aanschaf licenties en onderhoud management informatie systeem	54.000
Bouw kapschuur Recreatieve Voorzieningen	44.000
Vervanging JGZ meubilair	27.000
Overige investeringen	87.625
Totaal	1.801.625

Financiële vaste activa:

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Kapitaal-verstrekkings	Boekwaarde 31-12-2017	Afwaardering	Aflossing	Des- investering	Investering	Boekwaarde 31-12-2016
Deelneming in Twence B.V.	88.446	-	-	-	-	88.446
Deelneming in PPM Oost N.V.	2	-	-	-	-	2

Kapitaalverstrekking aan het Innovatiefonds Twente N.V.

In 2014 is besloten om dit fonds gefaseerd van financieringsmiddelen te voorzien. Deze middelen zijn volledig bestemd om te investeren in kansrijke innovatieve projecten en bedrijven in de regio. Doelstelling daarbij is dat het gehele kapitaal door middel van op aanvraag en na beoordeling en goedkeuring aan te verstrekken subsidiebijdragen wordt besteed. In het jaar 2014 is een eerste storting van € 4 mln. in het fonds gedaan. Op advies van onze juridische adviseur is daarbij gekozen voor een storting in aandelenkapitaal ad € 1 mln. en een storting in agioreserve van € 3 mln. De storting in aandelenkapitaal dient als deelneming op de balans te worden verantwoord. Maar omdat deze deelneming niet in stand blijft en evenals de gestorte agiogelden volledig door middel van besteding aan subsidiebijdragen wordt uitgekeerd, is deze deelneming gewaardeerd naar € 0.

Leningen	Boekwaarde 31-12-2017	Afwaardering	Aflossing	Des- investering	Investering	Boekwaarde 31-12-2016
Hypothecaire leningen personeel	57.935	-	19.949	-	-	77.883
Lening u/g IST innovatiefonds	1.293.000	658.978	117.410	-	177.964	1.891.425
Totaal financiële vaste activa	1.439.382	658.978	137.359	-	177.964	2.057.755

Waardering verstrekte geldleningen IST innovatiefonds

Per ultimo 2017 zijn de verstrekte geldleningen beoordeeld en gewaardeerd. De waardering is gebaseerd op een actueel overzicht met betrekking tot het betalingsgedrag, op een actuele rapportage met betrekking tot de juridische status en op basis van verstrekte informatie, uitgevoerde bezoeken en gesprekken aan kredietnemers. Bij de start van het Fonds zijn deze geldleningen als risicovol bestempeld aangezien het slagen van een innovatie tijd vraagt en van veel factoren afhankelijk is. Voor het risico van deze afwaardering is geen voorziening aangesproken, de reden hiervoor is dat deze geldleningen zijn gefinancierd uit de via het investeringsprogramma Agenda van Twente beschikbaar gestelde subsidiebedragen. Inmiddels is in 2017 de eerste aflossing ontvangen. Ten opzichte van 2016 is de informatie over de verstrekte kredieten verbeterd, dit heeft geleid in de toename van de afwaardering. De details van de waardering zijn vertrouwelijk en in te zien bij het dagelijks bestuur.

B. Vlottende activa**Uitzettingen korter dan één jaar:**

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen op openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	2.300.197	3.256.948
Uitzettingen in s' Rijks schatkist		
Schatkistbankieren	7.049.872	3.899.096
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen		
Overige rekening-courant tegoeden	12.265	24.531
Overige vorderingen		
Debiteuren	421.459	294.087

Overige vorderingen	1.590.497	1.225.065
Totaal uitzettingen korter dan één jaar	11.374.290	8.699.726

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)	Drempelbedrag	1e kwartaal 2017	2e kwartaal 2017	3e kwartaal 2017	4e kwartaal 2017
Middelen buiten de schatkist	356	445	206	280	504
Percentage buiten de schatkist	0,75%	0,94%	0,43%	0,59%	1,06%

Zie voor een toelichting de [paragraaf financiering](#).

Liquide middelen:

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Kasgelden	9.197	5.405
Rekening-courant tegoeden banken	542.962	374.749
Totaal liquide middelen	552.159	380.153

Overlopende activa:

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen	897.675	1.239.991
Nog te ontvangen bedragen	1.283.322	1.489.004
Totaal overlopende activa	2.180.997	2.728.995

De post vooruitbetaalde bedragen kan als volgt gespecificeerd worden:

Vooruitbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen Algemeen	888.758	1.119.798
Vooruitbetaalde GGD	4.870	-
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Almelo	270	-
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Borne	2.032	2.032
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Dinkelland	929	4.875
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Hellendoorn	-	95.473
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Hengelo	-	9.097
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Tubbergen	816	1.176
Vooruitbetaalde maatwerkgelden Wierden	-	7.540
Totaal overlopende activa	897.675	1.239.991

De grote bedragen in de post vooruitbetaalde bedragen betreffen betalingen in het kader van licentiekosten 2018, huurkosten 2018 en bedragen 2018 voor het project Acquisitie in Twente.

De post nog te ontvangen bedragen kan als volgt gespecificeerd worden:

Nog te ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2017	Ontvangen bedragen	Te ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2016
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	89.516	53.809	114.846	28.478
Nog te ontvangen bijdragen overige overheid	1.060.434	747.153	516.820	1.290.767
Nog te ontvangen overige bijdragen	133.372	14.932	0	169.758
Totaal nog te ontvangen bedragen	1.283.322	815.894	631.666	1.489.004

De post nog te ontvangen bijdragen overige overheid betreft met name te ontvangen bijdragen van de Twentse gemeenten voor het uitvoeren van de Coalition of the Willing activiteiten. Denk hierbij o.a. aan de Mobiliteitslab, Traineeship Netwerkstad en uitvoer RDNG.

Passiva**A. Vaste passiva****Eigen vermogen:**

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Totaal algemene reserves	2.607.646-	2.415.248-
Totaal reserves domein Bedrijfsvoering	807.241	793.238
Totaal reserves domein Leefomgeving	2.146.185	2.763.912
Totaal reserves domein Gezondheid	1.362.603	1.315.583
Totaal reserves Coalition of the Willing	976.510	865.570
Totaal reserves	2.684.893	3.323.055
Nog te bestemmen resultaat*	3.584.083	410.631
Totaal eigen vermogen	6.268.976	3.733.686

*Nog te bestemmen resultaat: Betreft het rekening saldo dat ter nadere bestemming op de balans is opgenomen.

Het verloop in de reserves in 2017 wordt in overzicht op de volgende pagina's per reserve weergegeven:

Onder "Bestemming resultaat vorig boekjaar" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar.

- Op [pagina 64](#) is een inhoudelijke en financiële toelichting gegeven op de voorfinanciering AVT-IPT.
- Voor de aard en de reden van iedere reserve wordt verwezen naar [pagina 98](#).

Omschrijving	Saldo per 31-12-2017	Bestemmings- resultaat vorig boekjaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2016
Algemene reserve Regio Twente	116.807		55.814	124.948	185.941
Bestemmingsreserve aandelen Twence BV	88.446		-	-	88.446
Resultaat AVT/IPT	2.812.899-	123.265	-	-	2.689.634-
Totaal Algemene Reserves	2.607.646-	123.265	55.814	124.948	2.415.248-
Egalisatiereserve ICT	446.705		1.650-	-	448.354
Reserve innovatieve bedrijfsvoering	32.141		119-	-	32.260
Reserve Bedrijfsvoering (VRT)	103.387		382-	-	103.769
Reserve Bedrijfsvoering	225.008		16.153	-	208.855
Totaal reserves domein Bedrijfsvoering	807.241	-	14.002	-	793.238
Egalisatiereserve Leefomgeving	220.331		220.331	-	-
Egalisatiereserve parkeergelden	8.951		-	-	8.951
Reserve groot onderhoud Hulsbeek	116.613		48.790	42.876	110.700
Reserve groot onderhoud Rutbeek	185.572		44.202	29.055	170.425
Reserve groot onderhoud Lageveld	8.928		15.129	44.014	37.813
Reserve groot onderhoud Arboretum	-				
Reserve groot onderhoud Fietspaden	39.617		17.218	32.515	54.914
Reserve Routenetwerken	0		242-	65.391	65.633
Reserve vervanging en vernieuwing	396.216		53.121	392.210	735.305
Reserve werkplaats HB	83.743		340-	8.200	92.282
Reserve stimulering Recreatie & Toerisme	216.415		-	-	216.415
Provinciale reserve recreatieve voorzieningen	794.674		3.439-	136.314	934.426
Reserve Monitoring Recreatie & Toerisme	898-		898-	243.906	243.906
Reserve herplaatsing personeel	15.949		121-	16.775	32.845
Reserve Milieu projecten	60.073		222-	-	60.295
Totaal reserves domein Leefomgeving	2.146.185	-	393.530	1.011.257	2.763.912
Egalisatiereserve Gezondheid	478.839		1.176-	-	480.015
Egalisatiereserve SOA Poli	121.963		-	-	121.963
Egalisatiereserve MOA/PGA	180.738		47.700	-	133.038
Reserve projecten	254.064		414-	-	254.477
Reserve tarieftaken	327.000		911	-	326.089
Totaal reserves domein Gezondheid	1.362.603	-	47.021	-	1.315.583
Reserve salarisadministratie Netwerkstad	30.298		112-	-	30.410
Reserve Kennispunt Twente	585.535		538	-	584.996
Reserve Netwerkstad	360.677		110.514	-	250.163
Totaal reserves Coalition of the willing	976.510	-	110.940	-	865.570
Totaal reserves	2.684.893	123.265	621.307	1.136.205	3.323.055

Tabel 11 Overzicht mutaties reserves

Specificatie Toevoegingen	Bedrag
Resultaattoevoeging 2016	€ 295.775
Resultaattoevoeging 2017	€ 217.652
Dotaties grootonderhoud	€ 126.714
Rente 2017	€ 18.833-
Totaal Toevoegingen	€ 621.307

Specificatie Onttrekkingen	Bedrag
Resultaat jaarrekening 2016	€ 124.948
Resultaatonttrekking 2017	€ 584.354
Toerisme in Twente (AVT) 2017	€ 243.906
Kosten groot onderhoud Recreatieve Voorzieningen	€ 182.996
Totaal Onttrekkingen	€ 1.136.205

De hierboven uiteengezette toevoegingen en onttrekkingen wijken af van de mutaties reserves weergegeven in het overzicht van baten en lasten ([pagina 63](#)). Het verschil tussen deze overzichten is te verklaren door verwerking van het jaarrekening resultaat Regio Twente 2016.

Aarde en reden reserves**Algemene reserve****Algemene reserve Regio Twente**

Volgens het "Beleidskader batige rekeningsaldi" mag Regio Twente een algemene reserve vormen uit een voordelig rekeningsaldo bij de jaarrekening. Doel is het in stand houden van een financiële buffer om incidenteel onverwachte c.q. onvoorziene uitgaven te dekken.

Bestemmingsreserve aandelen Twence BV

Deze reserve is ingesteld om het in aandelen Twence Holding BV belegde vermogen in de balans zichtbaar te maken en te kunnen verantwoorden. Dit geschiedde tot voor kort door tussenkomst van Twence Beheer BV. Na de aandelenoverdracht naar de gemeenten in 2011 omvat dit alleen nog 819 tijdelijke (tot 2018) preferente aandelen van Regio Twente die verband houden met de extra winstuitkering (€ 8 mln.) die jaarlijks van Twence Holding BV wordt ontvangen om de innovatiefondsen (AvT, IPT en IST) te voeden.

Resultaat AvT/IPT

Om de voorfinanciering van de Agenda van Twente uit het resultaat van Regio Twente te houden en zichtbaar te maken wordt gebruik gemaakt van een hiervoor ingestelde reserve.

Domein Bedrijfsvoering**Reserve Innovatieve bedrijfsvoering**

De reserve is bedoeld om in te kunnen springen op een aantal kansrijke initiatieven voor samenwerking op het gebied van o.a. gemeentelijke automatisering.

(Algemene) bestemmingsreserve Bedrijfsvoering (VRT)

Het domein Bedrijfsvoering levert naast de huidige dienstverlening aan de GGD en Leefomgeving verschillende bedrijfsvoering producten aan Veiligheidsregio Twente (VRT). Voor deze dienstverlening is het domein Bedrijfsvoering deels eigen risicodragend. De dienstverlening aan VRT is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor 2015 en 2016 ofwel twee jaar is afgesloten. In de DVO is afgesproken dat eventuele risico's zoals vervanging tijdens ziekte voor rekening komen voor het domein Bedrijfsvoering. In de afgesloten dienstverleningsovereenkomst is hiervoor rekening gehouden met een risico opslagpercentage. Met andere klanten en domeinen worden hierover ook afspraken gemaakt.

Egalisatiereserve ICT

Op het gebied van Bedrijfsvoering spelen ontwikkelingen met betrekking tot (vervangings)projecten, onder meer op het gebied van ICT, die niet (volledig) uit de reguliere exploitatie gedekt kunnen worden. Voordelige- en nadelige exploitatiesaldi op de dienstverlening vanuit het domein Bedrijfsvoering worden verrekend met deze bestemmingsreserve opslagpercentage. Met andere klanten en domeinen worden hierover ook afspraken gemaakt.

Domein Leefomgeving**(Algemene) Bestemmingsreserve domein Leefomgeving**

Om exploitatierisico's van het domein Leefomgeving af te kunnen dekken.

Egalisatiereserve parkeergelden Recreatieparken

Het opvangen van jaarlijkse schommelingen in de opbrengst van parkeergelden, zodat deze schommelingen niet van invloed zijn op het jaarlijkse resultaat van Recreatieve voorzieningen.

Reserve groot onderhoud Recreatieve Voorzieningen

Deze reserves zijn ingesteld om het groot onderhoud van het recreatiepark / de recreatieve fietspaden uit te kunnen voeren.

Reserve Routenetwerken

Afdekken van verschillen in het jaarlijkse rekeningresultaat van het onderhoud aan de routenetwerken, o.a. wandelnetwerk, fietsnetwerk, paard rijnetwerk en mountainbikenetwerk.

Reserve vervanging en vernieuwing recreatieparken/fietspaden

Afdekken van de verschillen in het jaarlijkse rekeningresultaat van het onderhoud aan de recreatieparken en de recreatieve fietspaden.

Reserve Woonruimten Hulsbeek

In eerste instantie zou de reserve aangewend worden voor de aanleg van een ontsluitingsweg ten behoeve van de ING-dag(en). Tevens is het restsaldo van de voormalige reserve Erve Hulsbeek toegevoegd. Nu de ING zich heeft teruggetrokken zal het saldo worden toegevoegd aan de reserve automatisering parkeergelden.

Reserve stimulering Recreatie & Toerisme

De reserve is ingesteld om initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme te stimuleren dan wel in gang te zetten.

Provinciale reserve recreatieve voorzieningen

In 2013 hebben we een afkoopsom van de Provincie Overijssel gekregen in verband met het vervallen van de jaarlijkse provinciale bijdrage voor de recreatieve voorzieningen. Vanaf 2013 wordt op diverse posten bezuinigd c.q. extra inkomsten verworven, zo dat de begrote provinciale bijdrage verlaagd kan worden. De reserve wordt gebruikt voor het afdekken van het tekort op de begrote provinciale bijdrage. Dit laatste was een harde vereiste van de Provincie Overijssel voor het verkrijgen van de afkoopsom.

Reserve monitoring Recreatie & Toerisme

Reserve voor het uitvoeren van de Twente Toerisme Monitor eens per 4 jaar.

Reserve herplaatsing personeel

Opvangen van incidentele (personele)kosten die voortkomen uit organisatieontwikkelingen.

Reserve milieu projecten

Opstarten van projecten en betalen van activiteiten in het kader van Milieu.

Domein Gezondheid

(Algemene) bestemmingsreserve domein Gezondheid

Om exploitatierisico's van het domein Gezondheid af te kunnen dekken met betrekking tot algemene bijdrage gefinancierde taken.

Egalisatiereserve SOA Poli

Het waarborgen van de personele bezetting in volgende jaren.

Egalisatiereserve MOA/PGA

Het dekken van eventuele implementatiekosten en de te verwachten nadelen op de exploitatie van de Publieke Gezondheids- zorg Azielzoekers in de toekomst.

Reserve projecten

Het domein Gezondheid voert jaarlijks diverse projecten uit voor diverse partijen (voornamelijk gemeenten). Op dit moment lopen financiële voor- en nadelen die worden behaald mee in de financiële afwikkeling bij de jaarrekening. Om de bedrijfsvoering verder te kunnen moderniseren en een scheiding aan te kunnen brengen tussen

algemene bijdrage gefinancierde taken en projectfinanciering, hoort bij projecten een eigen risicoprofiel en inschatting. Het risico voor de GGD ligt met name op het gebied van het opdrogen van (de toekomstige) projectinkomsten. Met name ten aanzien van langjarige projecten kan dit gevolgen hebben voor (vast) personeel. Om deze risico's te beperken worden de resultaten uit projecten verrekend met deze reserve.

Reserve tarieftaken

Het domein Gezondheid voert naast de algemene taken (gefinancierd door middel van de algemene bijdrage aan Regio Twente) ook zogenaamde tarieftaken uit. Dit zijn taken die worden uitgevoerd in de markt, waarbij sprake is van concurrentie. Deze zogenaamde tarieftaken kennen een eigen financieringssysteem en zijn financieel kostendekkend. In de huidige systematiek lopen tarieftaken en via de algemene bijdrage gefinancierde taken door elkaar, waardoor tekorten en overschotten op beide taken met elkaar worden verrekend. In het kader van modernisering van de bedrijfsvoering en zuiverheid ten aanzien van de verrekening met gemeenten is dit niet van deze tijd.

Coalitions of the Willing

Reserve salarisadministratie Netwerkstad

De salarisadministratie Netwerkstad is per juni 2013 ondergebracht bij Regio Twente. Om te voorkomen dat niet Netwerkstad gemeenten meebetalen aan de samenwerking van de salarisadministratie in Netwerkstad verband is deze reserve ingesteld. Eventuele resultaten kunnen toegevoegd of onttrokken worden uit deze reserve.

Reserve Kennispunt Twente

Per 1 januari 2014 is conform het besluit van de voormalige regioaad van 3 juli 2013 het Kennispunt Twente van start gegaan. Kennispunt Twente is opgericht door de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo als deelnemers en Regio Twente als gastheerorganisatie. In de bestuursovereenkomst is vastgesteld dat de gastheerorganisatie een Reserve Kennispunt Twente instelt. Hierin wordt een positief saldo van de jaarrekening gestort en een negatief saldo van de jaarrekening betaald.

Reserve Netwerkstad

Het resultaat van de jaarrekening wordt onttrokken dan wel gedoteerd aan deze reserve. Daarnaast kunnen besluiten vanuit de bestuurscommissie Netwerkstad hieruit worden betaald

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar:

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Obligatieleningen	Boekwaarde 31-12-2017	Aflossingen	Vermeerderingen	Boekwaarde 31-12-2016
Langlopende geldlening BNG	1.887.530	124.826	-	2.012.356
Totaal schulden langer dan één jaar	1.887.530	124.826	-	2.012.356

De totale rentelast voor het jaar 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt **105.045,-**.

B. Vlottende passiva:

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Onderverdeling vlottende passiva	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	3.269.569	1.575.605
Overlopende passiva	8.815.314	10.241.968
Totaal vlottende passiva	12.084.883	11.817.573

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden met een rente typisch looptijd korter dan één jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Netto vlottende schulden	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Crediteuren:		
Crediteuren	3.234.202	1.552.151
Rekening courant verhoudingen:		
Vuurwerkkramp GGVE	10.096	10.096
Rekeningcourant Euregio samenwerkingsverband	2.422	2.422
Diverse overige schulden:		
Kruisposten	22.847	10.935
Totaal netto vlottende schulden	3.269.569	1.575.605

De grootste bedragen in de post crediteuren betreffen met name de nog te betalen subsidiebedragen uit de Agenda van Twente en afrekeningen van detacheringskosten met de Twentse gemeenten.

De post overlopende passiva kan als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	1.939.368	1.939.368
Vooruit ontvangen bedragen van de EU	-	-
Vooruit ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	759.883	2.080.353
Vooruit ontvangen bedragen overige	2.302.434	2.790.031
Totaal vooruit ontvangen bedragen	5.001.685	6.809.753
Nog te betalen domein Gezondheid	664.529	561.469
Nog te betalen domein Bedrijfsvoering	2.702.153	2.105.712
Nog te betalen domein Leefomgeving	5.544	400.075
Nog te betalen overige onderdelen (OZJT)	141.993	249.817
Nog te betalen Coalition of the Willing	159.764	113.934
Nog te betalen Agenda van Twente	139.646	1.209
Totaal nog te betalen bedragen	3.813.630	3.432.215
Totaal overlopende Passiva	8.815.314	10.241.968

In de post vooruit ontvangen bedragen van het Rijk is het overschot van het Regionaal Mobiliteitsfonds (RMF) Twente opgenomen. Het resterende saldo van het RMF zal in overeenstemming met de Provincie Overijssel bestemd worden voor mobiliteitsprojecten in Twente. In de post vooruit ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen zijn met name bedragen opgenomen van de Twentse gemeenten in het kader van de maatwerk afspraken Jeugdgezondheidszorg en vooruit ontvangen bedragen voor OZJT. In de post overige vooruit ontvangen bedragen zijn o.a. bedragen opgenomen inzake Coalition of the Willing activiteiten, project Jeugdwerkeloosheid en projecten Recreatieve Voorzieningen.

In de post nog te betalen bedragen domein Gezondheid zijn o.a. de terugbetalingen opgenomen aan de Twentse gemeenten voor de maatwerk projecten Jeugdgezondheidszorg en betalingen aan verschillende partners voor het uitvoeren van projecten/activiteiten. Het saldo nog te betalen domein Bedrijfsvoering ontstaat met name door nog af te dragen loonbelastingen en af te dragen BTW.

7.10 Belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen

Regio Twente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Voor deze verplichtingen zijn geen voorzieningen getroffen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen.

Investeringsprogramma Agenda van Twente subsidie verplichtingen

De subsidieringen vanuit het investeringsprogramma Agenda van Twente zijn voor de daadwerkelijke uitbetalingen opgenomen als last in de jaarstukken d.w.z. dat het subsidievoorschot van 80 % in het exploitatiejaar als kosten wordt verantwoord en de nabetaling (van maximaal 20 % bij volledige prestatie) in het jaar waarin de vaststellingsbeschikking wordt afgegeven nadat is geconstateerd dat de volledige prestatie naar behoren geleverd is. Op ultimo 2017 is een bedrag van € 1 mln. als niet uit de balans blijvende verplichting opgenomen. Daarnaast is de hieraan verbonden winstuitkering over 2017 van Twence Holding b.v. van € 8 mln. niet als inkomst opgenomen. Dit omdat het aandeelhoudersbesluit hieromtrent in 2018 plaatsvindt. Zie voor een totaal overzicht met de verstrekte bijdragen vanuit het investeringsprogramma Agenda van Twente in 2017 de [toelichting op de baten en lasten](#).

Langlopende huurcontracten

- Huurcontract van het pand aan de Nijverheidsstraat te Enschede tot en met februari 2018 voor een bedrag van € 1,05 mln. per jaar.
- Huurcontract van het pand aan de Nijverheidsstraat te Enschede over de periode 1 maart 2018 t/m 28 februari 2023 voor een bedrag van € 0,98 mln. per jaar.

Inkoopcontracten groter dan € 100.000 inkoopwaarde

Regio Twente heeft diverse contracten afgesloten die elk een inkoopwaarde hebben van meer dan € 100.000. Hieronder staan de categorieën aan kosten waarvoor contracten zijn afgesloten.

- Schoonmaak
- Gezondheid
- Automatisering en telecommunicatie
- Flexibele arbeid
- Catering

Garantstelling regionaal intersectoraal mobiliteitsplan Twente Werkt

Op 28 september 2015 heeft het dagelijks bestuur ingestemd met de garantstelling die Regio Twente afgeeft namens de Twentse gemeenten voor het mobiliteitsplan Twente Werkt. Dit mobiliteitsplan draagt bij aan de verbetering van de regionale sociaaleconomische structuur door behoud en uitbreiding van werkgelegenheid, behoud en uitbreiding van kennis in Twente en vermindering van ontslag, werkloosheid en het beroep op uitkeringen. Deze garantstelling loopt van 2015 tot en met 2017. Conform de gemeenschappelijke regeling is Regio Twente bevoegd tot het waarborgen van geldelijke verplichtingen en staan de deelnemende gemeenten gezamenlijk garant voor juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten inzake de verstrekte waarborgen. In verband met deze garantstelling is de minimale en maximale omvang van de financiële risico's per gemeenten berekend. Het minimale risico is € 467.500,- en maximaal € 2.337.500,-. Dit risico kan opgevangen worden binnen het huidige weerstandsvermogen van Regio Twente. In 2017 is €0,- betaald wegens de verleende borg- en garantstelling.

Verlofuren

De waarde van de overlopende verlofuren is per 31-12-2017 ca. € 735.000,-.

7.11 Wet Normering Topinkomens

Inleiding

De Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) (semi) publieke sector is per 1 januari 2013 van kracht en stelt maxima aan de bezoldiging van bestuurders en hoogste leidinggevendenden in de (semi) publieke sector. De WNT zegt dat de totale bezoldiging van bestuurders en hoogste leidinggevendenden in 2017 niet mag uitstijgen boven € 181.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever bij een voltijd dienstverband.

Overzicht topfunctionarissen

Naam en functie(s)	ir. G.H. Tamminga	Mw. S. Dinsbach
	Secretaris/algemeen directeur	Directeur Publieke gezondheid
Omvang dienstverband	1 fte	1 fte
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
Duur dienstverband	01-1-2017- heden	01-01-2017- heden
Fictief dienstverband?	Nee	Nee
Individueel WNT maximum	€ 181.000	€ 181.000
Beloning	€ 117.036	€ 118.436
Belastbare onkostenvergoeding	€ 2.504	€ 994
Voorzieningen betaalbaar op termijn	€ 22.865	€ 22.901
Totale bezoldiging	€ 142.404	€ 142.330

Tabel 12 WNT Overzicht van topfunctionarissen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de leden van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur in 2017. Zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur wordt gevormd door politieke ambtsdragers vanuit de deelnemende gemeenten. Deze vervullen hun functie **onbezoldigd** en hebben geen dienstverband bij Regio Twente.

Functie	Naam	Gemeente
Lid algemeen bestuur	mevrouw C. van Wijk	Almelo
Lid algemeen bestuur/ lid dagelijks bestuur	de heer mr. drs. R.G. Welten	Borne
Lid algemeen bestuur	de heer B. Brand	Dinkelland
Voorzitter algemeen bestuur/dagelijks bestuur	de heer G.O. van Veldhuizen	Enschede
Lid algemeen bestuur	de heer P.G. Welman	Enschede
Lid algemeen bestuur	de heer G.J. Kok	Haaksbergen
Lid algemeen bestuur	de heer J.H. Coes	Hellendoorn
Lid algemeen bestuur	de heer drs. J. Bron	Hengelo
Lid algemeen bestuur	de heer P. van Zwanenburg	Hof van Twente
Lid algemeen bestuur	de heer mr. drs. M. Sijbom	Losser
Lid algemeen bestuur	de heer J.P. Gebben	Losser
Lid algemeen bestuur	de heer R. Christenhusz	Oldenzaal
Lid algemeen bestuur	de heer B. Beens	Rijssen-Holten
Lid algemeen bestuur	de heer R.H. de Witte	Tubbergen
Lid algemeen bestuur/ lid dagelijks bestuur	de heer G.J. Binnenmars	Twenterand
Lid algemeen bestuur	de heer H. Robben	Wierden

Tabel 13 Leden algemeen bestuur en dagelijks bestuur in 2017

Bijlagen

Bijlage 1 Benodigde gemeentelijke bijdrage

Gemeente	Aantal inw. 01-01-2016	Aantal jeugdig 01-01-2016	Functie 0 Algemeen bestuur	Functie 2 Verkeer en vervoer	Functie 3 Economische zaken	Functie 5 RV	Functie 5 R & VT
a	b	c	d	e	f	g	h
Almelo	72.505	16.242	€ 184.062	€ 28.710	€ 133.502	€ 200.658	€ 22.779
Borne	22.347	5.002	€ 56.730	€ 8.849	€ 41.147	€ 61.846	€ 7.021
Dinkelland	26.119	6.022	€ 66.306	€ 10.343	€ 48.093	€ 72.285	€ 8.206
Enschede	158.480	32.609	€ 402.320	€ 62.754	€ 291.807	€ 438.595	€ 49.790
Haaksbergen	24.329	5.297	€ 61.762	€ 9.634	€ 44.797	€ 67.331	€ 7.644
Hellendoorn	35.652	8.024	€ 90.507	€ 14.117	€ 65.646	€ 98.667	€ 11.201
Hengelo	81.080	17.776	€ 205.831	€ 32.106	€ 149.291	€ 224.390	€ 25.473
Hof van Twente	34.890	7.481	€ 88.572	€ 13.816	€ 64.242	€ 96.558	€ 10.962
Losser	22.445	4.774	€ 56.979	€ 8.888	€ 41.328	€ 62.117	€ 7.052
Oldenzaal	32.112	7.190	€ 81.520	€ 12.716	€ 59.127	€ 88.870	€ 10.089
Rijssen	37.875	10.126	€ 96.150	€ 14.998	€ 69.739	€ 104.819	€ 11.899
Tubbergen	21.122	5.281	€ 53.621	€ 8.364	€ 38.892	€ 58.455	€ 6.636
Twenterand	33.856	8.471	€ 85.947	€ 13.406	€ 62.339	€ 93.697	€ 10.637
Wierden	23.944	5.608	€ 60.785	€ 9.481	€ 44.088	€ 66.265	€ 7.523
Totaal	626.756	139.903	€ 1.591.094	€ 248.181	€ 1.154.037	€ 1.734.554	€ 196.911

Gemeente	Aantal inw. 01-01-2016	Aantal jeugdig 01-01-2016	Functie 7 Volksgez. heid	Functie 7 OZJT	Functie 9 Algemene uitgaven	Totaal functie 0 t/m 9	Totaal benodigde gem. bijdrage 2017
a	b	c	i	j	k	l	m (l)
Almelo	72.505	16.242	€ 2.124.072	€ 522.879	€ 5.930	€ 3.222.593	€ 3.222.593
Borne	22.347	5.002	€ 654.256	€ 161.158	€ 1.828	€ 992.835	€ 992.835
Dinkelland	26.119	6.022	€ 782.733	€ 188.360	€ 2.136	€ 1.178.462	€ 1.178.462
Enschede	158.480	32.609	€ 4.345.717	€ 1.142.898	€ 12.961	€ 6.746.843	€ 6.746.843
Haaksbergen	24.329	5.297	€ 697.020	€ 175.452	€ 1.990	€ 1.065.627	€ 1.065.627
Hellendoorn	35.652	8.024	€ 1.048.297	€ 257.109	€ 2.916	€ 1.588.460	€ 1.588.460
Hengelo	81.080	17.776	€ 2.335.548	€ 584.718	€ 6.631	€ 3.563.989	€ 3.563.989
Hof van Twente	34.890	7.481	€ 987.740	€ 251.614	€ 2.853	€ 1.516.358	€ 1.516.358
Losser	22.445	4.774	€ 631.459	€ 161.865	€ 1.836	€ 971.522	€ 971.522
Oldenzaal	32.112	7.190	€ 940.381	€ 231.580	€ 2.626	€ 1.426.909	€ 1.426.909
Rijssen	37.875	10.126	€ 1.278.145	€ 273.140	€ 3.098	€ 1.851.988	€ 1.851.988
Tubbergen	21.122	5.281	€ 675.202	€ 152.324	€ 1.727	€ 995.221	€ 995.221
Twenterand	33.856	8.471	€ 1.082.904	€ 244.157	€ 2.769	€ 1.595.855	€ 1.595.855
Wierden	23.944	5.608	€ 726.536	€ 172.675	€ 1.958	€ 1.089.310	€ 1.089.310
Totaal	626.756	139.903	€ 18.310.011	€ 4.519.929	€ 51.258	€ 27.805.973	€ 27.805.973

Bijlage 2 Begrote gemeentelijke bijdrage en resultaat per gemeente

Gemeente	Aantal inw. 01-01-2016	Aantal jeugdig 01-01-2016	Begrote gem. functie 0 tm 9	Correctie gem. bijdrage i.h.k.v. Acquisitie en vergunninghoud ers aan het werk	Totaal ontvangen gem. bijdrage	Teruggaaf gemeenten
a	b	c	n	s	t (n+s)	u (t-m)
Almelo	72.505	16.242	€ 3.287.082	€ 42.001-	€ 3.245.081	€ 22.487
Borne	22.347	5.002	€ 1.012.719	€ 12.945-	€ 999.773	€ 6.938
Dinkelland	26.119	6.022	€ 1.201.382	€ 15.130-	€ 1.186.252	€ 7.790
Enschede	158.480	32.609	€ 6.893.054	€ 91.805-	€ 6.801.248	€ 54.405
Haaksbergen	24.329	5.297	€ 1.087.544	€ 14.093-	€ 1.073.451	€ 7.823
Hellendoorn	35.652	8.024	€ 1.620.102	€ 20.653-	€ 1.599.449	€ 10.989
Hengelo	81.080	17.776	€ 3.636.807	€ 46.968-	€ 3.589.839	€ 25.850
Hof van Twente	34.890	7.481	€ 1.547.998	€ 20.211-	€ 1.527.787	€ 11.429
Losser	22.445	4.774	€ 991.947	€ 13.002-	€ 978.945	€ 7.422
Oldenzaal	32.112	7.190	€ 1.455.477	€ 18.602-	€ 1.436.875	€ 9.966
Rijssen	37.875	10.126	€ 1.882.695	€ 21.940-	€ 1.860.754	€ 8.766
Tubbergen	21.122	5.281	€ 1.013.010	€ 12.236-	€ 1.000.774	€ 5.553
Twenterand	33.856	8.471	€ 1.624.357	€ 19.612-	€ 1.604.745	€ 8.890
Wierden	23.944	5.608	€ 1.110.164	€ 13.870-	€ 1.096.293	€ 6.983
Totaal	626.756	139.903	28.364.337	-363.069	28.001.265	195.292

Bijlage 3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant (volgt)

Bijlage 4 Recapitulatiestaat per programma

Domein	Budget KPL/KDR	KPL Naam	Baten	Lasten	Eindtotaal
Gezondheid	5710010	GGD Directie	-359.538	359.538	0
	5710024	Hoofd Staf Gezondheid	-279.454	279.454	0
	5710025	Staf Secretariaat	-210.586	210.586	0
	5710026	Staf Epi. Gezondheidsbevordering & Beleid (EGB)	-1.217.463	1.217.464	0
	5710027	Staf Informatie Bedrijfsvoering Projecten (IBP)	-701.384	670.038	-31.346
	5710028	Documentatiecentrum	-102.988	102.990	2
	5710029	Publieksinformatie digitaal	-101.803	101.805	3
	5710030	AGZ Leiding & Secretariaat	-726.327	726.326	-1
	5710032	AGZ TBC	-860.483	860.662	179
	5710033	AGZ Milieu en Gezondheid	-293.985	293.985	0
	5710035	AGZ Inspectie en Hygiëne	-984.529	984.529	0
	5710036	AGZ Seksuele Gezondheid	-1.093.289	1.093.289	0
	5710037	AGZ Infectieziekten	-902.472	902.472	0
	5710038	AGZ Forensische Geneeskunde	-730.264	730.264	0
	5710039	AGZ OGGZ	-174.722	174.722	0
	5710040	JGZ Leiding	-1.631.867	1.631.864	-3,34
	5710046	JGZ Bedrijfsbureau	-1.500.387	1.500.387	0
	5710047	JGZ Stafbureau	-750.446	750.446	0
	5710054	JGZ Cursusbureau	-96.241	96.241	0
	5710055	JGZ Projecten	-186.477	83.144	-103.333
	5710056	JGZ 0-19	-282.908	282.908	0
	5710060	JGZ Logopedie		18.834	18.834
	5710072	Hulpkostenplaats JGZ 0-19	-202.631	202.631	0
	5710081	JGZ team Enschede	-3.728.294	3.728.294	0
	5710082	JGZ team Hengelo/Borne/Hof van Twente	-3.019.480	3.019.480	0
	5710083	JGZ team Haaksb./Oldenz./Losser/Din kelland/Tubb.	-2.342.736	2.342.736	0
	5710084	JGZ team Almelo/Twenterand	-2.755.624	2.755.624	0
	5710085	JGZ team Hellendoorn/Rijssen- Holten/Wierden	-2.421.608	2.421.608	0
	5710089	AGZ GGD Rampen Opvang Plan (GROP)	-138.646	138.646	0
	5920331	HV Twentheplein	-10.039	10.039	0
	5920332	HV Gebouw Lansinkveste			
	5920333	HV Dependances JGZ	-2.460	2.460	0
	5920334	HV JGZ 0-18	-971.289	971.289	0
	5930670	Concernkosten GGD	-1.326.943	1.326.941	-2
	5930690	Algemeen Beheer GGD	-168.211	276.387	108.176
	6700000	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (GGD excl.JGZ)	-11.393.315		11.393.315
	6700002	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (JGZ)	-7.049.957		-7.049.957
	6714000	Infectieziektebestrijding	-10.835	883.535	872.700
	6714051	Seksuele gezondheid	-924.583	1.188.975	264.392
	6714053	Aanvullende Seksualiteits Hulpverlening (Sense)		0	0

6714085	GGD Rampen Opvang Plan (GROP)	-59.749	172.540	112.791
6714101	TBC Bestrijding en Preventie	-70.571	822.101	751.530
6714149	TUBIS samenwerking	-44.681	44.681	0
6714150	Inspectie en Hygiëne: kinderopvang	-795.797	841.431	45.634
6714153	Inspectie en Hygiëne: prostitutieinrichtingen	-5.939	7.934	1.995
6714154	Inspectie en Hygiëne: tattoo en piercing	-19.865	21.804	1.939
6714155	Inspectie en Hygiëne: overige WPG		80.770	80.770
6714159	Inspectie en Hygiëne: project Schone Scholen	-20.394	12.186	-8.208
6714220	M&G Voorlichting/behandeling vragen&klachten		219.829	219.829
6714221	M&G Onderzoek en advisering		54.988	54.988
6714222	M&G Advisering milieu-incidenten		53.875	53.875
6714250	Reizigerszorg	-99.831	66.183	-33.648
6714305	OGGZ Meldpunt Woningvervuiling		164.786	164.786
6714384	Project OGGZ: Inloopsprekkuur	-27.139	27.139	0
6714394	OGGZ: Schoonmaakpot Almelo	-909	909	0
6714395	OGGZ: Schoonmaakpot Hengelo	-4.157	4.157	0
6714396	OGGZ: Schoonmaakpot Enschede	-2.788	2.788	0
6714400	Forensische zorg	-398.959	382.498	-16.461
6714480	SOA/HBV - project	-21.944	21.944	0
6714481	Centrum voor Seksueel Geweld (CSG)	-131.250	161.826	30.576
6714482	LHBT project	-20.399	20.398	0
6714500	Advisering lokaal gezondheidsbeleid		217.085	217.085
6714550	Inzicht in Gezondheidssituatie/TGV		141.126	141.126
6714552	Grootschallig epidemiologisch onderzoek	-39.694	179.373	139.679
6714580	Kring Oost Nederland (KON)	-9.112	9.112	0
6714600	Gezondheidsbevordering Basis	-1.800	208.870	207.070
6714693	Project TBC Regionalisatie	-42.281	42.281	0
6714781	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) AGZ	-2.624	69.975	67.351
6714782	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) JGZ	-238.114	123.064	-115.051
6714950	Bestuursondersteuning GGD		299.456	299.456
6714960	OR inzet GGD Twente		78.458	78.458
6715000	integraal dossier JGZ 0-19		234.352	234.352
6715001	Triage groep 2 Basisonderwijs		424.868	424.868
6715002	Triage groep 7 Basisonderwijs		352.356	352.356
6715003	Triage klas 2 HAVO/VWO		173.299	173.299
6715004	Instroomonderzoek Speciaal Onderwijs		214.250	214.250
6715005	Herhalingsonderzoek Speciaal Onderwijs		47.222	47.222
6715006	Triage klas 2 VMBO		147.754	147.754

6715007	Preventief gezondheidsonderzoek (PGO) nieuwkomers	10.497	10.497
6715010	Groepsgerichte monitoring	25.519	25.519
6715015	Onderzoek op indicatie Basis Onderwijs (BO)	607.798	607.798
6715016	Onderzoek op indicatie Voortgezet Onderwijs (VO)	195.510	195.510
6715020	Rijksvaccinatieprogramma (RVP)	-181.555	267.183
6715025	Huisbezoek op indicatie	112.168	112.168
6715026	Voorkoming schoolverzuim	64.478	64.478
6715028	Zorggebonden netwerken	1.204.070	1.204.070
6715029	Zorggebonden netwerken VO	118.631	118.631
6715081	Contactmoment adolescenten	887.202	887.202
6715101	Contactmoment 4e tot 7e dag	-107.059	353.592
6715102	3e neonatale gehoorscreening	56.384	56.384
6715103	Contactmoment 2e week (huisbezoek)	1.201.413	1.201.413
6715104	Contactmoment 4e week	414.757	414.757
6715105	Contactmoment 8e week	-149.201	345.795
6715106	Contactmoment 3 maanden	-76.725	414.757
6715107	Contactmoment 4 maanden	-149.251	345.795
6715108	Contactmoment 6 maanden	414.757	414.757
6715109	Contactmoment 7,5 maanden op indicatie	48.792	48.792
6715110	Contactmoment 9 maanden	414.757	414.757
6715111	Contactmoment 11 maanden	-149.201	345.795
6715112	Contactmoment 14 maanden	-155.663	411.838
6715113	Contactmoment 18 maanden	343.361	343.361
6715114	Contactmoment 2 jaar	408.952	408.952
6715115	Contactmoment 3 jaar	433.617	433.617
6715116	Contactmoment 3 jaar 9 mnd	-77.207	361.519
6715118	Contactmoment CB op indicatie	628.141	628.141
6715121	Inlooppreekuur verpleegkundige JGZ 0-4	233.522	233.522
6715122	Huisbezoek op indicatie JGZ 0-4	628.712	628.712
6715126	Observaties orthopedagoog	61.472	61.472
6716100	Indv. en groepsgerichte voorl. en advies JGZ 0-19	-71.331	218.801
6716104	Indirect cliëntgebonden activiteiten 0-19	1.557.525	1.557.525
6716110	Prenatale Voorlichting	-112.867	112.867
6716190	PGJ (Pedagogische Gezinsbegeleiding JGZ)	-613.758	629.764
6716200	LOES in Twente	-119.467	119.467
6716201	LOES info CJG Enschede	-163.000	163.000
6716203	LOES info CJG Hengelo	-88.880	117.380
6716204	LOES Haaksbergen	-31.148	31.148
6716205	LOES Oldenzaal	-26.459	26.459
6716206	Project Academische Werkplaats Jeugd Twente (AWJT)	-45.150	25.501
			-19.648

	6716207	Oldenzaal CJG 2.0	0		0
	6716210	Taalprotocol Borne	-41.797	41.841	45
	6716216	Project Zwangerschap & Geboorte	-96.845	104.142	7.297
	6716221	Academ. Werkplaats Jeugd Twente Versterking ZKA	-74.848	74.848	0
	6716280	Digitaal Dossier (DD)		448.974	448.974
	6718030	GGD Kwaliteitszorg		216.045	216.045
	6718080	Informatievoorziening	-21.794	127.944	106.150
	6718090	Opleidingsinrichting zorgopleiding	-620.249	563.520	-56.728
	6998070	Mutaties reserves functie 7 (GGD)		47.700	47.700
	6716212	Test Koemelkallergie (DBPGVP)	-21.000	20.987	-13
	6716290	Project Digitaal Dossier JGZ		272.108	272.108
	6714401	Forensische Zorg - Lijkschouw	-355.876	358.712	2.836
	6714783	Vergunninghouders	0		0
	6714385	Wijk GGD-er Haakbergen	-6.894	8.448	1.554
Totaal Gezondheid			-55.269.482	55.136.221	-133.261
Leefomgeving	5330010	LO Economie	-1.777.019	1.777.019	0
	5560020	LO Recreatieve Voorzieningen	-1.105.520	1.105.567	47
	5723030	Piofach Leefomgeving	-179.326	179.656	330
	5810010	LO Directie	-76.698	76.705	7
	5930330	Algemeen Beheer LO	-10.674	10.674	
	6003000	Internationaal & Lobby	-46.858	321.607	274.749
	6005600	Uitvoeringsorganisatie Agenda van Twente (AvT)		89.178	89.178
	6005650	Uitvoeringsorg. Innovatieplatform Twente (IPT)		0	0
	6005700	Nieuw Regionaal Investeringsprogramma		133.311	133.311
	6200000	Gemeentelijke bijdrage functie 2	-258.612		-258.612
	6220000	Bestuursondersteuning Leefomgeving	-299	483.679	483.381
	6300000	Gemeentelijke bijdrage functie 3	-1.420.431		-1.420.431
	6320500	Strategie Sociaal Economisch Sterk Twente	0	158.597	158.597
	6320528	Project Jeugdwerkloosheid	-338.544	338.544	0
	6320529	Twente board (Economic board Taskforce Economie)		92.070	92.070
	6320551	Innovatie		247.871	247.871
	6320554	Arbeidsmarkt		200.301	200.301
	6320800	Financieringsbijdragen Agenda van Twente	-2.578.857	1.710.000	-868.857
	6320810	Financieringsbijdragen IPT	-933.225	542.844	-390.381
	6320820	Twents Investeringsfonds Innovatiesprong	-3.187.425		-3.187.425
	6320830	Intergemeentelijk innovatiefonds	-362.885	797.897	435.011
	6320840	Human Capital programma	-588.852	604.157	15.305
	6320841	Techniekpact	-339.116	349.201	10.085
	6320850	Regio Branding / PR Twente	-466.613	395.000	-71.613
	6320860	Toerisme in Twente	-65.720	446.502	380.782
	6320870	Twentse Innovatiesprong (ISP)	-573.079	638.893	65.814

	6500000	Gemeentelijke bijdrage functie 5 Recr. Voorz.	-1.734.554		-1.734.554
	6500001	Gemeentelijke bijdrage functie 5 Economie	-286.030		-286.030
	6556000	Vrije Tijd		440.818	440.818
	6556019	Strategie Recreatieve Voorzieningen	-55.750	139.082	83.332
	6556020	Het Hulsbeek	-416.677	707.023	290.347
	6556021	Investerings HB		18.586	18.586
	6556030	Het Rutbeek	-279.414	613.331	333.916
	6556031	Investerings RB		64.855	64.855
	6556040	Het Lageveld	-82.870	328.837	245.966
	6556041	Investerings LV		34.327	34.327
	6556050	Arboretum		510	510
	6556060	Fietspaden	-19.339	680.112	660.773
	6556066	Routenetwerken	-68.310	387.218	318.908
	6556820	Kwaliteitsimpuls	-270.086		-270.086
	6556822	KIR 1. Knelpunten in routes oplossen		74.230	74.230
	6556823	KIR 2. Informatievoorziening langs routes		129.241	129.241
	6556824	KIR 3. Voorzieningen langs routes		275	275
	6556827	KIR 7. Twentse dorpsroutes		107.229	107.229
	6556828	KIR 9. Themaroutes	19.955	100.922	120.876
	6556829	KIR 10. Stadsrandroutes	45.106	82.821	127.927
	6556830	KIR 11. Routes voor doelgroepen	7.426	3.677	11.103
	6556831	KIR 12. Waterbeleving	4.409	1.844	6.252
	6556832	KIR 18. Regionale apps ontwikkelen	30.000		30.000
	6611070	Project 1000 jongerenplan	-22.254	22.254	0
	6723003	Project Twente bewust verlicht	-205.806	205.806	
	6723004	Afvalloos Twente		0	
	6810518	Twentse duurzaamheidsagenda		0	
	6810519	Logistiek / Ten-t		76.575	76.575
	6998051	Mutaties reserves functie 5 (RV)	-750.575	182.541	-568.034
	6998030	Mutaties reserves functie 3	-16.775		-16.775
	6556022	Twente beleven door te verbinden	-23.750	23.750	0
	6998050	Mutaties reserves functie 5	-243.906		-243.906
	6320560	Mobiliteit		248.181	248.181
	6556023	Evenementen HB	-56.301	3.000	-53.301
	6320831	Innovatiefonds Twente/PhiX	-200.000	200.000	0
	6556042	Evenementen LV	-10.923		-10.923
	6556032	Evenementen RB	-21.803		-21.803
	6320842	Techniekpact Provincie	-21.698	21.698	0
Totaal Leefomgeving			-18.989.678	15.598.012	-3.391.667
Netwerkstad	6000001	Gemeentelijke bijdrage functie 0 (NWS)	0		0
	6005100	Bestuursondersteuning NWS	-303.902	188.785	-115.117
	6005101	OA Basiskwaliteit			
	6005103	OA Verbeteren stedelijke kwaliteit		3.683	3.683

	6998001	Mutaties reserves functie 0 (NWS)	111.434	111.434	
Totaal Netwerkstad			-303.902	303.902	0
Bestuur en directie	5000010	Directie en Algemeen	-278.154	278.154	0
	6000000	Gemeentelijke bijdrage functie 0 (Alg. bestuur)	-336.545		-336.545
	6001000	Dagelijks bestuur		315.114	315.114
	6001010	Algemeen bestuur		719	719
Totaal Bestuur en directie			-614.699	593.987	-20.712
Bedrijfsvoering	5001000	BV: Leiding & Secretariaat	-652.155	650.155	-2.000
	5001100	BV: Service			
	5001200	BV: Advies		0	0
	5001300	BV: Management & Project Support (M&PS)	-748.463	802.896	54.433
	5002000	BV: Algemeen beheer	-482.165	482.165	0
	5007110	Verzorgen personeelsadministratie	-323.365	459.076	135.711
	5007120	Verzorgen salarisadministratie	-486.241	569.800	83.560
	5007130	Adv. over personele en organisatievraagstukken	-523.525	523.593	68
	5007210	Verzorgen financiële administratie	-330.532	334.985	4.454
	5007230	Verstrekken financieel advies, beleid en controle	-906.891	837.251	-69.640
	5007310	Verzorgen juridische advisering	-397.910	285.547	-112.363
	5007410	Verzorgen Post en Archief	-205.843	253.419	47.576
	5007510	Verzorgen inkoop, logistieke en reproservices	-282.302	280.849	-1.453
	5007520	Verzorgen gebouwgebonden services	-130.288	148.287	17.999
	5007610	Verzorgen communicatie advies	-660.958	606.503	-54.455
	5007620	Verzorgen beheer en onderhoud websites	-146.078	30.289	-115.789
	5007710	Verzorgen ICT voorzieningen	-1.424.735	1.740.570	315.835
	5007810	Kwaliteitszorg	-20.662	43.576	22.915
	6000002	Gemeentelijke bijdrage functie 0 Bedrijfsvoering	-565.223		-565.223
	6002000	Bestuursondersteuning Bedrijfsvoering		243.891	243.891
	6005809	ICT Regionaal datanetwerk gemeenten (RDNG)	-261.699	261.699	0
	6005810	ICT Digikoppeling	-103.189	103.188	0
	5003000	Klant Contact Centrum (KCC)		17.544	17.544
Totaal Bedrijfsvoering			-8.652.223	8.675.284	23.061
Concern	5002013	Ondernemingsraad	-73.828	73.827	0
	5720000	Zittend Vervoer	-43.372	43.372	0
	5910000	Kapitaallasten		115.602	115.602
	5920111	Catering	-93.255	93.255	0
	5920120	HV Twentehuis	-1.460.614	1.460.614	0
	5930220	Algemeen Beheer Concern	-121.776	121.776	0
	6000003	Gemeentelijke bijdrage functie 0 Concern	-575.838		-575.838
	6005020	Dienstverlening Provincie	-164.386	143.014	-21.372
	6005550	Euregio	-298.688	298.688	0

	6900000	Gemeentelijke bijdrage functie 9 (Alg. uitgaven)	-61.114		-61.114
	6914000	Geldleningen/uitzettingen = of > 1 jaar	-151.151		-151.151
	6921000	Concernkosten		743.898	743.898
	6922000	Algemene baten en lasten	-2.369	72.460	70.091
	6922100	Winstuitkering Twence BV	-139.646	139.646	0
	6998090	Mutaties reserves functie 9		-18.833	-18.833
Totaal Concern			-3.186.036	3.287.319	101.282
Coalition of the willing	5310010	LO Kennispunt	-1.427.042	1.418.759	-8.283
	6005005	Project Shared Services Netwerk Twente (algemeen)	-97.197	97.197	0
	6005007	Twentse Kracht	-324.510	324.510	0
	6005008	Twentse School	-285.350	285.350	0
	6005009	Twentebedrijf	0		0
	6005011	Deelprojecten SSNT	-234.193	234.193	0
	6005030	Regietafel Vluchtelingen	-18.006	18.006	0
	6005160	Traineeship Netwerkstad	-584.633	584.633	0
	6300001	Gemeentelijke bijdrage functie 3 (Kennispunt)	0		0
	6310000	Project RUNIN (Kennispunt)	-65.031	65.031	0
	6320556	Vergunninghouders aan het werk in Twente	-9.910	9.910	0
	6330100	Acquisitie	-114.133	114.133	0
	6723000	Milieu (algemeen)	-93.061	93.061	0
	6998031	Mutaties reserves functie 3 (CoW)	-363.069	2.691	-360.378
	6300002	Gemeentelijke bijdrage functie 3 (Acq/vlucht)	363.069		363.069
	6670050	Mobiliteitslab OZJT	-645.089	645.089	0
	6310001	RUNIN - RTN	-1.015	1.015	0
	6310040	Kennispunt		5.592	5.592
	6670070	Huishoudelijke ondersteuning OZJT	-93.322	93.322	0
Totaal Coalition of the willing			-3.992.491	3.992.491	0
Overige Onderdelen	5670000	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT)		41.945	41.945
	6670010	OZJT	-742.336	1.654.732	912.396
	6670020	Veilig Thuis Twente		3.345.995	3.345.995
	6670080	Samen 14	-39.700	259.293	219.593
	6700001	Gemeentelijke bijdrage functie 7 (OZJT)	-4.682.715		-4.682.715
	6670060	Duurzame gezinsvorming OZJT			
Totaal Overige Onderdelen			-5.464.751	5.301.965	-162.786
Eindtotaal (a)			-96.473.263	92.889.180	-3.584.083

Resultaat voorfinanciering Agenda van Twente

3.388.791 (b)

Gerealiseerd resultaat na aftrek voorfinanciering Agenda van Twente

-195.292 (a-b)

Programmabegroting

Voorwoord

Samen voor Twente

In de beleidsbegroting 2019 vindt u terug hoe we de kracht van Twente als duurzame kennisregio nog meer gaan benutten.

Wij geloven in Twente, in verbinding en in samen werken. Wij zien het als onze missie om samen met de veertien Twentse gemeenten en maatschappelijke partners te werken aan een Twente waarin inwoners gezond en kansrijk zijn. Ons werk is gericht op het bereiken van meeropbrengst: samenwerken brengt meer op dan alleen.

Het slim organiseren staat voor ons voorop. Waarbij wij samen met onze partners, ondernemers, kennis- en onderwijsorganisaties, zoeken naar duurzame en creatieve oplossingen. We richten ons op de waarde die wij kunnen toevoegen in 2019:

- We geven uitvoering aan onze samenwerkingsagenda 'Samen voor Twente' door de thema's publieke gezondheid (GGD Twente), jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (OZJT), sociaaleconomische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en Twentse belangenbehartiging (lobby) verder vorm te geven.
- In 2018 heeft de eerste toekomstgerichte evaluatie van Regio Twente plaatsgevonden waar we in 2019 op basis van de besluitvorming mee aan de slag gaan.
- Wij ondersteunen de uitvoering van de Agenda voor Twente aan de hand van het dynamische uitvoeringsprogramma 2019.
- We stellen de gebruiker centraal wanneer het gaat om gezondheid door het accent te leggen op 'eigen regie' voor gezondheid en in te zetten op een gezonde start en gezonde levensjaren.
- We werken continue aan het professionaliseren van onze organisatie. We doen dit door aan te sluiten bij de behoefte van de veertien gemeenten, te leren en te reflecteren. In onze dienstverlening digitaliseren we en werken we laagdrempelig. We zetten ons ervoor in om steeds beter in samenhang te adviseren op Twents niveau. Daardoor kunnen de gemeenten steeds beter aan de voorkant sturen en bijsturen op de opgaven waar ze voor staan. LEAN is onze *way of live* waarmee we steeds slimmer en efficiënter het werk uitvoeren, samen met elkaar.
- We delen onze kennis, organiseren de ontmoeting en zijn transparant in de resultaten en effecten die we bereiken. Ook dragen we die met trots uit en leveren we steeds hoogwaardiger kennis. In 2019 zetten we belangrijke stappen om meer data gedreven te kunnen werken.

Verbinden en samenwerken, dat blijven we ook in 2019 doen, met de voorliggende programmabegroting als uitgangspunt. Onze samenwerking en opbrengsten zijn belangrijk om ook in 2019 van betekenis te kunnen zijn voor een (veer)krachtige regio. Vol trots voor alle Twentenaren, zodat zij gezond en kansrijk zijn binnen een vitaal Twente.

We kijken uit naar de samenwerking en de opbrengsten in 2019.

secretaris,

voorzitter,

ir. G.H. Tamminga

dr. G.O. van Veldhuizen

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Samenvatting.....	6
2. Inleiding en leeswijzer.....	7
3. Vaststelling	8
4. Regio Twente	9
Beleidsbegroting	10
Programmaplan.....	10
5. Domein Gezondheid	10
6. Domein Leefomgeving.....	14
6.1 Programma Sociaal Economisch sterk Twente.....	14
6.2 Programma Recreatieve Voorzieningen	20
7. Bestuur en ondersteuning.....	23
8. Organisatie voor de zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14	24
9. Veilig Thuis Twente.....	27
10. Coalitions of the Willing	30
10.1 Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	30
10.2 Kennispunt Twente	31
10.3 Milieu, Duurzaamheid en Afval	33
10.4 Twentse Kracht	35
10.5 Salarisadministratie.....	37
10.6 Agenda voor Twente.....	39
11. Overzicht algemene dekkingsmiddelen	40
12. Paragrafen	41
12.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	41
12.2 Onderhoud kapitaalgoederen	46
12.3 Bedrijfsvoering.....	49
12.4 Verbonden partijen.....	51
12.5 Financiering.....	53
13. Financiële begroting.....	55
13.1 Overzicht van baten en lasten per taakveld en toelichting inclusief meerjarenraming	55
13.1.1 Specificatie gemeentelijke bijdrage 2019 t.o.v. 2018.....	58
13.1.2 Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten	58
13.2 Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting	59
13.2.1 Geprognosticeerde balans	59
13.2.2 Berekening EMU-saldo.....	60
Bijlagen	62
Bijlage 1 Gemeentelijke bijdrage 2019 (per taakveld)	62

Lijst van figuren en tabellen

Figuur 2 Solvabiliteitsratio	44
Figuur 3 Netto Schuldquote	44
Figuur 4 Netto Schuldquote Gecorrigeerd	45
Figuur 5 Structurele exploitatieruimte	45
Figuur 6 Overzicht van baten en lasten inclusief meerjarenraming	55
 Tabel 1 Overzicht van baten en lasten 2019	6
Tabel 2 Beleidsindicatoren	23
Tabel 3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	40
Tabel 4 Ratio Weerstandsvermogen	41
Tabel 5 Overzicht beschikbare weerstandscapaciteit	42
Tabel 6 Samenvattend overzicht geïnventariseerde risico's.	43
Tabel 7 Samenvattend overzicht beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit	43
Tabel 8 Renteschema.....	53
Tabel 9 Renteomslagpercentage.....	54
Tabel 10 Renterisiconorm	54
Tabel 11 verklaring stijging gemeentelijke bijdrage	58
Tabel 12 Overzicht incidentele baten en lasten.....	58
Tabel 13 Verloopoverzicht reserves	61
Tabel 14 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.....	61
Tabel 15 Herinvesteringen	61

1. Samenvatting

Overzicht van baten en lasten 2019 en gemeentelijke bijdrage

Het overzicht van baten en lasten, de financiële uitgangs- en aandachtspunten bij de begroting 2019 en de meerjarenraming 2019-2022 vormen samen het deel van de financiële programmabegroting. Onderstaand het overzicht van baten en lasten voor het jaar 2019.

Domein	Taakveld	Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage	Per ** inwoner
Gezondheid	6.1.2 Samenkracht en burgerparticipatie GGD	€ 677.019	€ 894.765	€ 217.746-	€ 0,35-
	7.1 Volksgezondheid	€ 17.692.801	€ 4.766.217	€ 12.926.584	€ 20,58
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	€ 320.329	€ 418.474	€ 98.145-	€ 0,16-
Totaal Gezondheid		€ 18.690.149	€ 6.079.457	€ 12.610.693	€ 20,08
Leefomgeving	2.1 Verkeer en vervoer	€ 276.341	€ -	€ 276.341	€ 0,44
	3.1 Economische ontwikkeling	€ 1.730.480	€ 425.000	€ 1.305.480	
	3.1 Economische ontwikkeling Internationaal en Lobby	€ 337.549	€ 12.000	€ 325.549	€ 0,52
	3.1 Economische ontwikkeling Agenda van Twente	€ 44.723	€ 269.330	€ 224.607-	€ 0,36-
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 2.046.722	€ 882.683	€ 1.164.039	€ 1,85
	7.4 Milieubeheer	€ 85.000	€ 85.000	€ -	€ -
Totaal Leefomgeving		€ 4.520.816	€ 1.674.013	€ 2.846.803	€ 2,45
Bestuur en Ondersteuning	0.1 Bestuur	€ 109.610	€ -	€ 109.610	€ 0,17
	0.4 Overhead	€ 14.455.718	€ 3.341.326	€ 11.114.393	€ 17,70
	0.5 Treasury	€ 59.590	€ 59.590	€ 0-	
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentef	€ 430.496	€ -	€ 430.496	€ 0,69
Totaal Bestuur en ondersteuning		€ 15.055.414	€ 3.400.916	€ 11.654.498	€ 18,56
OZJT/Samen14	6.1.1 Samenkracht en burgerparticipatie OZJT	€ 954.060	€ 170.000	€ 784.060	€ 1,25
Totaal Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14		€ 954.060	€ 170.000	€ 784.060	€ 1
Veilig Thuis Twente	6.81 Geëscaleerde zorg 18-	€ 3.415.662	€ -	€ 3.415.662	€ 5,44
Totaal Veilig Thuis Twente		€ 3.415.662	€ -	€ 3.415.662	€ 5
Coalition of the Willing	0.1 Bestuur NWS	€ 186.045	€ 201.045	€ 15.000-	
	3.1 Economische ontwikkeling KP	€ 1.372.434	€ 1.620.563	€ 248.129-	
	3.1 Economische ontwikkeling Agenda voor Twente	€ 3.341.875	€ 3.610.875	€ 269.000-	
Totaal Coalition of the Willing		€ 4.900.354	€ 5.432.483	€ 532.129-	€ -
Totaal van de programma's		€ 47.536.456	€ 16.756.869	€ 30.779.586	€ 48
		€ -	€ -	€ -	€ -
Algemene dekkingsmiddelen (gemeentelijke bijdrage)		€ 47.672.495	€ 16.908.181	€ 30.764.314	€ 47,78
Totaal saldo van baten en lasten		€ 136.040-	€ 151.312-	€ 15.272	
Mutaties Reserves	0.10 Mutaties reserves	€ 136.040	€ 151.312	€ 15.272-	€ 0,02-
Totaal Mutaties reserves		€ 136.040	€ 151.312	€ 15.272-	€ 0,02-
Totaal		€ 0	€ 0	€ 0-	€ 47,75

Tabel 1 Overzicht van baten en lasten 2019

* betreft de som van alle baten en lasten op productniveau / projectniveau.

** aantal inwoners per 1-1-2018 is vastgesteld op 628.048. De uitgaven van de Jeugdgezondheidszorg worden verdeeld op basis van het aantal jeugdigen per gemeente en zijn in dit overzicht een indicatie van het bedrag per inwoner.

De gemeentelijke bijdrage 2019 stijgt met € 1.313.212 ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2018 (na wijziging). Deze stijging, die aansluit op de door de 14 Twentse gemeenten opgestelde begrotingskaders, is het gevolg van de volgende wijzigingen:

- de geraamde salarissen 2019 (+ € 321.837) t.o.v. de raming in de begroting 2018 (=met name de verwachte salarisverhoging);
- de geraamde looncompensatie 2019 (+ € 684.469) en prijscompensatie (+ € 266.823) volgens de voorspelling van het Centraal Plan Bureau;
- overheveling budget van VRT-GHOR naar GGD-GROP (+ € 8.000);
- toerekening omslagrente (+ € 32.083);

Voor de deelnemende gemeenten aan Kennispunt Twente en Netwerkstad Twente (Coalition of the Willing) daalt de gemeentelijke bijdrage door de aanpassing van de begroting met:

- aanpassing Kennispunt uit gemeentelijke bijdrage (- € 575.195);
- aanpassing Netwerkstad uit gemeentelijke bijdrage (- € 216.144).

Per saldo stijgt de totale gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2019 met € 521.872 voor het basistakenpakket zijnde 1,73%, ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage 2018 (na wijziging). Voor een nadere specificatie van de stijging van de gemeentelijke bijdrage wordt hier kortheidshalve verwezen naar [hoofdstuk 13 'Financiële toelichting'](#) (paragraaf 13.1.1). Voor een specificatie van de financiële gevolgen van de individuele gemeente staan in [bijlage 2](#).

2. Inleiding en leeswijzer

De programmabegroting

De programmabegroting omvat het geheel van taken en activiteiten van Regio Twente. Ze heeft een kader stellende functie: ze wijst gelden toe aan programma's en autoriseert de besteding van die gelden. Op deze wijze ondersteunt ze het algemeen bestuur bij de uitvoering van zijn controlerende en kader stellende taak en het budgetrecht.

Zowel de begroting als de jaarstukken zijn in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in de vier onderstaande onderdelen verdeeld:

Begroting		Jaarstukken	
Beleidsbegroting	1. Programmaplan	Jaarverslag	1. Programmaverantwoording
	2. Paragrafen		2. Paragrafen
Financiële begroting	3. Overzicht van baten en lasten en de toelichting	Jaarrekening	3. Programmarekening
	4. Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting		4. Balans

Leeswijzer

Deze leeswijzer maakt u wegwijs in de programmabegroting.

In de inleidende hoofdstukken 1 en 2 staat de samenvatting aangevuld met de inhoud en achtergronden van de programmabegroting. In hoofdstuk 3 staat de door het dagelijks bestuur en de bestuurscommissies aan het algemeen bestuur voorgelede besluit ter vaststelling. Hoofdstuk 4 heeft ook een inleidende karakter: het schetst een beeld van Regio Twente.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting omvat programma's, samenhangende sub programma's en paragrafen. In de programma's en sub programma's wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten en de manier waarop Regio Twente die effecten wil realiseren. Dit gebeurt aan de hand van de, door BBV verplichte, volgende drie w-vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat doen we ervoor?
3. Wat gaat het kosten (overzicht baten en lasten)?

De eerste vraag betreft het beoogde maatschappelijke effect, dat kan worden vertaald in één of meerdere algemene beleidsdoelstellingen. Dit wordt uitgewerkt in een programma. De tweede vraag gaat in op activiteiten in termen van de 'output-/outcome gegevens' die nodig zijn voor het bereiken van het beoogde maatschappelijke effect. Dit wordt beschreven in de sub programma's die bij het betreffende programma horen, of in het programma zelf als geen sub programma's aanwezig zijn. De derde vraag heeft betrekking op de baten en lasten die aan het programma respectievelijk het sub programma worden toegewezen om de gewenste effecten te bereiken.

De paragrafen van de programmabegroting geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten vanuit een bepaald perspectief. Het gaat daarbij om onderwerpen die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van Regio Twente. Dit betreft weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering, verbonden partijen, financiering en rechtmatigheid.

Financiële begroting

Door vaststelling van deze begroting autoriseert het algemeen bestuur het dagelijks bestuur, de bestuurscommissies en het bestuurdersoverleg Kennispunt Twente tot het doen van uitgaven voor realisatie van de programma's.

3. Vaststelling

Het algemeen bestuur van Regio Twente dient de programmabegroting 2019 als geheel vast te stellen. Het algemeen bestuur delegeert de bevoegdheid tot het aangaan en afwikkelen van financiële en andere rechten en verplichtingen binnen de programmabegroting aan het dagelijks bestuur, de bestuurscommissies en het bestuurdersoverleg Kennispunt Twente, voor zover deze bevoegdheid niet reeds uit de wet en vastgestelde regelingen voortvloeit.

Het dagelijks bestuur, de bestuurscommissies en het bestuurdersoverleg Kennispunt Twente voeren de in de begroting opgenomen programma's, het daaraan ten grondslag liggende beleid en de paragrafen uit en rapporteren daarover aan het algemeen bestuur in tussentijdse rapportages en jaarstukken.

Het algemeen bestuur van Regio Twente;

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur en bestuurscommissies van 11 april 2018;

BESLUIT

tot vaststelling van:

- a. de programmabegroting 2019.
- b. het overzicht gemeentelijke bijdrage begroting 2019 (zie bijlage 2), met dien verstande dat het totaalbedrag zoals genoemd in deze bijlage (€ 30.764.314) in principe ongewijzigd zal blijven. Op programmaonderdelen kunnen wijzigingen ontstaan vanwege een gewijzigde kostentoerekeningen in de productenraming 2019 die in december 2018 verschijnt.

en neemt kennis van:

- c. de in de paragrafen genoemde risico's.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Regio Twente van 11 juli 2018.

Dagelijks bestuur,
secretaris,

voorzitter,

ir. G.H. Tamminga

dr. G.O. van Veldhuizen

4. Regio Twente

Twente is een stedelijke regio, een regio van 14 gemeenten met ruim 628.000 inwoners waar het bruist van de creativiteit in een prachtige omgeving met een sterke identiteit en een voor Nederland en Europa krachtig technologisch profiel. Er is in Twente ruimte voor innovatief ondernemerschap met kansen op het gebied van hightech systemen en materialen/maakindustrie, binnen de vrijetijdseconomie, in de sector logistiek en de 'biobased economy'. Maar, Twente is ook een kwetsbare regio gezien het gemiddeld inkomen en de werkgelegenheid. Beide blijven achter bij het Nederlands gemiddelde.

Dienstverlenende netwerkorganisatie

Twente verdient een overheid die zich samen met ondernemers, onderzoekers en onderwijs sterk maakt voor de regio. Een overheid die slim samenwerkt, zodat de dienstverlening aan de Twentse samenleving zo goed mogelijk verloopt. Daar zet Regio Twente zich maximaal voor in. Samen met de gemeenten en onze andere partners werken we aan een duurzame en vitale samenleving.

Als samenwerkingsverband van en vóór de 14 Twentse gemeenten (verlengd lokaal bestuur) is Regio Twente actief op diverse terreinen: gezondheid (GGD Twente), zorg en jeugdhulp Twente (OZJT), recreatieve voorzieningen, sociaal economische structuurversterking en belangenbehartiging/lobby. Ze onderhoudt nauwe relaties met de rijksoverheid in Den Haag, de Provincie Overijssel en met de EU. Ook speelt Regio Twente een belangrijke rol bij het actief promoten van het merk Twente als vooraanstaande kennisregio, zowel landelijk als in Europa.

Regio Twente werkt als dienstverlenende netwerkorganisatie samen met de gemeenten, andere overheden en maatschappelijke partners. Daarin staan klant- en resultaatgericht werken, innovatie en kwaliteit in onze producten en diensten steeds centraal. En is 'dat wat goed is voor Twente is goed voor Regio Twente' het uitgangspunt.

Innovatieve regio versterken

Regio Twente levert met haar inzet – ondersteunend aan de Twente Board en de samenwerkende gemeenten – een bijdrage aan het versterken van Twente als een innovatieve, ondernemende en internationaal georiënteerde kennisregio. Een duurzame en vitale regio waar ruimte is voor kennisontwikkeling en innovatief ondernemerschap, maar ook een regio waar rust en ruimte is om gezond te leven, te werken en te recreëren.

Twentse samenwerking bevorderen

Door belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen – de sociaaleconomische situatie van Twente, bezuinigingen bij overheden, de nieuwe taken van gemeenten op het gebied van de participatie, WMO en jeugdzorg, globalisering en demografische veranderingen en vergrijzing – groeit de behoefte aan samenwerking in Twente, zowel bij de gemeenten als andere organisaties. Regio Twente is een belangrijke aanjager van het verder versterken van de samenwerking in de regio, niet alleen tussen de 14 gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren.

Beleidsbegroting

Programmaplan

5. Domein Gezondheid

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in Domein directeur

**Bestuurscommissie Publieke Gezondheid
Mevrouw S. Dinsbach**

Inleiding

In Twente zal de bevolking de komende 25 jaar licht krimpen en gelijktijdig bovengemiddeld vergrijzen. Het aantal 65-plussers stijgt van 115.000 naar 168.000. Een groei van 53.000 (46%). De potentiële beroepsbevolking neemt af met circa 55.000, en het aantal 0-20 jarigen daalt met circa 20.000. Kortom aanzienlijke gevolgen voor onder andere arbeidsmarkt, inkomen, bestedingen en kosten voor zorg/ondersteuning. Al naar gelang de specifieke situatie kunnen de verschillen per gemeente groter zijn en kan de demografische ontwikkeling direct gevolgen hebben voor de leefbaarheid/infrastructuur.

Deze demografische ontwikkeling is een gegeven. Centrale vraag vanuit gezondheidsoptiek is op welke wijze gezondheid een bijdrage kan leveren om hierop te anticiperen. Gemeenten hebben een taak in het beschermen, bevorderen en bewaken van de gezondheid van hun inwoners op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg). Voor de uitvoering draagt mede GGD Twente zorg. Deze meer traditionele taak(-opvatting) en -uitvoering verschuift echter meer en meer. Gemeenten hebben door de transitie in het sociaal domein een grote verantwoordelijkheid in het systeem van de gezondheidszorg gekregen. In toenemende mate wordt gewerkt aan het anders vorm geven van het systeem van gezondheid binnen het sociaal domein. Het besef dat voorkomen van ziekte beter is dan genezen en dat voorkomen ook veel kosten bespaart op langere termijn, maakt dat gezondheid meer aandacht krijgt. De demografische ontwikkeling versterkt dit.

Het bovenstaande staat overigens nog los van het gegeven dat mensen een goede gezondheid vrijwel altijd op de eerste plaats stellen. Het beste medicijn voor gezondheid(-sbeleving) is werk. Zowel voor inkomen/besteding als de sociale functie ('ik doe er toe'). Omgekeerd is een goede gezondheid(-sbeleving) belangrijk om beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt of breder te participeren in de samenleving.

De bijdrage vanuit gezondheid (dus ook de inzet van de GGD) is een focus op **gezonde levensjaren**. Gezonde levensjaren bevordert het goed doorlopen van de schoolloopbaan, participatie, beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en betekent op latere leeftijd minder/later beroep op (zorg-) voorzieningen.

Ook in Twente leven we gemiddeld langer en langer in goede gezondheid. De verschillen in gezondheid(-sverwachting) tussen de Twentse burgers zijn echter groot. En Twente kent als regio achterstand op veel andere regio's in Nederland. De komende jaren is het dan ook belangrijk om, voortbouwend op de ingeslagen weg, de inzet verder vorm te geven. We moeten ons hierbij echter wel realiseren dat het een zaak is van lange adem en inzet vraagt van veel partijen. Partijen die zich beroepsmatig dagelijks bezighouden met gezondheid, maar ook partijen die het maatschappelijk middenveld vormen, zoals scholen, welzijnsorganisaties en sportclubs. Deze hebben immers met hun dienstverlening effect op de gezondheid van inwoners. Voor het verbeteren van de gezondheid hebben we ook de bedrijven nodig die actief zijn in Twente. Enerzijds omdat veel van hun werknemers Twentse burgers zijn en anderzijds omdat de manier van produceren en de eindproducten invloed kunnen hebben op de gezondheid. Daarnaast ligt er een sterke relatie tussen de mate van gezondheid en het hebben van werk. Vanuit de focus op gezonde levensjaren zal de aansluiting op specifieke gemeentelijke vraagstukken en behoeften, zoals implementatie omgevingswet, het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid van de burger het creëren van voldoende passende werkgelegenheid, juist in de veranderende samenleving cruciaal zijn.

Generiek is het uitgangspunt dat preventie, in de vorm van een gezonde leefstijl, grote baten heeft voor mensen in de zin van vitaliteit, langer genieten van het leven en van een grotere inzetbaarheid. Daarnaast zijn er mensen met een ziekte of aandoening, maar die daarmee niet per se beperkt of ongezond zijn. Centraal hierbij is hoe goed mensen in staat zijn zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. Het gaat om veerkracht en zelfredzaamheid. Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van burgers zijn belangrijke uitgangspunten. Niet elke burger of groep burgers zal

in staat zijn in hoge mate zelfredzaam te worden en te blijven. Van belang is dat burgers voldoende in staat worden gesteld de eigen 'gezondheidsvaardigheden' te vergroten.

De programmabegroting 2019 is de laatste binnen de bestuursagenda 2016-2019. In 2019 zullen we de bestuursagenda 2020-2023 opstellen. Daaraan voorafgaand zijn we inmiddels gestart met een verkenning hierop. Daarbij richten we onze blik op de verdere toekomst. Willen we recht doen aan het karakter van preventie en gezondheidsbevordering, dan is een blik vooruit van vier jaar te beperkt. Ons werk en onze opdracht vraagt een blik die veel verder ligt. Daar wil GGD Twente expliciet mee aan de slag. Kijken naar 2030 en verder en dat vertalen naar wat we in de volgende bestuursagenda moeten doen.

Toelichting op het programma

GGD Twente heeft het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde Twentse samenleving als missie meegekregen van zijn bestuurders. De ambities van de Twentse gemeenten op het gebied van gezondheid voor hun burgers zijn opgenomen in de bestuursagenda 2016-2019. Daarmee is deze programmabegroting de laatste die gestoeld is op deze bestuursagenda. De meer operationele activiteiten en indicatoren worden expliciet opgenomen in de productenramingen per jaar. De focus van GGD Twente op **gezonde levensjaren** vindt primair plaats vanuit de ruim 200.000 jaarlijkse eigen klantcontacten. Secundair vindt dit plaats door het aangaan van samenwerking met andere partijen die 'klantcontacten' hebben. In die samenwerking willen wij de samenwerkingspartner verleiden tot inzet die kan leiden tot meer gezondheid. De wijze waarop bijna alle klantcontacten worden uitgevoerd en onderzoeks- en beleidscapaciteit wordt ingezet, blijft het licht staan van een tweetal rode draden:

- inzet is vereist van meerdere partijen (vitale coalities);
- mogelijkheden van mensen om zich aan te passen aan hun omstandigheden en deze mogelijkheden, waaronder veerkracht en zelfredzaamheid, versterken (positieve gezondheid).

GGD Twente is primair een uitvoeringsorganisatie. Dit houdt in dat verreweg het grootste deel van de (financiële) inzet plaatsvindt in going concern taken. Enkele voorbeelden voor het jaar 2017 (bron: Productiecijfers 2017):

- 132.000 onderzoeken kinderen 0-18;
- 590 meldingen infectieziekten;
- 3518 consulten TBC
- 1.187 inspecties kinderopvang;
- 4.298 SOA consulten;
- 206 meldingen milieuvraagstukken (asbest, binnenmilieu, bodem);
- 74 meldingen woningvervuiling;
- 2.853 forensische dienstverlening.

Bij veel van deze contacten is de GGD zichtbaar. Bij een aantal taken wordt de GGD pas zichtbaar als zich een calamiteit voordoet. In het geval van een ramp en/of crisis kunnen het leven en de gezondheid van vele personen en/of grote maatschappelijke belangen in ernstige mate worden bedreigd of geschaad. In het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) zijn de taakverdeling en samenwerking bij crises en rampen beschreven voor de bij de uitvoering betrokken organisaties, de GGD en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). Beiden zijn organiek verbonden door een éénhoofdige leiding in de persoon van de directeur Publieke Gezondheid.

Het ligt voor de hand dat 'bevorderen' gebeurt vanuit de focus op gezonde levensjaren. De nadruk ligt hierbij op een '**gezonde start**', dus investeren in de gezondheid van de jeugd als basis voor een gezonde levensloop. Vaccinatie is een belangrijk onderdeel om een gezonde start te garanderen. Voor 2019 geldt dat dit voor het eerst onder de financiële verantwoordelijkheid van gemeenten zal vallen. Een gezonde start op jeugdige leeftijd neemt niet weg dat op latere leeftijd; zowel bij volwassenen als ouderen, ook voldoende gezondheidswinst te behalen is. Juist vanwege het toenemende belang van de sociale context, blijkt dat de logische verschuiving van inzet naar een geografische eenheid (wijk/buurt) die wij voorzagen, doorzet. Derhalve zijn voor de volwassenen- en ouderenmonitor in verschillende gemeenten meer mensen in een bepaald postcodegebied uitgenodigd om aan het onderzoek mee te doen. Daarmee was het aantal deelnemers in dat gebied voldoende om betrouwbare uitspraken te doen over de gezondheidssituatie op dat niveau.

Sociaal economische factoren bepalen daarnaast in grote mate het aantal gezonde levensjaren. De groep met lage sociaal economische status (SES) heeft een grote achterstand in gezonde levensjaren ten opzichte van de groep met een hogere SES. We realiseren ons dat Sociaal Economische GezondheidsVerschillen (SEGV) een venijnig probleem is. Wellicht niet oplosbaar, maar in onze overtuiging zeker wel te verkleinen. Grote winst is te behalen door extra aandacht voor de groep met een lage sociaal economische status. We geven aan deze groep aandacht via de Academische werkplaats

Jeugd ('kinderen in armoede'), door verbinding te maken met projecten 'baanbrekend landschap' en 'supporter van elkaar'. Maar ook door een regionale werkgroep vanuit het Ambtelijk Overleg Publieke gezondheid te ondersteunen. Vanuit de jeugdgezondheidszorg wordt in de dagelijkse uitvoering extra aandacht gegeven aan wijken die laag scoren op de SEGV schaal.

In de wijze waarop taken worden uitgevoerd is het meeste effect op gezondheid te behalen door samen te werken met andere beleidsterreinen van gemeenten. Maar ook door samen te werken met maatschappelijke organisaties en maatschappelijke partijen. De afgelopen tijd zijn er diverse coalities gevormd zoals Twente Gezond, Vitaal Twente en samenwerking in diverse lokale projecten. Met de partijen die betrokken zijn bij de introductie van de nieuwe Omgevingswet (ingaaend 2021), zoals de gemeentelijke afdelingen RO, provincie en VNG zijn de banden aangehaald. Door op deze wijze samen te werken zijn grotere effecten te behalen dan wanneer wij ons beperken tot sec publieke gezondheid.

Programma Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Inspanningen van de GGD dienen uiteindelijk in het teken te staan van meer 'gezonde levensjaren' voor de Twentse burger.

Op basis van de prioriteiten die de 14 Twentse gemeenten eerder hebben geformuleerd, hebben we de volgende ambities:

Bevorderen:

1. minimaal net zo lang in gezondheid leven als in de rest van Nederland;
2. in Twente heeft iedereen gelijke kansen op gezondheid;
3. ouderen zijn in de gelegenheid om gezond oud te worden;

Bewaken:

4. de Twentse jeugd is in staat om een gezond leven te leiden;
5. nieuwe ontwikkelingen en bedreigingen worden tijdig gesignaleerd en aangepakt;

Beschermen:

6. risicogroepen krijgen specifieke aandacht, zodat hun gezondheid kan verbeteren;
7. infectieziekten en andere bedreigingen uit de omgeving worden voorkomen en gereduceerd.

Wat doen we ervoor?

GGD Twente wil zijn ambities realiseren door zijn corebusiness adequaat en op een kwalitatief hoog niveau uit te voeren.

Voor de jeugdgezondheidszorg betekent dit dat het speelveld dat het landelijk professioneel kader voor professionals biedt, om samen met ouders het basispakket JGZ meer flexibel uit te voeren, optimaal wordt benut. Bijvoorbeeld door best-practices uit de uitvoeringspraktijk van pilots in JGZ-teams, voor de hele JGZ beschikbaar te maken. Door extra aandacht te besteden aan de landelijke JGZ-preventieagenda. Door naast de uitvoering van het basispakket JGZ maatwerkafspraken te maken met gemeenten. Door de jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen zodanig te scholen/in te werken dat zij alle vormen van consulten en contacten kunnen uitvoeren voor alle jeugdigen (integraal werken). Door te kijken naar de meerwaarde van het inzetten van verpleegkundigen-specialist. En als laatste door assistenten te equiperen om hier de juiste ondersteuning in te kunnen bieden.

Voor de activiteiten binnen onze afdeling algemene gezondheidszorg betekent dit dat we de kernactiviteiten optimaliseren door gebruik te maken van eigentijdse middelen en goed aan te sluiten bij de wereld van de te onderscheiden doelgroepen. Zo zetten we in toenemende mate sociale media in om de doelgroep zo goed als mogelijk te bereiken en zoeken de groepen op festivals en grote evenementen. De afdeling OGGZ ziet de vraag naar advies en ondersteuning toenemen. De pilot met de wijk-GGD'er in Haaksbergen (2017/2018) geeft ons de mogelijkheid om de doelgroep personen met verward gedrag in de toekomst beter te kunnen bedienen vanuit publieke gezondheid.

Ook voor de andere onderdelen van GGD Twente geldt dat we inzetten op up-to-date-opgeleide professionals. Elke afdeling heeft daarvoor een opleidingsplan. We stemmen onze dienstverlening voortdurend, zoveel als mogelijk, af met de cliënten. Daarnaast zoeken we de samenwerking met ketenpartners in netwerken. Recente voorbeelden hiervan zijn het Centrum Seksueel Geweld, het regionale zorgnetwerk Antibiotica resistentie. Alle inspanningen zullen een lange adem vergen. Dat geldt ook voor de verwachte resultaten.

Veel maatschappelijke effecten zullen pas over langere tijd zichtbaar zijn en veroorzaakt worden door inspanningen op meerdere terreinen en de inzet van meerdere partijen. De inzet van GGD Twente op jaarschijfniveau, met de specifieke voor dat jaar geldende activiteiten en indicatoren, wordt opgenomen in de productenraming. Uit langjarige monitoring zal blijken in welke mate het lukt onze ambities te bereiken. Een één-op-één relatie leggen tussen investeren in een 'gezonde start' en beperking van zorgkosten op latere leeftijd is niet te leggen. Hooguit via een beleidstheorie. Desondanks is monitoring van belang om op enigerlei wijze resultaat van inspanningen te zien. GGD Twente participeert in diverse (landelijke) gremia om te komen tot een adequate set van indicatoren die bewijslast kunnen leveren voor het leiden tot grotere participatie door de inspanningen vanuit gezondheid. Eind 2016 is een eerste versie van het meetinstrument positieve gezondheid opgeleverd. De validiteit van deze eerste versie van het instrument voor het op wetenschappelijke wijze meten van gezondheid wordt betwist. Als gespreksinstrument functioneert het uitstekend. Elementen uit het meetinstrument gebruiken we in onze gezondheidsmonitors en andere onderzoeken. Gelijktijdig leveren we waar mogelijk onze bijdrage in het verbeteren van het meetinstrument. Ook de volwassenen- en ouderenmonitor, gehouden in het najaar 2016 en uitgewerkt in 2017, en de Kindermonitor gehouden in 2017 en uit te werken in 2018 leveren mogelijk aanknopingspunten voor het opstellen van indicatoren.

In de Academische Werkplaats Jeugd in Twente, onderdeel 'Versterking van zorg voor kinderen in armoede', wordt onderzocht hoe professionals in de zorg voor jeugd, in samenwerking met gezinnen die in armoede leven (ervaringsdeskundigen), gezondheid en welzijnsproblemen bij kinderen kunnen oppakken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van zogenaamde Eigen-Kracht principes.

Juist vanwege het integrale karakter en onderlinge afhankelijkheid zijn outcome effecten ook te meten in, veelal al bestaande, (gemeentelijke) onderzoeken rond o.a. arbeidsparticipatie, beschikbaarheid vrijwilligerswerk, mantelzorg(-ondersteuning), schooluitval en het beroep op Wmo-voorzieningen. Het boeken van vooruitgang op deze thema's is dan ook een verdienste van veel partijen, inclusief de aandacht voor gezonde levensjaren. |

Overzicht van baten en lasten

Gezondheid	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Volksgezondheid	4.766.217	17.692.801	12.926.584
Taakveld: Samenkracht en burgerparticipatie	894.765	677.019	-217.746
Taakveld: Begraafplaatsen en crematoria	418.474	320.329	-98.145
Totaal	6.079.457	18.690.149	12.610.693
Taakveld Overhead	114.065	8.555.091	8.441.026
Mutaties reserves	106.312 ¹	0	-106.312
Gemeentelijke bijdrage	6.299.834	27.245.240	20.945.406

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

¹ Op 31 januari 2018 is het dekkingsvoorstel voor het project nieuw Digitaal Dossier JGZ besproken in de bestuurscommissie Publieke Gezondheid. Naar aanleiding hiervan is besloten om het verwachte tekort in 2019 van € 106.312 te dekken uit de egaliseringsreserve Gezondheid.

6. Domein Leefomgeving

Domein directeur**ir. G.H. Tamminga**

Inleiding

Domein Leefomgeving is het faciliterende domein voor de teams Economie, Recreatieve Voorzieningen, Organisatie voor de Zorg en Jeugdhulp (OZJT), Netwerkstad Twente, Kennispunt Twente. Zowel Netwerkstad, Kennispunt Twente als OZJT hebben een eigen begroting die binnen de algemene begroting van Regio Twente is opgenomen, zie [Coalition of the Willing](#).

6.1 Programma Sociaal Economisch sterk Twente

Programmamanager**drs. S.L. van der Steen**

De 14 Twentse gemeenten hebben Regio Twente gevraagd de economie te helpen versterken. De kennisinnovatieve regio vraagt om een continue inzet om voor alle inwoners/bezoeker een plek te zijn waar men prettig woont, werkt en verblijft. Daarom hebben de 14 gemeenten sociaal-economische structuurversterking opgenomen in het basispakket van Regio Twente als een van de te behartigen belangen.

“Versterking van de sociaaleconomische structuur is voor Twente van groot belang om een economisch sterke en daarmee gepaard gaande gezonde en welvarende regio te behouden en te blijven, waar het goed wonen, werken en recreëren is.”

Regionale Samenwerkingsagenda 2017-2020

Vanuit team economie coördineren we de lobby en belangenbehartiging. We adviseren de Twentse gemeenten op hun inzet voor de bereikbaarheid van Twente, waarmee we ook bijgedragen aan het vestigingsklimaat. Verder plegen we inzet op het verbeteren van de regionale arbeidsmarkt zodat we ook de vraag naar arbeidskrachten kunnen beantwoorden in kwantitatieve en kwalitatieve zin. Ook zetten we in op de versterking van Twente als logistieke hotspot en Twente als sterke toeristisch recreatieve regio. Daarbij is de circulaire economie integraal onderdeel van de inzet. Het aantrekken van nieuwe en internationale bedrijven voor Twente blijft op de agenda. We begeleiden vanuit team economie de afronding van de laatste projecten uit de oude regionale investeringsagenda 'Agenda van Twente' 2007-2017, waaronder het beheer van verstrekte vouchers en kredieten vanuit MKB-fonds en het Innovatiefonds Twente.

Regio Twente behartigt ook belangen op het terrein van vrijwillige samenwerking. Team economie faciliteert en coördineert vrijwillige samenwerking op verzoek van 2 of meer gemeenten (Coalitions of the Willing) op sociaal-economische thema's. In dat kader faciliteren we de uitvoering van de regionale investeringsagenda 'Agenda voor Twente' 2018-2022. Ten slotte, als de gemeenten daarom vragen, zetten wij ons in voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen die Twente verder kunnen helpen een vitale regio te zijn en te blijven.

Team economie werkt bovenal voor en samen met de 14 Twentse gemeenten. We zetten samen de schouders onder het versterken van de sociaal economische structuur in Twente. Daarnaast werken we samen met collega's van andere teams binnen Regio Twente, het waterschap, de Provincie, het Rijk, Euregio, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en kennisinstellingen en Marketing Oost voor de toeristische promotie en marketing. Specifiek voor de regionale investeringsagenda en acquisitie werken we samen met Oost NL.

Speerpunten

- versterken van de samenwerking in Twente;
- het initiëren en faciliteren van cross-overs;
- het invullen van de rol van de overheid in het speelveld van ondernemers, onderwijs, onderzoek en andere overheden.
- Faciliteren van gezamenlijke investeringsagenda's

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Samenwerkingsagenda Regio Twente	Algemeen bestuur	November 2017
Agenda voor Twente	Bestuurscommissie AvT	Mei 2017
Wij zijn Twente – visie Vrijetijdseconomie	PHO VTE	December 2015
Programma Gastvrij Overijssel 2016-2020	Gastvrij Overijssel	Maart 2016
Marketing Visie Toerisme Twente 2022	Gastvrij Twente	Oktober 2017
Bestuursopdrachten samenwerkingsdossiers	Div bestuurlijke gremia	Jaarlijks vastgesteld of herijkt
Gebiedsagenda Oost Nederland (GAO)	Rijk, Provincie en Regio	Oktober 2013
Omgevingsvisie Overijssel	PS	April 2017
Euregiovisie 2020	Euregio	Januari 2012
Logistieke Draaischijf Twente	DB en GS	Juni 2012
Meerjarenprogramma Goederenvervoer en Logistiek	GS	November 2017
Binnenhavenvisie Twentekanal 2017-2030	5 havengemeenten	Najaar 2017
Plan van aanpak Business in Twente 2016-2018	PHO EZ	Zomer 2016
Mobiliteits- en bereikbaarheidsagenda Twente 2017	PHO Mobiliteit	Maart 2017
Lobbyagenda Twente	PHO Belangenbehartiging	Juni 2017
Twentse Energie Strategie	nog niet	Verwacht in 2018
Rapport naar Afvalloos Twente 2030	Door 14 gemeenten	April 2013
Meerjaren uitvoeringsagenda werkplein Twente	PHO Arbeidsmarkt	Jaarlijks
Leren en werken 2017	Stuurgroep Leren en Werken	December 2016
Iedereen in Overijssel doet mee (herijking 2017)	GS	November 2017

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Bestuurscommissie Agenda van Twente/ Portefeuillehoudersoverleg Economische zaken/ Portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt/ Portefeuillehoudersoverleg Vrijtijdseconomie/ Portefeuillehoudersoverleg Milieu, duurzaamheid en afval Dagelijks bestuur
--	---

Wat willen we bereiken?

- Versterken van de grensoverschrijdende samenwerking met buurregio's Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen.
- Benutten van mogelijkheden binnen Europese programma's met deelname van Twentse partijen in projecten.
- Verbeteren van de bereikbaarheid voor mensen, kennis en goederen door het oplossen van de infrastructurele knelpunten voor de regionaal economische structuurversterking, optimale bereikbaarheid en een concurrerend investerings- en vestigingsklimaat in Twente.
- Een betere en meer flexibel werkende regionale arbeidsmarkt, waarbij we de regionale arbeidsmarktpartijen (gemeenten, UWV, werkgevers en beroepsonderwijs) stimuleren in samenwerking aan regionale oplossingen voor vraag- en/of aanbod- knelpunten (tekorten en overschotten).
- Het verder ontwikkelen van Twente tot concurrerende logistieke hotspot tussen de Noordzeehavens en het achterland. We doen dit in nauwe samenwerking met provincie Overijssel op gemeenschappelijke dossiers.
- Streven naar behoud en groei van het aantal arbeidsplaatsen, toeristische bestedingen, aantal overnachtingen en naamsbekendheid van Twente door verdere inzet op de vermarkting van Twente als toeristische recreatieve regio.
- Op basis van coalition of the willing faciliteren van de uitvoering van de Agenda voor Twente (2018-2022), waarbij we inzetten op het versterken van het technologisch cluster, de arbeidsmarkt, het vestigingsklimaat (inclusief bereikbaarheid), circulaire economie en duurzaamheid.
- Streven naar een energieneutraal Twente in 2050 en een afvalloze regio in 2030, op basis van 'Coalitions of the willing'. Op afvalgebied is het streven naar een circulaire economie, waarbij afval als grondstof wordt beschouwd en uiteindelijk nog sprake is van 50 kg restafval per inwoner per jaar in Twente in 2030. Twente streeft naar 25% minder CO2-uitstoot in 2020 t.o.v. 1990 en meer gebruik van hernieuwbare energiebronnen (20%).
- Het aantrekken van nieuwe bovenregionale en internationale bedrijven op het gebied van logistiek en High Tech Systemen en Materialen (HTSM). Het faciliteren van bedrijven die willen uitbreiden en/of verankeren in Twente. Match-making van (internationale) bedrijven en kennisinstellingen.
- Afhandeling projecten en processen vanuit (oude) Agenda van Twente (2007-2017).
- Faciliteren van nieuwe economische ontwikkelingen.

Wat doen we ervoor?

- Faciliteren en initiëren van de samenwerking
- Adviseren
- Voeren van procesregie
- Uitvoeren van projectleiding
- Beheer van investeringsfondsen
- Subsidieaanvraag, -toekenning en beheer
- Relatiemanagement
- Organiseren van de Twentse inzet
- Informatievoorziening en rapportage

Met wie gaan we het onder meer samen doen?

Innovatiefonds Twente B.V.

Een van de programmaonderdelen van het investeringsprogramma Innovatiesprong Twente uit de Agenda van Twente 2007-2017 is het beheren van een fonds ter stimulering van innovatieve investeringen in Twente. Het Innovatiefonds Twente richt zich op de financiering van innovatieve Twentse MKB-bedrijven. Het Innovatiefonds Twente is 100% eigendom van Regio Twente en daarmee is Regio Twente enige aandeelhouder van het fonds. Oost NL (zie hieronder) is fondsbeheerder. Regio

Twente heeft in voorgaande jaren financiële middelen aan het Innovatiefonds Twente beschikbaar gesteld aan vroege fase high tech ondernemingen, gericht op de topsector Hightech systemen en materialen (HTSM), een sector waar Twente sterk in is. In 2019 zal er geen nieuwe inleg meer zijn vanuit Regio Twente, maar zal het Innovatiefonds Twente nog wel investeringen kunnen doen in nieuwe participaties of een 2e ronde investeringen in ondernemingen waar in eerdere jaren reeds in is geïnvesteerd door het fonds. Hiervoor zijn in de voorliggende periode reserveringen gepleegd in het fonds. Uitvoering is zoals gezegd in handen van Oost NL die hiervoor een vergoeding ontvangt. Daar is reeds rekening mee gehouden in de totale inleg door de fondsbeheerder. Hier zijn in 2019 geen extra kosten mee gemoeid voor Regio Twente.

Oost NL N.V.

Oost NL is fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente B.V. (zie hierboven). Ook nu de Agenda van Twente afgelopen is blijft Oost NL in 2019 een actieve partner voor Regio Twente als fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente dat doorloopt ook zonder nieuwe inleg.

Indicatoren		Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1.	Vrijtijdseconomie op de agenda houden van de Euregio	Toerisme in visie 2020	Toerisme opgenomen in nieuwe visie 2030
2.	Geprioriteerde, technische en financieel onderbouwde lobby voor aanpak bereikbaarheidsknelpunten	Shortlist bereikbaarheidsknelpunten	Onderbouwing gereed voor actieve lobby
3.	Arbeidsmarktmonitor	12 digitaal/4 analoog	12/4
4.	Optimaal faciliteren van ambtelijke en bestuurlijke ontmoetingen	10 ambtelijke EZ-dagen 10 bestuurlijke Twentedagen	10 ambtelijke EZ-dagen 10 bestuurlijke Twentedagen
5.	Thema bijeenkomsten arbeidsmarkt	3	3

Wat gaat het kosten?

Leefomgeving	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Economische ontwikkeling	694.330	1.775.204	1.080.873
Taakveld: Verkeer en vervoer	0	276.341	276.341
Totaal	694.330	2.051.545	1.357.215
Taakveld Overhead	132.721	856.408	723.687
Gemeentelijke bijdrage	827.051	2.907.953	2.080.901

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

Belangenbehartiging

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in

**Dagelijks Bestuur/
Portefeuilleberaad
Belangenbehartiging
ir. G.H. Tamminga**

Directeur leefomgeving/Programmamanager

De lobbyactiviteiten in Den Haag en Brussel leveren een belangrijke bijdrage aan de Twentse doelen. Regio Twente heeft om die reden vertegenwoordigingen in Den Haag en Brussel. De Twentse lobby is ingebed in de Oost-Nederlandse lobby.

Samenwerking met Duitsland is van groot belang voor het versterken van de regionale economie van Twente. De concrete samenwerking met Duitsland – en in het bijzonder Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen – is van belang om grensbelemmeringen weg te nemen. In EUREGIO en MONT-verband werkt Twente aan de versterking van de (Nederlands-Duitse) grensregio. Twente is in Oost-Nederland en internationaal gezien een ondernemende hightech regio met innovatiekracht en potentie. Er wordt fors geïnvesteerd in innovatie, sociaaleconomische structuurversterking en verbetering van de bereikbaarheid. Bij tal van opgaven spelen Den Haag, Brussel en Berlijn een grote rol. Omdat Rijksbeleid en Europees beleid de kaders bepalen waarbinnen Twente haar inzet vorm kan geven óf omdat Den Haag, Europa en Duitsland de instrumenten bieden die bij kunnen dragen aan het realiseren van de regionale doelen.

Onze inzet is erop gericht de mogelijkheden van het Rijksbeleid, het Europees beleid en het beleid van de Duits buurregio's proactief te benutten door tijdig te anticiperen op politiek-bestuurlijke ontwikkelingen, de Twentse belangen in Den Haag, Brussel en in grensoverschrijdende platforms en contacten onder de aandacht te brengen en te borgen in relevante beleidsdossiers en te verzilveren in relevante programma's.

Twente participeert in invloedrijke netwerken voor kennisuitwisseling, het vormen van partnerschappen voor (Europees) gesubsidieerde projecten en beleidsbeïnvloeding.

De lobby Den Haag richt zich in hoofdzaak op de behartiging van de Twentse belangen via het politiek-bestuurlijke circuit (Eerste en Tweede Kamer). De Twentse lobbyist vormt de oren en ogen van Twente in Den Haag en signaleert kansen en bedreigingen. De lobby wordt gestuurd via een strategische, dynamische lobbyagenda (shortlist lobby Twente).

Belangenbehartiging

Wat willen we bereiken?

- Versteven van de gezamenlijke lobby in Oost-Nederlands verband, zowel in Den Haag als Brussel. Zorgdragen voor een goede positionering van de Twentse belangen in Den Haag en Brussel op basis van een geprioriteerde lobbyagenda. De prioritaire lobbydossiers zijn Regionale Economie (waaronder Technologie, Grensoverschrijdende Samenwerking en Vestigingsklimaat/Rijkshuisvesting), Bereikbaarheid (weg, water, spoor) en Leefbaarheid (waaronder asbestsanering)."

Wat doen we ervoor?

- Uitwerking en uitvoering van een strategische lobbyagenda Twente en deze gezamenlijk met maatschappelijke partners (de vier O's: ondernemers, onderzoek, onderwijs, overheden) actueel houden.
- Opstellen en uitvoeren van heldere lobbystrategieën en lobbyboodschappen op de prioritaire Twentse dossiers als benoemd in de shortlist lobby Twente. Behartigen van de Twentse belangen bij andere overheden (provincie, Rijk, EU en grensoverschrijdend).
- Zichtbaar maken van lobbyinspanningen en -successen middels een jaarrapportage lobby.
- Informatievoorziening en rapportage: verspreiding lobbybericht Haagsche Post, nieuwsbrief Twente Internationaal en via nieuwsberichten op de website van Twente.com.
- Verder structureren en organiseren van de lobby vanuit Twente.
- Tweemaandelijks ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten om lobbydossiers voor te bereiden en lobbyacties uit te zetten.
- Volgen van en actief inspelen op de voor Twente prioritaire dossiers van het Rijk, EU en de Duitse buur-Länder.
- Voorbereiden, volgen en terugkoppelen van debatten (terugmelding debatten, Kamerstukken doorsturen, Kamervragen en brieven aan Kamerleden opstellen en versturen, bestuurders in contact brengen met Kamerleden, etc.).

- Onderhouden van contacten met Kamerleden en stakeholders in Den Haag en stakeholders in Brussel en in Duitsland (Europese Commissie, Europarlementariërs, PV, EUREGIO, MONT, Landräte, Kreisen, Gemeinden, etc).
- Organiseren/faciliteren van diverse werkbezoeken en evenementen aan/in Twente en profileren Twente bij evenementen in Den Haag, Brussel en over de grens in Duitsland.
- Intensiveren van de ambtelijke en bestuurlijke contacten met partners in Nedersaksen en Noordrijn Westfalen en actieve bijdrage leveren aan de provinciale Duitslandstrategie en Duitslandagenda Enschede.
- Sluiten en onderhouden van strategische partnerschappen aansluitend op de regionale beleidsdoelen.
- Invullen schakelrol bij het verkennen van (Europese) subsidiekansen voor het realiseren van regionale opgaven; De samenwerking tussen de subsidieadviseurs van Twentse gemeenten kan worden benut om Twentse projecten en doelen beter te matchen met (Europese) subsidies.
- Faciliteren en ondersteunen van bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek in hun (inter)nationale activiteiten.
- Afstemmen Haagse lobbyactiviteiten met de Twentse lobby in Brussel en de grensoverschrijdende lobby richting Duitsland (en visa versa);

In Den Haag en Brussel wordt de belangenbehartiging al enige tijd intensief afgestemd met die van de provincies Overijssel en Gelderland, waarmee de lobby beduidend meer massa heeft gekregen. We zien hiervan de eerste resultaten, en zetten de ingezette aanpak voort. Ook wordt er op een aantal dossiers intensief afgestemd met Duitse partners via onder meer het MONT-verband, de EUREGIO en de Commissie Grens. De standpuntbepaling vindt bovendien zoveel mogelijk in triple helix-verband (samenwerkende organisaties van bedrijfsleven, overheid, onderwijs- en kennisinstellingen) plaats via de Twente Board.

Indicatoren		E / P	Bron	Nulmeting 2016	Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1.	Jaarrapportage met lobbyactiviteiten en resultaten	P		1	1	1
2.	Strategische dynamische agenda met lobbyprioriteiten	P		1	1	1
3.	Het organiseren en faciliteren van 5 ambtelijke en 5 bestuurlijke overleggen	P		10	10	10
4.	Maandelijks lobbybericht Haagsche Post	P		10	10	10
5.	Twee keer per jaar nieuwsbrief Twente internationaal	P		2	2	2

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Wat gaat het kosten?

Belangenbehartiging	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Economische ontwikkeling	12.000	337.549	325.549
Totaal	12.000	337.549	325.549
Taakveld Overhead	0	121.725	121.725
Gemeentelijke bijdrage	12.000	459.274	447.274

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

6.2 Programma Recreatieve Voorzieningen

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in

**Portefeuillehoudersoverleg
Vrijtijdseconomie
Dagelijks bestuur
ing. J. Kloots**

Programmamanager

Inleiding

Regio Twente exploiteert de recreatieparken Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld. Daarnaast beheert en onderhoudt Regio Twente de recreatieve Twentse fietspaden en de diverse routesystemen voor fietsen, wandelen, mountainbiken, paardrijden en auto's. Deze voorzieningen zijn gericht op zowel de inwoner van Twente als op de toerist. Met name het netwerk van de fietspaden en de kwalitatief hoog aangeschreven routesystemen in Twente vormen voor de toerist een belangrijk criterium om Twente te kiezen voor een (korte) vakantiebestemming.

Belangrijke ontwikkelingen waarmee Recreatieve Voorzieningen te maken heeft zijn:

- Financiële taakstelling ten aanzien van het rendement van de recreatieparken
- De "concurrentie" met andere gebieden v.w.b. de aantrekkelijkheid voor wandelen en fietsen, waarbij de bekendheid van Twente wel toeneemt (van groot belang om de routestructuren door te blijven ontwikkelen)
- Fors toegenomen areaal aan routes

Speerpunten

Naast de reguliere exploitatie en het beheer zijn de speerpunten voor de komende jaren:

- Het blijvend door ontwikkelen van de routenetwerken voor fietsen, wandelen, paardrijden en mountainbiken en het zorgdragen voor een efficiënt beheer en een verbeterde digitale bereikbaarheid van de routes. Daarbij, voor zover mogelijk, gebruik maken van subsidies van derden en een samenwerking met de andere routebureaus in Overijssel.
- Conform het huidige beleid streven naar meer en breder gebruik van de recreatieparken (toename maatschappelijk rendement) en naar een verdere verbetering van de exploitatie van de recreatieparken. Dit uit te voeren door het huidige stringente bezuinigingsbeleid te handhaven en daarnaast te zorgen voor extra inkomsten uit pacht, evenementen en parkeren

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
KplusV: onderzoek inzake de toekomst van de recreatieparken Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld. Parken worden door Regio Twente geëxploiteerd (d.w.z. geen overdracht naar de markt) met daarbij een scherpe financiële taakstelling.	Voormalige regioraad	12 november 2014
Adviezen visitatiecommissie Regioraad	Voormalige regioraad	3 juli 2013
Rendementsverbetering recreatieparken Regio Twente	Dagelijks bestuur	december 2011

Werkzaamheden

Recreatieve voorzieningen

Wat willen we bereiken?

1. Stimuleren van het gebruik van de recreatieparken en de toeristische routenetwerken, te weten het wandel-, fiets- en paardrijnetwerk en de MTB-routes.
2. Het verbeteren van het financiële rendement van de recreatieparken van 18% in 2009 naar 42% in 2019.

Wat doen we ervoor?

Recreatieparken

Recreatieparken

Regio Twente streeft naar meer bezoek aan de parken door deze aantrekkelijker te maken voor het publiek en voert hiervoor nieuwe projecten en verbeteringen uit. Ook ligt de focus op een verdere verlaging van de uitgaven van de beheerkosten en een toename van de inkomsten (verbetering rendement). Hierbij worden alle mogelijkheden onderzocht en benut om er voor te zorgen dat het stopzetten van de provinciale exploitatiesubsidie (met een afkoopsom om het hierdoor ontstane exploitatietekort af te dekken) niet leidt tot verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de recreatieve infrastructuur.

De verhoging van de inkomsten geschiedt door meer evenementen op de parken te (laten) organiseren en door vestiging van nieuwe bedrijven/pachters. In het oog springende werkzaamheden/ projecten voor 2018 zijn:

Doorlopen planologische procedure (door derden) van het bungalowterrein op het Rutbeek en zo mogelijk start van de aanleg;

Binnenhalen van nieuwe pachters op het Hulsbeek, het Lageveld en het Rutbeek en meewerken aan de doorontwikkeling van de bedrijven op deze parken;

Binnenhalen van extra evenementen;

Onderzoek om de parken meer proeftuin te laten zijn voor civieltechnische oplossingen

Diverse projecten op de parken om deze aantrekkelijk te houden voor publiek, bv het onderzoek naar nut en noodzaak van de uitbreiding van het water bij het Lageveld, nieuwbouw van een gebouw voor enkele pachters, speelvoorzieningen op het Rutbeek en het Hulsbeek in en rondom het water. |

Routenetwerken

Getracht wordt de routes voortdurend aan te passen en deze steeds aantrekkelijker te maken voor het publiek. Ook wordt een goed en adequaat beheer gevoerd en zal de website worden geactualiseerd en bijgehouden i.v.m. een goede digitale bereikbaarheid. Tevens zorgdragen voor goed kaartmateriaal. Bij het beheer van de fietspaden en de routes wordt de samenwerking met gemeenten en met de andere, relevante partijen waar mogelijk geïntensiveerd. Kansen op het vlak van inzet van personen 'met afstand tot de arbeidsmarkt' uit de diverse gemeenten worden zoveel als mogelijk benut.

Indicatoren	E / P	Bron	Nulmeting (2009)	Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1. Financiële rendements-ontwikkeling parken c.a.	P	Jaarrekening	18%	40%	42%

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Overzicht van baten en lasten

Recreatieve Voorzieningen	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Openbaar groen en (openlucht) recreatie	882.683	1.910.682	1.027.999
Totaal	882.683	1.910.682	1.027.999
Taakveld Overhead	400	705.636	705.236
Mutaties reserves	0	136.040	136.040
Gemeentelijke bijdrage	883.083	2.752.358	1.869.275

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

Taakstelling

In het saldo van Recreatieve Voorzieningen is een nog resterende taakstelling verwerkt van € 236.678. In 2013 heeft de Provincie Overijssel de jaarlijkse onderhoudsbijdrage afgekocht. Deze afkoopsom is gereserveerd. In verband met het vervallen van de jaarlijkse bijdrage moet Recreatieve Voorzieningen in totaal € 603.885 bezuinigen. Voor zover deze taakstelling niet wordt gerealiseerd wordt deze onttrokken aan de hiervoor ingestelde reserve Provinciale bijdrage. Maatregelen om te komen tot structurele invulling van de taakstelling zijn de parkeer inkomsten op de drie recreatieparken alsmede inkomsten uit evenementen en de verwachte erfpacht opbrengsten naar aanleiding van het te realiseren bungalow park op het Rutbeek.

7. Bestuur en ondersteuning

Bestuur en ondersteuning

Op 1 november 2017 heeft het algemeen bestuur de eerste Regionale Samenwerkingsagenda, *Samen voor Twente*, vastgesteld. Deze agenda beschrijft voor de periode 2017-2020 de ambities en wat we daarvoor gaan doen. In 2019 is een evaluatie voorzien. Daarvoor gaan we met de gemeenten in dialoog: zijn zij tevreden over hetgeen wij leveren, wat gaat goed en wat kan beter? Zijn de doelen bereikt en wat zijn de ervaringen? Deze evaluatie dient mede als input voor de Samenwerkingsagenda voor de periode 2020-2024.

In 2018 is de eerste evaluatie van de gemeenschappelijke regeling, *Regeling Regio Twente*, afgerond. In 2019 werken we verder aan het invoeren van de suggesties die zijn gedaan voor de verbetering van de samenwerking.

Het taakveld overhead is centraal ondergebracht bij Bestuur en ondersteuning. Het bedrag aan overhead wat bij Bestuur en ondersteuning is opgenomen is de som van de bedragen die opgenomen is onder alle programma's.

Overzicht van baten en lasten

Bestuur en ondersteuning	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Bestuur	0	109.610	109.610
Taakveld: Overhead	3.341.326	14.455.718	11.114.393
Taakveld: Treasury	59.590	59.590	0
Taakveld: Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	430.496 ²	430.496
Totaal	3.400.916	15.055.414	11.654.498
Taakveld: Mutaties reserves	151.312	136.040	-15.272
Gemeentelijke bijdrage	3.552.228	15.191.454	11.639.226

De beleidsindicator Overhead is in 2019 (23,2%) gedaald t.o.v. 2018 (27,8%) als gevolg van een gewijzigde berekening van dit percentage. In de nieuwe berekening is rekening gehouden met de baten op het taakveld Overhead. Dit in tegenstelling tot 2018 waar enkel rekening is gehouden met de lasten op dat taakveld. De baten op het taakveld overhead ontstaan door overhead activiteiten die wij doen voor derden en deze activiteiten worden ook doorberekend. Door het saldo van het taakveld Overhead te delen door de totale lasten ontstaat een beter beeld van het overhead percentage.

Indicator	2019
Formatie	
FTE per 1.000 inwoners	0,55
Apparaatskosten	
Kosten per inwoner	€ 63,15
Externe inhuur	
Kosten als % van totale loonsom plus kosten inhuur externen	4,6%
Overhead	
% van totale lasten	23,2%

Tabel 2 Beleidsindicatoren

² In het genoemde bedrag zit een bedrag opgenomen voor onvoorzien van € 45.000. Dit bedrag wordt geraamd als onttrekking uit de algemene reserve.

8. Organisatie voor de zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14

**Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager**

**Bestuurscommissie OZJT
E. Fokkink MSc.**

Inleiding

De veertien Twentse gemeenten werken samen rond de decentralisaties Wmo en Jeugdzorg. Als onderdeel van deze samenwerking hebben zij een Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) opgericht. Via een wijziging van de Regeling Regio Twente zijn de taken voor de regionale samenwerking vastgelegd waarbij rekening wordt gehouden met de wettelijke plicht tot regionale samenwerking. OZJT wil gericht en efficiënt werken aan de taken rond jeugd en maatschappelijke ondersteuning. Dit doet men door een verbindend zakelijk partner te zijn voor zowel gemeenten als zorgaanbieders.

Onder de naam Samen 14 wordt door de Twentse gemeenten op thema's samengewerkt aan de (door)ontwikkeling van maatschappelijke ondersteuning in Twente. Samen14 kent een projectstructuur, met projectsturing en concreet opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap. Voor ieder thema geldt dat er een wethouder (lid van bestuurscommissie) en een manager (lid managersoverleg) verantwoordelijk is voor afronding van de opdracht. De thema's waarbinnen we OZJT/Samen14 samenwerken zijn ingedeeld in drie prioriteiten:

- Samen Aanpakken: thema's die de 14 gemeenten raken en een hoog risico met zich meebrengen. (Deel-)oplevering op korte termijn.
- Samen Doen: thema's waar de 14 gemeenten gezamenlijk op willen (door)ontwikkelen.
- Samen Leren: thema's waar de 14 gemeenten vooral lokaal mee te maken hebben, maar waar ervaringen delen en uitwisseling belangrijk is.

OZJT is een kleine organisatie en steunt grotendeels op de ambtelijke inzet vanuit de gemeenten in Samen 14. Tot de taken van de organisatie behoren:

- samenwerking in het sociaal domein met name rond de Jeugdzorg en Wmo faciliteren ten behoeve van de lokale uitvoering;
- de bestuurscommissie OZJT faciliteren;
- inkoop/contractmanagement uitvoeren ten behoeve van de verplichte taken jeugdzorg conform het governance-besluit;
- tijdelijke en flexibele inrichting van het (strategisch) contractmanagement en contractbeheer voor alle overige, niet verplichte gerealiseerde inkoop t.b.v. de Wmo of jeugdhulp;
- de monitoring en reflectie op de decentralisatie sociaal domein in samenwerking met het Kennispunt Twente organiseren;
- Doorontwikkeling van duurzame gezinsvormen in Twente;
- Contractmanagement uitvoering geven voor het maatwerk vervoer voor 12 gemeenten;

In 2017 heeft de evaluatie OZJT plaatsgevonden. Op het moment van opstellen van deze begroting is nog besluitvorming nodig over de concrete invulling van een aantal thema's. Deze besluitvorming kan nog van invloed zijn op deze programmabegroting. Het gaat hierbij om de thema's

- Kwaliteit en toezicht
- Huishoudelijke ondersteuning

Trends en ontwikkelingen

De bestuurscommissie OZJT bepaalt de thema's waar de gemeenten op samenwerken en daarmee ook de inzet voor OZJT. In het managersoverleg maken de gemeenten afspraken over de inzet voor de verschillende projecten. Het bestuurlijk overleg zorgt waar nodig tevens voor de doorgeleiding naar lokale besluitvorming. Bij de transitie van de nieuwe taken in 2015 stond met name het verzorgen van zorgcontinuïteit centraal. Inmiddels merken we dat gemeenten zowel lokaal als in de samenwerking steeds verdere stappen maken in de transformatie. Dit zien we binnen OZJT/Samen 14 terug in het steeds verder ontwikkelen van het contractmanagement, verbetering van monitoring en reflectie, accounthouderschap van VTT en de integrale inkoop Jeugd en Wmo.

In 2017 heeft er besluitvorming plaatsgevonden over de positionering van Veilig Thuis Twente binnen Regio Twente. Dit betekent voor de begroting 2019 dat deze regionale taak een eigen programma in deze begroting heeft gekregen en is terug te vinden in [hoofdstuk 9](#).

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Visienota Transformatie jeugdzorg Twente en	Colleges van B&W	2012/2013
Visie- en keuzenota Maatschappelijke ondersteuning in Twente	Colleges van B&W	2012/2013

Werkzaamheden
Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14
Wat willen we bereiken?

De Twentse gemeenten werken nauw samen met het doel een optimaal werkende jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning in Twente te realiseren. Binnen OZJT pakken de gemeenten een aantal taken verplicht en vrijwillig samen op. Vanuit de Wmo en Jeugdwet is het verplicht om de volgende taken regionaal uit te (laten) voeren:

- advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (nu Veilig Thuis Twente; VTT);
- jeugdbescherming en jeugdreclassering;
- jeugdzorgplus;
- residentiële/specialistische jeugdzorg;
- crisisdienst.

Naast de verplichte samenwerking faciliteert OZJT ook de vrijwillige samenwerking en in die context worden de volgende taken uitgevoerd:

- Kwaliteit en toezicht
- Huishoudelijke ondersteuning
- Mobiliteitslab

Wat doen we ervoor?

Contractmanagement: wij willen invulling geven aan de visie vervoer en het koersdocument. Samen met de gemeenten scherpen we de rollen en taken van contractmanagers aan en stellen we een jaarplan op waarin duidelijk staat wie wanneer welke aanbieder bezoekt met welk doel. De verbinding met toezicht kwaliteit en handhaving krijgt hierin ook een plek. We richten het contract- en contactmanagement systeem verder in.

We hebben een projectstructuur ten behoeve van integrale inkoop die ertoe leidt dat we tijdig de inkoop kunnen organiseren en nieuwe overeenkomsten hebben op 1-1-2019. Wij vinden het belangrijk dat we dit met betrokken gemeenten doen en zorgen dat er veel momenten zijn waarop we elkaar informeren en kunnen spreken.

Veilig Thuis Twente krijgt een passende plek in de organisatie Regio Twente. We maken heldere afspraken over de routing van besprekingspunten met de gemeenten. Er is een informatieknoppunt ingericht. In eerste instantie fysiek, die door ontwikkeld wordt naar een digitale vorm.

We gaan meer data-geïnformeerd werken. We hebben tenminste twee keer per jaar een reflectiekamer, waar we op thema met elkaar de diepte ingaan. Er wordt ook een reflectiekamer met aanbieders georganiseerd. Wij blijven de samenwerking faciliteren en verzorgen de diverse overleggen en bijeenkomsten. Landelijke ontwikkelingen worden gevolgd en doorgeleid naar gemeenten.

Indicatoren	E/P	Bron	Nulmeting	Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1. Integrale inkoop jeugd en Wmo: Invulling geven aan het koersdocument en verder ontwikkelen op basis van contractmanagement					
2. Invulling geven aan de visie vervoer en verdere					

	ontwikkelen op basis van contractmanagement					
3.	Vormgeven monitoring en reflectie in samenwerking met de 14 gemeenten en Kennispunt Twente					
4.	Inrichten informatieknooppunt					
5.	Organiseren van een reflectiekamer met aanbieders					

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Overzicht van baten en lasten

Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Samenkracht en burgerparticipatie	170.000	954.060	784.060
Totaal	170.000	954.060	784.060
Taakveld Overhead	0	563.611	563.611
Gemeentelijke bijdrage	170.000	1.517.671	1.347.671

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

9. Veilig Thuis Twente

**Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager**

**Bestuurscommissie OZJT
M.J.H. van Zon**

Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 moet elke regio in Nederland een Veilig Thuis organisatie hebben. Dit is vastgelegd in de Wmo en Jeugdwet. Hierin zijn de wettelijke taken en bevoegdheden van Veilig Thuis opgenomen. Voor de aansluiting op de jeugdketen is in de nieuwe Jeugdwet opgenomen dat gemeenten bij het inrichten van het advies- en meldpunt aandacht moeten hebben voor de samenhang met de jeugdketen. Veilig Thuis Twente is voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en heeft inmiddels een stevige plek ingenomen in de zorgketen in Twente. De instroom van zaken is hoog, de onderlinge samenwerking verloopt prettig. De voorliggende beleidsbegroting is gebaseerd op de wettelijke taken en bevoegdheden van de Veilig Thuis organisaties en de plus- taken zoals deze, in afstemming met het OZJT/Samen 14, zijn belegd bij Veilig Thuis Twente. Daarnaast worden enkele belangrijke en nieuwe ontwikkelingen voor 2019 beschreven.

Positionering Veilig Thuis Twente

In juli 2017 is door de BC-OZJT het besluit genomen Veilig Thuis Twente te positioneren als zelfstandige resultaatverantwoordelijke eenheid onder de Regio Twente. Dit betekent niet alleen een rechtspositionele verandering (van projectorganisatie naar zelfstandige eenheid onder de Regio Twente) maar ook een fysieke verandering c.q. verhuizing. Streefdatum op dit besluit is januari 2018, doch uiterlijk juli 2018. Op dit moment koersen we aan op 1 april 2018.

In verband met de nieuwe positionering is er op dit moment nog veel onduidelijkheid over de exacte kosten (personele kosten, huisvestingskosten e.d.) wat het lastig maakt om nu al een goede en sluitende financiële begroting 2019 op te stellen. Toch zullen we deze kosten, naast de impact van de hieronder beschreven belangrijkste nieuwe ontwikkelingen voor 2019, zo spoedig mogelijk inschatten en in de financiële begroting 2019 opnemen.

Trends en ontwikkelingen

Veilig Thuis Twente heeft zich ten doel gesteld te komen tot het stoppen en/of verminderen van de schadelijke gevolgen van geweld in afhankelijkheidsrelaties en de veiligheid te borgen. Veilig Thuis Twente heeft de basis voor haar werk gelegd in 2015. De opgave voor 2016 en 2017 was de organisatie en het netwerk van VTT verder te ontwikkelen en beter aan te sluiten bij de transformatie van het sociale domein in ieder van de veertien gemeenten van Twente. Hieruit zijn de herijkte samenwerkingsafspraken gemeenten regio Twente en Veilig Thuis Twente voortgekomen (bijlage 1).

Voor 2018 staan de positionering van VTT onder de Regio Twente en het continueren van het primaire proces tijdens dit traject van positionering centraal. Daarnaast vragen de doorlopende ontwikkelingen betreffende de samenwerking lokaal en de landelijke aandachtspunten vanuit Stap 2 van het toezicht van de Inspecties aandacht en inzet van VTT.

Voor 2018 én met name voor 2019 vragen daarnaast ook de nieuwe landelijke en wettelijke ontwikkelingen extra aandacht en inzet waarop geïnvesteerd moet worden. Deze ontwikkelingen zijn: de implementatie van het landelijke nieuwe Triage Instrument en de actualisatie en implementatie van het Landelijke Handelingsprotocol van de Veilig Thuis organisaties en de "Aanscherping van de Meldcode" en de "Radarfunctie" van de Veilig Thuis organisaties. De verwachting is dat twee laatstgenoemde ontwikkelingen in 2019 zullen leiden tot een toename van het aantal meldingen voor de Veilig Thuis organisaties. De VNG heeft hiervan een impactanalyse gemaakt. Daarnaast zal VTT haar certificering met betrekking tot het normenkader (Kwaliteits Management Systeem ISO 9001) in 2019 moeten behalen.

Werkzaamheden

Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente & Samen14

Wat willen we bereiken?

Wettelijke taken Veilig Thuis Twente

Veilig Thuis Twente voert de haar toegewezen wettelijke taken uit:

- fungeren als herkenbaar en toegankelijk meldpunt voor alle meldingen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- verstrekken van advies en zo nodig bieden van ondersteuning aan adviesvragers, professionals en burgers;
- onderzoek naar aanleiding van meldingen;
- adviseren voor passende hulpverlening;
- (doen): inzetten van vervolgtrajecten van Veilig Thuis en vervolgtrajecten na overdracht in afstemming met de lokale toegang van gemeenten;
- zo nodig informeren van politie of de Raad voor de Kinderbescherming
- terug rapporteren aan de melder.

De doelstelling van Veilig Thuis Twente is om zaken na triage, zo spoedig mogelijk als verantwoord is, over te dragen aan de lokale zorgstructuren. VTT neemt al enige tijd minder zaken dan voorheen in onderzoek omdat ze eerder uitgevoerd worden als vervolgtraject, óf als advies- of ondersteuningstraject. Veilig Thuis weet zich daarnaast verantwoordelijk om zaken die onder haar aandacht zijn tijdig en zorgvuldig te beoordelen en niet los te laten voordat er een voldoende veilige situatie is en waar nodig casusregie is georganiseerd. Veilig Thuis zal complexe casuïstiek gedurende een afgesproken periode monitoren.

De plustaken van Veilig Thuis Twente zijn

- preventie- en deskundigheid bevorderende activiteiten;
- deskundige inbreng bij huisverboden en ernstige huiselijk geweld zaken met een acuut gevaar dreiging;
- uitvoeren van de bereikbare c.q. crisisdienst buiten kantoor tijden voor huiselijk geweld en kindermishandeling inclusief andere spoedeisende situaties rondom jeugdigen, inclusief de bereikbaarheid buiten kantoor uren voor gerelateerde organisaties (de maatschappelijk werk organisaties);
- fungeren als regionaal expertisecentrum (juridisch, gedragswetenschappelijk, preventief).

Wat doen we ervoor?

In 2019 zullen we uiteraard opnieuw uitvoering geven aan onze wettelijke en plustaken.

Hierbij stellen we ons ten doel wachtlijst vrij te werken. Daarnaast zullen de volgende ontwikkelingen in 2019 onze extra aandacht en inzet vragen:

- De "Aanscherping van de Meldcode".
- De "Radarfunctie".
- Behalen certificaat ISO 9001.
- Doorontwikkeling samenwerking in de zorgketen binnen de Regio Twente.
- Doorontwikkeling samenwerking VHT, OM en politie in een MDA++ aanpak.
- Doorontwikkeling registratie, managementrapportage en landelijke CBS rapportage.

Indicatoren		Huidig niveau (2018)	Ambitie niveau (2019)
1.	Wettelijke taken VTT	Van wachtlijst naar wachtlijst vrij	Wachtlijst vrij
2.	Plustaken	Ten dienste en in afstemming met ketenpartners in de regio.	Ten dienste en in afstemming met ketenpartners in de regio
3.	Aanscherping Meldcode en uitvoering Radarfunctie	2018 Voorbereiden en start implementatie	Uitvoering en gereed zijn voor de extra werkzaamheden die dit van VTT vraagt
4.	Behalen ISO certificering	2018 Voorbereiding KMS, ISO 9001	Certificering middels externe audits
5.	Samenwerking ketenpartners in de zorgketen Twente	Periodieke herijking van de samenwerkingsafspraken met de 14 gemeenten	Vastgestelde Periodieke herijking van de

			samenwerkingsafspraken met de 14 gemeenten
6.	Samenwerking VHT, OM en politie	2018 Doorontwikkeling, eerste omschrijving samenwerkingsafspraken	Uitvoering van en doorontwikkeling
7.	Doorontwikkeling registratie, managementrapportage en CBS rapportage	2018 Doorontwikkeling	Doorontwikkeling

Wat gaat het kosten?

Het moment van besluitvorming omtrent het integreren van Veilig Thuis Twente in de programmabegroting 2019 van Regio Twente heeft er toe geleid dat de financiële uitkomsten niet meer verwerkt konden worden in de programmabegroting 2019. In de loop van 2018 zullen de financiële uitkomsten verwerkt worden door middel van een begrotingswijziging. Dit heeft bij ongewijzigd beleid geen gevolgen voor de gemeentelijke bijdrage.

Veilig Thuis Twente	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Geëscaleerde zorg 18-	0	3.415.662	3.415.662
Totaal	0	3.415.662	3.415.662
<i>Taakveld Overhead</i>	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	0	3.415.662	3.415.662

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

10. Coalitions of the Willing

Binnen Regio Twente wordt in verschillende allianties van gemeenten, waterschap en Regio Twente-organisatie op verschillende ondersteunende werkprocessen samengewerkt. In dit hoofdstuk worden een aantal samenwerkingen beschreven.

10.1 Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in	Colleges van B&W van de Netwerksteden
Contactpersoon (Programmamanager)	R. Kippers

Inleiding

Netwerkstad Twente is een vrijwillige samenwerking van de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en Oldenzaal. Nadere besluitvorming over de invulling van dit programma vindt naar verwachting plaats in 2018 waarna de begroting indien nodig wordt aangepast.

Overzicht van baten en lasten

Netwerkstad	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Bestuur	201.045	186.045	-15.000
Totaal	201.045	186.045	-15.000
Taakveld Overhead	0	15.000 ³	15.000
Gemeentelijke bijdrage	201.045	201.045	0

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

³ Dit betreft een bijdrage in de kosten van het Twentehuis.

10.2 Kennispunt Twente

**Verantwoordelijkheid van
Besluitvorming in
Programmamanager**

**Bestuurdersoverleg Kennispunt Twente
Colleges van B & W / Dagelijks bestuur
drs. I. Bakker**

Inleiding

De komende jaren wil Kennispunt Twente zich verder ontwikkelen tot een onderzoeksbureau voor alle Twentse gemeenten en voor aan de gemeenten gelieerde organisaties. Kennispunt Twente richt zich op alle domeinen die voor gemeenten en de regio Twente van belang zijn. Kennispunt Twente kent een werkprogramma waarin inspanningen voor het algemeen belang van de deelnemende gemeenten (een coalition of the willing) en Twente zijn opgenomen. Kennispunt Twente wordt aangestuurd door een bestuurlijk programmeringsoverleg en een ambtelijke regiegroep. Regio Twente is de gastheer van Kennispunt Twente. Kennispunt heeft echter een onafhankelijke positie om kritisch en onafhankelijk onderzoek en advies te kunnen garanderen.

Missie Kennispunt Twente: Kennispunt Twente stelt zich ten doel de kennispositie van de Twentse gemeenten en van de regio Twente te versterken. Dit doel bereikt Kennispunt Twente door hoogwaardige sturingsinformatie te leveren, die aansluit bij actuele besluitvorming voorzien is van duiding en handelingsperspectief biedt. Kennispunt Twente is het eerste aanspreekpunt en een betrouwbare partner voor onderzoek en advies in alle stadia van beleidsontwikkeling en – uitvoering. Kennispunt Twente onderhoudt nauwe contacten met Twentse gemeentelijke organisaties en met de regio op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau en participeert in vaste samenwerkingsverbanden en gelegenheidscoalities. Intensieve samenwerking met regionale en landelijke kennisinstituten als de UT, Saxion en VNG/VNG Realisatie draagt bij aan het optimaliseren van de kennispositie van en de productontwikkeling voor de gemeenten.

Trends en ontwikkelingen

De doorontwikkeling van Kennispunt Twente vindt plaats in een turbulente maatschappelijke context. Gemeenten moeten bezuinigen, maar krijgen ook meer verantwoordelijkheden. De samenleving wordt diverser en complexer. Burgers dienen meer en meer op hun eigen kracht te worden aangesproken. Gemeenten werken op verschillende terreinen al samen, een trend die doorzet met samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en economische zaken. De gemeenten oriënteren zich in hun bestuurlijke opgaven steeds meer regionaal. Er zijn veel overlappende vragen en thema's voor gemeenten en regio. Dit biedt voor Kennispunt kansen in het gericht opschalen en regionaliseren van vraagstukken en problemen. Kennispunt Twente wil komen tot een regionaal integrerend aanbod: samenhang waar mogelijk, specialisatie waar nodig. Het goed gebruiken van de enorme hoeveelheid beschikbare data wordt steeds belangrijker voor gemeenten. Data gedreven werken neemt een vlucht waarbij Kennispunt Twente een belangrijke uitvoerende en faciliterende rol voor de gemeenten speelt.

Speerpunten

We zijn toegewijd aan de Twentse gemeenten, Regio Twente en de Twentse samenleving. We zijn van en voor de gemeenten en willen echt bijdragen aan de kennispositie van de gemeenten en regio Twente en de regio versterken. We leggen de lat hoog als het gaat om kwaliteit van onze diensten en producten en om onze relaties met opdrachtgevers.

We werken verbindend. We verbinden kennis aan vragen. We werken gemeentegrens- en domein-overschrijdend en werken daarbij samen met kennispartners om de gemeenten en Regio Twente zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn. We zijn gespist op het creëren van synergie en brengen maatschappelijke partijen samen.

Vanwege onze vraagbaakfunctie en door het ontsluiten en verspreiden van kennis en informatie zijn we toegankelijk voor onze partners. We zijn zichtbaar en herkenbaar door duidelijke communicatie. We organiseren kennisbijeenkomsten.

We zijn ondernemend. We nemen initiatief om de kennispositie van gemeenten en Regio Twente te verbeteren en zijn betrokken bij lokale en regionale vraagstukken, maar ook breder gericht op maatschappelijke ontwikkelingen. Vanuit deze ontwikkelingen maken we een vertaling naar de regionale en gemeentelijke situatie. We signaleren maatschappelijke ontwikkelingen en inspireren door actieve kennisuitwisseling. We zijn vernieuwend in methoden en technieken van onderzoek en in presentatie en rapportage van kennis en informatie

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Bestuursovereenkomst Kennispunt Twente 2017-2020	Colleges van gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo en dagelijks bestuur Regio Twente	DB 15 december 2016

Werkzaamheden Kennispunt Twente

Wat willen we bereiken?

Kennispunt Twente wil Twente breed kwalitatief hoogwaardig onderzoek en statistiek bieden voorzien van duiding om de kennispositie van de gemeenten en de regio te versterken. Daarnaast ondersteunen we gemeenten en regionale partners bij het versterken van data gedreven sturing.

Wat doen we ervoor?

Bij Kennispunt Twente werken onderzoekers, dataspecialisten en data scientists. Zij genereren kennis door eigen onderzoek en dataverzameling en door hun kennis te verbinden aan die van strategische partners als UT, Saxion en provincie. We maken gebruik van innovatieve en beproefde onderzoeksmethoden en zoekt synergie tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek, tussen data en duiding. De kern van de activiteiten bestaat uit statistische beschrijvingen en prognoses, monitoronderzoek en toegepast beleidsonderzoek. De burgerpanels die door Kennispunt Twente worden beheerd, zijn een belangrijke pijler onder het werk. De panels worden zo mogelijk uitgebreid naar andere gemeenten en meer participatief ingericht. Daarnaast biedt de Twentse Databank een stevige basis om de implicaties van lokaal en regionaal beleid te kunnen onderzoeken. Kennispunt Twente legt deze databank aan en onderhoudt deze. De databank wordt in 2019 verder uitgebreid. Het duiden van maatschappelijke ontwikkelingen in de vorm van adviseren blijft een kerntaak in eigen beheer. Het ontwikkelen van nieuwe producten in antwoord op nieuwe beleidsopgaven geschiedt in samenspraak met kennisinstituten en gespecialiseerde bureaus.

Indicatoren	E / P	Bron	Nulmeting (Jaar)	Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1. Opdrachtgevers beoordelen de kwaliteit en relevantie voor besluitvorming van de producten van Kennispunt Twente positief Klanttevredenheid	E	Evaluatie 2016	2016	7,5	≥7,5
2. Het aantal lopende projecten in een jaar met twee of meer opdrachtgevers groeit en het aantal coalities waarin Kennispunt Twente als partner samenwerkt groeit	P	zelfevaluatie	2017	10 projecten en 6 coalities	12 projecten en 8 coalities

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Overzicht van baten en lasten

Kennispunt Twente	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Economische ontwikkeling	1.620.563	1.372.434	-248.129
Totaal	1.620.563	1.372.434	-248.129
Taakveld Overhead	0	248.129	248.129
Gemeentelijke bijdrage	1.620.563	1.620.563	0

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

10.3 Milieu, Duurzaamheid en Afval

Verantwoordelijkheid van Besluitvorming in Programmamanager	Portefeuillehouders overleg Milieu, Duurzaamheid en Afval Colleges van B & W drs. S.L. van der Steen
--	---

Inleiding

In 2016 hebben alle colleges ingestemd met de bestuursopdracht Milieu, Duurzaamheid en Afval 2017-2018. De gemeenten focussen zich in de samenwerking op de thema's Energie en Afval op basis van Coalition of the Willing. In 2018 wordt de (nieuwe) MDA-samenwerking vanaf 2019 vorm gegeven.

Milieu, Duurzaamheid en Afval

Wat willen we bereiken?

Streven naar een circulaire economie, waarbij de focus ligt op een energieneutraal Twente in 2050 en een afvalloze regio in 2030. Circulaire economie is tevens opgenomen als actielijn 4 in de Agenda voor Twente en vormt daarmee een verbindingslijn met de MDA-samenwerking.

Wat doen we ervoor?

- Organiseren en ondersteunen van AO's MD en Afval en PHO MDA
- Strategisch adviseren met gemeenten en externe partners over de dan actuele MDA-thema's,
- Advisering rond uitvoering actielijn 4 Agenda voor Twente
- Regio-coördinatie Duurzaamheid
- Coördinatie afvalonderwerpen, waaronder Afvalloos Twente
- Uitvoering Twentse Energie Strategie
- Ondersteuning werkgroepen t.b.v. MDA-samenwerking

Indicatoren		E/ P	Huidig niveau 2017	Ambitie niveau (2019)
1.	Aantal bestuurlijke overleggen	P	5	5
2.	Aantal ambtelijke overleggen	P	11	11
3.	Advisering en ondersteuning inhoudelijke werkgroepen	E	Twee-wekelijkse advisering	Twee-wekelijkse advisering
4.	Overleggen regio-coördinatie DZH	P	6	p.m.
5.	Thema-bijeenkomsten	P	2	2
6.	Uitvoering Twentse Energie Strategie	E	Twee-wekelijkse advisering	Twee-wekelijkse advisering
7.	Folluw up Afvalloos Twente	E	Procesbege-leiding	Procesbege-leiding

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Bestuursopdracht MDA 2017-2018	PHO MDA/gemeenten	2016
Rapport Naar Afvalloos Twente 2030	PHO MDA/gemeenten	2013
Regionale Energievisie	Twentse gemeenten	2018
Agenda voor Twente	Twentse gemeenten	2017

Overzicht van baten en lasten

Milieu, Duurzaamheid en Afval	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Milieubeheer	85.000	85.000	0
Totaal	85.000	85.000	0
Taakveld Overhead	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage	85.000	85.000	0

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

10.4 Twentse Kracht

**Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager**

**Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt**

Inleiding

Twentse Kracht richt zich op doorontwikkeling binnen de geformuleerde doelstellingen voor alle 20 aangesloten organisaties. In de komende jaren willen we ons nog sterker neerzetten als facilitator aan behoeften en wensen die bij onze klanten leven. En hierbij de organisaties meer eigenaar te laten zijn en dit proces ook te faciliteren. Het motto voor de komende jaren: "Doen is het nieuwe denken".

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Voorstel op- en inrichting Platform Werken voor de Twentse Overheid	Kring van gemeentesecretarissen	29 oktober 2014

Werkzaamheden

Twentse Kracht

Wat willen we bereiken?

We richten ons op een interne Twentse arbeidsmarkt zonder belemmeringen voor de betrokken overheden en medewerkers met oog voor de opgaven van de Twentse overheden. De inzetbaarheid, mobiliteit en ontwikkelmogelijkheden zijn daarbij maximaal en dragen bij aan aantrekkelijk werkgeverschap van Twentse overheden. Het platform is ontstaan vanuit de wens en noodzaak om in regionaal verband arbeidsmobiliteit, flexibele en duurzame inzetbaarheid, ontwikkeling en aantrekkelijk werkgeverschap op te pakken. De samenwerking in het platform Twentse Kracht legt het accent op het beperken van kwetsbaarheid, kwaliteit, benutten van kansen en kostenbesparing en met ruimte voor verschillen in mate, schaal en aansluitsnelheid. Deze accenten staan voor samenwerking met het doel om gemeenschappelijkheid, verbinding en identiteit te borgen.]

Wat doen we ervoor?

Vacature uitwisseling

Het platform Twentse Kracht biedt de deelnemende organisaties de gelegenheid op de site www.twentsekracht.com haar vacatures, klussen en projecten aan de samenwerkende organisaties kenbaar te maken. Dit draagt bij aan interne mobiliteit en helpt onderling taakstellingen te vervullen.

Twentse School

De Twentse school biedt, in nauwe samenwerking met de deelnemende organisaties, trainingen en workshops aan. Trainingen die direct bijdragen aan mobiliteit en flexibele en duurzame inzetbaarheid én trainingen gericht op de professionele en werkinhoudelijke ontwikkeling.

Regionale mobiliteits- en ontwikkeling bevorderende activiteiten

Het platform Twentse Kracht faciliteert mobiliteits- en ontwikkeling bevorderende activiteiten. Deze activiteiten worden jaarlijks afgestemd op de behoeften van de deelnemende organisaties.

Trainees 2017-2019

Twentse Kracht werkt steeds nauwer samen met de trainees; zij vormen een onderdeel van onze nieuwsbrief en zij voeren regelmatig flying trainee opdrachten voor ons uit.

Er ligt tot slot een voorstel om themagroepen te laten ontstaan vanuit de Regiegroep zodat de deelnemende organisaties elkaar kunnen ondersteunen bij overlappende uitdagingen waar zij voor staan. Twentse Kracht zal dit faciliteren.

|

Indicatoren		E / P	Bron	Nulmeting (2014)	Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1.	Aantal deelnemers Twentse School	P	Connexys/Intern	185	1214	1000
2.	Leden nieuwsbrief	P	Intern	0	183	500
3.	Bezoeken website	P	Google Analytics		813.399	1.000.000

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Overzicht van baten en lasten

Twentse Kracht	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Overhead	280.750	280.750	0
Gemeentelijke bijdrage	280.750	280.750	0

Betreft de som van baten en lasten op product / projectniveau.

10.5 Salarisadministratie

**Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Programmamanager**

**Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt**

Inleiding

De gezamenlijke salarisadministratie bij Regio Twente behelst momenteel Borne, Oldenzaal, Veiligheidsregio Twente en Regio Twente, in totaal circa 2.000 verloningen. De DVO's voor 2018 zijn getekend voor VRT, Oldenzaal en Borne. Regio Twente wil een kwaliteitsslag maken op het terrein van salaris en e-HRM. Meer digitaliseren, betekent minder kwetsbaar, meer kwaliteit en efficiency van werkzaamheden. Om dit te kunnen realiseren is een doorontwikkeling van de samenwerking noodzakelijk.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen voor Regio Twente en haar samenvoegingspartners op het gebied van Salaris en e-HRM zijn:

1. Vermindering kwetsbaarheid: creëren van continuïteit in de dienstverlening.
2. Een kwaliteitsslag: door invoering e-HRM het borgen van de kwaliteit van de dienstverlening en het voorzien in een kwalitatief hoogwaardige klankbord- en informatiefunctie op het personeels- en salarisgebied ten behoeve van medewerkers, managers en bestuur.
3. Een kostenbesparing: door een gezamenlijke investering in e-HRM en door digitalisering van werkprocessen.

Voorwaarden: Het behalen van de genoemde doelstellingen is alleen mogelijk door één manier van werken. Regio Twente kan alleen dan met de samenwerkingspartners een kwaliteitsslag maken. Om dit te realiseren is een plan van aanpak opgesteld voor de jaren 2018-2020.

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Besluit 'Gezamenlijke salarisadministratie'	Voormalige regioraad	3 juli 2013

Werkzaamheden

Salarisadministratie

Wat willen we bereiken?

Deze doorontwikkeling heeft een doorlooptijd van een aantal jaren, waarbij stapsgewijs resultaten worden geboekt.

Resultaten per 1 januari 2019:

De samensmelting van de salarisadministratie is gerealiseerd.

Inrichting Youforce gedeeltelijk gereed conform afspraken, zie bijlage "Planning Youforce".

Resultaten per 1 januari 2020:

Inrichting Youforce gereed conform afspraken, zie bijlage "Planning Youforce".

Er staat een professionele organisatie en volwaardig gesprekspartner die kan voorzien in de behoefte van haar samenwerkingspartners op het terrein van salaris en e-HRM.

Wat doen we ervoor?

- Plan van aanpak incl. planning opstellen en tekenen in 2018 voor de jaren 2018-2020 (dit is de voorwaarde om de doelstelling te realiseren)
- Overlegvormen vormgeven, o.a. structureel overleg met partners
- De database is afgestemd, de basis voor digitalisering van processen is gereed
- Start inrichting Youforce conform afspraken, zie planningen van aanpak voor de gemeenten "Planning Youforce"
- Er zijn meerdere overlegvormen gestart om de doorontwikkeling gezamenlijk op te pakken
- Er wordt gestart met de samensmelting van de salarisadministratie, de basis voor betere kwaliteit is gezet

Indicatoren		E / P	Bron	Nulmeting (Jaar)	Huidig niveau (2017)	Ambitie niveau (2019)
1.	Plan van aanpak 2018-2020 voor gemeenten als voorwaarde voor de kwaliteitsslag			2018	Concept nog niet getekend	Getekende PvA's
2.	Controleverklaring 2019			2017	Aanwezig	Aanwezig

E = effectindicator en P = prestatie-indicator

Salarisadministratie	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Overhead	366.555	366.555	0
Gemeentelijke bijdrage	366.555	366.555	0

10.6 Agenda voor Twente

Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Directeur Leefomgeving
(Programmamanager)

Bestuurscommissie Agenda van
Twente en Colleges van B&W
ir. G.H. Tamminga

Inleiding

Op 31 januari 2018 is door het algemeen bestuur besloten om € 7,50 per inwoner van de 11 deelnemende gemeenten beschikbaar te stellen voor de financiële strategie en de daarmee verbonden financiële instrumenten voor de uitvoering van de Agenda voor Twente.

Doelstellingen

Met de middelen worden o.a. subsidies verstrekt aan diverse instellingen die opgenomen zijn in de basisstructuur. Het gaat hierbij om een bedrag van € 3,50 per inwoner van de deelnemende gemeenten. Daarnaast is een financiële strategie voor de Agenda voor Twente vastgesteld, inclusief financiële instrumenten, om de financiële bijdrage van de gemeenten zo effectief mogelijk in te kunnen zetten en investeringen te doen in projecten en initiatieven die leiden tot rendement en cofinanciering. Hierbij gaat het om € 4,- per inwoner van de deelnemende gemeenten. € 1,50 daarvan is bedoeld voor versnelling en € 2,50 voor positionering.

Agenda voor Twente	Baten	Lasten	Saldo
Taakveld: Economische ontwikkeling	3.610.875	3.341.875	-269.000
Totaal	3.610.875	3.341.875	-269.000
<i>Taakveld Overhead</i>	0	269.000	269.000
Gemeentelijke bijdrage	3.610.875	3.610.875	0

11. Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Domein	Taakveld	2019		
		Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage
	0.5 Treasury	€ 59.590	€ 59.590	€ 0
Algemene dekkingsmiddelen (gemeentelijke bijdrage)		€ 47.672.495	€ 16.908.181	€ 30.764.314
Saldo van baten en lasten		€ 47.732.085	€ 16.967.772	€ 30.764.314

Tabel 3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

12. Paragrafen

De programmabegroting bevat de volgende paragrafen:

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Onderhoud kapitaalgoederen
3. Bedrijfsvoering
4. Verbonden partijen
5. Financiering

Evenals in voorgaande jaren stelt het algemeen bestuur voor het begrotingsjaar 2019 kaders vast om zijn controlerende kaderstellende taak en het budgetrecht uit te kunnen voeren. Deze paragrafen vormen gezamenlijk dat instrument. Ze geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om onderdelen die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Deze aspecten kunnen grote financiële gevolgen hebben en daardoor de realisatie van de programma's beïnvloeden.

12.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vernieuwing nota risicomanagement

Op 11 februari 2015 is een nader voorstel over nut en noodzaak van reserves en voorzieningen aan de voormalige regioraad voorgelegd. Besloten is de in dat voorstel opgenomen conclusies vooralsnog ter kennisgeving aan te nemen en een nadere brede verdieping te laten plaatsvinden met betrokkenheid van de 14 Twentse gemeenten, rekening houdend met de ontwikkelingen in de Wgr-setting van Regio Twente. In 2017 zijn wij aan de slag gegaan met het vernieuwen hoe wij binnen Regio Twente omgaan met risico management en reserve vorming. Deze vernieuwing heeft geleid tot de nieuwe ["Nota van risicomanagement tot reserves en voorzieningen"](#). In deze nota is ook het beleid van Regio Twente voor risicomanagement en weerstandsvermogen opgenomen. De effecten van deze nieuwe nota worden voor het eerst uitgewerkt in deze paragraaf.

Weerstandsvermogen

Berekening weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen dient de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet te worden tegen de benodigde weerstandscapaciteit. Als we dit doen dan komen we uit op een ratio van afgerond 1,0. De ratio bevindt zich hiermee in de door het algemeen bestuur vastgestelde wenselijke bandbreedte van 0,8 – 1,0. In het onderstaande tabel is de berekening weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen	
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	€ 2.807.472
Benodigde weerstandscapaciteit (B)	€ 2.934.750
Ratio (A/B)	1,0

Tabel 4 Ratio Weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in totaal € 2,8 mln. en bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Bij veel overheidsorganisaties is sprake van "beklemde" bestemmingsreserves. Deze worden gecorrigeerd op de weerstandscapaciteit. Als "beklemde" reserves niet als beschikbare weerstandscapaciteit worden gezien is dit van invloed op de weerstandsratio. Bij Regio Twente zijn enkele bestemmingsreserves als "beklemd" geoormerkt. Deze bestemmingsreserves worden niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit. Ook de reserves in het kader van Coalition the Willing activiteiten worden niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit. Hieronder treft u overzicht van alle reserves en wordt inzichtelijk gemaakt welke reserves onderdeel vormen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Omschrijving	Maakt onderdeel uit van weerstandscapaciteit?	Saldo per 31-12-2017
Algemene reserve Regio Twente	Ja	116.807
Bestemmingsreserve aandelen Twence BV	Nee, beklemd	88.446
Resultaat AVT/IPT	Nee, beklemd	2.812.899-
Totaal Algemene Reserves		2.607.646-
Egalisatiereserve ICT	Ja	446.705
Reserve innovatieve bedrijfsvoering	Ja	32.141
Reserve Bedrijfsvoering (VRT)	Ja	103.387
Reserve Bedrijfsvoering	Ja	225.008
Totaal reserves domein Bedrijfsvoering		807.241
Egalisatiereserve Leefomgeving	Ja	220.331
Egalisatiereserve parkeergelden	Ja	8.951
Reserve groot onderhoud Hulsbeek	Nee, beklemd	116.613
Reserve groot onderhoud Rutbeek	Nee, beklemd	185.572
Reserve groot onderhoud Lageveld	Nee, beklemd	8.928
Reserve groot onderhoud Arboretum	Nee, beklemd	-
Reserve groot onderhoud Fietspaden	Nee, beklemd	39.617
Reserve Routenetwerken	Nee, beklemd	0
Reserve vervanging en vernieuwing	Nee, beklemd	396.216
Reserve werkplaats HB	Nee, beklemd	83.743
Reserve stimulering Recreatie & Toerisme	Ja	216.415
Provinciale reserve recreatieve voorzieningen	Nee, beklemd	794.674
Reserve Monitoring Recreatie & Toerisme	Ja	898-
Reserve herplaatsing personeel	Ja	15.949
Reserve Milieu projecten	Ja	60.073
Totaal reserves domein Leefomgeving		2.146.185
Egalisatiereserve Gezondheid	Ja	478.839
Egalisatiereserve SOA Poli	Ja	121.963
Egalisatiereserve MOA/PGA	Ja	180.738
Reserve projecten	Ja	254.064
Reserve tarieftaken	Ja	327.000
Totaal reserves domein Gezondheid		1.362.603
Reserve salarisadministratie Netwerkstad	Nee, beklemd	30.298
Reserve Kennispunt Twente	Nee, beklemd	585.535
Reserve Netwerkstad	Nee, beklemd	360.677
Totaal reserves Coalition of the willing		976.510
Totaal reserves		2.684.893

Tabel 5 Overzicht beschikbare weerstandscapaciteit

Samengevat komt het totaal aan beschikbare weerstandscapaciteit (niet zijnde beklemd) neer op:

Omschrijving	Weerstandscapaciteit per 31-12-2017
Algemeen	€ 116.807
Gezondheid	€ 1.362.603
Bedrijfsvoering	€ 807.241
Leefomgeving	€ 520.821
OZJT	€ -
Totaal	€ 2.807.472

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt in totaal € 2,9 mln. en wordt bepaald door het inventariseren van risico's. Hieronder treft u een specificatie van de door Regio Twente geïnventariseerde risico's inclusief kans bepaling en financieel gevolg (impact).

Omschrijving risico	Risicowaarde (Kans X Impact)	Kans	Impact
Algemeen			
Het risico dat voldaan moet worden aan niet verzekerde verplichtingen (bijv. WW en ziekteverzuim)	€ 37.500	Is wel eens voorgekomen	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico op productieverlies door onvoldoende werkende ICT infrastructuur	€ 105.000	Waarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het risico op het optreden van een datalek (informatie-beveiliging), hack e.d.	€ 52.500	Waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico dat er niet wordt voldaan aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	€ 105.000	Onwaarschijnlijk	€ 200.000 <> € 500.000
Het risico op juridische procedures en aansprakelijkheid, bezwaarschriften, fraude e.d.	€ 105.000	Waarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het risico op inefficiënt gebruik Twentehuis	€ 37.500	Is wel eens voorgekomen	€ 50.000 <> € 100.000
	€ 442.500		
Gezondheid			
Het risico dat voldaan moet worden aan niet verzekerde verplichtingen (bijv. WW en ziekteverzuim langdurig)	€ 315.000	Zeer waarschijnlijk	€ 200.000 <> € 500.000
Het risico dat niet begrote kosten gemaakt moeten worden door krapte op de arbeidsmarkt	€ 52.500	Waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico op extra personele investeringen door publieke gezondheid asielzoekers	€ 52.500	Waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico op productieverlies door onvoldoende werkende ICT infrastructuur	€ 135.000	Zeer waarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het risico op wegvallen project opbrengsten en opbrengsten tarief taken	€ 315.000	Zeer waarschijnlijk	€ 200.000 <> € 500.000
Investerings in het nieuwe Digitaal Dossier JGZ	€ 330.000	-	-
	€ 1.200.000		
Bedrijfsvoering			
Het risico dat voldaan moet worden aan niet verzekerde verplichtingen (bijv. WW en ziekteverzuim langdurig)	€ 105.000	Waarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het Risico op lagere vergoeding Agende van/voor Twente dan gemaakte kosten	€ 135.000	Zeer waarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het Risico op verandering in wet- en regelgeving	€ 52.500	Waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
Het Risico op ondersteuning coalitie taken	€ -	Zeer onwaarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico op levering diensten aan externe partijen	€ 75.000	Is wel eens voorgekomen	€ 100.000 <> € 200.000
Het risico op aanbestedingsprocedure Bedrijfsvoering	€ 75.000	Is wel eens voorgekomen	€ 100.000 <> € 200.000
Investerings Cloud 2020	€ 421.000		
Investerings applicaties	€ 50.000		
	€ 913.500		
Leefomgeving			
Het risico dat voldaan moet worden aan niet verzekerde verplichtingen (bijv. WW en ziekteverzuim)	€ 37.500	Is wel eens voorgekomen	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico op wegvallen van dekking t.b.v. inzet voor Coalitions of the Willing	€ 45.000	Onwaarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het risico op wegvallen van dekking t.b.v. inzet voor het basis taken pakket	€ -	Zeer onwaarschijnlijk	€ 100.000 <> € 200.000
Het risico op verminderde inkomsten door derving erfpacht-exploitatierchten (huren)	€ 26.250	Waarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000
Het risico op verminderde inkomsten uit evenementen	€ 37.500	Is wel eens voorgekomen	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico op verminderde inkomsten uit parkeergelden	€ 26.250	Waarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000
Het risico op stormschade houtopstand recreatieparken	€ 33.750	Zeer waarschijnlijk	€ 25.000 <> € 50.000
	€ 206.250		
OZJT			
Het risico dat voldaan moet worden aan niet verzekerde verplichtingen (bijv. WW en ziekteverzuim)	€ 37.500	Is wel eens voorgekomen	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico dat niet begrote kosten gemaakt moeten worden door krapte op de arbeidsmarkt	€ 67.500	Zeer waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
Het risico dat er juridische procedures worden gestart naar aanleiding van contractmanagement	€ 67.500	Zeer waarschijnlijk	€ 50.000 <> € 100.000
	€ 172.500		
Totaal omvang risico's	€ 2.934.750		

Tabel 6 Samenvattend overzicht geïnventariseerde risico's.

Samenvattend overzicht beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit

Domein	Risicowaarde (Kans X Impact)	Weerstandscapaciteit per 31-12-2017	Over- / onderdekking
Algemeen	€ 442.500	€ 116.807	€ 325.693-
Gezondheid	€ 1.200.000	€ 1.362.603	€ 162.603
Bedrijfsvoering	€ 913.500	€ 807.241	€ 106.259-
Leefomgeving	€ 206.250	€ 520.821	€ 314.571
OZJT	€ 172.500	€ -	€ 172.500-
Totaal	€ 2.934.750	€ 2.807.472	€ 127.278-

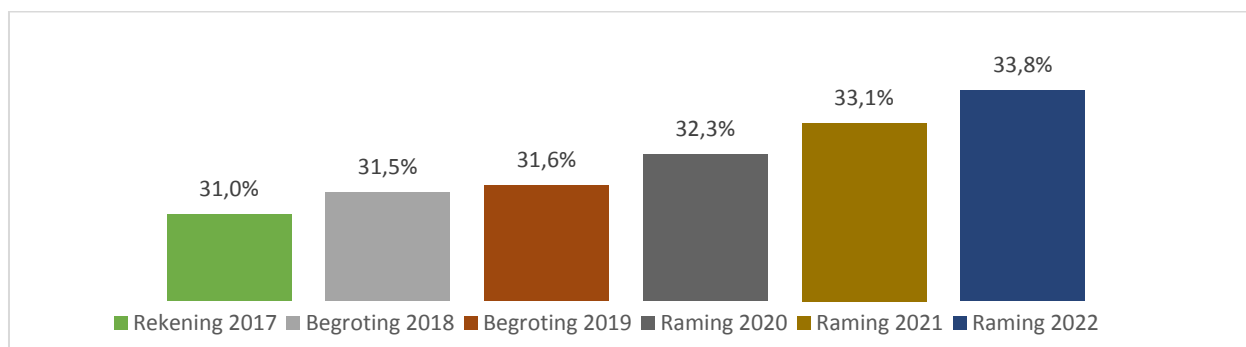
Tabel 7 Samenvattend overzicht beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit

Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ook een set aan verplichte financiële kengetallen wordt opgenomen.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Regio Twente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht baten en lasten. Met het kengetal solvabiliteit wordt beoordeeld in hoeverre het bezit op de linkerzijde van de balans schuldenvrij is.

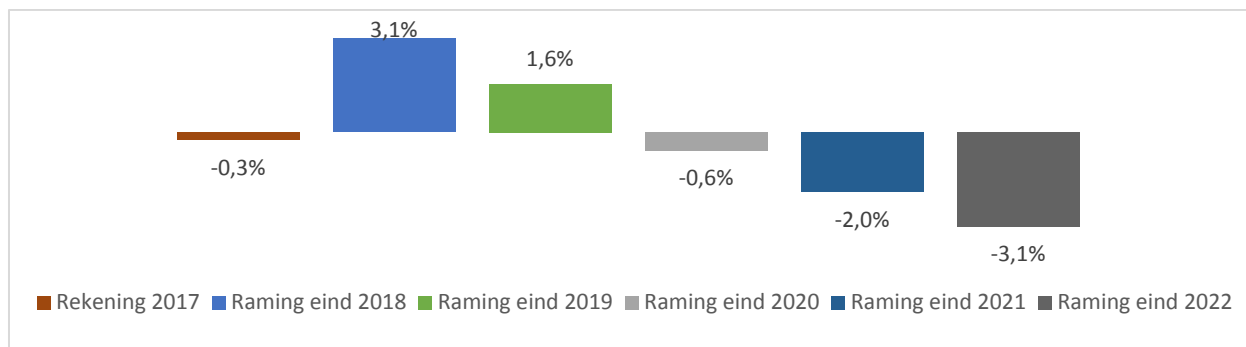

Figuur 1 Solvabiliteitsratio

De verwachting is dat de solvabiliteitsratio licht gaat toenemen in 2019. De solvabiliteitsratio wordt erg beïnvloed door de voorfinanciering in het kader van de Agenda van Twente. Regio Twente voorfinanciert indien nodig uit eigen middelen de te verstrekken bijdragen voor de Agenda van Twente. Dit heeft te maken met het jaarlijks achteraf ontvangen van de dividenduitkering van Twente en is conform de vastgestelde afspraken met het toenmalige algemeen bestuur. De solvabiliteitsratio van Regio Twente scoort volgens de VNG normen "voldoende" (>20%).

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Regio Twente ten opzichte van de totale baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

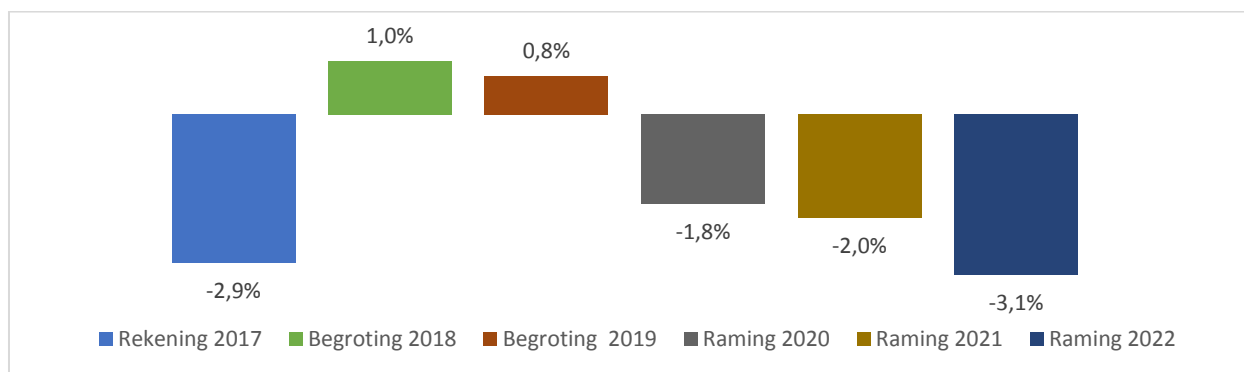

Figuur 2 Netto Schuldquote

De netto schuldquote van Regio Twente laat zien dat de druk van rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag is.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor uitgeleend geld

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen en omdat het onzeker is of alle leningen terug zullen worden betaald wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa (cf. art. 36 BBV lid b, c, d, e en f) ook alle verstrekte leningen aan verbonden partijen en andere verstrekte leningen worden opgenomen.

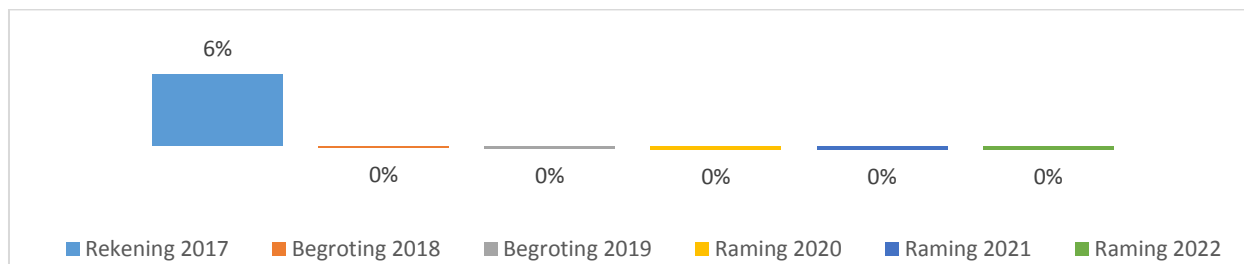

Figuur 3 Netto Schuldquote Gecorrigeerd

De netto schuldquote is nu gecorrigeerd voor uitgeleend geld aan verbonden partijen en de verstrekte hypothecaire leningen aan personeel. De netto schuldquote inclusief uitgeleend geld laat zien dat de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie nog steeds laag is.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte Regio Twente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten en structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Figuur 4 Structurele exploitatieruimte

Bovenstaande figuur laat zien dat de structurele exploitatieruimte nihil is. Hieruit blijkt dat meerjarig de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten, of door onttrekkingen uit reserves.

Als we de ratio weerstandsvermogen en de bovenstaande kengetallen in samenhang beschouwen dan constateren we voor Regio Twente een stabiele financiële positie voor de komende jaren.

12.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Regio Twente exploiteert de recreatieparken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld. Daarnaast onderhoudt Regio Twente de recreatieve Twentse fietspaden en de diverse routenetwerken voor fietsen, wandelen, mountainbiken, paardrijden en auto's. Deze voorzieningen zijn gericht op zowel de inwoner van Twente als op de toerist. Met name het netwerk van de fietspaden en de kwalitatief hoog aangeschreven routesystemen in Twente vormen voor de toerist een belangrijk criterium om Twente te kiezen voor een (korte) vakantiebestemming (Regio Twente, 2017).

Als eigenaar en beheerder van de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken, heeft Regio Twente een algemene zorgplicht om haar kapitaalgoederen adequaat te beheren en te onderhouden. In dit beheerplan wordt invulling gegeven aan de wijze van beheer en onderhoud van alle kapitaalgoederen van de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken. Daarmee sluit Regio Twente aan bij de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV). Nog niet eerder is er voor deze kapitaalgoederen een beheerplan opgesteld. Daarom wordt er op basis van de huidige financiële situatie en de daarbij behorende beheerstrategieën c.q. kwaliteitsniveaus een richtlijn voor de komende jaren bepaald. Het BBV schrijft een beheertermijn voor van maximaal vijf jaar.

Recreatieparken

Recreatieve Voorzieningen beheert de recreatieparken Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden) en bezit op een aantal bijbehorende bedrijfsgebouwen. Het gaat hierbij om beheercentra met bijbehorende schuren en loodsen. Tevens bezitten de parken allemaal meerdere toiletgebouwen. Daarnaast zijn op de parken nog een aantal panden in eigendom. Deze panden zijn veelal verhuurd. . Tevens heeft Regio Twente een aantal dienstwoningen in eigendom, die worden verhuurd aan de beheerders van de parken. De boekwaarde van het in deze kapitaalgoederen geïnvesteerd vermogen staat aangegeven en gespecificeerd op de balans. Eventuele verschillen in de boekwaarde en de waarde in het economisch verkeer (zo die al bekend is) worden aangemerkt als stille reserve.

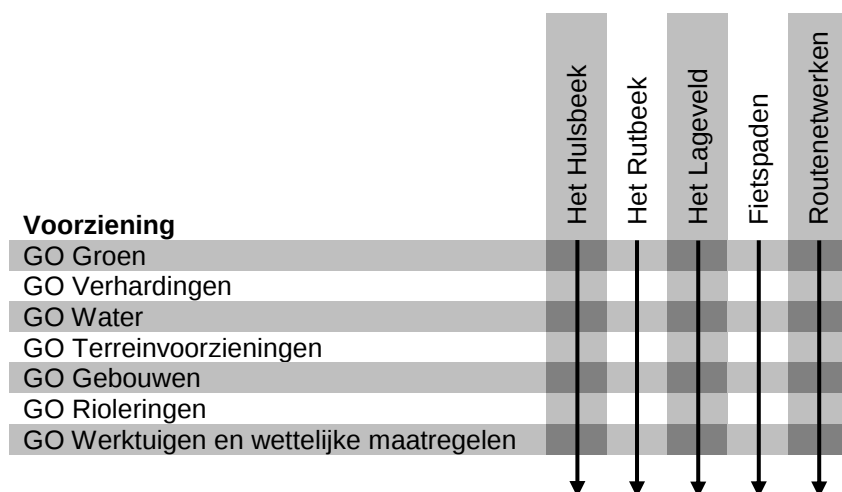
Beheerplan voor groot onderhoud

Groot en klein onderhoud houdt het object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de vooraf bepaalde gebruiksduur (afschrijvingstermijn) van het object. Volgens het BBV mogen kosten van onderhoud daarom niet worden geactiveerd; lasten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering in de exploitatie te worden opgenomen en lasten van groot onderhoud worden in een voorziening gebracht. Indien een kapitaalgoed is afgeschreven, is er geen sprake van groot onderhoud maar van vervangingsinvestering (Commissie BBV, 2017). In dit beheerplan wordt daarom alleen het groot onderhoud van kapitaalgoederen beschreven.

Dit beheerplan treedt in werking vanaf begrotingsjaar 2019 voor de duur van vijf jaar. In aansluiting op de bepalingen zoals genoemd in het BBV art. 12 lid 1, worden de kapitaalgoederen in navolgende categorieën uiteengezet in separate beheerplannen:

1. Groot onderhoud Groen;
2. Groot onderhoud Verhardingen;
3. Groot onderhoud Water;
4. Groot onderhoud Terreinvorzieningen;
5. Groot onderhoud Gebouwen;
6. Groot onderhoud Rioleringen;
7. Groot onderhoud Werktuigen en wettelijke maatregelen.

Het onderhoud van kapitaalgoederen van de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken, worden vanuit bovengenoemde categorieën in zeven voorzieningen ondergebracht. Vanwege het kleinschalige karakter van de kapitaalgoederen, worden deze zeven categorieën in separate paragrafen specifiek belicht. In figuur 1 wordt de relatie (symbolisch) tussen de recreatieparken, de fietspaden en de Routenetwerken en de verschillende voorzieningen weergegeven, waarin te zien is dat de voorzieningen onlosmakelijk met de recreatieparken, de fietspaden en Routenetwerken verbonden zijn.

Voor de instandhouding van de recreatieparken zijn in de begrotingen van voorgaande jaren budgetten voor jaaronderhoud en kapitaallasten opgenomen. Daarnaast zijn ten behoeve van groot onderhoud jaarlijks stelposten (dotaties aan reserves) opgenomen (circa € 132.000). Groot onderhoud wordt uitgevoerd middels een meerjarenplanning zoals verwoord in een beheerplan (zie bijlage).

Uit het beheerplan voortvloeiende financiële consequenties

Voorziening GO	Groen	Verhardingen	Water	Terreinvoorzieningen	Gebouwen	Rioleringen	Werktuigen en wettelijke maatregelen	Uitgaven per jaar
2019	€ 39.485	€ 20.407	€ 0	€ 45.289	€ 38.590	€ 2.049	€ 26.258	€ 172.078
2020	€ 12.800	€ 54.949	€ 0	€ 50.057	€ 17.241	€ 6.897	€ 62.028	€ 203.972
2021	€ 3.829	€ 44.734	€ 17.555	€ 55.333	€ 19.531	€ 0	€ 29.867	€ 170.849
2022	€ 12.176	€ 15.236	€ 12.023	€ 42.699	€ 18.244	€ 5.185	€ 45.076	€ 150.639
2023	€ 16.117	€ 17.673	€ 8.856	€ 21.767	€ 3.892	€ 2.106	€ 48.336	€ 118.747
Totaal	€ 84.407	€ 152.999	€ 38.434	€ 215.145	€ 97.498	€ 16.237	€ 211.565	€ 816.285
<i>Jaarlijkse dotatie</i>	<i>€ 16.881</i>	<i>€ 30.600</i>	<i>€ 7.687</i>	<i>€ 43.029</i>	<i>€ 19.500</i>	<i>€ 3.247</i>	<i>€ 42.313</i>	<i>€ 163.257</i>

Om het groot onderhoud voor de komende 5 jaren te bekostigen wordt jaarlijks een totaal bedrag van € 163.257 gestort in de hiervoor bestemde voorzieningen, de kosten worden hier rechtstreeks op in mindering gebracht.

De huidige reserves groot onderhoud zullen naar verwachting een positief saldo laten zien per 1-1-2019. Indien de bestaande systematiek zou worden voortgezet wordt er in 2019 een bedrag van circa € 132.000 gestort in de reserves groot onderhoud. Zie hieronder voor het financiële plaatje.

In de begroting 2019 worden dan de volgende bedragen toegevoegd aan de reserves voor de bekostiging van het groot onderhoud. Tevens zijn de saldi van deze reserves per 31 december 2017 aangegeven.

Park	Dotatie 2019	Saldo 31-12-2017
Hulsbeek	€ 49.864	€ 116.613
Rutbeek	€ 45.437	€ 185.572
Lageveld	€ 23.082	€ 8.928
Fietspaden	€ 17.656	€ 39.617

De saldi in de reserves groot onderhoud per 1-1-2019 (saldo 1-1-2018 + stortingen 2018 – onttrekkingen wegens kosten groot onderhoud 2018) worden gestort in de ingestelde voorzieningen groot onderhoud en dienen daarmee als ‘startkapitaal’ en worden op deze wijze betrokken bij de berekening van de jaarlijkse dotatie aan de voorzieningen. Hiermee verwachten wij dat deze dotatie niet boven het huidige niveau van circa € 132.000 uitkomt.

12.3 Bedrijfsvoering**Verantwoordelijkheid van en besluitvorming in
Domein directeur****Dagelijks bestuur
ir. J. Regtuijt****Inleiding**

Bedrijfsvoering faciliteert de organisatie Regio Twente om vóór en samen met de 14 Twentse gemeenten en maatschappelijke partners tot een gezond en kansrijk Twente te komen. Bedrijfsvoering ondersteunt de primaire processen van Regio Twente in aansluiting en vooroplopend op de vraag, binnen de beschikbare budgetten. Daarnaast faciliteert Bedrijfsvoering derden, o.m. Veiligheidsregio Twente, salarisadministratie en via Twentse Kracht.

Bedrijfsvoering werkt daarbij vanuit de bedoeling, resultaatgericht en faciliteert uitnodigend, proactief en realistisch de samenwerking tussen Twentse overheden en haar partners. Ook draagt Bedrijfsvoering bij aan het zijn van een natuurlijke landingsplek van Regio Twente voor Twentse samenwerkingen.

Trends en ontwikkelingen

In de veranderende omgeving wordt van Regio Twente een flexibele, wendbare uitvoering gevraagd waarin een ondersteuning vanuit Bedrijfsvoering noodzakelijk is die mee beweegt en aanjaagt. Bedrijfsvoering denkt proactief mee met het primaire proces om samen oplossingen te vinden voor de vraagstukken van morgen om waar mogelijk versnelling te stimuleren. Daarbij kijkt Bedrijfsvoering ook kritisch naar de eigen inzet, met oog op de vraag en hetgeen in de omgeving gebeurt (benchmark Vensters voor Bedrijfsvoering). Hiermee heeft Regio Twente in 2017 al een eerste stap gezet, als eerste (vergelijkbare) gemeenschappelijke regeling in Nederland.

Speerpunten

Kernthema's voor Bedrijfsvoering zijn: digitaal, verbonden en samenhang in processen. Dit dient bij te dragen aan een goede, efficiënte ondersteuning van onze klanten om het eigenlijke werk (primaire processen) mogelijk te maken. De vernieuwde digitalisering van ons werk en kaders van Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) maken in 2018 eerste stappen. In 2019 krijgen deze verder vervolg, bijvoorbeeld door verdere implementatie van visie Cloud2020, binnen de bestuurlijke ruimte.

Daarnaast wordt in 2019 structureel invulling gegeven aan de ondersteuning die nodig is om de onder 'Trends en ontwikkelingen' geschetste beweging te maken. Dit in lijn met de besluitvorming over 'nieuw beleid' dat op 7 maart 2018 door algemeen bestuur is behandeld.

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Gemeenschappelijke Regeling Regio Twente	Raden, colleges van B&W en burgemeesters Twentse gemeenten	Oorspronkelijk in 1994. Laatstelijk gewijzigd per 1 januari 2016
Programmabegroting	Algemeen bestuur	Jaarlijks voor 15 april
Financiële- en controleverordening (art. 212 en 213)	Voormalige regioraad	30 september 2015
Organisatieverordening (waarin opgenomen financieel statuut)	Voormalige regioraad	29 juni 2009
Treasurystatuut Regio Twente	Voormalige regioraad	11 november 2015
Controleprotocol Regio Twente (art. 213)	Voormalige regioraad	30 september 2015
Risicomanagement en weerstandsvermogen	Voormalige regioraad	12 februari 2014
Procesvoorstel onderzoek naar doelmatigheid c.q. mogelijke bezuinigingen en heroriëntatie samenwerking	Voormalige regioraad	10 oktober 2012
Intern controleplan Regio Twente (evaluatie wanneer benodigd)	Dagelijks bestuur	20 oktober 2014

Werkzaamheden**Domein Bedrijfsvoering****Wat willen we bereiken?**

- Verdere stappen naar een moderne, stabiele ICT omgeving en informatiemanagement en -beveiliging verder vormgeven. Uitgangspunt bij ICT omgeving is cloud, tenzij..., in lijn met visie Cloud2020. (digitaal).
- Organisatie faciliteren in ontwikkeling en concern breed beleid. (verbonden) (nieuw beleid).
- Verder verbeteren van (samenhang tussen) processen d.m.v. lean. (samenhang in processen).
- Benchmark kengetallen Bedrijfsvoering met omgeving en eerdere eigen resultaten via Vensters voor Bedrijfsvoering. (benchmark).

Wat doen we ervoor?

- Bij de uitrol van een moderne, stabiele ICT omgeving dienen het meerjarenprogramma zoals verwoord in visie 'Cloud2020' en de bestuurlijke besluitvorming (dagelijks bestuur) daarover als onderlegger. Informatieveiligheid krijgt daarbij specifiek aandacht, ook met oog op AVG. Op het gebied van informatiemanagement wordt invulling gegeven aan het in 2018 vast te stellen beleid.
- Bedrijfsvoering faciliteert de primaire processen vanuit nabijheid en met aandacht voor het gemeenschappelijk Regio Twente belang. Beleid - zoals HR beleid - krijgt daarbij primair organisatie breed vorm. In 2019 vindt structurele invulling van nieuw beleid plaats.
- Vanuit samenhang in processen is oog voor continu verbeteren, met behulp van de lean methodiek. Ook in 2019 wordt een aantal processen (verder) geoptimaliseerd.
- Jaarlijkse deelname aan en analyse van de landelijke benchmark Vensters voor Bedrijfsvoering.

Indicatoren		E / P	Bron	Nulmeting (Jaar)	Huidig niveau (2018)	Ambitie niveau (2019)
1.	ICT	P	Cloud2020	2017	Office & Azure in cloud	Vervolg conform Cloud2020
2.	Nieuw beleid	P	Besluit nieuw beleid (7 maart 2018)	2018	Behoeft concern ontwikkeling op gang te brengen	Gewenste ontwikkeling te faciliteren met voldoende capaciteit.

12.4 Verbonden partijen

Deze paragraaf betreft derde rechtspersonen waarmee Regio Twente een bestuurlijke en financiële band heeft, door een participatie in een vennootschap of in stichtingen. We beperken ons hier tot die partijen waarin Regio Twente een **bestuurlijk én financieel** belang heeft. Met een bestuurlijk belang bedoelen we een zetel in het bestuur van een deelneming of stemrecht. Een financieel belang houdt in dat Regio Twente middelen ter beschikking heeft gesteld en die zal verliezen bij faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op haar verhaald kunnen worden. Van een financieel belang is ook sprake als Regio Twente bij liquidatie van een derde rechtspersoon middelen uitgekeerd kan krijgen.

Het bovenstaande impliceert dat er relaties met derde partijen bestaan die slechts een financieel of een bestuurlijk belang inhouden. Deze staan niet in deze paragraaf benoemd. Ook doet zich voor dat Regio Twente een instelling of stichting jaarlijks subsidie verstrekt en op één of andere wijze deelneemt aan het bestuur daarvan maar bij een faillissement juridisch niet aansprakelijk is. Een dergelijke rechtspersoon is geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een financieel belang. Een voorbeeld hiervan is de Personeelsvereniging Regio Twente.

Beleidskader verbonden partijen

Het beleid van Regio Twente met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in het "[Beleidskader deelneming in of relatie met rechtspersonen](#)" die op 14 april 2014 is vastgesteld door het dagelijks bestuur. Hierin staan afspraken over het aangaan van verbindingen met derden en de wijze van sturing en beheersing daarvan. Er is geen eensluidend antwoord te geven op de vraag of kan worden deelgenomen in een rechtspersoon of dat daarmee anderszins een relatie wordt aangegaan. Elk geval vraagt om een specifieke afweging. Wel kan als algemeen uitgangspunt worden aangegeven dat er vanuit de optiek van Regio Twente sprake moet zijn van een duidelijk publiek belang.

Belangrijke ontwikkelingen rond verbonden partijen

Op 6 december 2017 heeft het bestuur van het Twentebedrijf ingestemd met het opheffen van de gemeenschappelijke regeling Twentebedrijf. De budgetten voor het Twentebedrijf zijn opgenomen in het programma SSNT. Het Twentebedrijf is voor Regio Twente geen verbonden partij meer. Per 1 juli 2017 zijn PPM Oost en Oost NL gefuseerd en gaan verder onder de naam Oost NL. In 2019 wordt geen dividend uitkering verwacht van Twence Holding waardoor er geen direct financieel belang meer is in Twence Holding. Hierdoor vervalt Twence Holding als verbonden partij in 2019.

Risicoanalyse

Voor de programmabegroting 2019 heeft Regio Twente een risicoanalyse opgesteld van de verbonden partijen. Voor deze analyse is er een onderscheid gemaakt in bestuurlijke en financiële risico's. De bestuurlijke risico's, denk hierbij aan directie/bestuur en eigenaarsbelang, zijn gekoppeld aan de financiële risico's, denk hierbij aan financiële bijdrage/afhankelijkheid en aansprakelijkheid.

In het overzicht hierna wordt een opsomming gegeven van de relevante verbonden partijen met de bijbehorende meest recente (concept) jaarcijfers.

Vennootschappen en coöperaties

Oost NL N.V. statutair gevestigd te Apeldoorn Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	Oost NL is fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente B.V. Om af te stemmen op en raakvlakken af te tasten met een beleidskader dat de Provincie Overijssel ook op dit gebied uitvoert, is er voor gekozen om het beheer van ons Twents investeringsfonds in handen te leggen van Oost NL. Reden hiervoor is dat zij jarenlange expertise hebben opgebouwd in het beoordelen van projectaanvragen en bovendien op de hoogte zijn van innovatieve ontwikkelingen in Oost Nederland. Bovendien kan hiermee voor de doelgroep een optimale match worden gemaakt voor de inzet van provinciale gelden (in geheel Overijssel) als de Twentse gelden (alleen in Twente). Om deze constructie mogelijk te maken is het noodzakelijk dat Regio Twente aandeelhouder is van Oost NL, daartoe is een aandeel in de N.V. verworven. Zodra het investeringsprogramma is voltooid, wordt ook dit tijdelijke aandeelhouderschap weer opgeheven.

2.	Bestuurlijk belang	Om Oost NL N.V. in de gelegenheid te stellen om dit fonds te kunnen besturen, heeft Regio Twente één aandeel in PPM Oost N.V. aangekocht.
3.	Financieel belang	Regio Twente heeft één aandeel in Oost NL aangekocht. Dit is contractueel vastgelegd.
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is laag aangezien Regio Twente een minimaal belang heeft in Oost NL, zij investeren ook namens de provincies Overijssel en Gelderland. De informatievoorziening is goed georganiseerd tussen Regio Twente en Oost NL. Het financiële risico is ook laag aangezien het financieel belang in Oost NL erg is laag en Regio Twente is ook niet financieel aansprakelijk. De risicoscore is daardoor laag.
5.	Belangrijkste ontwikkelingen	Ook in 2019 blijft Oost NL een actieve partner voor Regio Twente en de fondsbeheerder van het Innovatiefonds Twente.
6.	Eigen vermogen begin 2017 Eigen vermogen eind 2017	€ 83.044 € 83.664
7.	Vreemd vermogen begin 2017 Vreemd vermogen eind 2017	€ 3.017 € 5.301
8.	Jaarresultaat 2017	€ 620

Risico

Innovatiefonds Twente B.V. statutair gevestigd te Enschede. Bedragen X 1.000		Informatie
1.	Doelstelling en openbaar belang	Een van de programmaonderdelen van het investeringsprogramma Innovatiesprong Twente is het beheren en door middel van subsidies uitgeven van een fonds ter stimulering van innovatieve investeringen in Twente. Het Innovatiefonds Twente richt zich op de financiering van innovatieve Twentse MKB-bedrijven. Via deze fonds geeft Regio Twente verder vorm aan het versterken van de sociaal economische structuur van de regio.
2.	Bestuurlijk belang	Innovatiefonds Twente is 100% eigendom van Regio Twente en daarmee is Regio Twente enige aandeelhouder van het fonds. Hierbij moet wel vermeld worden dat Oost NL fondsbeheerder is.
3.	Financieel belang	Regio Twente stelt het Innovatiefonds Twente op termijn € 10.000 beschikbaar die gericht is op de top sector Hightech systemen en materialen (HTSM), een sector waar Twente sterk in is. Het bovenstaande bedrag is als volgt onderverdeeld: 2014: € 4.000 2015: € 3.000 2016: € 3.000 2017: Gereserveerd
4.	Risico's	Bestuurlijke invloed is hoog aangezien Regio Twente 100% eigenaar is van het fonds en ook het bestuur vormt. De informatievoorziening is goed georganiseerd tussen het fonds en Regio Twente. De jaarlijkse bijdrage bedraagt gemiddeld € 3 mln. bovendien is Regio Twente als 100% eigenaar financieel aansprakelijk. Doordat Regio Twente 100% eigenaar is van het fonds is het tegelijkertijd ook in staat om tijdig financieel bij te sturen indien nodig. De risicoscore is daardoor laag.
5.	Ontwikkelingen	Het innovatiefonds is een revolverend fonds en blijft doorlopen na de afloop van de Agenda van Twente in 2019.
6.	Eigen vermogen begin 2017 Eigen vermogen eind 2017	€ 9.159 € 8.811
7.	Vreemd vermogen begin 2017 Vreemd vermogen eind 2017	€ 58 € 94
8.	Jaarresultaat 2017	€ -548

Risico

12.5 Financiering

De uitvoering van programma's wordt mede ondersteund door de financieringsfunctie. Deze functie voorziet in de financieringsbehoefte bij de uitvoering van beleidstaken, door het zo nodig aantrekken van externe financieringsmiddelen, dan wel het beheren en uitzetten van gelden die daarvoor niet direct nodig zijn. Het beleid omtrent de treasuryfunctie is vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde [treasurystatuut](#).

Wettelijk kader

Vanwege de wijziging van de BBV is door de commissie BBV een nieuwe notitierente gepubliceerd. De belangrijkste wijzigingen en de beleidskeuzen van Regio Twente zijn daarin:

- Rentevergoeding over eigen vermogen wordt door de commissie BBV ontraden en daarom kies Regio Twente er ook voor om geen rente toe rekening aan het eigen vermogen.
- Het toerekenen van rente aan taakvelden dient plaats te vinden via het taakveld Treasury. Voor de vernieuwing van het BBV konden gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zelf bepalen hoe zij de omslagrente bepalen en kiezen. De omslagrente dient nu berekend te worden aan de hand van rentelasten en rentebaten op opgenomen en respectievelijk verstrekte geldleningen. Uit het opgestelde renteschema blijkt voor Regio Twente een omslagpercentage van 0,5%.

Schema rentetoerekening Begroting jaar 2019		Bedrag (in €)
a.	Externe rentelast langlopende leningen 2019	91.673
	Externe rentelast kortlopende leningen (kasgeld) 2019	0,00
		-
b.	externe rente baten IST geldleningen 2019	57.873
	externe rentebaten verstrekte hypothecaire leningen 2019	1.718
	Saldo rentelasten en rentebaten (a-b)	32.083
c1.	Rente GREX	0,00
c2.	Rente projectfinanciering	0,00
c3.	Rentebaat van door verstrekt leningen indien specifieke lening aangetrokken	0,00
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	32.083
d1.	Rente over eigen vermogen	0,00
d2.	Rente over voorzieningen	0,00
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	32.083
e.	Aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag %)	0.5 %
	Toe te rekenen rente aan taakvelden (in €)	32.083
f.	Verwacht renteresultaat op taakveld treasury	0

Tabel 8 Renteschema

Berekening voor gecalculeerde omslagpercentage 2019	Bedrag (in €)
Boekwaarde MVA eind 2017	4.694.561
Investerings 2018	2.721.447
Afschrijvingen 2018	628.826
Verwachte Boekwaarde MVA begin 2019 (b)	6.787.181
Toe te rekenen rente (a)	32.083
Voor gecalculeerde omslagpercentage 2019 (a/b)	0,5 %

Tabel 9 Renteomslagpercentage

De uitvoering van het financieringsbeleid vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Om vooral de financieringsrisico's te beperken is in de Wet FIDO een tweetal instrumenten opgenomen, te weten de **rente risiconorm** en de **kasgeldlimiet**. Door de bepalingen van de Wet FIDO worden gemeenschappelijke regelingen verplicht alle geldelijke overschotten bij het Ministerie van Financiën te beleggen, **schatkistbankieren**

Renterisiconorm

De rente risiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende lening portefeuille. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering is het aangaan van een nieuwe lening om de oude af te lossen. De rente risiconorm beperkt dus de aflossingen op de bestaande leningenportefeuille. In onderstaand tabel is de renterisiconorm uiteengezet.

Nr	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Jaarekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1	Begrotingstotaal (excl. mutaties reserves)	49.032	49.941	47.672	48.350	49.199	50.069
2	Renterisiconorm (20% van 1)	9.806	9.988	9.534	9.670	9.840	10.014
3	renteherziening	-	-	-	-	-	-
4	Aflossing	125	131	138	145	153	161
5	Rente risico (3+4)	125	131	138	145	153	161
6	Ruimte onder renterisiconorm (2-5)	9.682	9.857	9.396	9.525	9.687	9.853

Tabel 10 Renterisiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is in de wet FIDO opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. De kasgeldlimiet bepaalt dat gemeenschappelijke regelingen hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kortlopend vreemd vermogen financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten (excl. de stortingen in de reserves). Het percentage wordt berekend als een kwartaalgemiddelde. Ook hiervoor geldt dat hiervan tot op heden nog geen gebruik is gemaakt.

Schatkistbankieren

Uit oogpunt van doelmatigheid is in de Wet FIDO een drempelbedrag opgenomen. Hiermee kan een bepaald bedrag buiten de schatkist worden gehouden, dit drempelbedrag is bepaald op 0,75% van het begrotingstotaal. Voor Regio Twente komt dit in 2019 neer op € 358.000.

13. Financiële begroting

13.1 Overzicht van baten en lasten per taakveld en toelichting inclusief meerjarenraming

Domein	Taakveld	2019			2020			2021			2022		
		Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage	Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage	Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage	Lasten*	Baten*	Gem. bijdrage
Gezondheid	6.1.2 Samenkracht en burgerparticipatie GGD	€ 677.019	€ 894.765	€ 217.746-	€ 694.720	€ 894.765	€ 200.045-	€ 712.891	€ 894.765	€ 181.874-	€ 731.544	€ 894.765	€ 163.221-
	7.1 Volksgezondheid	€ 17.692.801	€ 4.766.217	€ 12.926.584	€ 17.970.225	€ 4.770.177	€ 13.200.048	€ 18.363.841	€ 4.774.244	€ 13.589.597	€ 18.767.598	€ 4.778.421	€ 13.989.177
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	€ 320.329	€ 418.474	€ 98.145-	€ 320.329	€ 422.434	€ 102.105-	€ 320.329	€ 426.501	€ 106.172-	€ 320.329	€ 430.678	€ 110.349-
Totaal Gezondheid		€ 18.690.149	€ 6.079.457	€ 12.610.693	€ 18.985.274	€ 6.087.377	€ 12.897.898	€ 19.397.061	€ 6.095.511	€ 13.301.551	€ 19.819.471	€ 6.103.864	€ 13.715.607
Leefomgeving	2.1 Verkeer en vervoer	€ 276.341	€ -	€ 276.341	€ 276.341	€ -	€ 276.341	€ 276.341	€ -	€ 276.341	€ 276.341	€ -	€ 276.341
	3.1 Economische ontwikkeling	€ 1.730.480	€ 425.000	€ 1.305.480	€ 1.746.509	€ 425.000	€ 1.321.509	€ 1.762.951	€ 425.000	€ 1.337.951	€ 1.779.818	€ 425.000	€ 1.354.818
	3.1 Economische ontwikkeling Internationaa	€ 337.549	€ 12.000	€ 325.549	€ 343.037	€ 12.000	€ 331.037	€ 348.623	€ 12.000	€ 336.623	€ 354.311	€ 12.000	€ 342.311
	3.1 Economische ontwikkeling Agenda van T	€ 44.723	€ 269.330	€ 224.607-	€ 45.859	€ 270.466	€ 224.607-	€ 47.026	€ 271.633	€ 224.607-	€ 48.224	€ 272.831	€ 224.607-
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreati	€ 2.046.722	€ 882.683	€ 1.164.039	€ 2.083.301	€ 887.939	€ 1.195.361	€ 2.120.747	€ 893.249	€ 1.227.497	€ 2.159.081	€ 898.614	€ 1.260.468
	7.4 Milieubeheer	€ 85.000	€ 85.000	€ -	€ 85.000	€ 85.000	€ -	€ 85.000	€ 85.000	€ -	€ 85.000	€ 85.000	€ -
Totaal Leefomgeving		€ 4.520.816	€ 1.674.013	€ 2.846.803	€ 4.580.047	€ 1.680.406	€ 2.899.641	€ 4.640.688	€ 1.686.883	€ 2.953.805	€ 4.702.775	€ 1.693.445	€ 3.009.330
Bestuur en Ondersteuning	0.1 Bestuur	€ 109.610	€ -	€ 109.610	€ 111.837	€ -	€ 111.837	€ 114.113	€ -	€ 114.113	€ 116.441	€ -	€ 116.441
	0.4 Overhead	€ 14.455.718	€ 3.341.326	€ 11.114.393	€ 14.750.080	€ 3.344.931	€ 11.405.148	€ 15.051.747	€ 3.348.575	€ 11.703.171	€ 15.360.908	€ 3.352.258	€ 12.008.650
	0.5 Treasury	€ 59.590	€ 59.590	€ 0-	€ 59.590	€ 59.590	€ 0-	€ 59.590	€ 59.590	€ 0-	€ 59.590	€ 59.590	€ 0-
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringe	€ 430.496	€ -	€ 430.496	€ 390.737	€ -	€ 390.737	€ 396.074	€ -	€ 396.074	€ 401.508	€ -	€ 401.508
Totaal Bestuur en ondersteuning		€ 15.055.414	€ 3.400.916	€ 11.654.498	€ 15.312.244	€ 3.404.522	€ 11.907.722	€ 15.621.524	€ 3.408.166	€ 12.213.358	€ 15.938.447	€ 3.411.848	€ 12.526.599
OZJT/Samen14	6.1.1 Samenkracht en burgerparticipatie OZJT	€ 954.060	€ 170.000	€ 784.060	€ 971.261	€ 171.286	€ 799.974	€ 988.836	€ 172.591	€ 816.245	€ 1.006.793	€ 173.913	€ 832.881
Totaal Organisatie voor de Zorg en de Jeugdhulp in Twente &		€ 954.060	€ 170.000	€ 784.060	€ 971.261	€ 171.286	€ 799.974	€ 988.836	€ 172.591	€ 816.245	€ 1.006.793	€ 173.913	€ 832.881
Veilig Thuis Twente	6.81 Geëscaleerde zorg 18-	€ 3.415.662	€ -	€ 3.415.662	€ 3.460.939	€ -	€ 3.460.939	€ 3.506.851	€ -	€ 3.506.851	€ 3.553.405	€ -	€ 3.553.405
Totaal Veilig Thuis Twente		€ 3.415.662	€ -	€ 3.415.662	€ 3.460.939	€ -	€ 3.460.939	€ 3.506.851	€ -	€ 3.506.851	€ 3.553.405	€ -	€ 3.553.405
Coalition of the Willing	0.10 Bestuur NWS	€ 186.045	€ 201.045	€ 15.000-	€ 187.867	€ 202.867	€ 15.000-	€ 189.734	€ 204.734	€ 15.000-	€ 191.647	€ 206.647	€ 15.000-
	3.1 Economische ontwikkeling KP	€ 1.372.434	€ 1.620.563	€ 248.129-	€ 1.372.434	€ 1.620.563	€ 248.129-	€ 1.372.434	€ 1.620.563	€ 248.129-	€ 1.372.434	€ 1.620.563	€ 248.129-
	3.1 Economische ontwikkeling Agenda voor	€ 3.341.875	€ 3.610.875	€ 269.000-	€ 3.341.875	€ 3.610.875	€ 269.000-	€ 3.341.875	€ 3.610.875	€ 269.000-	€ 3.341.875	€ 3.610.875	€ 269.000-
Totaal Coalition of the Willing		€ 4.900.354	€ 5.432.483	€ 532.129-	€ 4.902.176	€ 5.434.305	€ 532.129-	€ 4.904.043	€ 5.436.172	€ 532.129-	€ 4.905.956	€ 5.438.085	€ 532.129-
Totaal saldo van baten en lasten programma's		€ 47.536.456	€ 16.756.869	€ 30.779.586	€ 48.211.942	€ 16.777.896	€ 31.434.045	€ 49.059.003	€ 16.799.322	€ 32.259.681	€ 49.926.847	€ 16.821.155	€ 33.105.692
		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 0	€ -	€ -	€ 0	€ -	€ -	€ 0
Algemene dekkingsmiddelen (gemeentelijke bijdrage)		€ 47.672.495	€ 16.908.181	€ 30.764.314	€ 48.349.886	€ 16.777.896	€ 31.571.990	€ 49.198.879	€ 16.799.322	€ 32.399.557	€ 50.068.681	€ 16.821.155	€ 33.247.526
Totaal saldo van baten en lasten		€ 136.040-	€ 151.312-	€ 15.272	€ 137.944-	€ 0-	€ 137.944-	€ 139.876-	€ 0-	€ 139.876-	€ 141.834-	€ 0-	€ 141.834-
Mutaties Reserves	0.10 Mutaties reserves	€ 136.040	€ 151.312	€ 15.272-	€ 137.944	€ 0	€ 137.944	€ 139.876	€ 0	€ 139.876	€ 141.834	€ 0	€ 141.834
Totaal Mutaties reserves		€ 136.040	€ 151.312	€ 15.272-	€ 137.944	€ 0	€ 137.944	€ 139.876	€ 0	€ 139.876	€ 141.834	€ 0	€ 141.834
Geraamd resultaat		€ 0	€ 0	€ 0-	€ 0-	€ 0-	€ 0	€ 0-	€ 0-	€ 0	€ 0	€ 0-	€ 0

Figuur 5 Overzicht van baten en lasten inclusief meerjarenraming

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In deze begroting is n.a.v. het besluit van de voormalige regioraad d.d. 12 november 2014 rekening gehouden met de Financiële uitgangs- en aandachtspunten voor verbonden partijen die door de hoofden Financiën aan Regio Twente worden verstrekt. Daarnaast hanteren we in de begroting een aantal uitgangspunten die niet direct tot een wijziging van de gemeentelijke bijdrage leiden.

Loon- en prijscompensatie 2019

Voor de looncompensatie wordt uitgegaan van 2,7% (CPB raming). Dit is echter wat betreft de looncompensatie 'slechts' een raming. De beleidslijn in deze is dat een verschil op de loonsom (overschot of tekort) separaat met de gemeenten wordt vereffend via de tussentijdse rapportage (BERAP) of via de jaarstukken. Voor de prijscompensatie wordt uitgegaan van 2,9% (uitgangspunt werkgroep verbonden partijen Twentse gemeenten).

Bijdrage per gemeente

De gemeentelijke bijdrage 2019 (excl. de bijdrage Jeugdgezondheidszorg) wordt verdeeld over de gemeenten op basis van de inwoneraantallen per 1 januari 2018 (opgave gemeenten) en de bijdrage voor de Jeugdgezondheidszorg op basis van het aantal jeugdigen per 1 januari 2017 (cijfers CBS).

Uitgangspunten meerjarenraming

Bij de opstelling van de meerjarenraming 2020-2022 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De looncompensatie 2020 t/m 2022 wordt geraamd op 2,7% en de prijscompensatie 2020 t/m 2022 op 1,4% (conform CPB raming voor 2019);
2. Het aantal inwoners/jeugdigen is voor de jaren 2020 t/m 2022 gefixeerd op het aantal inwoners/jeugdigen opgenomen in de begroting 2019.

Zittend vervoer

Als uitvloeisel van de zorgplicht voor personeel van een reeds in 2002 afgestoten activiteit, genaamd zittend vervoer, wordt nog aan twee voormalige personeelsleden een WW uitkering uitbetaald. Deze uitkering loopt nog tot uiterlijk 2020 en neemt jaarlijks af. Voor het jaar 2019 wordt nog voor ca. € 45.000 aan kosten verwacht. Deze kosten komen volledig voor rekening van de voormalige Gemeentekring Almelo-gemeenten (GKA gemeenten), omdat het zaakwaarnemend de afwikkeling betreft van een ooit door de Gemeentekring Almelo uitgevoerde activiteit.

Onvoorziene uitgaven

In 2019 wordt evenals in voorgaande jaren een post 'onvoorzien' van € 45.000,- geraamd. Om in bepaalde situaties adequaat, effectief en efficiënt te kunnen handelen verdient het aanbeveling om incidenteel te kunnen beschikken over een dergelijke begrotingspost. Het geraamde bedrag wordt onttrokken aan de algemene reserve, zodat een verhoging van de gemeentelijke bijdrage hiervoor niet aan de orde is. Voordat aanspraak gemaakt wordt op deze post, wordt nagegaan of het saldo van de algemene reserve toereikend om deze onttrekking te kunnen doen.

Het dagelijks bestuur legt vervolgens in de eerstvolgende vergadering van het algemeen bestuur verantwoording af. De onttrekking moet passen binnen het karakter en de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling. In de tussentijdse rapportage wordt gerapporteerd over mogelijke besteding van de post 'onvoorzien'. In de meerjarenraming is het bedrag voor onvoorzien op € 0 gezet in verband met onvoldoende dekking in de algemene reserve.

Tarieftaken

Voor taken, die niet via de algemene bijdrage van gemeenten worden bekostigd, gelden tarieven die alle bedrijfskosten moeten afdekken. Deze tarieven, gerelateerd aan een reëel te verwachten omzet, dienen tenminste een kostendekkend exploitatieresultaat op te leveren. In de begroting zijn deze taken kostendekkend opgenomen. In de praktijk blijkt dit niet altijd op te gaan. In de risicoparagraaf is dit risico benoemd.

Agenda van Twente / Innovatie Platform Twente / Twentse Innovatiesprong (AvT / IPT/ IST)

Vanaf het jaar 2007 is gedurende tien jaar het programma Agenda van Twente uitgevoerd, dit betekent dat dit programma in 2018 formeel is afgelopen en dat nog een aantal resterende werkzaamheden ter afwikkeling moeten worden uitgevoerd. Inmiddels heeft dit programma opvolging gekregen in het investeringsprogramma Agenda voor Twente, dit is een COW taak waaraan niet alle Twentse gemeenten deelnemen en dat afzonderlijk wordt toegelicht.

Daarnaast is via het MKB fonds Vouchers en Kredieten voor ca. € 3 mln. aan geldleningen verstrekt. Hierop wordt rente in rekening gebracht en ontvangen en worden deze leningen (ca. 20 in getal) naar verwachting in de komende jaren t/m 2021 successievelijk afgelost. Voor de kosten van (administratieve) ondersteuning van dit debiteurenbeheer tot 2021 is binnen het beschikbare budget van het "afgelopen" AvT programma bij AB besluit een bedrag van € 500.000,- gereserveerd. Dit bedrag wordt afdoende geacht om de kosten van debiteurenbeheer gedurende deze periode te kunnen bekostigen.

Samenwerking in 'Coalition of the Willing' verband

Er zijn verschillende ontwikkelingen m.b.t. samenwerking tussen gemeenten en Regio Twente op het gebied van bedrijfsvoering ('Coalition of the Willing'). Deze ontwikkelingen hebben geen invloed op de gemeentelijke bijdrage, omdat de kostenverrekening tussen de deelnemende partijen op basis van onderlinge afspraken worden verrekend.

13.1.1 Specificatie gemeentelijke bijdrage 2019 t.o.v. 2018

Gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2018	€ 29.483.686
Begrotingswijziging 2018 Vrijtijdseconomie	€ 577.205
Begrotingswijziging 2018 OZJT	€ 181.551
Begroting 2018 na wijziging	€ 30.242.442
Totale gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2019	€ 30.764.314

Per saldo een stijging van de bijdrage 2019 t.o.v. 2018 € 521.872

Uitgangspunten programmabegroting 2019	Stijging	Daling
Loon en salarissen:		
Werkgeverslasten 2018, ambtsjubilea, periodieken, e.d.	€ 321.837	
Looncompensatie (2,7%)	€ 684.469	
Prijscompensatie (2,9%)	€ 266.823	
Overheveling budget van VRT naar GGD-GROP	€ 8.000	
Omslagrente (0,5%)	€ 32.083	
Totale stijging gemeentelijke bijdrage 2019	€ 1.313.212	
Aanpassing Kennispunt uit gemeentelijke bijdrage		€ 575.195-
Aanpassing Netwerkstad uit gemeentelijke bijdrage		€ 216.144-
Totale daling gemeentelijke bijdrage CoW 2019		€ 791.339-
Totale stijging gemeentelijke bijdrage basistaken 2019 t.o.v. 2018	€ 521.872	

Tabel 11 verklaring stijging gemeentelijke bijdrage

13.1.2 Overzicht van geraamde incidentele baten en lasten

Voor de periode 2019 tot en met 2022 worden de volgende incidentele baten en lasten geraamd:

Taakveld		2019	2020	2021	2022
7.1 Volksgezondheid	Lasten	€ 2.189	€ 2.085	€ 2.087	€ 2.090
	Baten	€ 2.185	€ 2.079	€ 2.079	€ 2.079
	Saldo	€ 3	€ 6	€ 8	€ 11
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425
	Baten	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425
	Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo individuele baten en lasten		€ 4	€ 6	€ 9	€ 11

Tabel 12 Overzicht incidentele baten en lasten

13.2 Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting

Deze paragraaf bevat een prognose van de balans en het EMU-saldo. Daarnaast zal aandacht besteed worden aan de jaarlijkse terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, de investeringen en het verloop van de reserves.

13.2.1 Geprognosticeerde balans

De prognose van de balans betreft het begrotingsjaar, het voorliggende jaar en de 3 jaren volgend op het begrotingsjaar.

Bedragen in €	Jaarrekening 2017	Prognose eind 2018	Prognose eind 2019	Prognose eind 2020	Prognose eind 2021	Prognose eind 2022
Materiele vaste activa	4.694.561	6.787.181	6.612.473	6.071.344	5.533.062	5.097.925
Financiële vaste activa	1.439.382	1.109.964	487.175	107.897	103.346	94.641
Vlottende activa	14.107.446	12.300.109	12.944.135	13.857.076	14.386.782	14.811.469
Totaal activa	20.241.389	20.197.253	20.043.783	20.036.316	20.023.190	20.004.035
Eigen vermogen	6.268.976	6.356.182	6.340.910	6.478.854	6.618.730	6.760.563
Vaste schulden	1.887.530	1.756.188	1.617.991	1.472.579	1.319.577	1.158.589
Vlottende schulden	12.084.883	12.084.883	12.084.883	12.084.883	12.084.883	12.084.883
Totaal passiva	20.241.389	20.197.253	20.043.783	20.036.316	20.023.190	20.004.035

13.2.2 Berekening EMU-saldo

Omschrijving (x € 1.000)		Begroting 2018	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ 87	€ 15-	€ 138	€ 140	€ 142
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	€ 706	€ 728	€ 728	€ 728	€ 728
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	€ 706	€ 728	€ 728	€ 728	€ 728
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
Berekend EMU-saldo		€ 87	€ 15-	€ 138	€ 140	€ 142

Verloopoverzicht reserves

Hieronder treft u het verloopoverzicht aan de van de mutaties in de reserves die worden geraamd. Met betrekking tot grootonderhoud op de recreatieparken en fietspaden worden dotaties aan reserves opgenomen. Onttrekkingen aan de reserves voor grootonderhoud geschieden op basis van een meerjarenplanning. Per jaarschijf wordt door de parkbeheerders beoordeeld welk grootonderhoud dient plaats te vinden. De kosten voor grootonderhoud worden vervolgens bij de jaarrekening onttrokken uit de reserves.

Verloopoverzicht reserves	Saldo per 31-12-2017	Saldo per 31-12-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2019	Saldo per 31-12-2020	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022
Reserve groot onderhoud recreatieparken en fietspaden	316.194	448.400	136.040		584.440	722.384	862.260	1.004.094
Egalisatiereserve Gezondheid	478.839	478.839	0	106.312	372.527	372.527	372.527	372.527
Algemene reserve	116.807	71.807	0	45.000	26.807	26.807	26.807	26.807

Tabel 13 Verloopoverzicht reserves

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In onderstaand overzicht zijn de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen opgenomen, die jaarlijks een vergelijkbaar volume hebben. De dekking van deze verplichtingen is in de meerjarenraming voorzien.

Bedragen in € 1.000	Jaarlijks
Vakantiegeld	1.742
Eindejaarsuitkering	1.415
Vakantiedagen	1.540

Tabel 14 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Investerings

Hieronder treft een overzicht van de verwachte herinvesteringen:

Herinvesteringen	2019	2020	2021	2022
Investerings met economisch nut	608.714	247.255	262.060	336.281

Tabel 15 Herinvesteringen

Bijlagen

Bijlage 1 Gemeentelijke bijdrage 2019 (per taakveld)

Gemeente	Aantal inw. 01-01'18	0.1 Bestuur	0.10 Mutaties reserves	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0.4 Overhead	0.5 Treasury
Almelo	72.692	15.809	-1.841	0	0	0
Borne	23.116	5.027	-672	0	0	0
Dinkelland	26.297	5.719	-685	0	0	0
Enschede	158.351	34.438	-1.502	0	0	0
Haaksbergen	24.292	5.283	-467	0	0	0
Hellendoorn	35.799	7.786	-960	0	0	0
Hengelo	80.622	17.534	-1.717	0	0	0
Hof van Twente	34.932	7.597	-574	0	0	0
Losser	22.554	4.905	-341	0	0	0
Oldenzaal	31.911	6.940	-867	0	0	0
Rijssen / Holten	38.107	8.288	-2.266	0	0	0
Tubbergen	21.214	4.614	-860	0	0	0
Twenterand	33.901	7.373	-1.631	0	0	0
Wierden	24.260	5.276	-891	0	0	0
Totaal	628.048	136.589	-15.272	0	0	0

Gemeente	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.1 Verkeer en vervoer	3.1 Economische ontwikkeling	3.1 Economische ontwikkeling Agenda van Twente	3.4 Economische ontwikkeling Internationaal en Lobby	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Almelo	49.827	43.519	223.327	-25.997	51.769	216.355
Borne	15.845	13.839	71.018	-8.267	16.462	68.801
Dinkelland	18.025	15.743	80.791	-9.405	18.728	78.268
Enschede	108.542	94.800	486.492	-56.631	112.772	471.304
Haaksbergen	16.651	14.543	74.631	-8.687	17.300	72.301
Hellendoorn	24.538	21.432	109.983	-12.803	25.495	106.549
Hengelo	55.262	48.266	247.690	-28.833	57.416	239.957
Hof van Twente	23.944	20.913	107.320	-12.493	24.877	103.969
Losser	15.460	13.502	69.291	-8.066	16.062	67.128
Oldenzaal	21.873	19.104	98.038	-11.412	22.726	94.978
Rijssen / Holten	26.120	22.814	117.074	-13.628	27.138	113.419
Tubbergen	14.541	12.700	65.175	-7.587	15.108	63.140
Twenterand	23.237	20.296	104.152	-12.124	24.143	100.900
Wierden	16.629	14.524	74.533	-8.676	17.277	72.206
Totaal	430.496	375.993	1.929.515	-224.607	447.274	1.869.275

Gemeente	6.1.1 Samenkracht en burgerparticipatie OZJT	6.1.2 Samenkracht en burgerparticipatie GGD	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	7.1 Volksgezondheid	7.1 Volksgezondheid JGZ	7.5 Begraafplaats en en crematoria	Totaal
Almelo	155.983	10.187	395.338	511.369	1.921.016	5.385	3.572.046
Borne	49.603	3.240	125.717	162.615	624.305	1.712	1.149.245
Dinkelland	56.428	3.685	143.017	184.992	697.857	1.948	1.295.114
Enschede	339.791	22.192	861.198	1.113.956	3.795.458	11.730	7.394.541
Haaksbergen	52.126	3.404	132.113	170.888	618.960	1.800	1.170.845
Hellendoorn	76.818	5.017	194.694	251.836	954.273	2.652	1.767.311
Hengelo	172.999	11.298	438.466	567.154	2.080.210	5.972	3.911.676
Hof van Twente	74.957	4.895	189.979	245.737	874.867	2.588	1.668.577
Losser	48.397	3.161	122.661	158.661	560.296	1.671	1.072.788
Oldenzaal	68.475	4.472	173.549	224.485	852.470	2.364	1.577.195
Rijssen / Holten	81.770	5.340	207.246	268.072	1.208.907	2.823	2.073.118
Tubbergen	45.521	2.973	115.373	149.235	610.689	1.572	1.092.193
Twenterand	72.745	4.751	184.372	238.484	1.015.736	2.511	1.784.946
Wierden	52.057	3.400	131.939	170.663	683.987	1.797	1.234.720
Totaal	1.347.671	88.015	3.415.662	4.418.148	16.499.030	46.525	30.764.314

De gemeentelijke bijdrage van taakveld 7.1 Volksgezondheid JGZ is niet rechtstreeks te herleiden naar een bijdrage per inwoner, omdat uitgaven in het kader van Jeugdgezondheidszorg op basis van het aantal jeugdigen van de deelnemende gemeenten worden toegerekend. Ook de mutatie reserve van Volksgezondheid is berekend op basis van het aantal jeugdigen van de deelnemende gemeenten.